

วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์

Manutsat Paritat: Journal of Humanities

ปีที่ 43 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2564

ISSN: 0125-2650 (Print Version)

ISSN: 2730-2520 (Online Version)—from 2020 onwards

วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ Manutsat Paritat: Journal of Humanities

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วัตถุประสงค์และขอบเขตการตีพิมพ์

วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ มีวัตถุประสงค์รับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงจากคณาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัย ทั้งในและนอกสถาบัน ในสาขาภาษา วรรณคดี ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา ปรัชญา ศาสนา บรรณารักษศาสตร์ และ สารสนเทศศาสตร์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

ประเภทของบทความ

บทความวิจัย (research article) บทความวิชาการ (academic article) บทความปริทัศน์ (review article) และหรือบทความวิจารณ์หนังสือ (book review)

ภาษาที่รับตีพิมพ์

ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาเกาหลี ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเขมร และภาษาเวียดนาม

กำหนดออก

วารสารตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี ท่านสามารถส่งบทความเพื่อการพิจารณาได้ตลอดทั้งปี

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของวารสาร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ Manutsat Paritat: Journal of Humanities

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประธาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี จันทรเสม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์ไทย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุตาพร ลักษณะียนาวิน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รองศาสตราจารย์ ทศนีย์ เมธาพิสิฐ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญยจีรา ชีรเวทย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.โสภณา ศรีจำปา

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญยรัตน์ สอาดเย็น

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ สกุลศรีประเสริฐ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร แก้ววิภาส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระชน พลโยธา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา อ่อนใจเอื้อ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ สุขวิจิตร บาร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี สายสุวรรณ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรางคณา โสมะนันท์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วไล เทียรบุญเลิศรัตน์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิธัญญา วัฒนโณ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ทองวร

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ศรีประเสริฐสุข

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ดร.จรินทร์ วินทะไชย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.ดิเรก หมานมานะ

ดร.ณัฐวัฒน์ ล่องทอง

ดร.ณิชา กลิ่นขจร

ดร.พิลาสินี วงษ์นุช

ดร.ศุภรักษ์ เตชะเจริญรุ่งเรือง

ดร.ศุภฤทัย อธิฐงาม

ดร.สุนทรี คันธธรรมพันธ์

ดร.สยมพร ฉันทสิทธิพร

ดร.อดิณุช ปิ่นเงิน

ดร.อภิชาติ คำบุญเรือง

อาจารย์ชญาณุช ลักษณะวิจารณ์

อาจารย์ธรรตน์ ทรงสมบูรณ์

อาจารย์พงศกร แจ่มจำรัส

อาจารย์วรพงษ์ เจริญกรกิจ

อาจารย์ศรีบุญ พงศ์ประเสริฐสิน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยาลัยแสงธรรม

บรรณาธิการ

ดร.สกุรัตน์ วรฮารัง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุลย์จิรา ชिरเวทย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพล ฐิโนทัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ สุขวิจิตร บาร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสมฉาย บุญญานันท์

ดร.กมลพรรณ แจ้งอรุณ

ดร.ศุภรักษ์ เตชะเจริญรุ่งเรือง

ดร.ศุภฤทัย อธิฐงาม

ดร.อดิณุช ปิ่นเงิน

อาจารย์วรพงษ์ เจริญกรกิจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยบูรพา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.Bohyon Chung

ดร.พรรัตน์ ถิระนันท์

ดร.สุรีเนตร จรัสจรวงเกียรติ

มหาวิทยาลัยแห่งชาติฮานบัท สาธารณรัฐเกาหลีใต้

มหาวิทยาลัยริทส์เมคัง เอเชีย แปซิฟิก

ประเทศญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง ประเทศสิงคโปร์

วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ Manutsat Paritat: Journal of Humanities

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ฉบับที่ 2 ประจำปี 2564 นี้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งกรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงคุณภาพบทความ เพื่อให้วารสารเป็นที่ยอมรับในวงการวิชาการ โดยมุ่งเน้นการเปิดพื้นที่เผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการในสาขาภาษาวรรณคดี ภาษาศาสตร์ จิตวิทยา ปรัชญา ศาสนา บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

วารสารฉบับนี้เผยแพร่บทความวิจัย 11 เรื่อง ครอบคลุมประเด็นที่น่าสนใจใน 3 มิติ คือ 1) จิตวิทยาสุขภาพและสังคม; 2) ภาษาศาสตร์ วรรณกรรมวิจารณ์ และอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ 3) การเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน ซึ่งเป็นการนำเสนอมุมมองเชิงวิจัยและวิชาการ อันอาจนำไปสู่การปรับตัว ปรับใจ ปรับทัศนคติในการทำงาน และการเรียนการสอนแบบผสมผสานทั้งแบบออนไลน์และในห้องเรียน รวมทั้งการดำเนินชีวิตในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด 19 อย่างต่อเนื่อง

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อ่านทุกท่าน รวมทั้งยินดีน้อมรับคำติชมและคำแนะนำ ในปรับปรุงการจัดทำวารสารในฉบับต่อไป

วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ Manutsat Paritat: Journal of Humanities

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

บทความวิจัย

- กระบวนการการให้อภัยของผู้เสียหาย: กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง 1
Forgiveness Process of Injured Persons: A Case Study of the Seriously Injured Youths from
the Criminal Case of the Central Juvenile and Family Court
พิมพ์ชนก มะโนท่า, อมราพร สุรการ และสุพัทธ แสนแจ่มใส
- การค้นหาคำหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษาจากประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี
พ.ศ. 2563-2564 17
The Search for Meaning in Life through Students' Experiences in Political Participations
during 2020-2021
กุลวดี สวัสดิ์ธรรมกิจ, เกวรินทร์ นาคนิวิษฐ, ชาคกริต มาฝางนอก, พันไมล์ สุขสำราญ, วชิรารักษ์ แก้วมณีชัย,
สุพัทธ แสนแจ่มใส และธีระชน พลโยธา
- ทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ: การประเมินความต้องการจำเป็น และอิทธิพลต่อสุขภาวะทางจิตของบุคคล 36
Health Psychological Capital: Needs Assessment and Effects on Personal Psychological
Well-Being
วิรัชญา วัฒนโธ และธนิดา จุลวนิชย์พงษ์
- ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเนอเรชั่นซี (Gen-Z) 52
Psychosocial Factors Related to Negative Attitudes towards Sexual Harassment of
Generation Z
ฐานันท์ มณีโชติ, ธนภรณ์ พิษพันธ์ไพศาล, สุพิชญา มงคลสมัย, สุวิมล ส่งศรี, อีสริยาพร มหาตมัน,
ฉัฐวิณ สิริธีรอรธ และชาญ รัตน์ะพิสิฐ

การสร้างคำและความหมายของคำภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 72
สายพันธุ์ใหม่ 2019

Word Formation and Meanings of English Words Related to the Coronavirus Disease
2019 Pandemic

นันทนา วงษ์ไทย

ประสบการณ์ทางจิตใจของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่ประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้า 96
ในการเห็นอกเห็นใจ

Psychological Experience of Trainee Counselors with Compassion Fatigue

วงศ์ธรณ์ ทุมกิจจ และพนิดา เสือวรรณศรี

แหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ ความรู้เรื่องเพศ และรูปแบบการเรียนรู้เรื่องเพศที่เหมาะสมของนิสิตจิตวิทยา 116
Learning Resources on Sexuality, Sex Comprehensive and Proper Sexuality Learning of
Psychology Students

ธนรัตน์ ทรงสมบูรณ์

ปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ของ 136
นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Personal Factors and Social Factors Related to Self-Preventing Behaviors from COVID-19 of
Srinakharinwirot University Students

คงกระพัน ชาตรี, ฉานวัฒน์ อุ่นแก้ว, ชญานุช ลักษณะวิจารณ์, อีระชน พลโยธา และภิญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย

บทความวิชาการ

Förderung des Schreibens durch Lesen: Vorschlag für thailändische Studienanfänger 154
mit Hauptfach Deutsch

Improving German Writing Skills through Reading for Thai Beginners Majoring in German
Supatcha Jennasombut and Sombun Piyasinchart

บทความวิจัย

รูปแบบและการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์: การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ 174
Patterns and Naming of the Food Shops on Rattanakosin Island: The Ethnosemantic Analysis
ณิชา กลิ่นขจร

กระบวนการการให้อภัยของผู้เสียหาย:
กรณีศึกษาเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญา
ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
Forgiveness Process of Injured Persons: A Case Study of
the Seriously Injured Youths from the Criminal Case
of the Central Juvenile and Family Court

พิมพ์ชนก มะโนท่า

Pimchanok Manotham

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อมราพร สุรการ

Amaraporn Surakarn

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุพัทธ แสนแจ่มใส

Supat Sanjamsai

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Received: 16 July 2021

Revised: 29 July 2021

Accepted: 2 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาประสบการณ์การให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ แบบกรณีศึกษา เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้เสียหายเพศชาย อายุ 15-18 ปี ที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง จำนวน 8 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการเทคนิคสามเส้าด้านทฤษฎีและด้านผู้วิจัย ผลการศึกษา พบว่ากระบวนการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากคดีอาญาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1) การรับรู้ความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 2) การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 3) การประเมินสถานการณ์ ขั้นที่ 4) การจัดการความคิดและความรู้สึก ขั้นที่ 5) การตัดสินใจให้อภัย ขั้นที่ 6) พฤติกรรมการให้อภัย ข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลให้ศาลเยาวชนและครอบครัวพัฒนาออกแบบโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยตาม

องค์ประกอบของกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย และให้นักจิตวิทยาได้นำไปใช้ให้คำปรึกษาผู้เสียหายและครอบครัวต่อไป

คำสำคัญ: กระบวนการให้อภัย, ผู้เสียหาย, เยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส

Abstract

The purpose of this study was to find the process of forgiveness in seriously injured youths from the criminal case of the central juvenile and family court. This study used qualitative research method of case study. The data were collected using in-depth interview method. The key informants of this research were 8 injured persons who were seriously injured from the criminal case of the central juvenile and family court. The collected data were analyzed by content analysis method and verified the reliability of the data using triangulation and investigator triangulation technique. The results of this research showed the forgiveness process of seriously injured youths from the criminal case which could be divided into six stages: 1) perception of negative feeling; 2) understanding negative feelings; 3) situational evaluation; 4) managing thoughts and feelings; 5) deciding to forgive; 6) forgive behaviors. The findings would be useful for the central juvenile and family court as guidelines for developing programs to strengthen forgiveness based on elements of the forgiveness process. In addition, it could be a guideline for psychologists to counsel the injured persons and their families in the justice system.

Keywords: forgiveness process, injured persons, seriously injured youths

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นมีลักษณะการกระทำที่รุนแรงมากขึ้น มีการใช้อาวุธที่ร้ายแรง เช่น อาวุธมีด อาวุธปืน หรือระเบิด เพื่อทำร้ายฝ่ายตรงข้าม (สรวงธร นาวาผล และพรณี บัวเล็ก, 2561: หน้า 260; ปัทมดา รัตนจิระพงศ์, 2560: หน้า 1) และส่วนใหญ่ผู้กระทำผิดเป็นนักเรียนวัยรุ่นอายุ 15 – 18 ปี และผู้เสียหายก็มักจะเป็นเยาวชนวัยเดียวกันที่อยู่ต่างสถาบันหรือเป็นคู่รักกันมาก่อน (สรยุทธ จิโรภาส, 2558: หน้า 94-95) จากสถิติประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 - 2559 มีเยาวชนอายุ 15 - 19 ปี เสียชีวิตจากการถูกทำร้ายจำนวน 660 คน ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง ต่อประชากร 1 แสนคน (กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2560) เมื่อมีผู้ที่ได้รับผลกระทบและความเสียหายจากการทะเลาะวิวาท จึงนำมาสู่การดำเนินคดีทางอาญาเพื่อการจับกุมตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ผู้เสียหายจากการทะเลาะวิวาทถือว่าเป็นเหยื่ออาชญากรรมรูปแบบหนึ่ง โดยผลจากความรุนแรงของปัญหานี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและร่างกายของผู้ตกเป็นเหยื่อ เช่น บาดเจ็บสาหัส สูญเสียอวัยวะสำคัญ พิการ ทูพพลภาพ ถึงแก่ชีวิต เป็นต้น ส่งผลให้ผู้เสียหายไม่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข เกิดผลกระทบทาง

จิตใจที่นำไปสู่การเกิดบาดแผลทางจิตใจ (Malizia, 2017) สอดคล้องกับสถิติของเหยื่ออาชญากรรมในสหรัฐอเมริกา พบว่าร้อยละ 50 -70 ของบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อ จะมีบาดแผลทางจิตใจ มีความเครียดในชีวิตและพัฒนาไปสู่โรคเครียดหลังผ่านเหตุการณ์ร้ายแรง (Post-Traumatic Stress Disorder) (Amstadter, McCart, & Ruggiero, 2007) และทำให้คุณภาพชีวิตของเหยื่อลดลง หากไม่สามารถจัดการกับบาดแผลทางใจได้ (Parsons & Bergin, 2010)

ปัจจุบันปัญหาการคุ้มครองผู้เสียหายมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชนทั้งคู่ (คณะกรรมการสิทธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม, 2560) ในทางปฏิบัติจะต้องให้ความคุ้มครองทั้งสองฝ่าย ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวกลางมีการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาตามกรอบแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ในการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดให้เกิดการสำนึกผิด และช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรมหรือผู้เสียหายให้ได้รับความเป็นธรรม อีกทั้งยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งตัวผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย โดยรักษาสีทิวและผลประโยชน์ของเหยื่ออาชญากรรมผู้กระทำผิด และสังคมไว้ด้วยกัน (Umbreit, Bradshaw, & Coates, 1999) การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญานี้ เป็นการที่ผู้เสียหายสมัครใจที่จะให้อภัยผู้กระทำผิดทั้งทางอาญาและการกระทำ (Bibas, 2007; Gehm, 1992; Murphy, 2003; Peachey, 1992) เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้ขอโทษ พุดคุย แสดงความรับผิดชอบ ทำให้เกิดการคืนดี ยินยอม ประนีประนอมไกล่เกลี่ย และเยียวยาความรู้สึกของผู้เสียหาย (Ramdani, 2017) ลดอาชญากรรมทางลบและไม่ต้องการแก้แค้นผู้กระทำผิด (Strelan & Covic, 2006) ผลที่ตามมาคือผู้เสียหายมีความเครียดลดลง มีสุขภาพจิตดีขึ้น ได้รับการเยียวยาจิตใจ (Toussaint et al., 2016) และผู้กระทำผิดได้แสดงความรู้สึกผิดและสำนึกตน (Davis & Gold, 2011; McCullough, Fincham, & Tsang, 2003)

ทั้งนี้ จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการศึกษาการให้อภัยในประเทศไทย พบว่ามีการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงการทดลองในกลุ่มนักเรียน วัยรุ่น นักศึกษาในมหาวิทยาลัย ยังไม่มีการศึกษาในกลุ่มเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายจากการถูกทำร้ายร่างกายสาหัส ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการทำความเข้าใจในกระบวนการให้อภัยของเยาวชนที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยเฉพาะในบริบทการเข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ซึ่งเป็นการที่ผู้เสียหายให้อภัยผู้กระทำความผิดและยินยอมที่จะพุดคุยถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมกับหาทางแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ดังนั้น การทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อปรากฏการณ์ในการเกิดกระบวนการในการให้อภัยของเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส ควรมีการศึกษาให้เหมาะสมกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้น โดยวิธีการศึกษาที่เหมาะสมในการค้นหาประสบการณ์ดังกล่าวของบุคคลในเชิงลึก คือ วิธีการเชิงคุณภาพ และผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบกรณีศึกษา เพื่อค้นหากระบวนการในการให้อภัยของผู้เสียหายที่เป็นเยาวชนที่ได้รับบาดเจ็บสาหัสจากการกระทำผิดจากคดีอาญา ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อน มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของบริบทกลุ่มตัวอย่าง อันนำมาสู่การศึกษาครั้งนี้

การทบทวนวรรณกรรม

การให้อภัย หรือ Forgiveness มีการศึกษามายาวนาน ในระยะแรกนักทฤษฎีได้ศึกษาการให้อภัยผ่านฐานความคิดทางศาสนาและวัฒนธรรมตะวันตก ต่อมาเริ่มมีการศึกษาอย่างกว้างขวางในสาขาปรัชญา สังคมวิทยา และจิตวิทยา ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับการให้อภัย คือ แนวคิดการให้อภัยทางด้านชีวจิตสังคมของ Worthington (2006) ที่นำแนวความคิดทฤษฎีความเครียดและการจัดการกับความเครียด (Stress-and-Coping Theory) ของ Lazarus และ Folkman (1984) มาเป็นพื้นฐานให้เข้ากับบริบทของการให้อภัย โดยพัฒนาเป็นทฤษฎีความเครียดและการจัดการกับปัญหาในเชิงชีวจิตสังคมของการให้อภัย (The Biopsychosocial Stress-and-Coping Theory of Forgiveness) ซึ่งมีการผสมผสานแนวความคิดด้านชีววิทยา ด้านสังคมมิติ และด้านจิตวิทยาเข้าด้วยกัน และอธิบายทฤษฎีนี้ว่า เมื่อการกระทำทั้งจากบุคคลหรือสถานการณ์ ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจ (Transgression) แก่บุคคลอื่น ความขุ่นเคืองใจที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่ความรู้สึกทางลบ บุคคลจะรู้สึกวุ่นวายที่ไม่สามารถตอบโต้อีกฝ่ายได้ ทำให้รู้สึกว่ามีพฤติกรรมที่ต้องเจอกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยบุคคลจะมีการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือยึดติดปัญหา หากบุคคลเลือกแก้ปัญหาด้วยการจัดการกับความคิดและความรู้สึกของตน ซึ่งอาจจะนำไปสู่การให้อภัยได้ แต่ถ้าหากบุคคลยึดติดปัญหา เครียด กังวลกับปัญหามากขึ้น ก็อาจจะไม่เกิดการให้อภัยก็ได้ ทั้งนี้แนวคิดนี้สามารถอธิบายขั้นตอนกระบวนการเกิดการให้อภัยได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 เมื่อบุคคลเกิดความขุ่นเคืองใจจากการกระทำผิดของผู้อื่น เป็นความรู้สึกทางลบจากการถูกผู้อื่นมากระทำกับตน ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้กระตุ้นให้ความคิดทางลบจากการกระทำผิด มีความคิดที่อยากแสดงพฤติกรรมในลักษณะของการแก้แค้น เอาคืนผู้ที่กระทำผิด เพื่อเติมเต็มความรู้สึกที่สูญเสียไปและต้องการตอบโต้ฝ่ายอื่น เพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับตนเอง

ขั้นที่ 2 บุคคลจะประเมินเหตุการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิด บุคคลใช้ความคิดในการจัดการกับความขุ่นเคืองใจ โดยบุคคลจะประเมินสิ่งเกิดขึ้นว่าสามารถจัดการแก้ไขได้ ซึ่งวิธีการที่บุคคลใช้ในการจัดการกับปัญหา มีทั้งการจัดการความคิด การจัดการกับปัญหาด้านอารมณ์ การใช้กฎระเบียบหรือกฎหมายต่างๆ นำมาสู่การคิดตัดสินใจ อีกทั้งยังเป็นแรงจูงใจให้เกิดการไกล่เกลี่ย ประนีประนอมให้เห็นประโยชน์ของบุคคลอื่นในฐานะเพื่อนมนุษย์ อันจะนำไปสู่การจัดการกับปัญหา

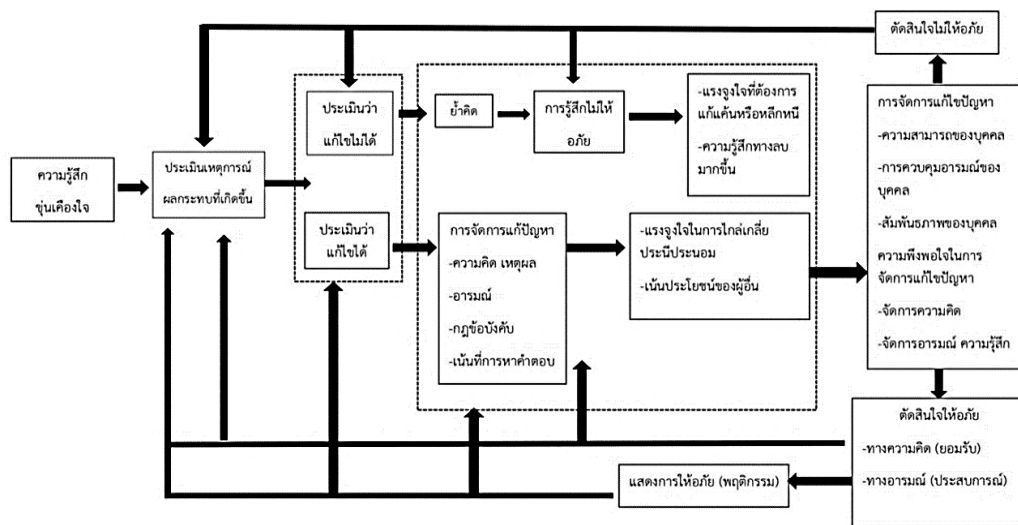
ขั้นที่ 3 บุคคลสามารถจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ วิธีการการจัดการปัญหา (Coping) แก้ปัญหานั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถ การควบคุมของบุคคล และสัมพันธภาพของผู้เสียหายกับผู้กระทำผิด รวมถึงความพึงพอใจที่จะจัดการปัญหา โดยบุคคลอาจจะเน้นที่การจัดการความคิดหรือจัดการกับความรู้สึก อารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างก็ได้ ทั้งนี้การจัดการปัญหาได้จะทำให้เกิดการตัดสินใจที่จะให้อภัย ท้ายที่สุดนำมาสู่การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย

ขั้นที่ 4 บุคคลเกิดการให้อภัย เมื่อบุคคลให้อภัยผู้กระทำผิด บุคคลจะตอบสนองผู้กระทำผิดโดยการไกล่เกลี่ยประนีประนอม ไม่คิดแก้แค้นเอาคืนผู้กระทำผิด

นอกจากนี้ การที่บุคคลจะเกิดการให้อภัย มีลักษณะสำคัญอยู่ 2 รูปแบบ คือ 1) การให้อภัยจากการตัดสินใจทางความคิด (decisional forgiveness) เป็นการใช้ความคิดและความเป็นเหตุผลเป็นพื้นฐาน

ในการคิดตัดสินใจให้อภัย ซึ่งการใช้ความคิด อาจจะยังคงมีความรู้สึกทางลบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่ การปรับความคิดจะเน้นที่พฤติกรรมของบุคคลในการตอบโต้ผู้กระทำผิด ก็คือการทำที่บุคคลไม่แค้นเอาคืนผู้กระทำผิด และ 2) การให้อภัยทางอารมณ์ (emotional forgiveness) เป็นการให้อภัยที่เกิดจากรากฐานทางด้านอารมณ์ เป็นการปรับอารมณ์ที่มีต่อผู้กระทำผิดให้เป็นอารมณ์เชิงบวก เพื่อลดอารมณ์เชิงลบ ซึ่งจากการปรับเปลี่ยนอารมณ์ในลักษณะนี้ อาจก่อให้เกิดอารมณ์ที่เป็นกลางๆหรือด้านอารมณ์เชิงบวกได้ ซึ่งอาจจะทดแทนได้ทั้งหมดหรือแทนที่อารมณ์ได้ในบางส่วน ดังนั้นอารมณ์เชิงบวกจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญที่ใช้ในการอภัย

ทั้งนี้จากแนวคิดทฤษฎีข้างต้นสามารถนำเสนอเป็นแผนผังโครงสร้างได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 : ดัดแปลงมาจากทฤษฎีความเครียดและการจัดการปัญหาเชิงชีวจิตสังคมของการให้อภัย (The Biopsychosocial Stress-and-Coping Theory of Forgiveness) ของ Worthington (2006)

ซึ่งจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้อภัย ผู้วิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการให้อภัยเป็นการทำงานของความคิดและอารมณ์ความรู้สึก เมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกคับข้องใจจากการกระทำผิดจากผู้อื่น บุคคลจะประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นโดยใช้ความคิดและอารมณ์ความรู้สึก ผ่านการรับรู้ถึงความรู้สึกด้านลบ เช่น โกรธ เสียใจ กลัว ต้องการแก้แค้น เป็นต้น ส่งผลให้เกิดกระบวนการคิดในการทำความเข้าใจ การประเมินเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกด้านลบที่เกิดขึ้น และนำไปสู่การจัดการความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ว่าเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไข หลังจากนั้นบุคคลจะเปลี่ยนแปลงความคิดและอารมณ์ความรู้สึกทางลบให้เป็นความรู้สึกกลางๆหรือทางบวก จนนำไปสู่การตัดสินใจให้อภัย และแสดงพฤติกรรมการให้อภัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบบกรณีศึกษา (case study approach) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ในเชิงลึก โดยการทำความเข้าใจกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2553: หน้า42) โดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)

กลุ่มตัวอย่างและการคัดเลือก

จากการทบทวนงานวิจัย มีข้อเสนอแนะเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการศึกษาแบบกรณีศึกษา จำนวน 5 ราย (Creswell & Poth, 2007) ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับความอึดอัดและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่สามารถช่วยตอบคำถามการวิจัย สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ราย เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามบริบทพื้นที่และเวลาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นในการค้นหากระบวนการให้อภัยที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นไปตามเงื่อนไข (Criterion based selection) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เยาวชนไทย เพศชาย อายุ 15-18 ปี
2. เป็นผู้เสียหายที่ถูกทำร้ายร่างกายสาหัสจากการทะเลาะวิวาทจากคดีอาญา ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง
3. เข้าร่วมมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 90 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562-2563
4. มีคะแนนการให้อภัยผู้อื่น ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 คะแนนขึ้นไป จะถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างให้อภัยขึ้นไป จากแบบวัดการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นของรัก ชุนณทกัญจน์ (2556)
5. กลุ่มตัวอย่างจะต้องมีความสมัครใจเข้าร่วมวิจัยและยินยอมให้ข้อมูล โดยมีเจ้าหน้าที่ส่วนมาตรการพิเศษและคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นผู้ประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลให้ผู้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คำถามในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยทบทวนเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการให้อภัย เพื่อเป็นกรอบเบื้องต้นในการกำหนดแนวคำถามสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ทำให้ข้อมูลได้บอกเล่าเรื่องราว หรือประสบการณ์ได้อย่างอิสระ ซึ่งคำถามที่ใช้ในสัมภาษณ์ได้รับการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านการให้คำปรึกษาวัยรุ่น จำนวน 3 ท่าน จากนั้นดำเนินการปรับแก้ให้เหมาะสม โดยมีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

1.1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อายุ การนับถือศาสนา ระดับการศึกษา ประวัติการทะเลาะวิวาท เป็นผู้เสียหายในคดี เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ตั้งแต่ปี พ.ศ. จำนวนผู้กระทำความผิด ลักษณะการถูกทำร้าย และผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส

1.2 คำถามหลัก เพื่อศึกษากระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย โดยมีข้อคำถามหลัก 5 ข้อ ดังนี้

1) คุณรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2) เพราะเหตุใดคุณถึงเลือกตัดสินใจจัดการกับความผิดและอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น 3) ช่วยอธิบายแนวทางหรือวิธีการที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น 4) มีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจให้อภัยของคุณ 5) คุณคิดว่าคุณให้อภัยได้อย่างไร

1.3 คำถามก่อนปิดการสัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลพุดคุยรายละเอียดเพิ่มเติมในประเด็นที่ต้องการจะเล่า เช่น คุณมีอะไรที่อยากจะเล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสบการณ์หรือสิ่งที่ได้รับจากการให้อภัยผู้กระทำความผิด

2. แบบวัดการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นของรัก ชุนณhakญญ (2556) ผู้วิจัยใช้แบบวัดการให้อภัยเป็นเพียงเพื่อการคัดกรองกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ทั้งนี้เครื่องมือดังกล่าวไม่ได้มีอิทธิพลต่อการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยประเมินเฉพาะลักษณะการให้อภัยผู้อื่นของวัยรุ่น จำนวน 23 ข้อ มีลักษณะคำตอบเป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 7 ระดับ คือ ไม่จริงเลย ส่วนใหญ่ไม่จริง ไม่ค่อยจริง จริงพอ ๆ กับไม่จริง จริงบ้าง ค่อนข้างจริง และจริงที่สุด เครื่องมือนี้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α -coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับ คือ .906 และการให้อภัยผู้อื่น คือ .887 การแปลผลคะแนนมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยของคะแนน เป็น 5 ระดับ ดังนี้

1.0 - 2.50 หมายถึง ไม่ให้อภัย

2.51 - 3.50 หมายถึง ค่อนข้างจะไม่ให้อภัย

3.51 - 4.50 หมายถึง ให้อภัยปานกลาง

4.51 - 5.50 หมายถึง ค่อนข้างจะให้อภัย

5.51 - 7.00 หมายถึง ให้อภัย

3. อุปกรณ์บันทึกเสียง

อุปกรณ์บันทึกเสียง ใช้สำหรับการบันทึกเสียงการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขณะสัมภาษณ์ โดยนำบทสนทนาที่ได้มาถอดเทปเสียงเป็นข้อความ ซึ่งจะนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อผู้เสียหาย แนะนำตัวและชี้แจงรายละเอียดการเข้าร่วมวิจัย พร้อมกับสอบถามความยินยอมสมัครใจในการร่วมการวิจัย ทำการนัดหมายวันเวลา โดยใช้การสัมภาษณ์ผ่านช่องทางออนไลน์และทางโทรศัพท์ ตามความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยมีการสร้างสัมพันธภาพ รวมทั้งขออนุญาตในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที จากนั้นทำการ

ถอดเทปหลังการสัมภาษณ์ และมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติม จนได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนต่อการนำไปวิเคราะห์ในลำดับถัดไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการถอดข้อความจากเทปบันทึกเสียงเป็นคำต่อคำ (verbatim) ออกเป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษร (transcript) นำส่งบทสนทนากลับไปให้ผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจทานความถูกต้องของข้อมูล และในการศึกษารั้งนี้ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) คณะผู้วิจัยทำการรหัสของข้อมูล (coding) โดยแบ่งคณะผู้วิจัยออกเป็น 2 คณะ ในการจัดระเบียบเนื้อหา ทำการเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างในการรหัสข้อมูลของทั้ง 2 คณะ เพื่อทำการยืนยันรหัสข้อมูล และปรับรหัสข้อมูลใหม่ให้แม่นยำเหมาะสมมากที่สุด

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) ในการตรวจสอบว่าถ้าผู้ศึกษาวิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิม จะให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้ศึกษาวิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่า ผู้ศึกษาวิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกต แทนที่จะใช้ผู้ศึกษาวิจัยคนเดียวกันสังเกตตลอด (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2553: หน้า 47) หลังจากการถอดเทปสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 2 ท่าน ทำการตรวจสอบความถูกต้อง (peer debriefing) อีกครั้ง

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง SWUEC/E/G 400/2563

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล และ 2) กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

การศึกษานี้ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เสียหายที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสในคดีอาญาฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ที่เข้าสู่มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2563 จำนวน 8 ราย อายุ 15-18 ปี เพศชาย นับถือศาสนาพุทธทศกราย ศึกษาอยู่สถาบันอาชีวศึกษาจำนวน 7 ราย และการศึกษานอกโรงเรียน 1 ราย เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทมาก่อน 2 ราย ไม่เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทมาก่อน 6 ราย ทุกรายมีคะแนนจากการประเมินการให้อภัยอยู่ในระดับค่อนข้างให้อภัย

2. กระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย

จากการศึกษา ค้นพบกระบวนการให้อภัยของผู้เสียหาย 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1) การรับรู้ความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 2) การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ ขั้นที่ 3) การประเมินสถานการณ์ ขั้นที่ 4) การจัดการความคิดและความรู้สึก ขั้นที่ 5) การตัดสินใจให้อภัย ขั้นที่ 6) พฤติกรรมให้อภัย ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดการให้อภัยทางจิตสังคมของ Worthington (2006) ที่ได้พัฒนาทฤษฎีความเครียดและการจัดการกับปัญหาเชิงจิตสังคมของการให้อภัย อธิบายกระบวนการให้อภัยว่าเกิดขึ้น 4 ขั้น คือ 1) เมื่อเกิดการกระทำจากบุคคลหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจ ความขุ่นเคืองใจที่เกิดขึ้นนี้นำไปสู่ความรู้สึกทางลบ 2) บุคคลจะทำการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อแก้ปัญหาหรือจัดการปัญหา 3) หากบุคคลจะเลือกแก้ปัญหาด้วยการจัดการกับความคิดและความรู้สึกของตน นำไปสู่การตัดสินใจให้อภัย และ 4) เกิดพฤติกรรมให้อภัยตามมา ทั้งพฤติกรรมให้อภัยทางอารมณ์และพฤติกรรมให้อภัยทางการกระทำ โดยสามารถอธิบายรายละเอียดของกระบวนการให้อภัยแต่ละขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1.การรับรู้ความรู้สึกทางลบ หลังจากได้เผชิญเหตุการณ์รุนแรงจากการถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส ผู้เสียหายมีการรับรู้ความรู้สึกทางลบจากการเผชิญกับเหตุการณ์รุนแรง ส่งผลต่อจิตใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ เช่น รู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห รู้สึกแค้น รู้สึกเสียใจ และรู้สึกกลัว จากตัวอย่างคำกล่าว “รู้สึกโกรธนะครับ ที่มาทำกับพวกผม...รู้สึกแค้นในตอนนั้น เพราะว่าฝั่งตรงข้ามมาทำก่อน มาทำเราก่อน ทั้ง ๆ ที่เราไม่ไปทำอะไรด้วย ไม่รู้จัก ไม่ใช่คู่กรณีครับ” (ID2) “ก็รู้สึกโกรธครับมาทำแบบนี้ ไม่ได้รู้จัก ไม่ได้ทำอะไรให้ เพราะว่าไม่คิดจะมีเรื่องกับใคร แต่มาโดนทำร้ายก่อน” (ID3) “รู้สึกเสียใจ ทำใจไม่ได้...กลุ่มนั้นก็มารุมทำร้ายร่างกายผม มีคนนำขวดมาตีหัวผม เอาหมวกกันน็อกมาฟาด เอามีดมาฟันตามตัวผม ฟันแขน ฟันมือผม” (ID5) “กลัว เพราะว่ากลัวเขาจะมาทำพวกผมอีก เพราะว่าอยู่แถวนั้น ไม่ไกลจากบ้านกัน เขาอาจจะกลับมาทำร้ายผมอีก...ผมก็กลัวแบบว่าผมจะเป็นอะไรอีก” (ID1) จากลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของนักวิชาการที่อธิบายว่า เมื่อบุคคลรับรู้ว่ามีความผิดเกิดขึ้น จะเกิดความรู้สึกโกรธ รู้สึกเจ็บใจ (Enright, 1996; McCullough & Worthington, 1999; Stelan & Covic, 2006) จากการทบทวนงานวิจัย พบว่าการถูกทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสถือเป็นประสบการณ์ที่สร้างบาดแผลทางจิตใจให้กับวัยรุ่นได้ และบาดแผลที่เกิดขึ้นนี้ ทำให้เกิดความเครียดที่กระทบกระเทือนจิตใจภายหลังที่เกิดเหตุการณ์วิกฤติในชีวิต ทำให้วัยรุ่นจะมีปฏิกิริยากลัว สับสน ปฏิเสธความจริง รู้สึกเสียใจต่อการสูญเสียหรือถูกกระทำความรุนแรง มีความกังวลหรือหวาดกลัว มีความรู้สึกโกรธ รู้สึกโมโห และมีความต้องการแสดงพฤติกรรมในลักษณะก้าวร้าวโต้ตอบ (American Psychological Association, 2000)

ขั้นที่ 2.การทำความเข้าใจความรู้สึกทางลบ ผู้เสียหายมีการอธิบายความรู้สึกของตนเองที่มีความรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกทำร้าย จากคำกล่าวที่ว่า “คิดอยากแก้แค้น อยากเอาคืนแบบเดียวกับที่เขาทำกับผม” (ID8) “เจอแบบนี้เป็นใครก็โกรธ มันโมโห อยากเอาคืน” (ID7) “เพราะฝั่งนั้นเขาใจมาทำร้ายผม ทั้งที่พวกผมบอกว่าไม่เอา ไม่เล่น ให้เขาใจเย็น ๆ แต่เขาไม่ฟังเลยครับ ฟันอย่างเดียวเลย” (ID4) “ผมกลัวนะครับ รู้สึกว่าไม่ไหวละ ใจไม่สู้แล้ว...เค้าทำเค้าสะใจเค้า คือแบบเขาตั้งใจมาทำเรา เราไม่ได้แบบบังเอิญ เค้าตั้งใจครับ” (ID3) ซึ่งสอดคล้องกับ Worthington (1998) ที่อธิบายว่า การกระตุ้นของสิ่งเร้าจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลจะ

เกิดความรู้สึกทางลบ ทำให้บุคคลมีการทำความเข้าใจในความคิดและอารมณ์ความรู้สึก เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พบได้ว่ารูปแบบของการตอบสนองต่อเหตุการณ์รุนแรงของผู้กระทำคามผิดมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะตอบโต้อย่างรุนแรงกลับคืน และ 2) ลักษณะตอบโต้แบบเป็นผู้ถูกกระทำ ซึ่งจากการศึกษาอารมณ์โกรธ พบว่าเป็นสามารถกระตุ้นทำให้เกิดพฤติกรรมแก้แค้นเอาคืน (Bies, 2001; Bies & Tripp, 2005; Tripp, Bies, & Aquino, 2002) และการแก้แค้นถือเป็นแรงจูงใจภายในบุคคล เมื่อบุคคลถูกกระทำ บุคคลจะตอบสนองต่อผู้กระทำผิดกับตนทั้งทางพฤติกรรมก้าวร้าว หรือทางวาจาก็ได้ เพื่อตอบโต้ผู้กระทำผิดให้รู้สึกแบบเดียวกัน (Fox, Spector, & Mile, 2001) และเมื่อผู้เสียหายรู้สึกเสียใจ รู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกกลัวเหตุการณ์ที่ผ่านมาและสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผู้เสียหายมีความคิดว่าตนเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ เพื่อหาเหตุผลในการทวงคืนความยุติธรรมให้เกิดขึ้นกับตน (Exline, Worthington, Hill, & McCullough, 2003) ซึ่งเป็นการให้เหตุผลต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้นของตน (Thompson et al., 2005)

ขั้นที่ 3 การประเมินสถานการณ์ หมายถึงการที่ผู้เสียหายประเมินต่อความคิด ความรู้สึก อารมณ์ หรือแม้กระทั่งแรงจูงใจที่ผลักดันอยู่ภายในตนเอง โดยใช้ความคิด พิจารณา ไตร่ตรองผลดีผลเสียที่มีผลกระทบต่าง ๆ ดังคำกล่าวที่ว่า “ถ้าผมไปทำคืน มันก็ไม่จบสักทีผมก็คิดได้ว่ามันไม่คุ้มครับ ถ้าไปทำอะไรเค้า” (ID4) “แต่ก็มาคิดว่าแบบการที่เราไปแก้แค้นเขา เราก็จะมีปัญหาตามมา เรื่องมันจะไม่จบ เขาก็จะมาเอาคืนเราอีก มันก็จะวนไปเรื่อย ๆ” (ID5) “ผมว่าไม่คุ้ม ถ้าไปยุ่งกับเรื่องพวกนี้ ก็เอาตัวเองไปเสี่ยง ผลที่ตามมามันไม่คุ้มกันประมาณนี้ครับ” (ID6) “ผมก็กลัวแบบว่าผมจะเป็นอะไรอีกครั้ง ผมก็เลือกที่จะอยากจบ แบบต่างคนต่างอยู่ แก้แค้นกันไป แค้นกันไป ผมว่ามันไม่จบแน่นอน” (ID1) ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Zourrig, Chebat, and Toffoli (2015) ที่อธิบายว่า บุคคลจะประเมินสถานการณ์ว่ามีความสำคัญหรือส่งผลกระทบต่อตนเองอย่างไร สอดคล้องกับทฤษฎีกระบวนการของความเครียดของ (Lazarus & Folkman, 1984) บุคคลจะเกิดการประเมินเหตุการณ์ โดยใช้สติปัญญา ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อตัดสินว่ามีผลกระทบต่อตนเองอย่างไร มีผลดีผลเสียอย่างไร ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เสียหายประเมินสถานการณ์ว่าการแก้แค้นไม่ทำให้จบ ผลการศึกษาของ Friese, Messner, and Schaffner (2012) อธิบายว่า ความต้องการแก้แค้นและการให้อภัยเป็นกระบวนการประเมินทางด้านจิตใจและพฤติกรรมของบุคคล เช่นเดียวกับการศึกษาของ Mccullough, Kurzban and Tabak (2013) พบว่า การแก้แค้นคือปัญหาหรือโรค และการให้อภัยคือการรักษา จากการศึกษาพบว่าผู้เสียหายมีการประเมินว่าการแก้แค้นเอาคืนทำให้เกิดปัญหาตามมาไม่จบสิ้น

ขั้นที่ 4.การจัดการความคิดและความรู้สึก การที่ผู้เสียหายมองหาวิธีการที่จะเข้ามาช่วยจัดการความคิดและความรู้สึกที่เกิดขึ้น เป็นการปรับตัวของบุคคลในการเผชิญกับความเครียดหรือสิ่งที่รบกวนจิตใจ ดังคำกล่าว “ก็ค่อยยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และพยายามไม่คิดสิ่งที่ผ่านมาแล้ว เพราะจะทำให้เราเป็นทุกข์” (ID1) “คิดในแง่บวกครับ คิดถึงสิ่งที่ทำให้สบายใจ มีความสุข เรื่องมันผ่านมาแล้วก็ให้มันแล้วไป ไม่ไปคิดถึงกับเรื่องที่เกิดขึ้น” (ID7) “ผมก็ไม่คิดถึงมัน หาอะไรทำที่ตัวเองไม่ว่าง คุยกับเพื่อน คุยกับแม่ให้สบายใจ เล่นเกมส์ ดูหนัง ไปเตะบอลบ้างประมาณนี้ครับ” (ID3) “ก็เล่นเกม ดูหนัง ฟังเพลง ไม่ให้ตัวเองคิดแต่เรื่องนั้นครับ” (ID2) “ก็พยายามไม่คิดถึงเรื่องเค้าครับ หาอะไรอย่างอื่นทำครับ ผมก็เล่นเกม ดูหนัง ออกไปเที่ยวกับเพื่อนครับ” (ID5) ทั้งนี้จากถ้อยคำปรากฏจะพบว่าบุคคลจะใช้เวลาและการกระทำแก้ไขสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดหรือแก้ไขที่อารมณ์ที่

ทำให้เป็นทุกข์ (Lazarus & Folkman, 1984 อ้างถึงใน ไหมไทย ไชยพันธุ์, 2556) และวิธีการที่ผู้เสียหายใช้จัดการกับปัญหาที่ค้นพบในการศึกษารั้งนี้มี 3 วิธี คือ 1) การทำใจยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น 2) มีมุมมองทางบวก และ 3) ทำสิ่งที่ชอบเพื่อให้ลืมเหตุการณ์ จะเห็นได้ว่าผู้เสียหายพยายามที่จะควบคุมผลกระทบทางอารมณ์จากความเครียดหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของคมกริช นันทะโรจวงศ์, ภูธิป มีถาวรกุล, และธีระวัฒน์ จันทิก (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการความเครียดของวัยรุ่นตอนกลาง พบว่าส่วนใหญ่วัยรุ่นมักจะใช้วิธีการมองโลกในแง่ดีและขอความช่วยเหลือ ซึ่งการมองโลกในแง่ดีคือการมีมุมมองทางบวก รวมถึงการยอมรับความเป็นจริง ในส่วนการขอความช่วยเหลือ บุคคลที่อยู่รอบข้างของวัยรุ่นควรชี้แนะแนวทางแก้ปัญหา ให้คำปรึกษาแนะนำ อีกทั้งให้วัยรุ่นได้ทำกิจกรรมทางบวกหรืองานอดิเรกที่ชอบ เพื่อให้วัยรุ่นตอนกลางสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในทางที่เหมาะสม

ขั้นที่ 5.การตัดสินใจให้อภัย จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้เสียหายได้ใช้ความคิดและเหตุผลตัดสินใจให้อภัย เพื่อต้องการให้เรื่องราวทุกอย่างจบลง ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดของผู้เสียหายหลังจากที่ผ่านพ้นเหตุการณ์รุนแรง และจัดการความคิด ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อผู้กระทำความผิด กระทั่งเกิดการตัดสินใจที่จะให้อภัย ดังคำกล่าว “ถ้าเราไม่โกรธเค้า เค้าก็ไม่อะไรกับเรา ทุกอย่างมันจบ ไม่ต้องมีอะไรติดค้างกันอีก ต่างคนต่างอยู่” (ID1) “ก็ปล่อยผ่านครับ แบบไม่อยากไปเอาคืนเค้า ไม่อยากให้ตัวเองเดือดร้อนอีก เลือกที่จะจบตรงนี้ดีกว่า ก็ให้มันผ่านไป” (ID4) “ผมก็ไม่คิดอะไรกับสิ่งที่เค้าทำ ผมก็อยากให้เรื่องมันจบ” (ID3) ซึ่งในกระบวนการขั้นนี้สอดคล้องกับแนวคิดการให้อภัยเชิงชีวจิตสังคมของ Worthington (2006) ที่อธิบายว่า เมื่อบุคคลสามารถจัดการกับความคิดและความรู้สึกของตนได้ บุคคลจะใช้ความคิดและความเป็นเหตุผลในการตัดสินใจให้อภัย เช่นเดียวกับการศึกษาของ Enright (2012) เกี่ยวกับกระบวนการให้อภัย 4 ขั้น ในขั้นที่ 3 อธิบายถึงขั้นตอนการตัดสินใจของบุคคลว่ามาจากการจัดการกับความคิดและความรู้สึกของตนได้ มีความเข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้น และสามารถข้ามผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นได้

อีกทั้งยังพบว่าผู้เสียหายมีการนับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อทางศาสนาไม่ว่าจะเป็นชุดความเชื่อเรื่องเวรกรรม บาปบุญคุณโทษ การทำดีได้ดี การทำชั่วได้ชั่ว ดังคำกล่าว “ผมก็เชื่อในการทำดีได้ดี ทำชั่วก็ได้อะไรครับ ทำยังไงก็ได้ผลตอบแทนอย่างนั้น” (ID7) “เรื่องบาปบุญครับ เป็นเวรกรรมครับ ใครทำอะไรก็ได้อย่างนั้น” (ID8) “เรื่องกรรมครับ ถ้าเราไปทำเค้า เค้าก็มาทำเรา มันก็เป็นกรรมของเรา ถ้าเราไม่ไปทำเค้า มันก็จบครับ” (ID6) นำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจให้อภัย ทำให้ผู้เสียหายมีเชื่อมั่นในกระบวนการตัดสินใจที่จะให้อภัยผู้กระทำความผิด ซึ่งเห็นได้ว่าคำสอนหรือความเชื่อทางศาสนาสามารถสนับสนุนให้เกิดการให้อภัยได้ (McCullough & Worthington, 1999; Rye et al., 2001; Tsang et al., 2005) รวมถึงครอบครัวก็เป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจให้อภัยของผู้เสียหายเช่นกัน การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว และการให้กำลังใจแก่ผู้เสียหาย ดังคำกล่าว “พ่อกับพี่บอกผมว่าไม่เป็นไรหรอก ไม่ต้องคิดมาก เป็นแค่นี้ยังดีกว่าเป็นมากกว่านี้ ต้องยอมรับและอยู่กับสิ่งที่เกิดขึ้นให้ได้ เพราะมันเกิดขึ้นแล้วแก้ไขไม่ได้ ทำตัวเองให้มีความสุขกับปัจจุบัน ผ่านมาได้จนทุกวันนี้ก็เก่งแล้ว ฮู้ ๆ เป็นกำลังใจ จะอยู่ข้าง ๆ เสมอ” (ID1) “พ่อ แม่ พี่ที่คอยบอก คอยสอนไม่ให้ไปยุ่งกับเค้า ให้กำลังใจผมเดินหน้าต่อแบบนี้ครับ” (ID6) “ครอบครัวสั่งสอนอบรมมาครับว่าให้อภัยคนอื่น ให้เห็นอกเห็นใจคนอื่น ให้นึกถึงว่า ถ้าเป็นเรา แล้วคนอื่นมาโกรธแค้นเราก็คงไม่ดี” (ID5) ทำให้ผู้เสียหายเชื่อในการตัดสินใจให้

อภัยของตนเอง ซึ่งจากงานวิจัยในสหรัฐอเมริกา พบว่าวัยรุ่นเรียนรู้การให้อภัยจากครอบครัว (Everding, 2010) รวมถึงวัยรุ่นได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่ในการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก ถ้าพ่อแม่มีพฤติกรรมให้อภัยผู้อื่น ลูกจะมีแนวโน้มที่จะให้อภัยผู้กระทำความผิด และถ้าหากวัยรุ่นมีสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ก็ส่งผลทำให้เกิดการให้อภัยได้ (Palaria, Regalia, & Fincham, 2010)

ขั้นที่ 6.พฤติกรรมให้อภัย ภายหลังที่ผู้เสียหายได้ตัดสินใจให้อภัย ซึ่งมาจากกระบวนการคิดตัดสินใจของตนเอง โดยมีความเชื่อทางศาสนาและครอบครัวเข้ามาช่วยให้มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจให้อภัย จากกระบวนการคิดดังกล่าวก็นำมาสู่การแสดงพฤติกรรมการให้อภัย ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดขึ้น แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ 1) การปล่อยวางทางอารมณ์ เป็นพฤติกรรมให้อภัยทางอารมณ์ ผู้เสียหายไม่มีความรู้สึกโกรธ ไม่เกลียด ไม่แค้น ไม่มีเรื่องค้างคาจิตใจต่อผู้กระทำความผิดอีกต่อไป ดังคำกล่าว “ไม่มีโกรธ ไม่แค้น ไม่คิดอะไรกับคนที่ทำไม่ดี” (ID2) “ไม่โกรธ ไม่เกลียด ให้อภัยเค้าในสิ่งที่เค้าทำไม่ได้หรือว่าไม่ควรทำ” (ID3) “ไม่โกรธเค้า ไม่แค้นเค้า ไม่อยากเอาคืน” (ID6) “การไม่โกรธแค้นต่อกัน ไม่มีอะไรค้างใจต่อกัน ไม่คิดที่จะแบบมองเค้าในเรื่องที่ไม่ดี” (ID7) สอดคล้องกับ Strelan and Covic (2006) ที่อธิบายว่าการให้อภัยคือการตอบสนองต่อผู้ที่กระทำผิดผ่านการยกโทษ ไม่ต้องการแก้แค้น หรือมีความรู้สึกทางลบที่เจ็บแค้นต่อการกระทำผิด เกิดการเปลี่ยนแปลงอารมณ์จากความรู้สึกทางลบให้เป็นอารมณ์กลาง ๆ หรืออารมณ์ทางบวกก็ได้ และ 2) ไม่กลับไปทำร้ายคู่กรณี เป็นพฤติกรรมให้อภัยทางการกระทำ เป็นการไม่ไปแก้แค้นเอาคืน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด ต่างคนต่างอยู่ ไม่พยายามเอาตนเองเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่อาจจะสร้างความเดือดร้อนขึ้นอีก ดังคำกล่าว “ผมไม่ได้แก้แค้น ไม่ไปเอาคืนเขาครับ ผมก็อยู่ในที่ของผม” (ID2) “ไม่ยุ่งกับพวกเค้า ไม่ได้ตามหาว่าเค้าเป็นใครยังงี้” (ID3) “ผมก็ไม่ได้ไปหาเรื่องเค้า ไม่ไปแก้แค้นเขาครับ” (ID8) “เราไม่คิดจะเอาคืน ให้เรื่องมันผ่านไป ไม่สร้างความเดือดร้อนให้มันเพิ่มขึ้นครับ” (ID5) ซึ่งสอดคล้องกับการการศึกษาของนักวิชาการที่ว่าบุคคลที่ตัดสินใจให้อภัยจะมีความตั้งใจที่จะไม่แสดงพฤติกรรมแก้แค้นต่อผู้กระทำความผิด (McCullough, 2008; Strelan, 2007; Strelan & Covic, 2006) อีกทั้ง เมื่อผู้เสียหายมีพฤติกรรมให้อภัยแล้ว ผู้เสียหายยังเกิดความรู้สึกทางบวกต่อตนเองเพิ่มมากขึ้น ผู้เสียหายรับรู้ว่าคุณค่าจะช่วยให้เกิดการให้อภัยต่อตนเอง นำไปสู่การให้อภัยต่อผู้อื่นตามมา (Strelan, 2007) ผู้เสียหายรู้สึกสบายใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และเห็นคุณค่าในตัวเองมากขึ้น หลังจากที่ถูกผู้เสียหายได้ผ่านพ้นเหตุการณ์ถูกทำร้ายร่างกายนั้นมาได้ (Lundahl, Taylor, Stevenson, & Roberts., 2008)

ข้อจำกัดในการวิจัย

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้ต้องทำการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์แบบเห็นคู่สนทนากับผู้ให้ข้อมูล ทำให้การสัมภาษณ์หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลทำได้ไม่ดีเท่ากับการสัมภาษณ์แบบปกติ อาจจะทำให้ขาดข้อมูลในส่วนอวัจนภาษาที่จะเข้ามาช่วยในการทำความเข้าใจผู้ให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ โดยนำกระบวนการให้อภัยที่ค้นพบมาพัฒนาเป็นโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการให้อภัยแก่ผู้เสียหายต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างบุคคลที่ให้อภัยและบุคคลที่ไม่ให้อภัย หรือการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับองค์ประกอบของการให้อภัยในบุคคลทั่วไป รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้อภัย

เกี่ยวกับผู้เขียน

พิมพ์ชนก มะโนท่า: นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อมราพร สุรการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์และอาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุพัทธ แสนแจ่มใส: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กองโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. (2560). *แผนภูมิแสดงจำนวนการเสียชีวิตจากการถูกทำร้าย รหัส ICD 10 (X85 - Y09)*

จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ ปี พ.ศ. 2557 – 2559. สืบค้น 24 กรกฎาคม 2563, จาก

thaincd.com/2016/news/hot-news-detail.php?id=13023&gid=18

คมกริช นันทะโรจวงศ์, ภูธิป มีถาวรกุล, และธีระวัฒน์ จันทิก. (2561, มกราคม-เมษายน). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมจัดการความเครียดของวัยรุ่นตอนกลาง. *Journal of Social Science and Humanities Research in Asia*, 24(1), 3-38.

คณะกรรมการการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม. (2560). *รายงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่องการปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดทางอาญา (เหยื่อหรือผู้เสียหาย)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ปัทมิตา รัตนจิระพงศ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการกระทำรุนแรงของนักเรียนชายอาชีวศึกษาในจังหวัดนครปฐม. (ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร)

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2553, ตุลาคม-ธันวาคม). การศึกษาแบบกรณีศึกษา: Case Study. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 33(4), 42-50.

รัก ชุนทกัญจน์. (2556). *การศึกษาการให้อภัยในวัยรุ่น: กรณีศึกษาการให้ความช่วยเหลือด้วยการให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการให้อภัยสำหรับวัยรุ่นและวัยรุ่นหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม*. (ปริญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ)

สรยุทธ จิโรภาส. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการ*. (ปริญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะรัฐศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

สรองธร นาวผล และพรณี บัวเล็ก. (2561, มกราคม-เมษายน). มุมมองต่อชีวิตและสังคมของเยาวชนที่กระทำผิดกรณียกพวกตีกัน. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(1), 259-275.

ไหมไทย ไชยพันธ์. (2556, กันยายน-ธันวาคม). ความรู้สึกสอคล้องกลมกลืนในชีวิต และกลวิธีการเผชิญปัญหา แนวทางในการจัดการกับความเครียดในการปฏิบัติงาน. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 5(3), 151-161.

ภาษาอังกฤษ

- American Psychological Association. (2000). *Clinical practice guideline for the treatment of posttraumatic stress disorder (PTSD) in adults*. Washington, D.C: American Psychological Association.
- Amstadter, A. B., McCart, M. R., & Ruggiero, K. J. (2007). Psychosocial interventions for adults with crime-related PTSD. *Professional Psychology: Research and Practice*, 38(6), 640-651.
- Bibas, S. (2007). Forgiveness in criminal procedure. *Ohio State Journal of Criminal Law*, 4(2), 329-348.
- Biema, D. V. (1999, March 28). Should all be forgiven?. *Time*, pp. 51-55.
- Bies, R. J. (2001). International (in)justice: The sacred and the profane. In J. Greenberg & R. Cropanzano (Eds.), *Advances in organization justice* (pp. 89–118). California: Stanford University Press
- Bies, R. J., & Tripp, T. M. (2005). The study of revenge in the workplace: conceptual, ideological, and empirical issues. In S. Fox & P. E. Spector (Eds.), *Counterproductive work behavior: Investigations of actors and targets* (pp. 65–81). Washington, D.C: American Psychological Association.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Davis, J. R., & Gold, G. J. (2011). An examination of emotional empathy, attributions of stability, and the link between perceived remorse and forgiveness. *Personality and Individual Differences*, 50(3), 392–397.
- Enright, R. D. (1996). Counseling within the forgiveness triad: On forgiving, receiving forgiveness, and self-forgiveness. *Counseling and Values*, 40(2), 107-126.
- Enright, R. D. (2012). *The forgiving life: A pathway to overcoming resentment and creating a legacy of love*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Everding, T. R. (2010). *Helping adolescents forgive: the use of forgiveness education at an inpatient mental health facility*. (Degree's Thesis, University of Northern Iowa).
- Exline, J. J., Worthington, E. L. Jr., Hill, P., & McCullough, M. E. (2003). Forgiveness and justice: A research agenda for social and personality psychology. *Personality and Social Psychology Review*, 7(4). 337-348.
- Fox, S., Spector, P. E., & Miles, D. (2001). Counterproductive work behavior (CWB) in response to job stressors and organizational justice: Some mediator and moderator tests for autonomy and emotions. *Journal of Vocational Behavior*, 59, 291-309.
- Friese, M., Messner, C., & Schaffner, Y. (2012). Mindfulness meditation counteracts self-control depletion. *Consciousness and Cognition*, 21, 1016-1022.
- Gehm, J. R. (1992). The function of forgiveness in the criminal justice system. *Behavioural and Social Sciences*, 64, 541-550.
- Lazarus, R., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York: Springer.
- Lopez, S. J., Pedrotti, J. T., & Snyder, C. R. (2015). *Positive psychology: The scientific and practical explorations of human strengths*. (3rd ed.). California: Sage Publications.
- Lundahl, B. W., Taylor, M. J., Stevenson, R., & Roberts, K. D. (2008). Process-based forgiveness interventions: A meta-analytic review. *Research on Social Work Practice*, 18(5), 465-478.
- Malizia, N. (2017). The psychological trauma in children and adolescents: Scientific and sociological profiles. *Sociology Mind*, 7, 11-25.

- McCullough, M. E., Fincham, F. D., & Tsang, J.-A. (2003). Forgiveness, forbearance, and time: The temporal unfolding of transgression-related interpersonal motivations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(3), 540-557.
- McCullough, M. E. (2008). *Beyond revenge: The evolution of the forgiveness instinct*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- McCullough, M. E., Kurzban, R., & Tabak, B. A. (2013). Cognitive systems for revenge and forgiveness. *Behavioral and Brain Sciences*, 36(1), 1-15.
- McCullough, M. E., Root, L. M., Tabak, B. A., & Witvliet, C. O. (2007). Forgiveness. In C.R. Snyder & S.J. Lopez (Eds.), *The Oxford Handbook of Positive Psychology* (2nd ed., pp. 427-436). New York: Oxford University Press.
- McCullough, M. E., & Worthington, E. R. Jr. (1999). Religion and the forgiving personality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(6), 1141-1164.
- Mullet, E., Barros, J., Usai, L. F. V., & Neto, F. (2003). Religious involvement and the forgiving personality. *Journal of Personality*, 71(1), 1-19.
- Murphy, J. G. (2003). *Getting even: Forgiveness and its limits*. New York: Oxford University Press.
- Paleari, G., Regalia, C., & Fincham, F. D. (2010). Forgiveness and conflict resolution in close relationships: Within and cross partner effects. *Universitas Psychologica*, 9(1), 35-56.
- Parsons, J., & Bergin, T. (2010). The impact of criminal justice involvement on victims' mental health. *Journal of Traumatic Stress*, 23(2), 182-188.
- Peachey, D. E. (1992). Restitution, reconciliation, retribution: Identifying the forms of justice people desire. In H. Messmer and H.-U. Otto (Eds.), *Proceeding of the Academy of Restorative Justice on Trial: Pitfalls and Potentials of Victim-Offender Mediation: International Research Perspectives* (pp. 551-557). NETH: Kluwer Academic Publishers.
- Ramdani, Z. (2017, 9-11 October 2017). Forgiving is not only forgetting (Phenomenological study on forgiveness in individual who experiences a friendship conflict). *Paper presented at the ADVED 2017-3rd International Conference on Advances in Education and Social Sciences*, Istanbul, Turkey.
- Rye, M. S., Loiacono, D. M., Folck, C. D., Olszewski, B. T., Heim, T. A., & Madia, B.P. (2001). Evaluation of the psychometric properties of two forgiveness scales. *Current Psychology*, 20(3), 260-277.
- Strelan, P. (2007). Who forgives others, themselves, and situations? The roles of narcissism, guilt, self-esteem, and agreeableness. *Personality and Individual Differences*, 42(2), 259-269.
- Strelan, P., & Covic, T. (2006). A review of forgiveness process models and a coping framework to guide future research. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(10), 1059-1085.
- Thompson, L. Y., Snyder, C.R., Hoffman, L., Michael, S.T., Rasmussen H.N., Billings, L.S., ... Roberts, D.E. (2005). Dispositional forgiveness of self, others, and situations. *Journal of Personality*, 73(2), 313-359.
- Toussaint, L., Worthington, E. L. Jr., Tongeren, D.R., Hook, J., Berry, J.W., Shivy, V.A., ... Davis, D.E. (2016). Forgiveness working: Forgiveness, health, and productivity in the workplace. *American journal of health promotion: AJHP*, 32(1), 59-67

- Tripp, T. M., Bies, R. J., & Aquino, K. (2002). Poetic justice or petty jealousy? The aesthetics of revenge. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 89(1), 966–984.
- Tsang, J.-A., McCullough, M. E., & Hoyt, W. T. (2005). Psychometric and rationalization accounts of the religion-forgiveness discrepancy. *Journal of Social Issues*, 61(4), 785–805.
- Umbreit, M. S., Bradshaw, W., & Coates, R. (1999). Victims of Severe Violence Meet the Offender: Restorative Justice Through Dialogue. *International Journal of Victimology*, 6(4), 321-343.
- Worthington, E. L. Jr. (1998). An empathy-humility-commitment model of forgiveness applied within family dyads. *Journal of Family Therapy*, 20(1), 59-76.
- Worthington, E. L. Jr. (2006). *Forgiveness and reconciliation theory and application*. New York: Taylor & Francis Group.
- Zourrig, H., Chebat, J-C., & Toffoli, R. (2015). In-group love & out-group hate? A cross cultural study on customers' revenge, avoidance and forgiveness. *Journal of Business Research*, 68(3), 487-499.

การค้นหาคำความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากประสบการณ์การมีส่วนร่วม ทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

The Search for Meaning in Life through Students' Experiences in Political Participations during 2020-2021

กุลวดี สวัสดิ์ธรรมกิจ

Kulvadee Sawadtammakit

เกวรินทร์ นาคินิวิฐ

Gavarrin Naknivid

ชาคริต มาฝางนอก

Chakrit Mafangnok

พันไมล์ สุขสำราญ

Phanmile Suksamran

วชิรารัฐ แก้วมณีชัย

Wachirarut Kaewmaneechai

สุพัทธ แสนแจ่มใส

Supat Sanjamsai

ธีระชน พลโยธา

Teerachon Polyota

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Received: 21 July 2021

Revised: 5 August 2021

Accepted: 6 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการในการค้นหาคำความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากประสบการณ์การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการศึกษาเฉพาะกรณี เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูล คือ นิสิตนักศึกษาจำนวน 5 ท่าน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 แบ่งออกเป็น 5 ลำดับขั้น และพบประเด็นสำคัญในแต่ละขั้น โดยเริ่มจาก 1) การรับรู้ ประกอบด้วย การมองเห็นความสำคัญของการเมือง การรับรู้ถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข การสัมผัสถึงอำนาจอยู่ดีธรรมในสังคม และการเห็นผู้คนที่มียุทธศาสตร์เดียวกันออกมาเคลื่อนไหว 2)

การกระทำ ประกอบด้วย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง 3) เป้าหมาย ประกอบด้วย ทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น 4) แหล่งของความหมายในชีวิต ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคม และความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และ 5) ความหมายในชีวิต ประกอบด้วย เพื่อทำประโยชน์ให้ผู้อื่น และเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ข้อค้นพบในการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำ ความเข้าใจกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตที่มีความเฉพาะสำหรับนิสิตนักศึกษา และนำไปใช้อธิบายว่าเหตุใดนิสิตนักศึกษาถึงค้นพบความหมายในชีวิตจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: การค้นหาความหมายในชีวิต, กระบวนการสร้างความหมายในชีวิต, ประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมือง

Abstract

The purpose of this study was to understand the process of searching for meaning in life through students' experiences in participation in political activities during 2020-2021. This case study employed qualitative approach with in-depth interviews. The key informants were 5 undergraduate students. The credibility and reliability of the data were verified by experts in the field. The results of this research showed that the search for meaning in life of the participants could be divided into 5 stages: 1) perceptions of seeing the importance of politics, awareness of the problem that should be solved, recognition of injustice in society, and seeing the movement of the people with similar political ideology; 2) actions of the dissemination of information and of political activities; 3) goals of social awareness and country improvement; 4) sources of meaning with social support and hope for future change; and 5) meaning in life for the benefit of others and something that can be changed. The findings of this study could be applied as a basis for understanding the process of meaning-making among students. In particular, it could explain why students find meaning in life through their political participations.

Keywords: the search for meaning in life, the process of searching for meaning in life, the experiences of political participations

ความสำคัญและที่มาของปัญหาในการทําวิจัย

ความหมายในชีวิต (meaning in life) มีการให้คำอธิบายจากนักวิชาการไว้อย่างหลากหลาย ตั้งแต่การที่บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีใครบางคนหรือบางสิ่งบางอย่างที่เขามีชีวิตอยู่เพื่อสิ่งนั้น (Frankl, 1967) เป็นลักษณะของความเชื่อหรือการยึดมั่นในอะไรบางอย่าง (Battista & Almond, 1973) หรือมองว่าเป็นความหวัง ความศรัทธา หรือความคาดหวังว่าชีวิตของคนคนหนึ่งจะมีความหมายอย่างแท้จริง โดย “ความหมาย”

หมายถึง การแสดงความคิดร่วมกันของความสัมพันธ์ที่เป็นไปได้ ท่ามกลางสิ่งต่าง ๆ ของเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ (Baumeister, 1991) ทั้งนี้ความหมายชีวิตอันเกิดจากความคิดที่มองเห็นถึงความสัมพันธ์จากสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะเป็นการทำงานภายใต้ความต้องการของมนุษย์จาก 4 แหล่งได้แก่ ได้แก่ วัตถุประสงค์ (purpose) คุณค่า (value) ความสามารถ (efficacy) และการให้คุณค่าในตนเอง (self-worth) (Baumeister, 1991) โดย Schnell and Hoof (2012) ได้พัฒนาแบบจำลองลำดับขั้นการสร้างความหมายในชีวิต (A Hierarchic Model of Meaning Making) ซึ่งประกอบด้วยกัน 5 ขั้น เริ่มจาก ขั้นการรับรู้ (perceptions) ไปสู่ขั้นการกระทำ (actions) และขั้นของการตั้งเป้าหมาย (goals) จนไปถึงขั้นแหล่งของความหมายในชีวิต (sources of meaning) บุคคลจะได้รับประสบการณ์ทั้งเชิงบวก และเชิงลบในระหว่างการค้นหาความหมายในชีวิต โดยประสบการณ์เชิงลบจะเรียกว่า วิกฤตของการมีความหมาย (crisis of meaning) และสุดท้ายคือ ขั้นการมีความหมายในชีวิต (meaning in life) เป็นลักษณะของการที่บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง มองเห็นถึงความสอดคล้อง ความสำคัญ การมีทิศทางที่ชัดเจน ความรู้สึกร่วมถึงความเป็นเจ้าของ และปราศจากวิกฤตของการมีความหมาย ทั้งนี้การเกิดขึ้นของการสร้างความหมายในชีวิตเริ่มพัฒนาขึ้นไปพร้อมกับการสร้างอัตลักษณ์แห่งตนตั้งแต่ในช่วงของวัยรุ่นและจะเริ่มมีความชัดเจนขึ้นเมื่อเข้าสู่ช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยให้เข้าได้มีความรู้และประสบการณ์ในการบ่มเพาะความคิดในการนำไปสู่การสร้างความหมายให้กับตนเอง ซึ่งนิสิตศึกษานับเป็นช่วงวัยที่เริ่มมีการก่อร่างสร้างสภาวะความคิดประกอบกับการเข้ามาอยู่ในพื้นที่ของการศึกษาทำให้โอกาสในการค้นหาความหมายของชีวิตย่อมมีโอกาสมากขึ้น

นิสิตนักศึกษา เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการในรอบด้าน และเปลี่ยนผ่านจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ (สกล วรเจริญศรี, 2545) และเป็นวัยที่ต้องการพึ่งพาตนเอง การเป็นที่ยอมรับ และความต้องการที่จะมีอนาคตที่ดี (กันยารัตย์ เมืองแก้ว, 2561) สะท้อนภาพให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษามีการแสดงออกถึงความเข้าใจในตนเอง เริ่มมีความต้องการอิสระทางความคิด การกระทำ การตัดสินใจ การแสวงหาคุณค่าในชีวิต และนำตนเองไปสู่การเป็นที่ยอมรับในสังคม รวมถึงการปฏิบัติตามอุดมการณ์ที่ตนยึดถือ ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติตามวัยในช่วงคาบเกี่ยวระหว่างวัยรุ่นที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ทั้งนี้ การศึกษาความหมายในชีวิตของวัยรุ่นหรือนิสิตนักศึกษาส่วนหนึ่ง พบว่า ความหมายในชีวิตเป็นตัวแปรเชิงบวกของการทำนายพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ความอยู่ดีมีสุขเชิงอัตวิสัย (Santos et al., 2012) ความพึงพอใจในชีวิต (Datu & Mateo, 2015) ความสามารถในการปรับตัว (Cho et al., 2014) ดังนั้น การศึกษาความหมายในชีวิตของวัยรุ่นจึงเป็นการสร้างให้เกิดความเข้าใจในคุณลักษณะทางบวก เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างบุคคลให้มีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่ง สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่นต่อไป (กันยารัตย์ เมืองแก้ว, 2561) ทั้งนี้การค้นหาหรือการสร้างความหมายในชีวิตจะสามารถเกิดขึ้นได้จากการที่บุคคลสามารถดึงเอาประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาเชื่อมโยงกับชุดความคิดเดิมที่มีอยู่และเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจในตนเอง ดังนั้น

พื้นที่ประสบการณ์จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความหมายของชีวิต แม้กระทั่งประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับบริบทของสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ.2563-2564 แสดงให้เห็นถึงบทบาทของนิสิตนักศึกษาที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง เกิดการตื่นตัวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา มีการตั้งคำถามต่อประเด็นสาธารณะในหลากหลายมิติ เพื่อให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน และต้องการที่จะแก้ไข เปลี่ยนแปลงสังคมปัจจุบันให้ก้าวไปสู่สังคมที่ดีขึ้นในอนาคต ซึ่งความคิดที่มองเห็นถึงความเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุเป็นผลของสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว การเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกและระดับกลุ่มคน ความรู้สึกร่วมไปกับสภาวะรอบตัวที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นลักษณะสำคัญของกระบวนการสร้างความหมาย หรือการมองเห็นคุณค่า และการมีเป้าหมายที่จะขับเคลื่อน โดยผลจากการจากการที่นิสิตนักศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าวอาจจะมีส่วนผลักดันให้เกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าและความหมายในชีวิตขึ้นได้ ทั้งนี้จากการศึกษาความหมายในชีวิตในบริบทของการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ความหมายในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการศึกษาของ Lin (2019) ได้ศึกษาผลกระทบจากอิทธิพลกำกับ (moderating effects) ของค่านิยมส่วนบุคคล และค่านิยมที่เป็นวัฒนธรรมร่วม ที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการค้นหาความหมายในชีวิตกับการมีส่วนร่วมของพลเมือง ผลการวิจัยพบว่า เมื่อสังคมให้ความสำคัญต่อค่านิยมของการเปิดรับการเปลี่ยนแปลง (values of openness to change) และอยู่ในสังคมที่มีระยะห่างระหว่างอำนาจต่ำกว่า (lower power distance) จะส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างการค้นหาความหมายในชีวิตกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความสัมพันธ์ในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าความหมายในชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคม ยิ่งบุคคลมีการรับรู้ความหมายในชีวิตของตนสูง ยิ่งทำให้เขามีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้น (Stillman, Lambert, Fincham & Baumeister, 2010)

จากที่มาและความสำคัญข้างต้น จึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทางคณะผู้วิจัยจะศึกษาการค้นหาความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากประสบการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เพื่อทำความเข้าใจถึงกระบวนการในการค้นหาความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา ผ่านวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงบริบทตามสภาพความเป็นจริงที่มีต่อกระบวนการในการค้นหาความหมายในชีวิตในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 และเป็นพื้นฐานข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับความหมายในชีวิตในนิสิตนักศึกษา สำหรับนักวิจัยหรือผู้ที่สนใจทำการศึกษาความหมายในชีวิตในบริบทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มนิสิตนักศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการในการค้นหาความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากประสบการณ์การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยอธิบายกระบวนการสร้างความหมายในชีวิต โดยใช้พื้นฐานองค์ความรู้ของ Schnell and Hoof (2012) เกี่ยวกับแบบจำลองลำดับขั้นการสร้างความหมายในชีวิต (a hierarchic model of meaning making) โดยเริ่มต้นจากขั้นแรก การรับรู้ (perceptions) คือ กระบวนการรับรู้ผ่านโครงสร้างทางความคิด ขั้นที่สอง การกระทำ (action) เป็นการตีความสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้เกิดเป็นการกระทำ ขั้นที่สาม เป้าหมาย (goals) เป็นการวางแผนทางในอนาคต เพื่อมุ่งไปสู่สิ่งนั้นผ่านการกระทำ ขั้นที่สี่ แหล่งของความหมาย (sources of meaning) บุคคลจะได้รับประสบการณ์ทั้งเชิงบวก และเชิงลบในระหว่างการค้นหาความหมายในชีวิต โดยประสบการณ์เชิงลบจะเรียกว่า วิกฤตของการมีความหมาย (crisis of meaning) และขั้นสุดท้าย ความหมายในชีวิต (meaning in life) เป็นลักษณะของการที่บุคคลมีความเข้าใจในตนเอง มองเห็นถึงความสอดคล้อง ความสำคัญ การมีทิศทางที่ชัดเจน ความรู้สึกมีส่วนร่วมถึงความเป็นเจ้าของ และปราศจากวิกฤตของการมีความหมาย (Schnell & Hoof, 2012) เป็นแนวคิดสำคัญสำหรับการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบบเฉพาะกรณี (case study approach) โดยอาศัยกระบวนการ และรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน อายุระหว่าง 19-25 ปี ทั้งเพศชาย หญิง และกลุ่มความหลากหลายทางเพศ โดยเป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยต้องไม่เข้าร่วมสังกัดพรรคการเมือง แต่ต้องมีประสบการณ์จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 มากกว่า 9 ครั้งขึ้นไป ซึ่งมีจุดมุ่งหมายต่อการเรียกร้องในประเด็นที่ต้องการอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในสังคมต่อไป มีความเต็มใจในการเข้าร่วมการวิจัย และยินดีที่จะแบ่งปันประสบการณ์ของตนกับคณะผู้วิจัยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้น

คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่สนใจในการเข้าร่วมการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ที่สนใจ และนำมาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ต่อไป โดยได้ทำการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับแนวทางการตั้งคำถามและความถูกต้องของการนำเสนอข้อมูล โดยข้อคำถามประกอบด้วย (1) คำชี้แจง ระบุรายละเอียดเบื้องต้นของการศึกษาในครั้งนี้ (2) ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่สนใจเข้าร่วมการวิจัย ได้แก่ ชื่อเล่น อายุ สถาบันการศึกษา ชั้นปี และช่องทางสะดวกในการติดต่อกลับ และ (3) ข้อคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปีที่กำหนด

2. คำถามในการสัมภาษณ์

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ลักษณะของข้อคำถามจะเป็นแบบปลายเปิด มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ทำให้การสัมภาษณ์มีการโต้ตอบอย่างเป็นธรรมชาติ รวมทั้งเพื่อเปิดโอกาสแก่ผู้ให้ข้อมูล ในการแสดงความคิดเห็น บอกเล่าเรื่องราว หรือประสบการณ์ได้อย่างอิสระ ซึ่งคำถามที่ใช้ในสัมภาษณ์ได้มีการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับแก้ให้เหมาะสม และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษา โดยมีแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังนี้

2.1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อายุ ชั้นปี สถาบันการศึกษา คณะ สาขา และประสบการณ์จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564

2.2 คำถามหลัก เพื่อศึกษาการค้นหาคำความหมายในชีวิตจากประสบการณ์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 โดยข้อคำถามหลักมีด้วยกัน 3 ข้อ ดังนี้ 1) คิดว่าการเมืองมีความสำคัญกับชีวิตของท่านอย่างไร 2) จากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ผ่านมา ชีวิตของท่านเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง 3) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีความสำคัญกับชีวิตของท่านอย่างไร

2.3 คำถามก่อนปิดการสัมภาษณ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเพิ่มเติมประเด็น หรือรายละเอียดที่ต้องการจะบอกเล่า นอกเหนือจากคำถามหลักที่ตั้งไว้ เช่น ท่านมีอะไรที่อยากเล่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือสิ่งที่ได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองบ้างไหม

3. อุปกรณ์บันทึกเสียง

อุปกรณ์บันทึกเสียง ใช้สำหรับการบันทึกเสียงการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลในขณะทำการสัมภาษณ์ โดยนำบทสนทนาที่ได้มาทำการถอดเทปเสียงให้กลายเป็นข้อความ ซึ่งสะดวกและสามารถนำข้อมูลมาตรวจสอบภายหลังได้

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลมีขั้นตอนตามรายละเอียดดังนี้

1. คณะผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด
2. คณะผู้วิจัยพิจารณาคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นคณะผู้วิจัยจะติดต่อกลับไปยังผู้ให้ข้อมูล
3. คณะผู้วิจัยสอบถามความยินยอมและความสมัครใจ ชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้น ทำการนัดหมายวันเวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ ตามความพร้อมของผู้ให้ข้อมูล
4. คณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยมีการสร้างสัมพันธภาพ รวมทั้งขออนุญาตในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง

5. คณะผู้วิจัยทำการถอดเทปหลังการสัมภาษณ์ ถ้ามีข้อมูลบางส่วนที่มีความคลุมเครือหรือไม่ชัดเจน จะขออนุญาตนัดหมายสัมภาษณ์เพิ่มเติม จนได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนต่อการนำไปวิเคราะห์ในลำดับถัดไป
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 21 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 และสิ้นสุดการเก็บข้อมูลในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2564 ซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ประมาณ 40 – 90 นาที ต่อผู้ให้ข้อมูล 1 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการถอดเทปสัมภาษณ์ออกมาเป็นถ้อยคำ คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์แก่นสาระ (thematic analysis) ในลักษณะของการค้นหาสาระสำคัญ (themes) นำมาสรุปคุณลักษณะสำคัญของข้อมูลที่สามารถ อธิบายอารมณ์ และความรู้สึก หรือสิ่งที่บ่งบอกถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความหมายในชีวิตได้ โดยได้กำหนด ขั้นตอนในการวิเคราะห์แก่นสาระออกเป็น 6 ขั้นตอน (Braun & Clarke, 2006) มีรายละเอียดดังนี้

1. ทำความคุ้นเคยกับข้อมูล (familiarizing yourself with your data) โดยการอ่านข้อมูลที่ได้เข้า ๆ เพื่อมุ่งตามหาข้อมูลที่ต้องการ มีการสังเกตลักษณะของความคิดที่แสดงออกมาเป็นคำพูด ซึ่งจะช่วยให้การตี กรอบเนื้อหา ในขณะที่กำลังทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การสร้างรหัสขั้นต้น (generating initial codes) โดยอาจจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความหมายของคำ หรือความหมายแฝงที่ซ่อนอยู่ สำหรับการนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3. การค้นหาแก่นสาระ (searching for themes) หลังจากทำการลงรหัสและเรียงข้อมูล จะทำการ วิเคราะห์เนื้อหาในระดับที่กว้างขึ้น โดยพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญที่ค้นพบ

4. การวิพากษ์แก่นสาระ (reviewing themes) จะเน้นไปที่การตรวจสอบและการสกัดแก่นสาระ แบ่ง ออกเป็น 2 ระดับ ระดับแรก พิจารณาว่าข้อมูลมีรูปแบบสอดคล้องกันหรือไม่ ส่วนระดับที่สอง เป็นการ ตรวจสอบความถูกต้องของแต่ละแก่นสาระที่สัมพันธ์กับชุดข้อมูล รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่ แก่นสาระ (thematic map) ว่าสามารถสะท้อนความหมายที่ปรากฏอยู่บนชุดข้อมูลโดยรวมหรือไม่

5. การให้นิยามและตั้งชื่อแก่นสาระ (defining and naming themes) เป็นการตั้งชื่อและนิยามให้ แก่นสาระนั้น ๆ ให้มีความสอดคล้องกัน และทำให้แก่นสาระมีนิยามที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. จัดทำรายงาน (producing the report) ในขั้นตอนสุดท้าย จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์สิ่ง ที่ได้จากชุดข้อมูลทั้งหมด โดยทำการเลือกประเด็นที่น่าสนใจหรือมีความชัดเจน นำมาอธิบายให้อยู่ในบริบท ของการตอบคำถามวิจัยและการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งผลที่ได้จะเป็นรายงานการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล หลังจากการถอดเทปสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความถูกต้อง (peer debriefing) อีกครั้งทำการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้ข้อค้นพบที่ได้มีความน่าเชื่อถือมาก และเพื่อให้ได้ข้อสรุปของผลการวิเคราะห์ที่มีความถูกต้องมากที่สุด

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลได้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับวัตถุประสงค์วิจัย และรายละเอียดโดยสรุปในการวิจัย รวมถึงชี้แจงกับผู้ให้ข้อมูลถึงสิทธิในการเข้าร่วมตามความสมัครใจ สิทธิในการถอนตัวจากการวิจัยได้ทุกเมื่อโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวผู้ให้ข้อมูลการขออนุญาตบันทึกเสียงในการสนทนา พร้อมชี้แจงว่าเสียงที่บันทึกจะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นความลับ โดยเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย คณะผู้วิจัยจะทำลายบันทึกเสียงดังกล่าวทิ้งทันที และรวมถึงเก็บรักษาข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลเป็นความลับ โดยจะไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เฉพาะเจาะจงที่ทำให้ล่วงรู้ได้ว่าผู้ให้ข้อมูลคือใคร และข้อมูลที่ได้จะแสดงผลในภาพรวมเพื่อการนำเสนอเชิงวิชาการเท่านั้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

โดยคณะผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล 2) ข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ข้อมูลส่วนนี้จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงภาพรวมเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมของผู้ให้ข้อมูล เนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่ให้ความสนใจ เพื่อให้เข้าใจในธรรมชาติของผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่านมากยิ่งขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วยเพศหญิงจำนวน 2 คน เพศชาย 1 คน เกย์ 1 คน เรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 2 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 3 คน ทั้งนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความสนใจเรื่องทางการเมืองตั้งแต่วัยเด็กหรือก่อนที่จะเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ดังปรากฏตามถ้อยคำ “...สนใจเรื่องนี้ตั้งแต่เด็กเพราะที่บ้าน เขาเรียกครอบครัวของเราเป็นครอบครัวคนทำงานค้าขาย แล้วก็มีการแลกเปลี่ยนเรื่องการเมืองมาตั้งแต่เด็ก ๆ อยู่แล้ว เพราะว่าในปี 2549 ก็จะมีเด็กประถมคนหนึ่งแหละ ก็ไปนั่งฟังว่า เกิดการรัฐประหารยังงัยอยู่ในวงตลาด...”(ID1) แต่จะมีส่วนหนึ่งที่เริ่มให้ความสนใจเมื่อเข้ามาเป็นนิสิตนักศึกษา เนื่องจากมีโอกาส และมีความคิดที่เติบโตมากขึ้น ดังตัวอย่างถ้อยคำ “...พอแบบว่าเราโตขึ้นเราก็มองตัวเอง เหมือนว่าเราแบบเห็นสังคมมากขึ้นเราก็มองเห็นว่าเออ ทำไมมันเป็นแบบนี้ ความเหลื่อมล้ำมันเป็นเพราะอะไร ซึ่งทำให้เราคิดเป็นระบบมากขึ้น...”(ID4)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลมองว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิต ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงคุณค่าในสังคม หรือค่านิยมต่าง ๆ รวมถึงให้

ความสำคัญกับปัญหาเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในสังคมที่กำลัง การกดขี่สิทธิมนุษยชนของ
ผู้คนในสังคม และคิดว่าปัญหาเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข สะท้อนได้จากถ้อยคำ "...ทำให้สังคมมันมีพื้นที่ในการ
แลกเปลี่ยนกันได้อะไรหนึ่ง สองคือทำให้สังคมมีวุฒิภาวะทางปัญญาที่สูงขึ้น หมายความว่าเราจะไม่ตื่นตระหนกต่อ
ความคิดเห็นต่าง เราจะไม่โกรธกับผู้ที่เห็นต่าง เรามีเหตุผลมากขึ้นในสังคมแบบเนี้ย มันก็สามารถทำได้ โดย
การผลิตงานเขียน การอ่าน การพูดคุย บนพื้นที่สร้างสรรค์พื้นที่ปลอดภัยมันทำได้ เริ่มต้นได้ในชีวิตประจำวัน
reading group ก็ไม่ได้ใช้งบประมาณอะไรมาก ขอแค่คุณมีเรื่องที่จะมาเล่า มาแลกเปลี่ยนกัน ก็ถือว่าเป็นพื้นที่
สร้างสรรค์แล้ว เป็นการยกระดับวิจารณ์ของสังคมของผู้คนรอบข้าง รวมทั้งตัวเราเองด้วย..." (ID5)

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนแสดงให้เห็นถึงความคิด อารมณ์ หรือความรู้สึก
ที่เกิดขึ้น ผ่านการตีความสิ่งเร้าที่ได้รับและถ่ายทอดออกมาเป็นข้อมูล ซึ่งสะท้อนถึงลักษณะของกระบวนการ
สร้างความหมายในชีวิต ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ โดยสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยอธิบาย
กระบวนการสร้างความหมายในชีวิต โดยใช้พื้นฐานองค์ความรู้ของ Schnell and Hoof (2012) เกี่ยวกับ
แบบจำลองลำดับขั้นการสร้างความหมายในชีวิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้ เป็นการรับรู้ของนิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลต่อสถานการณ์ทางการเมืองไทยในช่วงปี
2563-2564 ในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นภายในสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหา
เชิงโครงสร้างภายในสังคมไทย ฯลฯ และการรับรู้จากผู้คนรอบข้างที่มีความคิด ความเชื่อเดียวกันถึงประเด็นที่
ควรได้รับการแก้ไข และควรได้รับการพัฒนา ซึ่งส่งผลให้นิสิตนักศึกษา เลือกที่จะทำอะไรบางอย่าง เพื่อ
แสวงหาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นต่อไป เมื่อพิจารณาสาระสำคัญย่อย พบว่า มี 4 ประเด็น
ได้แก่

1) การมองเห็นความสำคัญของการเมือง นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้ว่าการเมืองเป็น
เรื่องสำคัญและอยู่ในทุก ๆ มิติของชีวิตความเป็นอยู่ หากการบริหารบ้านเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก็จะ
สามารถช่วยลดปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำภายในสังคม ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สามารถ
ดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่นและมีความสุข ซึ่งสามารถสะท้อนได้จากถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ "...การเมืองถือว่าเป็น
ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชีวิต ถ้าเรายังมีผู้นำที่ดี มีรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้
ชีวิตของประชาชนมีความสุขมากยิ่งขึ้น มีการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น ละก็จะมีอุปสรรคในการใช้ชีวิต..." (ID1) "...
ถ้าการเมืองมันดีชีวิตเราก็น่าดีชีวิตของทุกคนมันก็ดี ความเหลื่อมล้ำก็ลดลง มันสำคัญในทุก ๆ อย่าง คุณภาพชีวิต
ของเราดีหรือไม่ดีมันก็เกี่ยวกับการเมือง เราจน เรารวย อยู่ทางการเมืองทั้งนั้นเลย.." (ID3)

2) การรับรู้ถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข มองเห็นถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ทั้งคุณภาพด้าน
การศึกษา เศรษฐกิจ การได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ทั่วถึง ไม่เท่าเทียมกันในสังคม ดังปรากฏผ่าน
ถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ "...ถ้าการเมืองดี ฉันก็就不用มาเรียนที่นี่ ฉันต้องไม่หอบหิ้วกระเป๋าไปเรียนที่

กรุงเทพ ฉันอาจจะมีความสุขกับมหาวิทยาลัยใกล้บ้านฉัน มหาวิทยาลัยในจังหวัดฉันที่มีคุณภาพ ที่มันทัดเทียมกัน..." (ID1) "...ยังมีเด็กอีกหลายคนที่ไม่ได้รับการช่วยเหลืออะไรแบบนี้ มันยังมีเด็กที่ขาดโอกาสเสมอในประเทศนี้ คือมันอาจจะไม่ได้เกิดกับเราโดยตรง แต่พอไปเจอ มันทำให้เรารู้สึกแย่ตลอดเลย..." (ID2) "...เราทุกคนมันก็เป็นมนุษย์ เขาก็เป็นมนุษย์ เราก็คงได้รับการปฏิบัติเท่า ๆ กัน แต่กลับกลายเป็นว่า ตั้งแต่เศรษฐกิจเลยเราแบบ เราอยู่ในเศรษฐกิจที่คนจนยิ่งจน คนรวยยิ่งรวย แล้วคนรวยก็ได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า มีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีกว่า..." (ID4)

3) การสัมผัสถึงอำนาจยุติธรรมในสังคม การรับรู้ถึงความไม่โปร่งใสของรัฐในการบริหารงาน หรือการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ยุติธรรม ผู้ที่ต้องเสียผลประโยชน์ก็คือประชาชน จึงทำให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจ ต้องการหาช่องทางในการแสดงออก เพื่อระบายความรู้สึกไม่พอใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ดังถ้อยคำที่ปรากฏของผู้ให้ข้อมูล ดังตัวอย่างนี้ "...เพราะความโกรธไหมอะ โกรธที่แบบรัฐบาลไม่ยุติธรรมอะ มันไม่ fair การเลือกตั้งไม่ fair เข้ามาไม่ fair อะไรก็ตรวจสอบไม่ได้ ทุกคนก็เห็นจุดที่มันไม่ยุติธรรม ไม่ถูกต้อง ละทุกคนก็ทำอะไรไม่ได้ เลยรวมตัวกันออกมา เหมือนทุกคนเห็นปัญหาเดียวกันมั้ง..." (ID2) "...กลุ่มชนชั้นนำทางเศรษฐกิจแล้วก็กลุ่มชนชั้นนำทางการเมืองเขาไม่ยอมง่าย ๆ หรอก เพราะงั้นมันก็จะเกิดวิกฤตินี้ต่อไปเรื่อย ๆ แล้วก็ปราบปรามประชาชนให้สยบยอม..." (ID5)

4) การเห็นผู้คนที่มียุติธรรมเดียวกันออกมาเคลื่อนไหว ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น การออกมาชุมนุมบนท้องถนน การแสดงออกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม ฯลฯ หรือการแสดงความคิดเห็นกับผู้คนรอบข้าง ก็จะเป็นส่วนช่วยในการสนับสนุนความคิดว่าสิ่งที่คิด หรือสิ่งที่เชื่อนั้น ไม่ได้มีแค่เขาคนเดียว แต่ยังมีผู้คนอีกจำนวนหนึ่ง ยังมีความคิด มียุติธรรมไปในทิศทางเดียวกัน สะท้อนได้จากคำพูดของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ "...เหมือนทุกคนตื่นตัวมาก" (ID2) "...เราก็กังเกียดเห็นว่ามันไม่ได้มีแต่เยาวชนจริง ๆ นะ มันมีแบบ คนรากหญ้า พี่น้องเสื้อแดง คนวัยทำงาน ก็มีไปร่วมด้วย ปะปนกับนักศึกษาด้วย..." (ID5)

จะพบได้ว่าในขั้นที่ 1 การรับรู้ ทั้งในการมองเห็นความสำคัญของการเมือง การรับรู้ถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข การสัมผัสถึงอำนาจยุติธรรมในสังคม และการเห็นผู้คนที่มียุติธรรมเดียวกันออกมาเคลื่อนไหว สิ่งเหล่านี้ ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาเกิดการตระหนักรู้ถึงปัญหา มีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น และเลือกที่จะกระทำการบางอย่าง โดยแสดงออกมาเป็นลักษณะของการเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น การจัดการชุมนุม การเข้าร่วมการชุมนุม การส่งต่อข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้ผู้คนรอบข้าง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ebtsam and Neama (2014) พบว่านักศึกษาที่มีการรับรู้ทางการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง Arens and Watermann (2017) ระบุว่า การรับรู้ทางการเมืองเป็นลักษณะของการที่บุคคลมีความเชื่อว่า เขามีความสามารถที่จะมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และสัมฤทธิ์ผลในการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม สะท้อนให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาที่มีการรับรู้ถึงปัญหาทาง

สังคม และให้ความสำคัญกับประเด็นทางการเมือง จะนำไปสู่การกระทำ ในลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และมีการรับรู้ว่าคุณจะประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

ขั้นที่ 2 การกระทำ หลังจากนิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลเกิดตระหนักว่าการเมืองเป็นเรื่องที่ควรให้ความสำคัญ มองเห็นถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข รับรู้ว่ามีผู้คนรอบข้างที่มีอุดมการณ์เดียวกันกับตนออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านการทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ทำให้นิสิตนักศึกษาแสดงออกถึงจุดยืนทางการเมือง เพื่อให้สังคมเกิดการรับรู้ โดยพบได้ใน 2 ลักษณะ คือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละประเด็น ดังนี้

1) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เป็นการกระจายข้อมูลข่าวสาร ให้กับผู้คนรอบข้าง เช่น เพื่อน พ่อแม่ ญาติ ผู้คนทั่วไป ฯลฯ เกี่ยวกับประเด็นทางสังคม ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น หรือการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับอุดมการณ์ที่ตนยึดถือ เพื่อให้สังคมเกิดการรับรู้ ตระหนักรู้ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น บทสนทนาในชีวิตประจำวัน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ การจัดกิจกรรมทางการเมือง ฯลฯ เพื่อให้ข้อมูล สามารถเข้าถึงผู้คนรอบข้างได้สะดวก รวดเร็ว และเพื่อให้สังคมเริ่มที่จะตั้งคำถามกับประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ถึงประโยชน์ที่พวกเขาควรจะได้รับ ดังปรากฏตามถ้อยคำ ดังนี้ “...ช่วงนี้เราติดตามข่าวสาร ละครกระจายข่าวสารให้ที่บ้านด้วย...” (ID2) “...ในโซเชียลมีเดียเราก็แบบแทบจะลงในทุก ๆ เรื่องอะ แบบให้ความรู้ในทุก ๆ เรื่อง เออว่ามันเป็นยังงี้ เป็นยังงั้นะ และนำเสนอในมุมตัวเอง ว่าเราเห็นความเหลื่อมล้ำในด้าน ๆ นี้ ยังไง...” (ID4)

2) เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การชุมนุมทางการเมือง การเข้าร่วมลงชื่อ การเป็นอาสาสมัครช่วยจัดงาน ฯลฯ เพื่อที่จะแสดงออกว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในประเด็นอะไรบ้าง ทำให้จุดเล็ก ๆ กลายเป็นจุดที่ใหญ่ขึ้น ทั้งยังหวังว่าการกระทำของตน จะสามารถสร้างผลกระทบให้กับสังคม และผู้คนที่เกี่ยวข้องได้ สะท้อนได้จากถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูล “...ไปร่วมมือบตตลอด อาจจะเป็นผู้ช่วยบ้าง เป็นผู้ร่วมมือบตเลย ๆ หรือบางที จะไปเป็นแกนนำอีกครั้ง...” (ID1) “...ถ้าเราออกไป อย่างน้อยเราก็เป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้มีอบม้นใหญ่ขึ้น เขาจะได้มาฟังกัน ในสิ่งที่เราเรียกร้อง...” (ID2) “...ไปบรรยาย ไปปราศรัย ไปจัดกลุ่มศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเรื่องจัดกลุ่มศึกษา เราก็ไป แต่สิ่งที่อยากทำมากที่สุดคือเขียนหนังสือ ชอบเขียน...” (ID5)

ในขั้นที่ 2 การกระทำ พบว่า สารสำคัญย่อยคือประเด็นของลักษณะการกระทำ ได้แก่ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง พัฒนาไปสู่การตั้งคำถามถึงสิ่งที่ควรจะได้รับ ทำให้การออกมาเคลื่อนไหวเป็นการทำให้ข้อเรียกร้องเกิดการบรรลุผล และเพื่อให้สังคมเกิดการรับรู้ รวมทั้งทำให้สังคมเห็นความสำคัญของปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Bargh, Chen, and Burrows (1996) ซึ่งพบว่า การรับรู้มีผลโดยตรงต่อการกระทำ และพฤติกรรมทางสังคม สามารถถูกกระตุ้นได้ด้วยสภาพแวดล้อมรอบตัว สะท้อนให้เห็นว่า การที่นิสิตนักศึกษาเกิดการรับรู้ข้อมูลนั้น จะนำไปสู่การเกิดขึ้นของการกระทำ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่วางเอาไว้

ขั้นที่ 3 เป้าหมาย เป็นลักษณะของการวางแนวทางในอนาคต อันแสดงถึงความต้องการที่จะทำให้อนาคตดีขึ้น ต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้นคนในสังคม โดยสาระสำคัญย่อยที่ค้นพบในขั้นการมีเป้าหมาย ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ ทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ เป็นการทำให้สังคมเกิดการรับรู้ และมีความเข้าใจถึงประเด็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น เช่น ค่านิยมที่ควรได้รับการเปลี่ยนแปลง การตั้งคำถาม หาสาเหตุว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมีที่มาจากอะไร และควรได้รับการแก้ด้วยวิธีไหนจึงเหมาะสม อีกทั้ง ต้องการทำให้สังคมสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์ ถึงแม้จะมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน แต่ก็อยู่ภายในสังคมร่วมกันได้ ดังปรากฏตามถ้อยคำ ดังนี้ “...เราอยากทำเป็นแบบอนิเมชันสำหรับเด็ก เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นถึงปัญหานี้ ให้เห็นในมุมมองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แค่มุมมองของผู้ทำแท้ง เพื่อให้เข้าอกเข้าใจ เห็นใจอะ...” (ID2) “...ทำให้สังคมมันมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนกันได้หนึ่ง สองคือทำให้สังคมมีวุฒิภาวะทางปัญญาที่สูงขึ้น หมายความว่าเราจะไม่ตื่นตระหนกต่อความคิดเห็นต่าง เราจะไม่โกรธกับผู้ที่เห็นต่าง เรามีเหตุมีผลมากขึ้นในสังคมแบบเนี้ย มาแลกเปลี่ยนกัน ก็ถือว่าเป็นพื้นที่สร้างสรรค์แล้ว จุดเนี้ยก็คือยกระดับวิจารณ์ญาณของสังคม...” (ID5)

2) เพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น นิสิตนักศึกษาออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งต้องใช้ทั้งแรงกาย แรงใจอย่างมาก เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่อยากเห็นการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้นคนในสังคมให้ได้รับสวัสดิการที่ดีครอบคลุม และต้องการให้ประเทศมีระบบโครงสร้างทางการเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่แข็งแกร่ง สะท้อนได้จากถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูล “...เราก็อยากมุ่งหวังต่อไปว่าการที่เราจะสร้างการเปลี่ยนแปลง เราไม่ได้อยากทำแค่ตัวเรา ไม่อยากทำแค่คนนี้ ไม่อยากทำแค่แบบรุ่นน้อง ๆ ของเรา เราอยากเห็นประเทศของเราที่มันดีขึ้น เราอยากเห็นสังคมที่มันดีขึ้น แล้วก็ไม่ใช่แค่ประเทศของเราด้วยอยากเห็นโลกที่มันดีขึ้น...” (ID1) “...สิ่งที่เราคิดก็คืออยากให้ประชาชนได้ประชาธิปไตย อยากให้คนไทยได้ประชาธิปไตย...” (ID4) “...ผมสนับสนุนเรื่องรัฐสวัสดิการถ้วนหน้า ประเด็นคือเห็นด้วยเกือบ 100% แล้วก็ส่งเสริมว่ามันควรเกิดได้แล้ว...” (ID5)

สำหรับสาระสำคัญในขั้นที่ 3 เป้าหมาย พบว่า การทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น เป็นเป้าหมายหลักซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลมีเป้าหมายที่ท้าทายที่พวกเขาจะต้องเผชิญร่วมกัน แต่ความท้าทายนั้นจะส่งผลให้นิสิตนักศึกษารับรู้ว่าการที่ทำงานนั้นมีคุณค่า มีความหมาย รับรู้ว่าตนกำลังทำสิ่งใดอยู่ และทำสิ่งนั้นเพื่ออะไร สอดคล้องกับการศึกษาของ Latham and Locke (2007) ซึ่งพบว่า เป้าหมายยิ่งสูง ยิ่งต้องใช้การกระทำที่สูงขึ้น เพื่อให้บุคคลได้รับประสบการณ์เชิงบวก มากกว่าความมุ่งมั่น ในการบรรลุเป้าหมายที่ต่ำกว่า ผลการศึกษานี้ จึงช่วยสนับสนุนได้ว่า การมีเป้าหมายส่งผลต่อการ

ได้รับประสบการณ์เชิงบวก ซึ่งอยู่ในลำดับขั้นถัดไปของกระบวนการสร้างความหมายในชีวิต คือ ขั้นที่ 4 แหล่งของความหมายในชีวิต

ขั้นที่ 4 แหล่งของความหมายในชีวิต มีความซับซ้อน และความเป็นนามธรรม ซึ่งการที่นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และเกิดความคิดว่าตนเองได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนสังคมได้ สามารถทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และต้องการพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ในระหว่างทางของการค้นพบความหมายในชีวิต นิสิตนักศึกษาก็จะได้รับประสบการณ์ทั้งเชิงบวก ซึ่งมีสาระสำคัญย่อยด้วยกัน 2 ประเด็น คือ การสนับสนุนทางสังคม ความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และประสบการณ์เชิงลบ ซึ่งมีสาระสำคัญย่อย คือ ผลลัพธ์อันไม่พึงปรารถนา โดยในแต่ละประเด็นมีรายละเอียด ดังนี้

- ประสบการณ์เชิงบวก คือ ประสบการณ์ที่นิสิตได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง รับรู้ว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่มีความหมาย และการที่ผู้คนออกมามีส่วนร่วมทางการเมือง ดันตัวทางการเมืองเพิ่มขึ้น เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า สิ่งที่เราไปนั้นไม่สูญเปล่า โดยมีประเด็นสำคัญที่ค้นพบ ดังนี้

1) การสนับสนุนจากบุคคลร่วมอุดมการณ์ เป็นการรับรู้ว่ามีผู้คนที่ยึดมั่นในอุดมการณ์เดียวกันออกมาเคลื่อนไหวร่วมกัน เป็นเหมือนแรงสนับสนุน และเปรียบเสมือนกำลังใจ ที่ช่วยให้พวกเขามีความมั่นใจในการก้าวไปตามเส้นทางที่วางไว้ อีกทั้งการได้ครอบงำคอยสนับสนุน คอยให้การสะท้อนกลับเชิงบวกก็จะส่งผลให้นิสิตนักศึกษา มีกำลังใจในการทำสิ่งที่ตนยึดมั่น ยกตัวอย่าง เช่น "...มันทำให้เราซัวร์แล้วว่า เราไม่ได้คิดไปคนเดียว มั่นใจที่จะเดินออกมา แล้วก็ไปร่วมขับเคลื่อนทางสังคมกับคนอื่น ๆ อีกมากมาย ทุกคนยังต้องการมีส่วนร่วมในขบวนการขับเคลื่อนทางการเมืองตรงนี้อยู่....." (ID3) "...แบบว่าเวลาเราไปมีบออะไรอะ เราก็จะชวนเพื่อนเราไปถ้าวาง ไม่เคยมีใครผลัดเลย พ่อกับแม่ก็เหมือนกัน ทุกคนก็ตื่นตัว แบบช่วงแรก ๆ ที่มีมีบออะ บางมีบอเราก็ไม่รู้ แต่ว่าพ่อกับแม่ก็จะส่งมาถามว่าเออ ไปมั๊ย ถ้าวางก็ไป..." (ID2) "...เอาจริงนี่แบบ ก็คงจะรู้สึกภูมิใจอะ แล้วก็มีความด้วย ความที่แบบคนรอบข้าง เขาก็พร้อมสู้เหมือนกันนะ..." (ID4)

การที่ผู้ให้ข้อมูลได้รับแรงสนับสนุนจากสังคม เช่น การรับรู้ที่ตนไม่ได้สู้อยู่เพียงลำพัง การได้รับเสียงสะท้อนกลับเชิงบวก หรือการได้เห็นผู้คนในสังคมออกมาเคลื่อนไหว สิ่งเหล่านี้ คือกำลังใจ ซึ่งสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษายังคงกระทำตามเป้าหมาย สามารถเคลื่อนไหวต่อไป ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจ เพื่อให้สิ่งที่พวกเขาคาดหวังประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาของ Tezci, Sezer, Gurgan, and Aktan (2015) พบว่า การสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอ จากสภาพแวดล้อมที่พวกเขาอยู่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับของแรงจูงใจภายในและภายนอก และแรงจูงใจในการเห็นคุณค่าของบุคคล รวมทั้งบุคคลจะมีความเต็มใจในการเข้าไปมีส่วนร่วม หากเขาได้รับแรงสนับสนุนจากผู้คนรอบข้าง (Stavrova & Luhmann, 2015)

2) ความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การมีความหวังว่าสักวันหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้น ตามเป้าหมายที่วางไว้ ถึงแม้ว่าจะต้องใช้ความพยายามและใช้เวลายาวนาน ซึ่งการมีความหวังจะทำให้ให้นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลรับรู้ ว่า สิ่งที่เขาทำกำลังทำอยู่นั้น เป็นสิ่งที่มีความหมาย ดังปรากฏตามถ้อยคำ ดังนี้

“...อย่างน้อยหลังจากกลับมาทุกครั้ง เรายังรู้สึกว้าว เรามีความหวังเล็ก ๆ ว้าวมันจะเปลี่ยนได้จริง ๆ สิ่งที่เราทำลงไป สิ่งที่เราลงทุนลงไป เป็นแรงผลักดัน แรงขับเคลื่อน ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเทศนี้ เรา รู้สึกมีความหวังเสมอเลยนะถึงเราจะแบบเออ เหนื่อย แต่ก็มีความหวังแหละ... (ID2) “...หวังตลอด ถึงแม้มันจะน้อย แต่มันไม่เคยหาย มันจะมีช่วงบางช่วงที่มันน้อยลง ไม่ค่อยจะมีความหวัง รู้สึกว่ามันแค่นิดเดียว ขนาดที่ว่าเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่ว่า ณ จุดจุดหนึ่ง เดี๋ยวมันก็เพิ่มขึ้นมาเอง ความหวังมันจะเพิ่มขึ้นมาเอง แล้วเราก็จะสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ คนเรามันต้องมีขึ้น ๆ ลง ๆ อยู่แล้วแหละ เออ มันเหนื่อยก็พักมีแรงก็กลับมาทำต่อ เราไม่อยากจะอยู่เฉย ๆ...” (ID3) “...คือเรานึกถึงสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี ที่เราจะอยู่ในอนาคตมากขึ้น...” (ID5)

ความหวังเป็นประสบการณ์เชิงบวก ซึ่งทำให้นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลถึงแม้ว่าจะเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ผ่านเข้ามา การต้องรับมือกับความรู้สึกเชิงลบ เช่น ความท้อแท้ ความสิ้นหวัง หรือ ความเครียด แต่พวกเขาก็ยังคงมีความเชื่อมั่นว่าสักวันหนึ่ง วันที่พวกเขาต้องการจะมาถึง สอดคล้องกับการศึกษาของ Veronese, Pepe, Sala, Yamien, and Vigliarioni (2019) พบว่า ประสบการณ์เชิงบวกทำหน้าที่เป็นปัจจัยป้องกันที่มีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มการทำงานทางจิต และบรรเทาความทุกข์ในจิตใจ รวมทั้งการมีความหวังสำหรับอนาคต

- ประสบการณ์เชิงลบ เป็นการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้นิสิตนักศึกษา รู้สึกแย่ ล้มเหลว หรือ ผิดหวัง เช่น ผู้คนตื่นตัวทางการเมืองลดลง แขนงถูกดำเนินคดี ซึ่งก่อให้เกิดความคิดว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่นั้น ไม่มีความหมาย ทำไปโดยสูญเปล่า อีกทั้งประสบการณ์เชิงลบยังเป็นสิ่งขัดขวางที่ทำให้ไม่สามารถค้นพบความหมายในชีวิตได้ โดยประสบการณ์เชิงลบในระหว่างการเคลื่อนไหวทางการเมือง คือการที่นิสิตนักศึกษามีการรับรู้ว่า สิ่งที่กำลังทำอยู่นั้นได้ผลลัพธ์อันไม่พึงปรารถนาจึงเกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง และมีความคิดว่าสิ่งที่ทำไปเหนื่อยเปล่า สะท้อนให้เห็นถึงการที่นิสิตนักศึกษากำลังเผชิญกับวิกฤตของการมีความหมายในชีวิตอยู่ แต่หากนิสิตนักศึกษาสามารถก้าวข้ามผ่านวิกฤตของการมีความหมายในชีวิตไปได้ ก็จะทำให้พวกเขาค้นพบความหมายในชีวิต ตามแต่ประสบการณ์ที่พวกเขาจะได้พบเจอ โดยสามารถพบปรากฏการณ์ดังกล่าว ผ่านถ้อยคำ ดังตัวอย่าง “...เรากลับมาเราก็เหนื่อย ค่ำอะไรเราก็จ่ายเอง เรา รู้สึกว่ามันเหมือนเดิมทุกครั้ง แบบ ไปนั่งฟัง เขาตายแล้วเราก็ต้องกลับ คือมันแบบไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ถึงมันจะมีการขยับเล็ก ๆ แต่เรายังรู้สึกว่ามันไม่มากพอ ให้คนอื่นส่วนหนึ่งที่เขาสนใจจะออกมาอีกได้อะ... (ID2) “...มันก็เหมือนว่าผ่านไปเฉย ๆ เออ อาจจะได้ความรู้มากขึ้นแต่ว่า เราจะไปมีบทบาทนี้ทำไม มันมีความหมายอะไร แบบว่า เข้าใจไหมแบบว่าคนไม่ได้ลุกฮือ ไม่ได้รู้สึกว่า จะสู้กันมากขึ้น” (ID4)

ผลลัพธ์อันไม่พึงปรารถนา ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้ สิ้นหวัง หรือ หดหู่ใจ ความรู้สึกเหล่านี้จึงเป็นสิ่งที่อันแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์เชิงลบที่ได้รับ หากนิสิตนักศึกษาไม่สามารถก้าวข้ามผ่าน เขาก็ยังคงไม่สามารถค้นพบความหมายในชีวิตได้ แต่หากนิสิตนักศึกษาสามารถก้าวข้ามไปวิกฤต ด้วยการปรับเปลี่ยนวิธีคิดไปในทางที่ดีขึ้น มองว่าปัญหาหรืออุปสรรคนี้ ไม่ได้ส่งผลต่อการไปสู่จุดหมาย และยังคงมุ่งมั่น เพื่อนำตนเองไป

ให้ถึงปลายทาง เขาก็จะสามารถก้าวข้ามผ่านวิกฤตตรงนี้ได้ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความงอกงามหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (posttraumatic growth) ของ Tedeschi and Calhoun (2004) ระบุว่า เมื่อเผชิญกับวิกฤตในชีวิต และพบเจอกับประสบการณ์ของความงอกงามหลังเผชิญเหตุการณ์สะเทือนขวัญ บุคคลอาจจะตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความหมายของชีวิต และมีมุมมองต่อสิ่งรอบตัวเปลี่ยนไป ซึ่งช่วยสนับสนุน ผลการวิเคราะห์ว่า นิสิตนักศึกษาที่เผชิญกับวิกฤตของความหมายในชีวิต และสามารถเปลี่ยนแปลงมุมมองของตนเองไปในเชิงบวกได้ เช่น การยอมรับ หรือการเข้าใจตนเอง ก็จะส่งผลให้เขาสามารถก้าวข้ามผ่านวิกฤตของชีวิต และพร้อมที่จะไปสู่การค้นพบความหมายในชีวิตของตนเองได้

ขั้นที่ 5 ความหมายในชีวิต เมื่อนิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลสามารถก้าวข้ามพ้นการมีวิกฤตของความหมายในชีวิตไปได้ ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงสิ่งรอบตัว การมองเห็นถึงความสอดคล้องถึงเรื่องราวจากประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามา จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างแท้จริง เกิดการตระหนักรู้ถึงความหมายของการมีอยู่ที่ยากจะช่วยเหลือทำประโยชน์กับผู้อื่น และเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในตนเองและสังคมในทางที่ดี โดยสาระสำคัญของความหมายในชีวิตสามารถพบได้ใน 2 ลักษณะคือ 1) เพื่อทำประโยชน์ให้ผู้อื่น เป็นการกระทำเพื่อผู้อื่น ต้องการสร้างประโยชน์ให้กับผู้คนในสังคม และ 2) เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองและสังคม โดยเป็นไปตามประสบการณ์ที่เปลี่ยนไป ตามสถานการณ์ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา เห็นได้จากถ้อยคำของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ “...เราไปม้อบด้วยความคิดที่ว่าสักวันหนึ่งสิ่งที่เราทำในวันนี้จะสามารถสร้างประโยชน์ให้กับคนอื่น...”(ID2) “...ความหมายของชีวิตเราคือแบบ เราจะต้องไม่หยุดแค่ตรงนี้ เราจะต้องเห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรมากกว่านี้ เราอยากเห็นช่วงบั้นปลายชีวิตของเรา มันจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่าง...” “...อยากจะบอกว่าชีวิตของแต่ละคนมันอาจจะหาความหมายได้เรื่อย ๆ อะไรแบบนี้...” รวมทั้ง “ความหมายของชีวิต ความฝัน สิ่งที่เราอยากทำ มันเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามปัจจัยจากตัวเรา จากคนรอบข้าง จากสังคม มันก็ส่งผลให้เราเปลี่ยนแปลงเสมอ...” (ID1) “...เราต้องการจะเปลี่ยนแปลง...” และ “...เราไม่อยากให้อะไรมันมาเป็นตัวจำกัดของความคิดของเรา เรามองว่าสิ่งต่าง ๆ มันสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แล้วเราก็เปลี่ยนแปลงได้เรื่อย ๆ เราไม่อยาก เราไม่อยากให้ตัวเองแก่ไป แล้วเหมือนเป็นคนที่เป็น conservative ไม่รับฟังลูกหลานนะ “...เราคิดว่าทุกอย่าง มันต้องเปลี่ยนแปลงนะ แล้วมันสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ไม่ใช่พอถึงจุดหนึ่งแล้วเนี่ย เมื่อเราประสบความสำเร็จตามที่เรากำลังต้องการแล้ว แล้วเราจะหยุด (ID3)

จะพบได้ว่าขั้นที่ 5 ความหมายในชีวิต สาระสำคัญคือการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น และเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเองหรือสังคมในทางที่ดี สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวจากประสบการณ์ในชีวิต มองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ และไม่นำตนเองไปผูกติดอยู่กับสิ่งเดิม ๆ รวมทั้งสามารถวางแนวทางชีวิตในอนาคตได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของ Schnell and Hoof (2012) พบว่า บุคคลจะค้นพบความหมายในชีวิตได้นั้น เขาจะต้องปราศจากการมีวิกฤตของความหมายในชีวิต และยังต้องมีความเข้าใจในตนเอง มองเห็นถึงความสำคัญและความสอดคล้องของเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามา

และมีทิศทางที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่า การที่นิสิตนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ถึงแม้เขาจะเผชิญกับวิกฤตของความหมายในชีวิต แต่ถ้าเขาสามารถก้าวข้ามผ่านไปได้ และมีความเข้าใจในตนเองอย่างแท้จริง รับรู้ว่ากำลังทำในสิ่งที่มีความหมายสำคัญอยู่ เขาก็จะสามารถค้นพบความหมายของการมีชีวิตอยู่ได้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษา จากการได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ตามประเด็นที่ค้นพบในแต่ละขั้นของกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตได้ ซึ่งอธิบายได้ตามภาพดังนี้

ภาพ 1. ประเด็นสำคัญที่ค้นพบในแต่ละขั้นของกระบวนการสร้างความหมายในชีวิต

ขั้นที่ 1 การรับรู้ พบว่านิสิตนักศึกษามีการรับรู้มองเห็นความสำคัญของการเมือง การรับรู้ถึงปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข การสัมผัสถึงอำนาจยุติธรรมในสังคม และการเห็นผู้คนที่มอดมการณ์เดียวกันออกมาเคลื่อนไหว **ขั้นที่ 2 การกระทำ** นิสิตนักศึกษาจะทำการแสดงออกถึงจุดยืนทางการเมือง เพื่อให้สังคมเกิดการรับรู้ในสิ่งเดียวกับที่พวกเขารับรู้ พบลักษณะสำคัญคือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมทางการเมือง **ขั้นที่ 3 เป้าหมาย** เป็นลักษณะของการวางแผนทางในอนาคต ถึงสิ่งที่ตนปรารถนาได้แก่ การทำให้สังคมเกิดการตระหนักรู้ และเพื่อพัฒนาประเทศให้ดียิ่งขึ้น **ขั้นที่ 4 แหล่งของความหมายในชีวิต** เป็นสิ่งที่ผลักดันทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถค้นพบความหมายในชีวิต เป็นประสบการณ์เชิงบวกที่เกิดขึ้นกับพวกเขา ประเด็นสำคัญที่ค้นพบ คือ การสนับสนุนทางสังคม และความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงใน

อนาคต แต่หากเป็นประสบการณ์เชิงลบและไม่สามารถก้าวข้ามผ่านไปได้ ก็จะไม่สามารถค้นพบความหมายในชีวิต และ**ขั้นที่ 5 ความหมายในชีวิต** เป็นลักษณะของการที่นิสิตนักศึกษา สามารถเชื่อมโยงสิ่งรอบตัว มองเห็นถึงความสอดคล้องของเรื่องราวจากประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามา จนเกิดความเข้าใจตนเองได้อย่างแท้จริง และเกิดการตระหนักรู้ถึงการมีอยู่ของตนเอง โดยประเด็นสำคัญที่ค้นพบ ได้แก่ การทำเพื่อประโยชน์ให้ผู้อื่น และมองว่าความหมายของชีวิตเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

เมื่อพิจารณาจากบริบทที่คณะผู้วิจัยทำการศึกษานี้ จะพบว่าวัยรุ่นหรือนิสิตนักศึกษาที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 เกิดการตระหนักรู้ความสำคัญและความรับผิดชอบต่อสังคม มองว่าเป็นหน้าที่ที่ตนพึงกระทำและมีเป้าหมายที่ต้องการให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีความกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาหรือวิกฤตอะไรบางอย่าง และรวมถึงการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลรอบข้าง สะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์ที่วัยรุ่นหรือนิสิตนักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมีส่วนในการสร้างความหมายในชีวิต เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนผ่านทางความคิดที่อาศัยพื้นที่ประสบการณ์ การตีความ และการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ รวมเข้ากับความเข้าใจแห่งตนจนนำไปสู่การค้นพบความหมายในชีวิต

ข้อจำกัดในการวิจัย

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้การเคลื่อนไหวทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาต้องหยุดชะงัก ไม่สามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องทำการเก็บข้อมูลแบบออนไลน์กับผู้ให้ข้อมูลบางรายทำให้ความคล่องตัวในการสัมภาษณ์ หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลทำได้ไม่ดีเท่ากับการสัมภาษณ์ในสถานการณ์ปกติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้สนใจสามารถนำผลการศึกษาค้นคว้ามีส่วนร่วมทางการเมืองกับกระบวนการสร้างความหมายในชีวิตของนิสิตนักศึกษาไปประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายว่า เพราะอะไรนิสิตนักศึกษาจึงมีการแสดงออกทางการเมือง ต้นตอทางการเมืองกันมากขึ้น และเพื่อช่วยตอบคำถามทางสังคมถึงสาเหตุหนึ่งที่นิสิตนักศึกษาออกมาเคลื่อนไหวทางการเมือง
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป สามารถนำประเด็นกระบวนการค้นหาความหมายของชีวิตไปศึกษาวิจัยต่อในลักษณะของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ด้วยการสร้างมาตรวัดในรูปแบบการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อยืนยันข้อค้นพบที่ได้ และทำให้ผลการศึกษารอบคลุมเกิดความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถทำการศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการค้นหาความหมายในชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ หรือบริบทอื่น ๆ นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เกี่ยวกับผู้เขียน

กุลวดี สวัสดิ์ธรรมกิจ: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เกวรินทร์ นาคนิวิษฐ: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชาคริต มาฟางนอก: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พนัสนิธิ์ สุขสำราญ: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วชิรารักษ์ แก้วมณีชัย: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุพัทธ์ แสนแจ่มใส: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ธีระชน พลโยธา: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กันยารัตย์ เมืองแก้ว. (2561, มกราคม-มิถุนายน). ความหมายในชีวิต: ตัวแปรด้านความเข้มแข็งเชิงจิตวิทยา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 16(1), 10. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/170581/122601>

สกล วรเจริญศรี. (2545). *การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนวัยรุ่น*. (ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Gui_Cou_Psy/Skol_V.pdf

ภาษาอังกฤษ

Arens, A. K., & Watermann, R. (2017). Political efficacy in adolescence: Development, gender differences, and outcome relations. *Developmental Psychology*, 53(5), 933–948. <https://doi.org/10.1037/dev0000300>

Bargh, J. A., Chen, M., & Burrows, L. (1996). Automaticity of social behavior: Direct effects of Trait construct and stereotype activation on action. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(2), 230–244. DOI: 10.1037/0022-3514.71.2.230

Battista, J., & Almond, R. (1973). The development of meaning in life. *Psychiatry*, 36(4), 409–427. DOI: 10.1080/00332747.1973.11023774

Baumeister, R. F. (1991). *Meanings of Life*. New York: Guilford.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. DOI: 10.1191/1478088706qp0630a

Cho, E. H., Lee, D. G., Lee, J. H., Bae, B. H., & Jeong, S. M. (2014). Meaning in life and school adjustment: Testing the mediating effects of problem-focused coping and self-acceptance. *Social and Behavioral Sciences*, 114 :777-781. DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.12.784

Datu, J. A. D., & Mateo, N. J. (2015). Gratitude and life satisfaction among Filipino adolescents: The mediating role of meaning in life. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 37(2), 198–206. DOI: 10.1007/s10447-015-9238-3

Ebtsam, A. A. H., & Neama, M. F. K. (2014). Identity, political efficacy and expected political participation among nursing students after 25th January revolution. *Journal of Public Administration and Policy Research*, 6(4), 69–76. DOI: 10.5897/jpapr2014.0283

- Frankl, V. E. (1967). *Psychotherapy and existentialism: Selected papers on logotherapy*. NY: Washington Square Press.
- Latham, G. P., & Locke, E. A. (2007). New developments in and directions for goal-setting research. *European Psychologist*, 12(4), 290–300. DOI: 10.1027/1016-9040.12.4.290
- Lin, L. (2019). Is searching for meaning in life related to civic engagement?: Individual-and society-level moderators. *Frontiers in Psychology*, 10. DOI: 10.3389/fpsyg.2019.01334
- Santos, M. C., Magramo, C. S., Oguan, F., Paat, J., & Barnachea, E. A. (2012). Meaning in life and subjective well-being: Is a satisfying life meaningful?. *Researchers World*, 4(1), 32-40.
- Schnell, T., & Hoof, M. (2012). Meaningful commitment: Finding meaning in volunteer work. *Journal of Beliefs and Values*, 33(1), 35–53. DOI: 10.1080/13617672.2012.650029
- Stavrova, O., & Luhmann, M. (2015). Social connectedness as a source and consequence of meaning in life. *The Journal of Positive Psychology*, 11(5), 470–479. DOI: 10.1080/17439760.2015.1117127
- Stillman, T. F., Lambert, N. M., Fincham, F. D., & Baumeister, R. F. (2010). Meaning as magnetic force. *Social Psychological and Personality Science*, 2(1), 13–20. DOI: 10.1177/1948550610378382
- Tedeschi, R., & Calhoun, L. (2004). Posttraumatic growth: Conceptual foundations and empirical evidence. *Psychological Inquiry*, 15(1), 1-18. Retrieved May 10, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/20447194>
- Tezci, E., Sezer, F., Gurgan, U., & Aktan, S. (2015). A study on social support and motivation. *The Anthropologist*, 22(2), 284–292. DOI: 10.1080/09720073.2015.11891879
- Veronese, G., Pepe, A., Sala, G., Yamien, I., & Vigliarioni, M. (2019). Positive experience, psychological functioning, and hope for the future as factors associated with mental health among young Sub-Saharan internally displaced people (IDP): A quantitative pilot study. *International Journal of Mental Health*, 1–23. DOI: 10.1080/00207411.2019.1635849

ทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ: การประเมินความต้องการจำเป็น และอิทธิพลต่อสุข

ภาวะทางจิตของบุคคล

Health Psychological Capital: Needs Assessment and Effects on Personal Psychological Well-Being

วิธัญญา วัฒนโธ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

vitanya@g.swu.ac.th

ธนิดา จุลวนิชย์พงษ์

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Sport Science, Burapha University

tanida@go.buu.ac.th

Received: 5 July 2021

Revised: 13 August 2021

Accepted: 14 August 2021

บทคัดย่อ

ทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพประกอบด้วย การรับรู้ความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความหวัง และการฟื้นฟูพลังเกี่ยวกับสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ด้านสุขภาพ ทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพสำคัญต่อสุขภาพของบุคคล แต่การศึกษาภาวะสันนิษฐานนี้ยังมีจำนวนน้อย วัตถุประสงค์การวิจัยนี้ คือ เพื่อ 1) ศึกษาระดับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีแห่งหนึ่ง 2) ระบุและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีแห่งหนึ่ง และ 3) ศึกษาอิทธิพลของทุนจิตวิทยาที่มีต่อสุขภาพทางจิตของนักศึกษาระดับปริญญาตรีแห่งหนึ่ง ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร 192 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ มาตรวัดความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพที่มีลักษณะเป็นการตอบสนองคู่ และมาตรวัดสุขภาพทางจิต การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่ามัธยฐานเลขคณิต (ค่าเฉลี่ย) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลวิจัยพบว่า ทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพโดยรวม การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพในปัจจุบันของนักศึกษาอยู่ในระดับสูง ($M=3.62$, $SD=.47$; $M=4.20$, $SD=.57$ และ $M=3.57$, $SD=.65$ ตามลำดับ) ส่วนการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ และความหวังด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.27$, $SD=.57$ และ

$M=3.44$, $SD=.67$ ตามลำดับ) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพมีลำดับความสำคัญสูงสุด ($PNI_{modified} = .23$) ส่วนความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับความหวังด้านสุขภาพ การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ และการมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพมีความสำคัญอยู่ในลำดับถัดมา ($PNI_{modified} = .21$, $.19$, และ $.07$ ตามลำดับ) และพบว่า การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ และการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพมีอิทธิพลทางบวกต่อสุขภาวะทางจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ และ $.01$ ตามลำดับ ($\beta=.358$ และ $\beta=.251$ ตามลำดับ)

คำสำคัญ: ทฤษฎีจิตวิทยาสุขภาพ, สุขภาวะทางจิต, การประเมินความต้องการจำเป็น, นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

Health psychological capital or simply health PsyCap, comprised of self-efficacy, optimism, hope and resilience of the personal health is related to health outcomes. Although health PsyCap showed the importance to the personal health, there are few studies concerning this construct. The aims of this research were to 1) study the level of health PsyCap of students in a university; 2) identify and prioritize needs of health PsyCap of students in a university; and 3) study the effects of health PsyCap on psychological well-being of students in a university. Participants were 192 undergraduate students from a university in Bangkok, Thailand. The research instruments were the scale of health PsyCap, in a dual-response format, and the scale of psychological well-being. Mean, standard deviation, modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) and multiple regression analysis were used to analyze the data in this study. The results indicated that overall health PsyCap, health optimism, and health resilience of students were at high level ($M=3.62$, $SD=.47$; $M=4.20$, $SD=.57$; and $M=3.57$, $SD=.65$, respectively). Health efficacy and health hope of students were at moderate level ($M=3.27$, $SD=.57$ and $M=3.44$, $SD=.67$, respectively). Needs of health efficacy, as a component of health PsyCap, was the first priority ($PNI_{modified}=.23$). The next priorities were needs of health hope, needs of health resilience, and needs of health optimism, respectively ($PNI_{modified} = .21$, $.19$, and $.07$, respectively). Health resilience and health efficacy had significantly positive effects on psychological well-being of the students at the level of $.001$ and $.01$, respectively ($\beta=.358$ and $\beta=.251$, respectively).

Keywords: Health Psychological Capital, Psychological Well-Being, Needs Assessment, Undergraduate Students

บทนำ

ทุนจิตวิทยาเชิงบวกหรือทุนจิตวิทยา (positive psychological capital, PsyCap) ถูกนำเสนอโดยลูธานส์ และคณะ (Luthans, Luthans, & Luthans, 2004) ซึ่งทุนจิตวิทยาแบบดั้งเดิมจะเกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคคล แต่หลังจากนั้นทุนจิตวิทยาก็ขยายขอบเขตสู่บริบทอื่น ๆ สำหรับทุนจิตวิทยาในบริบทสุขภาพ (PsyCap in the health-related contexts) (Harms, Vanhove, & Luthans, 2017) หรือ “ทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ (Health PsyCap)” ถูกนิยามว่าเป็น “ทรัพยากรทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความหวัง การรับรู้ความสามารถ การฟื้นพลัง และการมองโลกในแง่ดีของบุคคลในการประเมินเชิงบวกเกี่ยวกับสถานการณ์ และความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพบนพื้นฐานของความพยายามและความพากเพียรที่ได้รับการจูงใจ” (Luthans, Youssef, Sweetman, & Harms, 2013, p.120) โดยลูธานส์ และเพื่อนร่วมงานนำเสนอทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 2013 เพื่อขยายขอบเขตทุนจิตวิทยาไปสู่มิติสุขภาพของบุคคล (personal health) (Luthans et al., 2013) โดยแบ่งองค์ประกอบทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพตามองค์ประกอบทุนจิตวิทยาด้านการทำงาน (Work PsyCap) และด้านวิชาการ (Academic PsyCap) ที่มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความหวัง (hope) การรับรู้ความสามารถ (efficacy) การฟื้นพลัง (resilience) และการมองโลกในแง่ดี (optimism)

ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่าทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพส่งผลต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของบุคคล ได้แก่ ค่าดัชนีมวลกาย (Harms et al., 2017; Luthans et al., 2013) และระดับคอเลสเตอรอล (Luthans et al., 2013) และทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในสุขภาพของบุคคล (Luthans et al., 2013) ซึ่งหมายความว่าบุคคลที่มีทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพระดับสูงกว่าจะพึงพอใจในสุขภาพของตนเองมากกว่า และมีค่าดัชนีมวลกายและระดับคอเลสเตอรอลที่ดีต่อสุขภาพมากกว่า และยังพบว่าทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับการประเมินของบุคคลเกี่ยวกับสุขภาพโดยทั่วไป และสุขภาพจิตของตนเอง (Harms et al., 2017) ซึ่งหมายความว่าบุคคลที่มีทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพระดับสูงกว่าจะประเมินว่าตนเองมีสุขภาพโดยทั่วไป และสุขภาพจิตที่ดีกว่า ผลวิจัยข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่าทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพส่งผลดีต่อสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตใจของบุคคล แต่การศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพยังมีจำนวนน้อยมากทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะสันนิษฐานทางจิตวิทยานี้ยังอยู่ในขอบเขตจำกัด

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาระดับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของนักศึกษา รวมทั้งประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของนักศึกษา ซึ่งการประเมินความต้องการจำเป็น

(needs assessment) คือ “การสำรวจที่เป็นระบบเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่และสิ่งที่ควรจะเป็น” (Sunita & Jha, 2011, p.263) โดย “การประเมินความต้องการจำเป็นควรจะได้รับการออกแบบมาเพื่อระบุและจัดลำดับความสำคัญให้กับความต้องการจำเป็น” (Watkins & Kaufman, 1996 as cited in Sunita & Jha, 2011, p.263) กล่าวคือการประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวข้องกับกระบวนการระบุและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นหรือช่องว่างระหว่างผลลัพธ์ในปัจจุบัน (สิ่งที่เป็นอย่างอยู่) และผลลัพธ์ที่พึงปรารถนา (สิ่งที่ควรจะเป็น) ข้อค้นพบจากการศึกษาระดับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ และการประเมินความต้องการจำเป็นนี้จะทำให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพในกลุ่มเป้าหมายนี้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างหรือพัฒนาทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมต่อไป

นอกจากนี้ การวิจัยครั้งนี้ยังสนใจศึกษาอิทธิพลของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพที่มีต่อสุขภาวะทางจิตของนักศึกษา โดยสุขภาวะทางจิต (psychological well-being) คือ “สภาวะที่อุบัติขึ้นมาจากความรู้สึกของความพึงพอใจที่มีต่อสุขภาพร่างกาย และตัวเองในฐานะที่เป็นบุคคลคนหนึ่งและเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น” (Salami, 2010, p.388) แม้ว่าการวิจัยเชิงประจักษ์จะพบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพกับสุขภาวะทางจิต เช่น การศึกษาของ (Dark-Freudeman & West, 2016) พบความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ (health efficacy) กับสุขภาวะทางจิต การศึกษาของ (Ibironke & Donald, 2015) พบความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดีในบริบทสุขภาพกับสุขภาวะทางจิต และการศึกษาของ (Vinothkumar & Prasad, 2016) พบความสัมพันธ์ระหว่างการฟื้นฟูพลังในบริบทด้านสุขภาพกับสุขภาวะทางจิต แต่การศึกษาทรัพยากรทางจิตวิทยาเหล่านี้ในลักษณะของการบูรณาการกันเป็นทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่มี 4 องค์ประกอบกับสุขภาวะทางจิตของบุคคลยังมีจำนวนน้อยมาก (Luthans et al., 2013; วิธัญญา วัฒนโธ, 2562) การศึกษาอิทธิพลของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่มี 4 องค์ประกอบต่อสุขภาวะทางจิตของบุคคลที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาระดับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของนักศึกษาสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง
- 2) ระบุและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของนักศึกษาสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง

3) ศึกษาอิทธิพลของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพที่มีต่อสุขภาพทางจิตของนักศึกษาสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง

วิธีวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาจิตวิทยา ระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 192 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบอาสาสมัคร/สมัครใจ (volunteer sampling) หลังจากผู้วิจัยหรือตัวแทนผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือสำหรับการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 70.8) โดยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มากที่สุด (ร้อยละ 36.5) รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 (ร้อยละ 26 ร้อยละ 20.8 และร้อยละ 16.7 ตามลำดับ)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ การวิจัยนี้แบ่งทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพเป็นทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพในปัจจุบัน (สิ่งที่เป็นอย่างอยู่) กับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่ควรจะเป็น (สิ่งที่ควรจะเป็น)

ตัวแปรตาม ได้แก่ สุขภาวะทางจิต

เครื่องมือวิจัย

ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมวิจัย

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมวิจัยประกอบด้วยเพศ และชั้นปี

ส่วนที่ 2 มาตรวัดความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ

มาตรวัดความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ปรับปรุงจากมาตรวัดทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของวิญญา วัฒน (2561) โดยมาตรวัดประกอบด้วยข้อคำถาม 28 ข้อ แบ่งเป็นองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความหวัง และการฟื้นฟูพลัง องค์ประกอบละ 7 ข้อ มาตรวัดเป็นมาตรวัดที่มีรูปแบบตอบสนองคู่ (dual response format) ที่ใช้มาตรประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตั้งแต่มากที่สุดถึงน้อยที่สุด เพื่อประเมิน “สิ่งที่เป็นอย่างอยู่” กับ “สิ่งที่ควรจะเป็น” ความแตกต่างของคะแนนจะบ่งชี้ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ โดยความแตกต่างของคะแนนมากหมายถึงความต้องการจำเป็นระดับสูงกว่าความแตกต่างของคะแนนน้อย ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “เชื่อมั่นว่าสามารถดูแลตัวเองให้เป็นคนที่มี

สุขภาพดีได้” (การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ) “คิดว่าถ้าดูแลสุขภาพของตนเองเป็นอย่างดีแล้ว โอกาสที่จะเจ็บป่วยก็จะลดลง” (การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ) “เมื่อเจ็บป่วยจะคิดเสมอว่าอาการ จะต้องดีขึ้นเรื่อย ๆ จนหายป่วยในที่สุด” (ความหวังด้านสุขภาพ) และ “เมื่อเจ็บป่วยจะไม่ยอมปล่อย ให้ความเจ็บป่วยของตนเองแย่ลงกว่าเดิม” (การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ)

มาตรวัดความต้องการจำเป็นด้านสุขภาพแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ มิติ “สิ่งที่เป็นอยู่” และ ส่วนที่ 2 คือ มิติ “สิ่งที่ควรจะเป็น” ผลการตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดมิติ “สิ่งที่เป็นอยู่” พบว่า ความเที่ยง (reliability) ของมาตรวัดเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s alpha) มาตรวัดทั้งฉบับมีค่าแอลฟาเท่ากับ .906 และเมื่อวิเคราะห์จำแนกตาม องค์ประกอบ พบว่า มาตรวัดองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความหวัง และการฟื้นฟูพลังมีค่าแอลฟาเท่ากับ .763, .841, .834, และ .861 ตามลำดับ ผู้วิจัยวิเคราะห์ ความตรงเชิงภาวะสันนิษฐาน (construct validity) ของมาตรวัดมิติ “สิ่งที่เป็นอยู่” ด้วยการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis, CFA) พบว่า โมเดลการวัดที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=1.650$, $df=1$, $p=.199$) และค่าดัชนีความสอดคล้อง อื่น ๆ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (RMSEA=.058, CFI=.997, NFI=.993, GFI=.996) ส่วนผลการตรวจสอบ คุณภาพของมาตรวัดมิติ “สิ่งที่ควรจะเป็น” พบว่า ความเที่ยงของมาตรวัดเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธี สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มาตรวัดทั้งฉบับมีค่าแอลฟาเท่ากับ .919 และเมื่อวิเคราะห์จำแนก ตามองค์ประกอบ พบว่า มาตรวัดองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถของตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความหวัง และการฟื้นฟูพลังมีค่าแอลฟาเท่ากับ .877, .779, .812, และ .833 ตามลำดับ ผู้วิจัยวิเคราะห์ ความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของมาตรวัดมิติ “สิ่งที่ควรจะเป็น” ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง ยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=.410$, $df=1$, $p=.523$) และค่าดัชนีความสอดคล้องอื่น ๆ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (RMSEA=.000, CFI=1.000, NFI=.999, GFI=.999) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของมาตรวัดความต้องการจำเป็น เกี่ยวกับทุนจิตวิทยาดีด้านสุขภาพทั้งมิติ “สิ่งที่เป็นอยู่” และ “สิ่งที่ควรจะเป็น” แสดงให้เห็นหลักฐาน ของความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของมาตรวัด

ส่วนที่ 3 มาตรวัดสุขภาวะทางจิต

การวิจัยครั้งนี้ใช้มาตรวัดสุขภาวะทางจิตที่พัฒนาขึ้นโดยชาญ รัตนะพิสิฐ และชญญา ลีศัตร์ ุพ่าย (2558) มาตรวัดสุขภาวะทางจิตประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ข้อ ลักษณะของมาตรวัดเป็นแบบ มาตรประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยอย่างยิ่งถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยผู้ตอบที่ได้คะแนนจาก มาตรวัดมากกว่าหมายถึงมีสุขภาวะทางจิตดีกว่าผู้ตอบที่ได้คะแนนจากมาตรวัดน้อยกว่า ตัวอย่างข้อ คำถาม เช่น “ท่านมีจุดมุ่งหมายในชีวิตและใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย”

ค่าความเที่ยงของมาตรวัดสุขภาวะทางจิตเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่าเท่ากับ .93 (ชาญ รัตน์พิสิฐ และชัยญา ลีศัตรูพาย, 2558) สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของมาตรวัด พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=20.47$, $df=16$, $p=.200$ และค่าดัชนีความสอดคล้องอื่น ๆ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (RMSEA=.038, CFI=.991, NFI=.966, GFI=.974) ซึ่งแสดงให้เห็นหลักฐานของความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานของมาตรวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาในชั้นเรียน โดยขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อเข้าไปชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่นักศึกษา และแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาที่เต็มใจเข้าร่วมการวิจัยนี้ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 220 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้จำนวน 193 ชุด (ร้อยละ 87.72)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เพื่อศึกษาระดับทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพ และคำนวณ modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558) เพื่อระบุและจัดลำดับความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพ สำหรับการศึกษาอิทธิพลของทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดี ด้านสุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูด้านสุขภาพที่มีต่อสุขภาวะทางจิต ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (ค่าเฉลี่ย) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เมื่อตัวแปรทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพใช้คะแนนจากมาตรวัดทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพมิติ “สิ่งที่เป็นอย่าง” ส่วนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เมื่อตัวแปรทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพใช้คะแนนจากมาตรวัดทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพมิติ “สิ่งที่ควรจะเป็น”

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เมื่อตัวแปรทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพใช้คะแนนจากมาตรวัดทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพมิติ “สิ่งที่เป็นอย่าง” พบว่า ตัวแปรที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุด ได้แก่

การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ ($M=4.20$, $SD=.57$) รองลงมา คือ สุขภาวะทางจิต ($M=3.67$, $SD=.55$) ส่วนตัวแปรที่มีค่ามัธยฐานอันดับต่ำสุด ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ ($M=3.27$, $SD=.57$) เมื่อพิจารณาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย พบว่า การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิตในทิศทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเพียงคู่เดียว ($r=.117$, $p>.05$) ส่วนตัวแปรที่เหลือมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ โดยตัวแปรที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพกับทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวม ($r=.852$, $p<.01$) รองลงมา คือ ความหวังด้านสุขภาพกับทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวม ($r=.815$, $p<.01$) ส่วนตัวแปรที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ความหวังด้านสุขภาพกับสุขภาวะทางจิต ($r=.288$, $p<.01$) ดังตาราง 1

ตัวแปร	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ	-					
2. การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ	.344**	-				
3. ความหวังด้านสุขภาพ	.303**	.392**	-			
4. การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ	.457**	.368**	.706**	-		
5. ทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวม	.677**	.678**	.815**	.852**	-	
6. สุขภาวะทางจิต	.380**	.117	.288**	.434**	.405**	-
<i>M</i>	3.27	4.20	3.44	3.57	3.62	3.67
<i>SD</i>	.57	.57	.67	.65	.47	.55

** $p<.01$

ตาราง 1. ค่ามัธยฐานอันดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เมื่อตัวแปรทุนจิตวิทยาสุขภาพใช้คะแนนจากมาตรวัดทุนจิตวิทยาสุขภาพมิติ “สิ่งที่เป็นอยู่”

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เมื่อตัวแปรทุนจิตวิทยาสุขภาพใช้คะแนนจากมาตรวัดทุนจิตวิทยาสุขภาพมิติ “สิ่งที่จะเป็น” พบว่า ตัวแปรที่มีค่ามัธยฐานอันดับสูงสุด ได้แก่ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ ($M=4.48$, $SD=.43$) รองลงมา คือ การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ ($M=4.24$, $SD=.53$) ส่วนตัวแปรที่มีค่ามัธยฐานอันดับต่ำสุด ได้แก่ สุขภาวะทางจิต ($M=3.67$, $SD=.55$) เมื่อพิจารณาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพกับทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวม ($r=.860$, $p<.01$) รองลงมา คือ ความหวังด้านสุขภาพกับทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวม ($r=.800$, $p<.01$) ส่วนตัวแปรที่มีค่าสหสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพกับสุขภาวะทางจิต ($r=.191$, $p<.01$) ดังตาราง 2

ตัวแปร	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1. การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ	-					
2. การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ	.453**	-				
3. ความหวังด้านสุขภาพ	.398**	.481**	-			
4. การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ	.578**	.455**	.680**	-		
5. ทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวม	.794**	.717**	.800**	.860**	-	
6. สุขภาวะทางจิต	.423**	.191**	.325**	.400**	.434**	-
<i>M</i>	4.01	4.48	4.16	4.24	4.22	3.67
<i>SD</i>	.62	.43	.53	.53	.42	.55

** $p < .01$

ตาราง 2. ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย เมื่อตัวแปรทุนจิตวิทยาสุขภาพใช้คะแนนจากมาตรวัดทุนจิตวิทยาสุขภาพมิติ “สิ่งที่ควรจะเป็น”

2. ระดับของทุนจิตวิทยาสุขภาพ

ผลวิจัยเกี่ยวกับระดับของทุนจิตวิทยาสุขภาพของนักศึกษาสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งจากการวิเคราะห์คะแนนของมาตรวัดทุนจิตวิทยาสุขภาพมิติ “สิ่งที่เป็นอย่างอยู่” พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตคะแนนทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวมเท่ากับ 3.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .47 ($M=3.62$, $SD=.47$) ซึ่งแสดงถึงทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวมระดับสูง ผลวิจัยยังพบว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตคะแนนองค์ประกอบการมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพอยู่ระดับสูงเช่นกัน ($M=4.20$, $SD=.57$ และ $M=3.57$, $SD=.65$ ตามลำดับ) ส่วนค่ามัชฌิมเลขคณิตคะแนนองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ และความหวังด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.27$, $SD=.57$ และ $M=3.44$, $SD=.67$) ผลวิเคราะห์แสดงไว้ในตาราง 3

ตัวแปร	<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล
การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ	3.27	.57	ปานกลาง
การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ	4.20	.57	สูง
ความหวังด้านสุขภาพ	3.44	.67	ปานกลาง
การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ	3.57	.65	สูง
ทุนจิตวิทยาสุขภาพโดยรวม	3.62	.47	สูง

หมายเหตุ 4.51-5.00 = สูงที่สุด, 3.51-4.50 = สูง, 2.51-3.50 = ปานกลาง, 1.51-2.50 = ต่ำ, และ 1.00-1.50 = ต่ำที่สุด

ตาราง 3. ทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพของนักศึกษาสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง (n=192)

3. ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพ

ผลวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพของนักศึกษาสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง พบว่า ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพโดยรวมมีค่าเท่ากับ .17 ($PNI_{modified}=.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพมีค่าเท่ากับ .23 .07 .21 และ .19 ตามลำดับ ($PNI_{modified}=.23, .07 .21$ และ .19 ตามลำดับ) ผลการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพ พบว่า การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญสูงสุด รองลงมา คือ ความหวังด้านสุขภาพ การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ และการมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพตามลำดับ ผลวิเคราะห์แสดงไว้ในตาราง 4

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ยของ “สิ่งที่ควรจะเป็น” (I)	ค่าเฉลี่ยของ “สิ่งที่เป็นอย่างอยู่” (D)	Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)		
			(I-D)	(I-D)/D	ลำดับ
การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ	4.01	3.27	0.74	0.23	1
การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ	4.48	4.20	0.28	0.07	4
ความหวังด้านสุขภาพ	4.16	3.44	0.72	0.21	2
การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ	4.24	3.57	0.67	0.19	3
ทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพโดยรวม	4.22	3.62	0.60	0.17	

ตาราง 4. การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพของนักศึกษาสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง (n=192)

4. อิทธิพลของทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพในปัจจุบันที่มีต่อสุขภาวะทางจิต

ผู้วิจัยตรวจสอบปัจจัยความแปรปรวนเพื่อ (variance inflation factor, VIF) ก่อนวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) พบว่า ปัจจัยความแปรปรวนเพื่อของตัวแปรการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพทั้งหมดมีค่าอยู่ระหว่าง 1.268-2.299 ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่มีภาวะร่วมเส้นตรงพหุเกิดขึ้น (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2014)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) ด้วยวิธี Enter โดยกำหนด สุขภาวะทางจิตเป็นตัวแปรเกณฑ์ และการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดีด้าน สุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูด้านสุขภาพเป็นตัวแปรทำนาย พบว่า การรับรู้ ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูด้าน สุขภาพร่วมกันทำนายสุขภาวะทางจิตได้ร้อยละ 23.9 ($R^2 = .239$) ผลวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของทุน จิตวิทยาต้านสุขภาพ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดี ด้านสุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูด้านสุขภาพที่มีต่อสุขภาวะทางจิต เมื่อพิจารณา จากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน พบว่า การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูด้าน สุขภาพมีอิทธิพลทางบวกต่อสุขภาวะทางจิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .001 ตามลำดับ ($\beta = .251$ และ $\beta = .358$ ตามลำดับ) ผลวิเคราะห์แสดงไว้ในตาราง 5

ตัวแปรทำนาย	ตัวแปรเกณฑ์ คือ สุขภาวะทางจิต			
	b	SE	β	t
การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ	.241	.071	.251	3.415**
การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ	-.096	.069	-.100	-1.395
ความหวังด้านสุขภาพ	-.002	.076	-.002	-.024
การฟื้นฟูด้านสุขภาพ	.300	.081	.358	3.699***

$R = .488$ $R^2 = .239$

** $p < .01$; *** $p < .001$

ตาราง 5. ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ การมองโลกในแง่ดีด้าน สุขภาพ ความหวังด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูด้านสุขภาพกับสุขภาวะทางจิต

การวิจัยครั้งนี้พบว่าการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพเป็นองค์ประกอบของทุนจิตวิทยาต้าน สุขภาพที่มีความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญสูงสุด ($PNI_{modified} = .23$) หรือเป็นองค์ประกอบที่มี ช่องว่างระหว่าง “สิ่งที่ควรจะเป็น” กับ “สิ่งที่เป็นอย่าง” มากที่สุด กล่าวคือ นักศึกษารับรู้ว่ามี การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมากที่สุด ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากนักศึกษารับรู้ ว่าในปัจจุบันตนเองยังมีความสามารถด้านสุขภาพไม่มากนักพิจารณาได้จากผลวิจัยเกี่ยวกับระดับของทุน จิตวิทยาต้านสุขภาพ ซึ่งพบว่าการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเป็นองค์ประกอบที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตต่ำสุด ($M = 3.27$, $SD = .57$) เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพสอดคล้องกับการศึกษาของวิญญา วัฒน (2561) เรื่องการพัฒนามาตร วัดทุนจิตวิทยาต้านสุขภาพสำหรับคนไทย ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับตัวอย่างวิจัยคนไทยวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีอายุ ระหว่าง 18-40 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประกอบด้วยกลุ่มนักศึกษา 273 คน และ

กลุ่มคนทำงาน 243 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นพบว่าองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพเป็นองค์ประกอบที่มีค่ามัธยฐานอันดับต่ำสุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่น ๆ ของทุนจิตวิทยา ด้านสุขภาพ สาเหตุสำคัญที่ทำให้องค์ประกอบการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพเป็นองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดจึงน่าจะมีสาเหตุมาจากคนไทย โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษา ยังมีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับความสามารถ และความเชื่อมั่นที่จะใช้ความพยายามเพื่อความสำเร็จในสถานการณ์ด้านสุขภาพไม่มากนักส่งผลทำให้การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพของตนเองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันต่ำกว่าที่ควรจะเป็นมากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่านักศึกษายังอยู่ในช่วงวัยหรืออายุที่มีสุขภาพแข็งแรงทำให้มีประสบการณ์ความสำเร็จเกี่ยวกับการดูแลรักษาหรือการจัดการปัญหาด้านสุขภาพของตนเองที่จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นหรือเกิดการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพของตนเองไม่มากนัก ซึ่งประสบการณ์ตรงของความสำเร็จนี้นับเป็นแหล่งสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคล (Bandura, 1997 as cited in Luthans et al., 2004) สาเหตุข้างต้นเหล่านี้น่าจะเป็นสาเหตุทำให้นักศึกษามีค่ามัธยฐานอันดับองค์ประกอบการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพต่ำสุด และทำให้องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดด้วย

สำหรับผลวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่มีต่อสุขภาวะทางจิต ซึ่งพบว่าองค์ประกอบของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่มีอิทธิพลทางบวกต่อสุขภาวะทางจิตของนักศึกษา ประกอบด้วย การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ และการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ โดยการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางบวกต่อสุขภาวะของบุคคลมากที่สุด ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากเมื่อบุคคลมีการฟื้นฟูพลังก็จะปรับตัวทางจิตใจ อารมณ์และพฤติกรรมต่อความต้องการหรือเหตุการณ์ในชีวิตที่เป็นความยากลำบากและท้าทาย (American Psychological Association [APA], 2007) ตลอดจนยืนหยัดและต่อสู้ฟันฝ่ากับการเผชิญเหตุการณ์ที่เป็นความยากลำบาก เป็นปัญหาและความทุกข์ยาก และกลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิมเพื่อบรรลุความสำเร็จ (Abolghasemi & Varaniyab, 2010; Luthans, Youssef, & Avolio, 2007) ซึ่งในสถานการณ์นี้จะเกี่ยวข้องกับความต้องการหรือเหตุการณ์ด้านสุขภาพ บุคคลที่มีการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพจึงมีแนวโน้มของสุขภาวะทางจิตที่ดีด้วยเนื่องจากสุขภาวะทางจิตเป็นสภาพจิตใจ และอารมณ์ที่มีความสมบูรณ์เข้มแข็ง ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดความสมดุลทางจิตใจ (Diener, 2009; Forgeard, Eranda, Kern, & Seligman, 2011 อ้างถึงใน ชาญ รัตนะพิสิฐ และชญญา ลีศัตร์พ่าย, 2558) จะเห็นได้ว่าการฟื้นฟูพลังและสุขภาวะทางจิตต่างเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของบุคคลจึงน่าจะเป็นสาเหตุทำให้การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพมีอิทธิพลทางบวกต่อสุขภาวะทางจิตของนักศึกษา ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของวิธัญญา วัฒนโธ (2562) ในส่วนของการตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพด้านความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์ (criterion-related validity) ซึ่งพบว่าองค์ประกอบการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพเป็นองค์ประกอบของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับสุข

ภาวะของบุคคลสูงสุด และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Paul and Sahoo (2017) ซึ่งศึกษากับ นักศึกษาสาขาบริหารจัดการ 200 คน ผลวิจัยพบว่าการฟื้นฟูพลังเป็นตัวทำนายตัวหนึ่งของสุขภาวะทาง จิตของนักศึกษา และการศึกษาของ Vinothkumar and Prasad (2016) ซึ่งศึกษากับวัยรุ่นอายุ ระหว่าง 14-17 ปี จำนวน 170 คน ผลวิจัยพบว่าการฟื้นฟูพลังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาวะทาง จิตของวัยรุ่น

การวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพล ต่อสุขภาวะทางจิตของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Dark-Freudeman and West (2016) ซึ่งศึกษากับตัวอย่างวิจัยที่มีอายุระหว่าง 40-64 ปี และระหว่าง 65-90 ปี ผลวิจัยพบว่าการ รับรู้ความสามารถด้านสุขภาพมีอิทธิพลทางตรงต่อสุขภาวะทางจิต โดยการเรียนรู้ความสามารถด้าน สุขภาพระดับสูงสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิตเชิงบวก (positive psychological well-being) ระดับสูง และสัมพันธ์กับสุขภาวะทางจิตเชิงลบ (negative psychological well-being) ระดับต่ำ และ สอดคล้องกับการศึกษาของ Cameron et al. (2018) ซึ่งศึกษาโปรแกรมการจัดการตนเองต่อโรค เรื้อรังกับผู้ป่วย 213 คนที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคปอดเรื้อรัง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมองหรือ ข้ออักเสบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง ทั้งระยะเส้นฐาน (baseline) และระยะภายหลัง 7 สัปดาห์จากการวัดที่เป็นเส้นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสุขภาวะทางจิต

ข้อเสนอแนะ

ผลวิจัยพบว่าการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และความ ต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพเป็นความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญ สูงสุด ดังนั้น ครอบครัว ครูอาจารย์ สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ ของบุคคลจึงควรเสริมสร้างหรือพัฒนาการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพให้กับนักศึกษาเป็นลำดับแรก โดยอาจจะนำแนวทางการพัฒนาความเชื่อมั่นหรือการเรียนรู้ความสามารถของตนเองของอัลเบิร์ต แบน ดูรา มาประยุกต์กับเรื่องสุขภาพของบุคคล ซึ่งแนวทางนี้ประกอบด้วยการทำให้บุคคลเกิด ประสบการณ์ของความเชี่ยวชาญ การเรียนรู้ประสบการณ์จากตัวแบบ การมุ่งใจทางสังคม และการ กระตุ้นทางร่างกายและจิตใจ (Bandura, 1997 as cited in Luthans et al., 2004) เช่น การให้ บุคคลที่ได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จด้านการดูแลและส่งเสริมสุขภาพมาถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ความสำเร็จด้านสุขภาพของตนเอง ตลอดจนกระตุ้นจิตใจให้นักศึกษาดูแลและ ส่งเสริมสุขภาพของตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์จากตัวแบบ และได้รับการมุ่งใจทางสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ความสามารถด้านสุขภาพให้กับนักศึกษา เป็นต้น ผลวิจัยยังพบว่าการฟื้นฟู พลังด้านสุขภาพเป็นองค์ประกอบของทุนจิตวิทยาสุขภาพที่มีอิทธิพลทางบวกต่อสุขภาวะทางจิต ของนักศึกษามากที่สุด นักศึกษาจึงควรได้รับการเสริมสร้างการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพเป็นพิเศษเพื่อให้

เกิดผลดีต่อสภาวะทางจิต โดยอาจจะใช้วิธีลดปัจจัยด้านความเสี่ยง (risk factors) ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้การฟื้นฟูพลังของบุคคลลดต่ำลง (Luthans, Avey, Avolio, & Peterson, 2010) เช่น การให้นักศึกษาระบุปัจจัยเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยหรือปัญหาด้านสุขภาพของตนเองแล้วหาแนวทางการป้องกันหรือหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงหรือลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเปรียบเสมือนการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับความเจ็บป่วยหรือปัญหาด้านสุขภาพอันจะทำให้นักศึกษาเกิดขีดความสามารถที่จะฟื้นกลับจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหาด้านสุขภาพหรือเกิดการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ

การประเมินความต้องการจำเป็นในการวิจัยนี้เป็นการระบุความต้องการจำเป็นเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของนักศึกษาเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปอาจจะเป็นการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (complete needs assessment) ซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ การระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (needs analysis) และการกำหนดแนวทางการแก้ไข (needs solution) (สุวิมล ว่องวานิช, 2558) ซึ่งจะเป็นการสำรวจความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น และการจัดหรือลดปัญหาที่เกิดจากความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของนักศึกษาก็จะทำให้ได้ประโยชน์มากขึ้น นอกจากนี้ ผู้สนใจศึกษาทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพอาจจะพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพ ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบโปรแกรมหรือการแทรกแซงที่จะช่วยพัฒนาหรือเสริมสร้างทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพให้กับนักศึกษาต่อไป

บทสรุป

ทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพเป็นทรัพยากรทางจิตวิทยาที่มีความสำคัญต่อผลลัพธ์ด้านสุขภาพของบุคคล การวิจัยครั้งนี้ศึกษาระดับของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพของนักศึกษาสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ซึ่งพบว่านักศึกษากลุ่มนี้มีทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพโดยรวม และองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพ และการฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูง แต่มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ และความหวังด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่มีความสำคัญสูงสุดของนักศึกษากลุ่มนี้ คือ ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพ รองลงมา คือ ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับความหวังด้านสุขภาพ การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพ และการมองโลกในแง่ดีด้านสุขภาพตามลำดับ สำหรับการศึกษาอิทธิพลของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่มีต่อสภาวะทางจิต พบว่า การฟื้นฟูพลังด้านสุขภาพและการรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพเป็นองค์ประกอบของทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพที่มีอิทธิพลต่อสภาวะทางจิตของนักศึกษา การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้สารสนเทศต่าง ๆ ที่น่าจะมีประโยชน์ต่อการเสริมสร้างหรือพัฒนาทุนจิตวิทยาด้านสุขภาพให้กับกลุ่มเป้าหมายนี้ในอนาคตได้เป็นอย่างดี

เกี่ยวกับผู้เขียน

วิญญูญา วัฒนโณ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์และอาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ธนิดา จุลวนิชย์พงษ์: รองศาสตราจารย์และอาจารย์ประจำสาขาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา

เอกสารอ้างอิง

- American Psychological Association. (2007). *APA dictionary of psychology*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Abolghasemi, A., & Varaniyab, S. T. (2010). Resilience and perceived stress: Predictors of life satisfaction in the students of success and failure. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 748-752. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.07.178>
- Cameron, J. E., Voth, J., Jaglal, S. B., Guilcher, S. J., Hawker, G., & Salbach, N. M. (2018). "In this together": Social identification predicts health outcomes (via self-efficacy) in a chronic disease self-management program. *Social Science & Medicine*, 208, 172-179. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2018.03.007>
- Dark-Freudeman, A., & West, R. L. (2016). Possible selves and self-regulatory beliefs: Exploring the relationship between health selves, health efficacy, and psychological well-being. *The International Journal of Aging and Human Development*, 82(2-3), 139-165. DOI: <https://doi.org/10.1177%2F0091415015627666>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2014). *Multivariate data analysis* (new international edition). Essex, UK: Pearson Education Limited.
- Harms, P. D., Vanhove, A., & Luthans, F. (2017). Positive projections and health: An initial validation of the implicit psychological capital health measure. *Applied Psychology*, 66(1), 78-102. DOI: <https://doi.org/10.1111/apps.12077>
- Ibironke, S. O., & Donald, D. U. (2015). Personality factors, dispositional optimism and single parenting as predictors of psychological wellbeing among undergraduates. *World Journal of Pharmacy and Pharmaceutical Sciences*, 4(7), 196-212. Retrieved from <https://www.semanticscholar.org/paper/PERSONALTY-FACTORS%2C-DISPOSITIONAL-OPTIMISM-AND-AS-Ibironke-Donald/517fb48643057bf238a22509366be2d4b136e2f9>
- Luthans, F., Avey, J. B., Avolio, B. J., & Peterson, S. J. (2010). The development and resulting performance impact of positive psychological capital. *Human Resource Development Quarterly*, 21(1), 41-67. DOI: <https://doi.org/10.1002/hrdq.20034>
- Luthans, F., Luthans, K. W., & Luthans, B. C. (2004). Positive psychological capital: Beyond human and social capital. *Business Horizons*, 47(1), 45-50. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2003.11.007>

- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*: Oxford University Press.
- Luthans, F., Youssef, C. M., Sweetman, D. S., & Harms, P. D. (2013). Meeting the leadership challenge of employee well-being through relationship PsyCap and health PsyCap. *Journal of leadership & organizational studies*, 20(1), 118-133. DOI: <https://doi.org/10.1177%2F1548051812465893>
- Paul, M., & Sahoo, K. (2017). Role of spirituality as a positive psychological capital tool in prediction of emotions and subjective well-being among management students. In P. Bhatt, P. Jaiswal, B. Majumdar & S. Verma (eds.), *Riding the new tides: Navigating the future through effective people management*, pp.224-233. New Delhi: Emerald Publishing.
- Salami, S. O. (2010). Occupational stress and well-being: Emotional intelligence, self efficacy, coping, negative affectivity and social support as moderators. *The Journal of International Social Research*, 3(12), 387-398. Retrieved from <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.476.7097&rep=rep1&type=pdf>
- Sunita, D., & Jha, A. (2011). Training need assessment: A critical study. *International Journal of Information Technology and Knowledge Management*, 4(1), 263-267. Retrieved from <http://csjournals.com/IJITKM/PDF%204-1/51.pdf>
- Vinothkumar, M., & Prasad, N. (2016). Moderating role of resilience in the relationship between grit and psychological well-being. *International Journal of Psychology and Psychiatry*, 4(2), 10-23. DOI: <http://dx.doi.org/10.5958/2320-6233.2016.00009.2>

Translated Thai References

- Rattanapisit C., & Leesattrupai C. (2015). Effects of kalayana dialogue, prejudice, and life skills on psychological well-being of undergraduate students in Bangkok. *Journal of Humanities*, 37(2), 47-66. Retrieved from <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/hm/article/view/7084/6583>
- Vanno, V. (2019). Development and validation of health psychological capital scale for Thai population. *Journal of Public Health*, 49(2), 170-183. Retrieved from <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/jph/article/view/143560>
- Vanno, V. (2018). *The development of health psychological capital scale for Thai populations*. (Research Report). Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Wongwanich, S. (2015). *Needs assessment research* (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.

ปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ
ของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี (Gen-Z)

Psychosocial Factors Related to Negative Attitudes towards
Sexual Harassment of Generation Z

ฐานันท์ มณีโชติ

Thananan Maneechot

ธนภรณ์ พิษพันธ์ไพศาล

Thanaporn Peudpunpaisan

สุพิชญา มงคลสมัย

Supitchaya Mongkolsamai

สุวิมล ส่งศรี

Suwimon Songsri

อิสริยาพร มหาตมัน

Itssariyapon Mahatamon

ฉัฐวีณ์ สิทธิศิริอรธร

Shuttawwee Sitsira-at

ชาญ รัตน์ะพิสิฐ

Charn Rattanapisit

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Received: 25 June 2021

Revised: 21 August 2021

Accepted: 22 August 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี เมื่อจำแนกตามเพศ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะและปัจจัยทางสังคม 3) ทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศโดยใช้ปัจจัยจิตสังคม เมื่อจำแนกตามเพศและชั้นปี โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีของนิวซัมและคาเรล กลุ่มตัวอย่าง คือ เยาวชนเจนเอเรชั่นซีในประเทศไทยซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่

1-4 จำนวน 220 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติพรรณนา การทดสอบค่าที การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาปริญญาตรีเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศมากกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) ปัจจัยทางจิตลักษณะกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 ตามลำดับ 3) ปัจจัยทางจิตสังคมสามารถร่วมกันทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี ได้ร้อยละ 36.8 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายได้ คือ ตัวแบบจากสื่อและตัวแบบจากเพื่อน ตามลำดับ

คำสำคัญ: การคุกคามทางเพศ, เยาวชนเจนเอเรชั่นซี, ปัจจัยจิตสังคม

Abstract

The purposes of this study were as follows: 1) to compare negative attitudes towards sexual harassment among generation Z in terms of genders; 2) to examine the relationship between the psychosocial factors; and 3) to predict to negative attitudes towards sexual harassment using the psychosocial factors in terms of genders and years of study in undergraduate programs. This study used Newsom and Carrell Theory as a conceptual research framework with a sample of 220 participants from the first-year to the fourth-year undergraduate students. The data were analyzed by descriptive statistics, comparing mean score of genders with t-test statistic, Pearson's Product moment correlation coefficient and Multiple Regression Analysis. The main findings were as follows: (1) the female undergraduate students showed the mean level of negative attitudes towards sexual harassment more than that of the male undergraduate students, which were statistically significant at .001.; (2) the psychological factors correlated to negative attitudes towards sexual harassment, which were statistically significant at .05 and .01 level.; and (3) the psychosocial factors of the sample group showed that with all independent variables at 36.8 %, they predicted two significant role models from media and friends, respectively.

Keywords: Sexual Harassment, Generation Z, Psychosocial Factors

บทนำ

การคุกคามทางเพศเป็นพฤติกรรมทางเพศที่แสดงผ่านทางคำพูด สายตา ท่าทาง การสัมผัส รวมถึงการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่ไม่พึงปรารถนา ทำให้ผู้ถูกระงับความรู้สึกอึดอัดและไม่ปลอดภัย อีกทั้งยังแสดงถึงการมีอำนาจเหนือกว่าอีกฝ่ายที่เป็นการบังคับให้ยอมรับพฤติกรรมทางเพศนั้นโดยไม่ยินยอม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวเป็นหนึ่งในปัญหาสังคมที่สะสมอยู่ในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลานานโดยคนในสังคมยังไม่ตระหนักถึงปัญหาเท่าที่ควร ในการอธิบายการกระทำที่เป็นปัญหาสังคมนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การกระทำนั้นสร้างความเดือดร้อนให้สังคม และการกระทำที่ผู้คนเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลง (รุจน์ หาเรือนทอง, 2564) จากประเภทของปัญหาสังคมดังกล่าวทำให้เห็นว่าการคุกคามทางเพศนั้นเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข เพราะมีผู้ออกมาเรียกร้องให้เกิดการตระหนักถึงปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาอยู่ทั่วทุกมุมโลก เห็นได้จากแคมเปญ #Metoo ที่ได้รับความสนใจจากทั่วโลกเมื่อไม่นานมานี้ โดยแคมเปญดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศรับรู้ได้ว่าพวกเขาไม่ได้อยู่อย่างเดียวดาย ทั้งยังสร้างความตระหนักและเยียวยาสิ่งที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในอนาคต (ทัศนีย์ สาลีโกชน, 2560) และยังมีอีกหลายเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีคนมากมายกลายเป็นเหยื่อจากการถูกคุกคามทางเพศ ดังกรณีตัวอย่างของนักแสดงตลกที่ถูกวิจารณ์จากการเล่นละครว่ามีการกอด จูบ กับเด็กชายที่แสดงร่วมกันมากเกินไป จนทำให้เด็กมีอาการต่อต้าน น้ำตาไหล และตัวสั่น (มติชนออนไลน์, 2563) โดยเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการถูกคุกคามทางเพศเหล่านี้ มีทั้งเหยื่อที่กล้าและไม่กล้าออกมาพูดถึงประสบการณ์ดังกล่าว อาจเป็นเพราะทัศนคติที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ ของคนในสังคม แนวคิดเรื่องปิตาธิปไตยที่ให้อำนาจทางสังคมแก่เพศชายมากกว่าเพศหญิง รวมทั้งวิธีการคิดแบบโทษเหยื่อที่มุ่งความสนใจไปที่เหยื่อมากกว่าผู้กระทำความผิด (ไทยคอนเซนส์, 2562) โดยมองว่าสาเหตุของการคุกคามทางเพศนั้นเกิดจากพฤติกรรมของเหยื่อเองทั้งเรื่องการแต่งตัว การวางตัว ซึ่งเป็นการลดทอนความร้ายแรงของความผิด นอกจากนี้ยังพบว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังคงมีมุมมองต่อการเล่นมุขสองแง่สองง่ามในเรื่องเพศว่าไม่ใช่พฤติกรรมการคุกคาม แต่เป็นเพียงการหยอกล้อและสร้างบรรยากาศในการสนทนาเท่านั้น และยืนยันจะแสดงพฤติกรรมนั้นต่อไป ในทางตรงข้ามกลุ่มคนบางกลุ่มกลับมองว่าการกระทำเช่นนี้ไม่ควรเกิดขึ้น เพราะถือว่าเป็นการคุกคามทางเพศอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เห็นว่าการทำพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นมีความสอดคล้องกับทัศนคติ การที่บุคคลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ ส่งผลให้เกิดการต่อต้านพฤติกรรมนั้น แต่ถ้าหากบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อการคุกคามทางเพศจะมองว่าพฤติกรรมนั้นไม่ใช่ปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไข และยังคงแสดงพฤติกรรมดังกล่าวต่อไป

ในปัจจุบันนี้เป็นยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นจึงเป็นไปอย่างง่ายดายและรวดเร็ว โดยจากการศึกษาพบว่าคนเจนเอ็กซ์ซี (Gen-Z) คือ กลุ่มคนที่มีอายุตั้งแต่ 12-27 ปี ซึ่งเกิดในยุคที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบ มีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ และมีพฤติกรรมใช้เวลาหนึ่งวันบนโลกอินเทอร์เน็ตมากที่สุดรองจากเจนเอ็กซ์วาย (Gen-Y) เฉลี่ยอยู่ที่ 10 ชั่วโมง 35 นาที ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีการเชื่อมต่อกับโลกอยู่ตลอดเวลา (ศรีเอทิฟ ทอล์ค, 2563)

ทำให้ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากทั่วโลกที่สามารถส่งผลต่อความคิดของคนกลุ่มนี้ได้และเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญถึงประเด็นทางสังคมได้แตกต่างจากคนกลุ่มอื่น โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ความไม่เท่าเทียมกันในสังคม และการให้คุณค่ากับชีวิตของตนเองมากขึ้น ซึ่งกลุ่มคนเจนเอเรชั่นซี (Gen-Z) มองว่าปัญหาดังกล่าวควรได้รับการแก้ไขและปรับปรุงโดยเร็ว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากับกลุ่มเยาวชนเจนเอเรชั่นซี (Gen-Z) ที่มีความคุ้นเคยในเรื่องเทคโนโลยี สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และเริ่มที่จะแสดงออกทางความคิดเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่ถูกระดมมาอย่างยาวนาน

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ พบว่าการที่บุคคลจะเกิดทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมาได้นั้นจะได้รับอิทธิพลมาจาก 4 กลุ่ม คือ อิทธิพลจากพ่อแม่ สังคม ประสบการณ์ และสื่อมวลชน โดยพ่อแม่หรือคนในครอบครัวเป็นคนกลุ่มแรกที่ได้ใกล้ชิดกับตัวบุคคลจนทำให้ได้รับอิทธิพลทางความคิด ความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ แต่เมื่อบุคคลเริ่มเข้าโรงเรียน สังคมของกลุ่มเพื่อนจะเข้ามามีอิทธิพลกับทัศนคติของบุคคลมากกว่า นอกจากนี้การรับรู้ข่าวสารหรือข้อมูลจากสื่อและสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ก็มีอิทธิพลกับความคิด ค่านิยม และทัศนคติของบุคคลเช่นเดียวกัน รวมไปถึงประสบการณ์ที่บุคคลได้ประสบพบเจอมาแต่ละช่วงวัย (ธีระพร อูวรรณโณ, 2529 อ้างถึงใน ชยรพ ประทิต, 2561, หน้า 11-12) ซึ่งในส่วนของประสบการณ์นี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวศุทธิ อุ่นใจ, มานพ ชูนิล, และศจีมาจ ณ วิเชียร (2558, หน้า 146-148) ที่ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตอบสนองต่อการถูกคุกคามทางเพศในที่ทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่าประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศมีอิทธิพลทางบวกซึ่งส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติการคุกคามทางเพศในที่ทำงาน ซึ่งแสดงว่าประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศจะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมการคุกคาม โดยปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวไปข้างต้นจะทำให้บุคคลมีความคิดทัศนคติต่อเรื่อง ๆ หนึ่งแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแฟรเก็ท ยอดแก้ว (2556 อ้างถึงใน ดลชนก นະเสื่อ, 2559, หน้า 15-16) ที่มองว่าอิทธิพลทางสังคมนั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติได้ โดยยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่านอกจากอิทธิพลทางสังคมแล้ว ภูมิหลังและบุคลิกภาพของบุคคลยังเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดและเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้จากการศึกษาทฤษฎีทางชีววิทยาและมุมมองของนักคิดสาย Essentialist ยังพบว่าเพศชายคือเพศที่จะมีลักษณะความเป็นชาย คือ มีความเข้มแข็ง ก้าวร้าว และมีแรงขับทางเพศตามธรรมชาติมากกว่าเพศหญิง ประกอบกับความเชื่อของสังคมที่ให้อิสระทางความคิดและการกระทำเกี่ยวกับเรื่องเพศของเพศชายมากกว่าเพศหญิง จึงมีสมมติฐานออกมาว่าเพศที่แตกต่างกันจะมีแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่ต่างกันด้วย

การทบทวนแนวคิดและทฤษฎีข้างต้น พบว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้นั้น มีสาเหตุสำคัญมาจากอิทธิพลทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นจากการเลี้ยงดูของครอบครัว ตลอดจนการปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมต่าง ๆ รวมไปถึงการนำเสนอข้อมูลของสื่อและประสบการณ์เฉพาะเรื่องของบุคคล ซึ่งนอกจากปัจจัยสังคมที่จะมีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติแล้ว ปัจจัยภายในตัวบุคคลอย่างบุคลิกภาพก็ยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดทัศนคติได้ด้วย และจากการศึกษาของเชาวลิต ศรีเสริม, ทศนา ทวีคุณ, และพัชรินทร์ นินทจันทร์

(2564, หน้า 120) ที่ศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเอง ทศนคติต่อพฤติกรรมรังแกกันผ่านโลกโซเชียล และพฤติกรรม การรังแกกันผ่านโลกโซเชียล ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ากลุ่มที่เป็นทั้งผู้รังแกและถูกรังแก มีค่าเฉลี่ย เห็นคุณค่าในตนเองต่ำสุดและค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติต่อพฤติกรรมการรังแกบนโลกโซเชียลสูงสุด จึงสรุปได้ว่าการ เห็นคุณค่าในตนเองเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเกิดทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำมาเป็น หนึ่งในตัวแปรปัจจัยจิตลักษณะเพื่อศึกษาในเรื่องของทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ

โดยจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มียงานใดที่อธิบายเกี่ยวกับการเกิด ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศโดยตรง จะพบเพียงการอธิบายเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติหรือการคุกคามทาง เพศเพียงอย่างเดียวหนึ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการ คุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี โดยปัจจัยทางจิต คือ การเห็นคุณค่าแห่งตน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว- แสดงตัว และปัจจัยทางสังคม คือ ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ ตัวแบบจากสื่อ และตัวแบบจากเพื่อน โดย มีตัวแปรภูมิหลังคือ เพศ และชั้นปี ซึ่งผลการวิจัยฉบับนี้ จะทำให้ทราบถึงความแตกต่างของทัศนคติที่ไม่ดีต่อการ คุกคามทางเพศระหว่างเพศหญิงและเพศชาย รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตสังคมที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบว่าปัจจัยใดเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทัศนคติดังกล่าวมากที่สุด ตลอดจนองค์การต่าง ๆ ที่สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมที่จะช่วยเพิ่มปัจจัยจิตสังคมที่ ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศดังกล่าวให้ได้ตรงประเด็นและตรงกับกลุ่มคนแต่ละกลุ่มมากขึ้น เพื่อ สร้างความตระหนักถึงความเป็นปัญหาและนำไปสู่การลดการเกิดพฤติกรรมการคุกคามทางเพศในอนาคตต่อไป

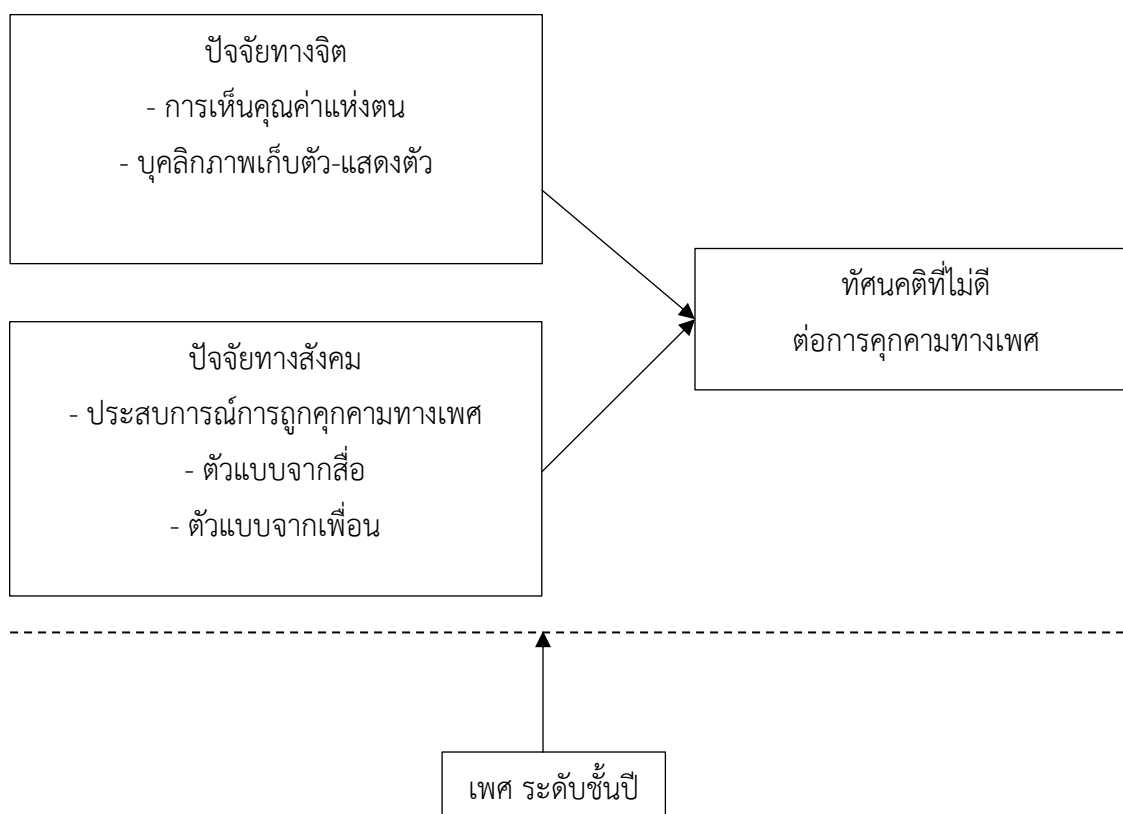
ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี (Gen-Z) เมื่อจำแนก ตามเพศ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว แสดงตัวและปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ ตัวแบบจากสื่อและเพื่อนกับทัศนคติที่ไม่ ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี (Gen-Z)
3. เพื่อทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี (Gen-Z) โดยใช้ปัจจัยจิต ลักษณะและปัจจัยทางสังคมในกลุ่มรวม เมื่อจำแนกตามเพศและชั้นปี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ เป็นความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มทางลบต่อการแสดงออกของ ผู้อื่นผ่านทางคำพูด สายตา ท่าทาง การสัมผัส รวมถึงการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ถูกระงับรู้สึกอึดอัด

และไม่ปลอดภัย กล่าวคือ ผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศนั้น จะมีความเชื่อว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหา หรือมองว่าพฤติกรรมทั้งหมดที่กล่าวมานั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่ควรแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการเข้าสังคม หรือการสร้างบรรยากาศในกลุ่ม ทำให้บุคคลมีความรู้สึกต่อต้านกับพฤติกรรมดังกล่าว และจากการศึกษาแนวคิดของนิวซัมและคาเรล (Newsom & Carrell, 1995 อ้างถึงใน นันทวรรณ ควรขจร, 2558, หน้า 34) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของทัศนคติไว้ 3 องค์ประกอบ คือ ภูมิหลังของแต่ละบุคคล สิ่งแวดล้อมทางสังคม และกระบวนการสร้างบุคลิกภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติมีทั้งภายในและภายนอกของตัวบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับตัวแปรที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ผู้วิจัยจึงขอนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1. กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. เพศหญิงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศมากกว่าเพศชาย
2. ปัจจัยจิตสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ

- 2.1 การเห็นคุณค่าแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ
 - 2.2 บุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ
 - 2.3 บุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ
 - 2.4 ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ
 - 2.5 ตัวแบบจากสื่อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ
 - 2.6 ตัวแบบจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ
3. ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ ตัวแบบจากสื่อและเพื่อน สามารถทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซีได้ในกลุ่มรวม และเมื่อจำแนกตามเพศและชั้นปี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนเจนเอเรชั่นซีในประเทศไทยช่วงอายุระหว่าง 18-23 ปี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เยาวชนเจนเอเรชั่นซีในประเทศไทยช่วงอายุระหว่าง 18-23 ปี ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 โดยใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามคำอธิบายของแฮร์ แบล็ค บาบิน และแอนเดอร์สัน (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010) คือ นำ 10 ถึง 40 คน x จำนวนตัวแปรในงานวิจัย โดยในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้เป็นจำนวน 40 คน x จำนวนตัวแปรในงานวิจัย ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จะได้จำนวนอย่างน้อย $40 \times 5 = 200$ คน และเก็บกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 20 คน เพื่อป้องกันการสูญหายหรือแบบวัดที่ไม่สมบูรณ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้จึงรวมแล้วเป็นจำนวน 220 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ กำหนดขึ้นตามนิยามของตัวแปร มีลักษณะเป็นมาตราประเมินรวมค่า โดยมีทั้งเครื่องมือที่สร้างขึ้นใหม่ และปรับปรุงจากแบบวัดที่ใช้ในงานวิจัยอื่น ๆ เครื่องมือในงานวิจัยนี้มีจำนวน 6 ตอน คือ

1. แบบสอบถามข้อมูลทางตัวแปรภูมิหลังด้านเพศ และระดับชั้นปี แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบคำตอบเดียว
2. แบบวัดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นใหม่เพื่อใช้วัดทัศนคติต่อการคุกคามทางเพศให้ครอบคลุมกับนิยาม มีจำนวน 10 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราวัดแบบ

ประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ซึ่งผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศสูงกว่าแสดงว่ามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า หรืออาจกล่าวได้ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดน้อยกว่าแสดงว่ามีทัศนคติต่อการคุกคามทางเพศว่าเป็นเรื่องปกติ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .192 ถึง .619 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .727

3. แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน เป็นแบบวัดที่ปรับปรุงมาจากแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนของนภาพร ด่านแก้ว (2559, ออนไลน์) มีจำนวน 9 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ซึ่งผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าในตัวเองสูงกว่าแสดงว่ามีการเห็นคุณค่าในตัวเองมากกว่าคนที่ได้คะแนนต่ำกว่า ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .327 ถึง .767 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .853

4. แบบวัดบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว เป็นแบบวัดที่ปรับปรุงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัวของวิชญ ชาติหัตถกร (2554, หน้า 58) ที่ได้นำมาจากแบบวัดบุคลิกภาพของทตเทพ ทองทับ (2547 อ้างถึงใน วิชญ ชาติหัตถกร, 2554, หน้า 58) มีจำนวน 16 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดบุคลิกภาพแบบเก็บตัวสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า และผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัวสูงกว่าแสดงว่าเป็นผู้มีบุคลิกภาพแสดงตัวมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .250 ถึง .726 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .726 และ .812

5. แบบวัดประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นใหม่เพื่อใช้วัดประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศให้ครอบคลุมกับนิยาม มีจำนวน 18 ข้อ แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ ไม่เคยเลย ถึง เป็นประจำ โดยผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศมากกว่าแสดงว่ามีประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .262 ถึง .712 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .889

6. แบบวัดตัวแบบจากสื่อและเพื่อน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามขึ้นใหม่เพื่อใช้วัดตัวแบบจากสื่อและเพื่อนให้ครอบคลุมกับนิยาม มีจำนวน 17 ข้อ แบบวัดตัวแบบมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดสูงกว่าแสดงว่าได้รับอิทธิพลจากสื่อและเพื่อนสูงแสดงว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .282 ถึง .784 และมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .838 และ .744

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบวัดผ่านระบบออนไลน์ (Google Forms)
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างรับทราบและขอความร่วมมือในการตอบแบบวัด หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อคำถามก็จะอธิบายเพิ่มเติม
4. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดที่ส่งผ่านระบบออนไลน์ (Google Forms) โดยเก็บข้อมูลในเดือนเมษายน ปีพ.ศ. 2564 เป็นระยะเวลา 1 เดือน
5. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบวัดทุกฉบับ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามเพศ และชั้นปี
2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
 - 2.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการทดสอบที (Independent Samples t-Test) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1
 - 2.2 การทดสอบ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2
 - 2.3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบ Enter และ Stepwise เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามเพศ และระดับชั้นปี จำนวน 220 คน โดยการหาค่าร้อยละ พบว่า เป็นนักศึกษาเพศชายจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 และนักศึกษาเพศหญิงจำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 86.4 ด้านกลุ่มระดับชั้น คือ ชั้นปีที่ 1 มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 ชั้นปีที่ 2 มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 ชั้นปีที่ 3 มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 และชั้นปีที่ 4 มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6
2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชันซี เมื่อจำแนกตามเพศ โดยใช้การทดสอบที (t-test) พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคาม

ทางเพศมากกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีเพศชาย โดยนักศึกษาปริญญาตรีเพศหญิงและเพศชายมีค่าเฉลี่ย 4.90 และ 4.50 ตามลำดับ ดังนั้นผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าเพศหญิงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($t = 3.389$)

3. ผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ ตัวแบบจากสื่อและเพื่อน กับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตัวแปร	M	SD	ES	PER_IN	PER_EX	EXP	ROL_M	ROL_F
ATT	4.85	.621	.053	-.077	-.073	-.204*	-.582**	-.545**

**p> .01 *p>.05

หมายเหตุ : ตัวแปรในงานวิจัยแทนด้วย ATT แทน ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ ES แทน การเห็นคุณค่าแห่งตน PER_IN แทน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว, PER_EX แทน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว, EXP แทน ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ, ROL_M แทน ตัวแบบจากสื่อ, ROL_F แทน ตัวแบบจากเพื่อน

ตาราง 1. แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตลักษณะ ปัจจัยทางสังคม กับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี

จากตารางที่ 1 พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.1, 2.2 และ 2.3 ส่วนประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ ตัวแบบจากสื่อและเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 ตามลำดับ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.4, 2.5 และ 2.6

4. ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี ในกลุ่มรวมและเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศและชั้นปี โดยใช้ปัจจัยจิตลักษณะและปัจจัยทางสังคม ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ชนิดโดยรวม (Enter) และแบบเป็นขั้น (Stepwise) ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตัวแปร	n	R ² %	ตัวทำนาย	β
รวม	220	37.4%	5, 6	-.413 -.205

ตัวแปร	n	R ² %	ตัวทำนาย	β
ชาย	30	60%	6	-.717
หญิง	190	34.8%	5	-.558
ปี 1	56	44.3%	5	-.562
ปี 2	75	34.8%	5	-.582
ปี 3	37	63.6%	5	-.746
ปี 4	52	44.7%	6	-.633

หมายเหตุ : ตัวแปรในงานวิจัยแทนด้วย 1 = การเห็นคุณค่าแห่งตน, 2 = บุคลิกภาพแบบเก็บตัว, 3 = บุคลิกภาพแบบแสดงตัว, 4 = ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ, 5 = ตัวแบบจากสื่อ, 6 = ตัวแบบจากเพื่อน

ตาราง 2. แสดงปัจจัยทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี
เมื่อจำแนกตามเพศและชั้นปี

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี ได้ร้อยละ 37.4 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายได้เป็นอันดับแรก คือ ตัวแบบจากสื่อ ($\beta = -.413$) และตัวแบบจากเพื่อน ($\beta = -.205$) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่สามารถทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี เมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง ได้แก่ เพศและชั้นปี พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศได้ในกลุ่มเพศหญิง ชั้นปีที่ 1, 2 และ 3 คือ ตัวแบบจากสื่อ เพียงตัวแปรเดียว ส่วนตัวแปรที่สามารถทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศได้ในกลุ่มเพศชาย และชั้นปีที่ 4 คือ ตัวแบบจากเพื่อน เพียงตัวแปรเดียว ซึ่งผลการวิเคราะห์ทั้งหมดนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี ซึ่งปัจจัยทางจิตลักษณะ ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตน บุคลิกภาพแบบเก็บตัว บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ ตัวแบบจากสื่อและเพื่อน ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ โดยลักษณะทางชีวสังคมเป็นตัวแปรภูมิหลังของเยาวชนเจนเอเรชั่นซี คือ เพศ และระดับชั้นปี ซึ่งผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่พบมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

เพศ

ในงานวิจัยนี้พบว่านักศึกษาปริญญาตรีเพศหญิงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 หมายความว่า นักศึกษาปริญญาตรีเพศหญิงมองว่าการคุกคามทางเพศไม่ใช่เรื่องปกติ แต่เป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขมากกว่านักศึกษาปริญญาตรีเพศชาย โดยทฤษฎีทางชีววิทยา (ทิพวัลย์ ศรีรักษา, 2561, หน้า 28) ยังได้อธิบายถึงการคุกคามทางเพศไว้ว่ามีพื้นฐานมาจากความแตกต่างทางกายภาพ ซึ่งเพศชายจะมีร่างกายและฮอร์โมนที่ต่างจากเพศหญิง มีความก้าวร้าวมากกว่า ทฤษฎีดังกล่าวจึงมีสมมติฐานว่าเพศชายจะแสดงพฤติกรรมคุกคามทางเพศมากกว่าเพศหญิง ตลอดจนมีความสอดคล้องกับการศึกษาของสุทธีวรรณ ชินสาย (2548, หน้า 71) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเจตคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งพบว่าเพศหญิงมีเจตคติต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสดีกว่าเพศชาย โดยยังให้การศึกษาของมัวร์และโรเซนเทล (Moore & Rosenthal, 1993 อ้างถึงใน สุทธีวรรณ ชินสาย, 2548, หน้า 71) สนับสนุนผลการศึกษามากกว่าเจตคติของวัยรุ่นเพศชายนั้น จะมองว่าการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องที่ทำหายและตื่นเต้น ทำให้มีความต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสมากกว่าเพศหญิง

การเห็นคุณค่าแห่งตน

ในงานวิจัยนี้พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2.1 หมายความว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนเองไม่มีผลกับการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ โดยผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับการศึกษาของโรเจอร์ บี คริสเตนเซน (Christensen, 1985) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนกับทัศนคติเรื่องเพศและพฤติกรรมของวัยรุ่น โดยได้ทำการศึกษากับวัยรุ่นในช่วงอายุตั้งแต่ 14-19 ปี พบว่า การเห็นคุณค่าแห่งตนมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติทางเพศและพฤติกรรมของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .000 แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของภาวศุทธิ อุ๋นใจ, มานพ ชูนิล, และศัจจิมา ณ วิเชียร (2558, หน้า 146-148) ที่ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตอบสนองต่อการถูกคุกคามทางเพศในทีมงานของบุคลากรมหาวิทยาลัย พบว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า จะตอบสนองต่อการคุกคามทางเพศได้เข้มแข็งมากกว่า นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับการศึกษาของมัลลิกา อุกฤษฏ์, ศักนงค์ มณีศรี, และอภิญา ไชยวุฒิกุลวานิช (2562, หน้า 170-171) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ทางเพศมินิสต์เชิงบวกและการถูกกระทำรุนแรงในคู่รัก พบว่า ผู้หญิงที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะเป็นเหยื่อของความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากคู่รักน้อยกว่าผู้หญิงที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเห็นคุณค่าแห่งตนนั้นเป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง ไม่ได้ส่งผลต่อการเกิดทัศนคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น ปัจจัยทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ฯลฯ ที่เกี่ยวเนื่องทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ

บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว

ในงานวิจัยนี้พบว่าบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและบุคลิกภาพแบบแสดงตัวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2.2 และ 2.3 หมายความว่า การที่บุคคลมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว ไม่มีผลกับการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ โดยจากแนวคิดของธีระพร อูวรรณโณ (2529 อ้างถึงใน ชยพร ประทีศ, 2561, หน้า 11-12) ที่ได้อธิบายไว้ว่าอิทธิพลสำคัญที่ทำให้เกิดทัศนคติขึ้นมาได้นั้น เกิดขึ้นจากการได้รับอิทธิพลจากกลุ่มคน 4 กลุ่ม คือ พ่อแม่ สังคม ประสบการณ์ และสื่อมวลชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Charles Foster (1952 อ้างถึงใน ปิยะนันท์ บุญโยไทย, 2556, หน้า 22) ที่ได้อธิบายว่าสาเหตุสำคัญของการเกิดทัศนคติมีอยู่ด้วยกัน 2 ประการ คือ ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น และอิทธิพลทางสังคม ทั้งนี้ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการก่อตัวของทัศนคติที่ได้อธิบายว่าการเกิดทัศนคติแต่ละประเภทนั้น จะก่อตัวขึ้นมาและเปลี่ยนแปลงไปจากสาเหตุหลายประการ ซึ่งแต่ละปัจจัยจะมีความสำคัญต่อการเกิดทัศนคติแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยการเกิดทัศนคตินั้นจะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ๆ คือ ลักษณะพื้นฐานทางชีวประวัติของแต่ละบุคคล สิ่งแวดล้อม และกระบวนการสร้างบุคลิกภาพ (แพรวฤทธิ์ ยอดแก้ว, ม.ป.ป. อ้างถึงใน ดลชนก นະเสื่อ, 2559, หน้า 16) ซึ่งจากแนวคิดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพนั้นเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดทัศนคติได้ แต่ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลกับการเกิดทัศนคติมากกว่า คือ อิทธิพลทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นจากประสบการณ์ การรับรู้ข่าวสาร หรือจากคนใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิภาดา สำราญทรัพย์สิน (2546, หน้า 62) ที่ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติในการมีคูครองของพนักงานเอกชนด้านสื่อสารเทคโนโลยี พบว่า พนักงานที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวกับพนักงานที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมีทัศนคติในการมีคูครองไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับการศึกษาของ จิราภรณ์ ตามประวัติ (2547, หน้า 123) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัวกับความรู้สึกที่มีต่อทัศนคติทางเพศในการรักษานวลสงวนตัวของวัยรุ่นผู้หญิง พบว่าวัยรุ่นผู้หญิงที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวร่วมกับการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงและได้รับการสร้างความตระหนักในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมีทัศนคติทางเพศในการรักษานวลสงวนตัวไม่แตกต่างจากวัยรุ่นผู้หญิงที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวร่วมกับการมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำและไม่ได้รับการสร้างความตระหนักในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรแต่ได้รับการสอนภาษาอังกฤษแทน จึงสรุปได้ว่าบุคลิกภาพไม่ได้ส่งผลต่อการเกิดทัศนคติที่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการเกิดทัศนคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องอาศัยปัจจัยอื่นร่วมด้วย เช่น ประสบการณ์ การเข้าถึงข่าวสาร การเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม ทำให้บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัวนั้นไม่มีผลหรือมีผลน้อยต่อการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ

ประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศ

ในงานวิจัยนี้พบว่าประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2.4 หมายความว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศสูง จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศต่ำ หรือมอง

ว่าสิ่งนี้ไม่เป็นปัญหา ในทางตรงกันข้ามนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศต่ำ จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศสูง หรือมองว่าสิ่งนี้เป็นปัญหา โดยจากทฤษฎีการศึกษาของแบนดูรา (Bandura, 1977 อ้างถึงใน กัญญณัฐ พลอยกระจ่าง, 2558, หน้า 15) ในเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยกล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากทางตรงและทางอ้อม ซึ่งประสบการณ์ทางตรงนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยตรง และประสบการณ์ทางอ้อมนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นหรือเกิดจากการเรียนรู้ผ่านตัวแบบ นอกจากนี้ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1976 อ้างถึงใน ชิโนรส ถิ่นวิไลสกุล, 2555, หน้า 8) ยังกล่าวไว้อีกว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ ดังนั้นประสบการณ์จึงถือเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่สามารถช่วยให้เกิดทัศนคติในด้านต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวศุทธิ อุ่นใจ, มานพ ชูนิล, และศจีมาจ ณ วิเชียร (2558, หน้า 146-148) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโมเดลเชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตอบสนองต่อการถูกคุกคามทางเพศในที่ทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่าประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศมีอิทธิพลทางบวกซึ่งส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติการคุกคามทางเพศในที่ทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงว่าประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศจะส่งผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมการคุกคาม แต่จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สมมติฐานของผู้วิจัย โดยแม้จะพบว่าประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเหมือนกัน แต่ทิศทางของผลที่ได้นั้นเป็นไปในทางตรงกันข้ามทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยข้างต้นได้กระทำกับกลุ่มตัวอย่างที่มีวุฒิภาวะทางสังคมมากกว่าซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ทำงานแล้ว จึงทำให้มีทัศนคติต่อเรื่องนี้ไปในทิศทางที่ไม่ดีมากกว่า แต่กลุ่มตัวอย่างของผู้วิจัยได้กระทำกับเยาวชนเจนเนอเรชันซีซึ่งเป็นวัยที่ต่างจากงานวิจัยข้างต้น นอกจากนี้สัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามการมีประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศยังมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีประสบการณ์การถูกคุกคามทางเพศค่อนข้างมาก จึงอาจส่งผลให้ผลการวิเคราะห์มีความแตกต่างกัน

ตัวแบบจากสื่อ

ในงานวิจัยนี้ตัวแบบจากสื่อเป็นตัวแปรอันดับแรก ที่สามารถทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเนอเรชันซีได้ในกลุ่มรวม และเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง สามารถทำนายกับกลุ่มเพศหญิงระดับชั้นปี 1 ปี 2 และ ปี 3 นอกจากนี้ผลงานวิจัยพบว่าตัวแบบจากสื่อมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2.5 โดยแปลความหมายได้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อสูง จะส่งผลให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศในระดับต่ำ ในทางตรงกันข้ามหากนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้รับอิทธิพลจากสื่อต่ำ จะทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศในระดับสูงขึ้น โดยอธิบายจากทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura, 1977 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก นุชนตร, 2560, หน้า 7) ที่แบ่งตัวแบบออกเป็น 2 ประเภท แต่ในที่นี้จะกล่าวเพียงตัวแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Model) ที่

มองว่าบุคคลจะสังเกตตัวแบบจากสื่อ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อสังคมออนไลน์ ตลอดจนศิลปิน ยิ่งตัวแบบนั้นตรงกับความสนใจหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลเท่าไร จะยิ่งมีความเข้มข้นในการเลียนแบบมากขึ้นเท่านั้น จึงสอดคล้องกับวิจัยของชุดิมา ชุณห์กาญจน์ (2550, หน้า 128-131) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยจากสื่อบันเทิงเกาหลี โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นอายุตั้งแต่ 15 - 25 ปี พบว่าทัศนคติต่อวัฒนธรรมเกาหลีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมจากสื่อบันเทิงเกาหลีของวัยรุ่นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยิ่งวัยรุ่นไทยมีทัศนคติเชิงบวกต่อวัฒนธรรมของเกาหลีมากเท่าไร ยิ่งทำให้มีพฤติกรรมเลียนแบบวัฒนธรรมจากสื่อบันเทิงเกาหลีมากขึ้น โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าไม่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สมมติฐานของผู้วิจัย โดยแม้จะพบว่าตัวแบบจากสื่อมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเหมือนกัน แต่ทิศทางของผลที่ได้นั้นเป็นไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งอาจเป็นเพราะยังมีการศึกษาทัศนคติในประเด็นที่ต่างกัน จึงทำให้ผลการวิเคราะห์มีความแตกต่างกันไปด้วย อีกทั้งสื่อในปัจจุบันนี้แม้ว่าจะมีความตระหนักในเรื่องของการคุกคามทางเพศและมีการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอมากขึ้นจากอดีต อย่างเช่นสื่อ ภาพยนตร์หรือรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันที่มีการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหาหรือมีคำเตือนหากมีฉากที่ใช้ความรุนแรงหรือฉากทางเพศ ถึงแม้จะมีการจัดระดับความเหมาะสมของเนื้อหาเพื่อให้ผู้ชมดูอย่างมีวิจารณญาณ แต่ต้องยอมรับว่ายังมีสื่ออีกมากมายเช่นเดียวกันที่ยังนำเสนอสื่อที่สนับสนุนพฤติกรรมการคุกคามทางเพศหรือแสดงให้เห็นว่าการคุกคามทางเพศนั้นเป็นเรื่องปกติ ส่งผลให้ผู้รับสื่อมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศต่อไป ด้วย กล่าวคือ อิทธิพลจากสื่อยังทำให้ผู้รับสารมีทัศนคติที่ดีต่อการคุกคามทางเพศ และยังคงว่าการคุกคามทางเพศเป็นเรื่องปกติ

ตัวแบบจากเพื่อน

ในงานวิจัยนี้ตัวแบบจากเพื่อนเป็นตัวแปรอันดับ 2 ที่สามารถทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเนอเรชันซีได้ในกลุ่มรวม และเมื่อจำแนกตามตัวแปรภูมิหลัง สามารถทำนายกับกลุ่มเพศชาย และระดับชั้นปี 4 ได้เพียงตัวแปรเดียว นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าตัวแบบจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2.6 โดยแปลความหมายได้ว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนสูง จะส่งผลให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศในระดับต่ำ ในทางตรงกันข้ามหากนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้รับอิทธิพลจากเพื่อนต่ำจะทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศในระดับสูงขึ้น ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคมนั้นเกิดขึ้นได้จากการเลียนแบบ กล่าวคือ บุคคลจะมีแนวโน้มเลียนแบบพฤติกรรมคนรอบข้าง ยิ่งถ้าหากอยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนและขาดการคิดวิเคราะห์ บุคคลจะมีโอกาสเลียนแบบพฤติกรรมนั้นได้ (Jean Gabriel Tarde, 1843-1904 อ้างถึงใน วิวรรษา แซ่เจี๋ย, 2561, หน้า 35) สอดคล้องกับการศึกษาของคัปรอกบัจจัยที่มีผลต่อการเลียนแบบของอัจฉรา ธรรมมาภรณ์ (2531 อ้างถึงใน พิมพ์ชนก นุชนตรง, 2561, หน้า 8-9) ที่อธิบายไว้ว่า อิทธิพล

ของตัวแบบจะเพิ่มสูงขึ้นหากตัวแบบกับบุคคลมีลักษณะบางอย่างที่คล้ายกัน เช่น เพศ อายุ ความสามารถ หรือ ความสนใจ และหากผลของพฤติกรรมตัวแบบเป็นไปในทางบวก ยังมีแนวโน้มเลียนแบบพฤติกรรมดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้จากช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยที่อยู่ระหว่าง 18-23 ปี ยังมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสันที่มองว่าช่วงวัยดังกล่าวเป็นช่วงคาบเกี่ยวระหว่างขั้นที่ 5 การมีเอกลักษณ์ในตนเอง กับขั้นที่ 6 ความรักใคร่ใกล้ชิด ในลำดับขั้นพัฒนาการของบุคลิกภาพ 8 ขั้น ซึ่งได้อธิบายไว้ว่าขั้นที่ 5 นั้น วัยรุ่นจะเป็นวัยที่พยายามหาเอกลักษณ์ของตัวเองในด้านต่าง ๆ และการได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ จะช่วยให้บุคคลสามารถเลือกรับส่วนสำคัญมาเป็นเอกลักษณ์ของตน และหากไม่สามารถผ่านวิกฤตในขั้นนี้ไปได้ วัยรุ่นจะเกิดความสับสนในตนเองและไม่สามารถสร้างเอกลักษณ์ของตนเองขึ้นมาได้เลย อีกทั้งในขั้นที่ 6 ยังได้อธิบายไว้ว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้นต้องการสร้างสัมพันธภาพที่ใกล้ชิดและมีความหมายกับคนอื่น ทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม หากไม่สามารถผ่านวิกฤตขั้นนี้ได้ บุคคลจะรู้สึกโดดเดี่ยวและแยกตัวออกจากสังคม (ประณต คำฉิม, 2564, หน้า 50-54) จากเอกสารดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยเป็นช่วงที่สังคมเข้ามามีอิทธิพลในการสร้างเอกลักษณ์และรวมไปถึงการสร้างทัศนคติในเรื่องต่าง ๆ ประกอบกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเลียนแบบ จึงเห็นได้ว่าเอกสารที่เกี่ยวข้องและผลวิเคราะห์ตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกัน อีกทั้งงานวิจัยของธนภูมิ ธรรมบุตร (2563, หน้า 242) ที่ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี พบว่าการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติมากกว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งผลวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชีวฮวย แซ่ลิ่ม และคณะ (2560 อ้างถึงใน ธนภูมิ ธรรมบุตร, 2563, หน้า 250) ที่อธิบายว่าทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ดังนั้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์สมมติฐาน คือ ตัวแบบจากเพื่อนซึ่งเป็นคนใกล้ชิดของนักศึกษาปริญญาตรีนั้น มีอิทธิพลในการทำให้เกิดทัศนคติได้ ทั้งนี้ยังมีความแตกต่างกันในเรื่องทิศทางการสัมพันธ์ของผล คือ การวิเคราะห์ผลสมมติฐานวิจัยพบว่าตัวแบบจากเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเกิดทัศนคติที่ไม่ดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแบบจากเพื่อนมีทัศนคติเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศในทางบวกหรือมองว่าเป็นเรื่องปกติ จึงส่งผลต่อความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มต่อการกระทำของนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่าตัวแบบจากสื่อสามารถทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเนอเรชันซีได้ จึงสามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาและพัฒนาต่อในแง่ของการนำเสนอสื่อที่เหมาะสม โดยอาจนำเสนอเป็นการให้ความรู้และสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศให้มีเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้คนตระหนักถึง

สภาพความเป็นปัญหาของการคุกคามทางเพศและมองว่าปัญหาการคุกคามทางเพศนี้เป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข

2. จากผลการศึกษาที่พบว่าปัจจัยทางสังคมมีผลต่อการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศของเยาวชนเจนเนอเรชั่นซี ทำให้ผู้วิจัยมองว่าสามารถนำข้อมูลจากการศึกษานี้ไปพัฒนาลงในแผนการเรียนการสอนเพื่อให้เยาวชนได้มีทัศนคติต่อการคุกคามทางเพศที่เหมาะสม ตระหนักถึงความเป็นปัญหา และนำไปสู่การไม่แสดงพฤติกรรมคุกคามทางเพศกับผู้อื่นต่อไป ซึ่งอาจมุ่งพัฒนาในกลุ่มเพศชาย เนื่องจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเพศชายมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศน้อยกว่าเพศหญิง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเกี่ยวกับคนในเจนเนอเรชั่นที่หลากหลายมากขึ้น เช่น เจเนอเรชั่นเอกซ์ หรือ เจเนอเรชั่นวาย เพราะคนในแต่ละเจนเนอเรชั่น จะมีการรับรู้ข่าวสารและมีทัศนคติต่อเรื่องหนึ่ง ๆ แตกต่างกันไปตามยุคสมัย ดังนั้นการนำหัวข้อวิจัยไปศึกษากับคนในเจนเนอเรชั่นอื่น อาจทำให้ได้รับผลการวิจัยที่มีความแตกต่างกันและมีความครอบคลุมกับความคิดทัศนคติของคนในวัยอื่นมากขึ้น

2. จากการศึกษาที่พบว่าตัวแบบจากสื่อและเพื่อนเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศได้ดีกว่าตัวแปรอื่น ๆ จึงอาจศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเพิ่มเติม ตลอดจนนำไปศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับตัวแปรดังกล่าว เพื่อทำให้ทราบสาเหตุที่ตัวแบบจากสื่อและเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการคุกคามทางเพศที่หลากหลายมากขึ้น

3. ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติการคุกคามทางเพศผ่านมุมมองบุคคลที่เจาะจงมากขึ้น เช่น ผู้ถูกระทำ ผู้กระทำ เพื่อทราบถึงสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดทัศนคติในแง่ลบที่ต่างออกไป และเข้าใจถึงมุมมองบุคคลในแต่ละแบบได้ดีมากยิ่งขึ้น

เกี่ยวกับผู้เขียน

ฉัฐวิมล สิทธิศิริอรุณ: รองศาสตราจารย์และอาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชาญ รัตนะพิสิฐ: อาจารย์ ดร. และอาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ฐานันท์ มณีโชติ: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ธนาภรณ์ พิษพันธ์ไพศาล: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุพิชญา มงคลสมัย: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุวิมล สงศรี: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อิสริยาพร มหาตมน์: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กัญญณัฐ พลอยกระจ่าง. (2558). *พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการปั้นแบบกลุ่ม* (ปริญญานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ear_Chi_Ed/Kanyanat_P.pdf
- ศรีเอทีพี ทอล์ค. (2563). *สำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทย 4 Generations*. สืบค้นจาก <https://creativetalklive.com/thailand-internet-use-behavior-of-4-generations>
- จิราภรณ์ ตามประวัติ. (2547). *ผลการสร้างความตระหนักในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรที่มีต่อทัศนคติทางเพศในการรักษาวลิสวนตัวของวัยรุ่นหญิงที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองและบุคลิกภาพแตกต่างกัน* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Dev_Psy/Jiraporn_T.pdf
- ชยรพ ประทีศ. (2561). *ทัศนคติ การเรียนรู้ และพฤติกรรมการติดตามผลงานของัญญา อาร์สยาม: กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี). สืบค้นจาก http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/3756/1/chayarop_prat.pdf
- ชินโรส ถิ่นวิไลสกุล. (2555). *ผลกระทบของงานโฆษณาที่มีต่อการเรียนรู้ของเยาวชน กรณีศึกษา : เยาวชนชุมชนสวนอ้อย* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://ssruir.ssu.ac.th/bitstream/ssruir/753/1/176-55.pdf>
- ชุตินา ชุนหาญจัน. (2550). *พฤติกรรมการเลียนแบบวัฒนธรรมของวัยรุ่นไทยจากสื่อบันเทิงเกาหลี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก https://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/52048/3/chutima_ch_ch4.pdf
- เขาวลิต ศรีเสริม, ทัศน ทวีคุณ, และ พัชรินทร์ นันทจันทร์. (2564, มกราคม-เมษายน). *การเห็นคุณค่าในตนเอง ทัศนคติต่อพฤติกรรมรังแกกันผ่านโลกโซเชียลและพฤติกรรมรังแกกันผ่านโลกโซเชียลในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 35(1). สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/JPNMH/article/view/250946/170628>
- ดลชนก นะเสื่อ. (2559). *ปัจจัยด้านทัศนคติและความคุ้มค่าในการทำประกันชีวิตของลูกค้าธนาคารกสิกรไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร, เพชรบุรี). สืบค้นจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1629/1/57602387.pdf>
- ทักษิณี สาลีโกชน. (2560). *#MeToo เราล้วนเคยถูกล่วงละเมิด*. สืบค้นจาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/348>
- ทิพวัลย์ ศรีรักษา. (2561). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกรณีการคุกคามทางเพศโดยการเฝ้าติดตามก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและข่มขู่* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/5529/9/บทที่%202%20.pdf>

- ไทยคอนเซนต์. (2562). *การโทษเหยื่อคืออะไร*. สืบค้นจาก <https://www.thaiconsent.in.th/article/what-is-victim-blaming/>
- ธนภูมิ ธรรมบุตร. (2563, กุมภาพันธ์). ทศนคติและอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร*, 8(1). สืบค้นจาก <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/edj/article/view/824/663>
- นภาพร ด่านแก้ว. (2559). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ* (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_SLM/Napaporn_D.pdf
- นันทวรรณ ควรจร. (2558). *การเปิดรับทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมที่มีต่อรายการข่าวภาคเช้าทางสถานีโทรทัศน์ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5707010525_4317_3049.pdf
- ประณต คำฉิม. (2549). ปัจจัยด้านพฤติกรรมการเรียนและการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 12(1), 72-93. สืบค้นจาก https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/SWU.res.2006.42
- ปิยะนันท์ บุญธะโยไทย. (2556). *การรับรู้ และ ทศนคติ ของผู้บริโภคต่อสื่อกิจกรรมการพัฒนาย่างยั่งยืนของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/148539.pdf>
- พิมพ์ชนก นุชนตร. (2560). *การเรียนรู้โดยผ่านการสังเกต และพฤติกรรมการเลียนแบบจากรายการเซเลบสล็อก* (สารนิพนธ์สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี) สืบค้นจาก http://dspace.bu.ac.th/bitstream/123456789/3126/1/pimchanok_nutc.pdf
- ภาวศุทธิ อุ่นใจ, มานพ ชูนิล, และ ศจีมาจ ณ วิเชียร. (2558, มกราคม-มิถุนายน). โมเดลเชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตอบสนองต่อการถูกคุกคามทางเพศ ในที่ทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(13), 144-152. สืบค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/54529>
- มติชนออนไลน์. (2563). *ดราม่าหนัก!! ขาวเน็ตวิจารณ์ 'ไหน่ง ชะชะช่า' คุกคามทางเพศ-ละเมิดเด็ก เล่นเลิฟซีนจนร้องไห้ตัวสั่น*. สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/entertainment/news_2392173
- มัลลิกา อุกฤษฏ์, คัคนางค์ มณีศรี, และ อภิษฎา ไชยจุฬารักษ์วานิช. (2562, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตลักษณ์ทางเฟมินิสต์เชิงบวกและการถูกระทำรุนแรงในคู่รัก: อิทธิพลส่งผ่านของการเห็นคุณค่าในตนเองและอำนาจในความสัมพันธ์. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 11(22). สืบค้นจาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/swurd/article/view/12103/10306>
- รุจน์ หาเรือนทรง. (2564). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคม : ปัญหาสังคม*. สืบค้นจาก <http://pikul.sw2.ac.th/images/user/root/soc31101/4soc.pdf>

- วิชญ ชาติหัตถกร. (2554). *ผลของดนตรีคลาสสิกต่อผลสัมฤทธิ์ในการสอบและความวิตกกังวลในการสอบของผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบ เก็บตัว-แสดงตัว* (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Dev_Psy/Vichaya_P.pdf
- วิภาดา สำราญทรัพย์สิน. (2546). *ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวกับทัศนคติในการมีคู่ครองของพนักงานเอกชน ด้านสื่อสารเทคโนโลยี* (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Dev_Psy/Wiphada_S.pdf
- วิวรรษา แซ่เจีย. (2561). *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มโดยใช้การมีส่วนร่วมของครอบครัว ที่มีผลต่อความเข้มแข็งทางใจ ของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปัตตานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี). สืบค้นจาก https://soreda.oas.psu.ac.th/files/1031_file_Chapter2.pdf
- สุทธิวรรณ ชินสาย. (2548). *เจตคติพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Hea_Ed/Suthiwan_C.pdf

ภาษาอังกฤษ

- Christensen, R. B. (1985). *Self Esteem and Adolescent Sexual Attitudes and Behavior* (Master's thesis, Utah State University, Utah). Retrieved from <https://digitalcommons.usu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3508&context=etd>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.

การสร้างคำและความหมายของคำภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของ ของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

Word Formation and Meanings of English Words Related to the Coronavirus Disease 2019 Pandemic

นันทนา วงษ์ไทย

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Received: 29 June 2021

Revised: 10 September 2021

Accepted: 14 September 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสร้างคำภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้นในระบะที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ของประเทศไทย และจัดหมวดหมู่ทางความหมายของคำดังกล่าว โดยนำแนวคิดทางภาษาศาสตร์ในเรื่องการสร้างคำในสาขาวิชาหน่วยคำ (Morphology) ความหมายในสาขาอรรถศาสตร์ (Semantics) มาเป็นกรอบในการอธิบาย และนำเสนอข้อสังเกตของการใช้คำดังกล่าวด้วยแนวคิดความถูกต้องทางการเมือง (Political correctness) ในสาขาภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics) ผลการศึกษาพบว่าคำต่าง ๆ เกิดจากกระบวนการสร้างคำ 6 กระบวนการ ได้แก่ การประสมคำ (compounding) การยืมคำ (borrowing) การแปลง (derivation) การหลอมคำ (blending) คำย่อ (acronyms) และการใช้กระบวนการสร้างคำหลายกระบวนการร่วมกัน (multiple processes) โดยเป็นการนำคำที่มีใช้อยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมายใหม่ในบริบทที่เฉพาะเจาะจงขึ้น ทำให้ความหมายกว้างออก ซึ่งเกิดจากกระบวนการทางความหมายทั้งแบบอุปลักษณ์และนามนัย คำที่พบสามารถจัดหมวดหมู่ทางความหมายได้ 10 หมวดหมู่ ได้แก่ การปฏิบัติตัว การป้องกัน อุปกรณ์ การตรวจโรค คน/กลุ่มคน สถานที่ การแพร่ระบาด ชื่อวัคซีน ชื่อเชื้อไวรัสโควิด-19 และโรค/อาการที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากสถานการณ์โรคโควิด-19 นอกจากนี้ ยังพบว่าแม้แต่ตัวอักษรก็มีการนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายได้เช่นกันเพื่อเลี่ยงการตีตราและการกล่าวโทษคนหรือกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

คำสำคัญ: การสร้างคำ, ความหมาย, ความถูกต้องทางการเมือง, เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019

Abstract

This article aims to analyze the word formation in English occurred in the period of the Coronavirus Disease 2019 outbreak and appeared in the social media in Thailand. It also categorizes the semantic domains of those words. The frameworks applied in the study are morphology and semantics in the field of linguistics. The study also provides some remarks on the use of some words by referring to the political correctness in the field of sociolinguistics. The findings reveal six processes of word formation: compounding, borrowing, derivation, blending, acronyms, and multiple processes. They are already used in the English language, which have more specific meanings in this pandemic context. The meaning extension is under both metaphor and metonymy processes. Those words found can be categorized into 10 semantic domains: behavior, prevention, equipment, diagnosis, people, place, spread, names of vaccine, names of COVID-19, and symptoms and diseases due to the pandemic. The findings also show that even letters can be used in order to lessen stigma and accusation on others or specific groups of people.

Keyword: Word formation, Meaning, Political correctness, Coronavirus Disease 2019

1. บทนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสร้างคำภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้นในระบะที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ของประเทศไทย และจัดหมวดหมู่ทางความหมายของคำดังกล่าว โดยนำแนวคิดทางภาษาศาสตร์ในเรื่องการสร้างคำในสาขาวิชาหน่วยคำ (Morphology) ความหมายในสาขาอรรถศาสตร์ (Semantics) มาเป็นกรอบในการอธิบาย และนำเสนอข้อสังเกตของการใช้คำดังกล่าวด้วยแนวคิดความถูกต้องทางการเมือง (Political correctness) ในสาขาภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics) เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องของประชาชน รวมถึงการตระหนักรู้ในการรับข้อมูลในการติดตามข่าวสารสถานการณ์เกี่ยวกับโรคระบาดดังกล่าว

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2564) เผยแพร่ข้อมูลว่าไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ อยู่ในตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่กันได้ โดยพบการระบาดของเชื้อไวรัสนี้ครั้งแรกในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019 หรือปลายปี พ.ศ. 2562

ตั้งแต่เกิดการระบาดในปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นมา มีคำเกิดขึ้นใหม่จำนวนมากเพื่อสื่อสารเกี่ยวกับโรคดังกล่าว โรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เรียกอย่างย่อว่า “โรคโควิด-19” ซึ่งเป็นคำทับศัพท์มาจากคำว่า “COVID-19” ในภาษาอังกฤษ โดยคำนี้มาจากชื่อทางการว่า “Corona Virus Disease 2019” จากนั้นนำเอาพยัญชนะตัวแรกของแต่ละคำมาประกอบเข้าเพื่อออกเสียงเป็นคำใหม่ จะเห็นได้ว่าการนำพยัญชนะ Co มาจากคำว่า Corona พยัญชนะ VI มาจากคำว่า Virus และนำพยัญชนะ D มาจากคำว่า Disease และนำตัวเลขสองตัวท้ายของปี 2019 มารวมปีที่มีการพบการแพร่ระบาดเป็นครั้งแรก รวมเป็นคำว่า “COVID-19” ลักษณะดังกล่าวจัดเป็นการสร้างคำใหม่ขึ้นใช้ในภาษา โดยเป็นกระบวนการสร้างคำแบบคำย่อ (acronyms) ที่นำเอาตัวอักษรแรกของคำหรือพยางค์ที่ปรากฏต่อเนื่องกันมาสร้างเป็นคำใหม่

นอกจากชื่อโรคแล้ว ยังมีคำอื่น ๆ เกิดขึ้นใหม่เพื่อสื่อสารเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตัว อุปกรณ์ป้องกัน กลุ่มคนที่ติดเชื้อ การรักษา รวมถึงโรคที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสครั้งนี้ ซึ่งสามารถอธิบายได้จากกระบวนการสร้างคำ (Word formation) ขึ้นใช้ในภาษา นอกจากคำที่เกิดขึ้นในยุคโควิดจะเกิดจากกระบวนการสร้างคำในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว ยังพบว่าบางคำเป็นการนำคำที่มีใช้อยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมายใหม่ในบริบทของโรคอุบัติใหม่นี้เช่นกัน ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง “พลังของภาษาที่มีความงอกงาม” ดังที่วีโลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2533) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของภาษาไว้ 3 ประการ ได้แก่ 1) ภาษาประกอบขึ้นด้วยเสียงและความหมาย ซึ่งมีการใช้อยู่ในระบบ 2) ภาษามีพลังในการงอกงามอันไม่รู้จบสิ้น และ 3) ภาษาเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งในคุณสมบัติข้อ 2) นั้น วีโลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2533) กล่าวถึงการที่คำที่มีใช้อยู่ในแต่ละภาษาซึ่งอาจมีจำนวนจำกัด แต่มนุษย์สามารถนำคำเหล่านั้นมาเรียงร้อยเข้าเป็นประโยคใหม่ ๆ เพื่อสื่อความหมายได้มากมายจนนับไม่ถ้วน ผู้เขียนเห็นพ้องกับแนวคิดข้างต้น และมีความเห็นเพิ่มเติมว่า พลังในการงอกงามนี้ยังสามารถรวมถึงการที่คำ ๆ หนึ่งมีความหมายใหม่ ๆ เมื่อถูกนำมาใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้ด้วยเช่นกัน

การที่คำมีความหมายใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ธรรมชาติของภาษาที่มีลักษณะที่ไม่อยู่นิ่ง โดยหากพิจารณาในด้านขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงนั้น แบ่งออกได้เป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายในลักษณะที่กว้างออก (Semantic broadening) และการเปลี่ยนแปลงความหมายในลักษณะที่แคบเข้า (Semantic narrowing) (Ullmann, 1970 อ้างใน นันทนา วงษ์ไทย, 2563) คำที่มีการนำมาใช้ในยุคโควิดเพื่อกล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคนั้นสะท้อนแนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 เกิดขึ้นทั่วโลก จึงพบว่าการใช้คำเพื่ออ้างถึงแหล่งที่มาของเชื้อโรคตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงระยะเชื้อโรคมีการพัฒนาและปรับตัวกลายเป็นสายพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งการใช้คำในลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนที่เป็ประชากรของประเทศแหล่งที่มานั้น ๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จนเกิดการรณรงค์ให้มีการเปลี่ยนแปลงคำเรียกดังกล่าวเพื่อไม่ให้เป็นภาระบุน้อย่างเฉพาะเจาะจงจนเกิดผลกระทบตามมา แนวคิดทางภาษาศาสตร์เรียกลักษณะภาษาดังกล่าวว่า ความถูกต้องทางการเมือง (Political correctness)

ที่ผ่านมา มีงานวิจัยที่ศึกษาการสร้างคำและความหมายของคำที่เกิดขึ้นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังที่พบในงานวิจัยของ Simatupang and Supri (2020) และ Butar (2021) ซึ่งงานวิจัยทั้งสองงานนี้เก็บข้อมูลจากเว็บไซต์องค์การอนามัยโลก โดยงานของ Simatupang and Supri (2020) เน้นศึกษาเฉพาะคำประสมในส่วนของคำถาม-ตอบ ผลการศึกษาพบประเภทคำนามประสมและคำกริยาประสม ในด้านความหมายพบทั้งความหมายตรง (literal meaning) เช่น self- isolation ความหมายเปรียบเทียบ (idiomatic meaning) เช่น lockdown และความหมายกึ่งเปรียบเทียบ (semi-idiomatic meaning) เช่น coronavirus ซึ่งเกิดจากคำว่า corona ซึ่งมีความหมายเปรียบเทียบและคำว่า virus ซึ่งมีความหมายตรง ในขณะที่ยานวิจัยของ Butar (2021) เก็บข้อมูลทั้งในส่วนของการถาม-ตอบ และคำแนะนำ (Mythbusters) ผลการศึกษาพบว่าคำที่เกิดขึ้นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เกิดจากกระบวนการสร้างคำ 6 กระบวนการ ได้แก่ การแปลง (derivation) การประสมคำ (compound) คำย่อ (acronym) การยืมคำ (borrowing) การหลอมคำ (blending) และอักษรย่อ (abbreviation) โดยพบการแปลงมากที่สุด และพบว่าคำดังกล่าวจัดอยู่ใน 6 วงความหมาย ได้แก่ อันตรายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ชนิดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การแพร่กระจายของเชื้อ กระบวนการป้องกัน การรักษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยพบวงความหมายของอันตรายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าแหล่งข้อมูลเป็นคำที่ปรากฏในเว็บไซต์องค์การอนามัยโลก ซึ่งเป็นเว็บไซต์ทางการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดูแลและจัดการเชื้อโควิดในระดับสากล อย่างไรก็ตาม การศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ไม่ใช่เว็บไซต์ทางการและปรากฏสื่อออนไลน์ของประเทศไทย จะมีส่วนช่วยให้คนไทยเข้าใจคำที่ใช้และความหมายของคำได้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การติดตามข่าวสารอย่างเข้าใจและสามารถปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันตนเองจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรคได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 การสร้างคำ (Word formation)

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างคำปรากฏในยูล (Yule, 2006) และฟรอมคิน รอดแมน และไฮแอมส์ (Fromkin, Rodman, and Hyams, 2017) โดยยูล (Yule, 2006, p. 63-70) ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างคำขึ้นใช้ในภาษา 10 กระบวนการ ได้แก่

การบัญญัติศัพท์ (coinage) เป็นการคิดคำใหม่ขึ้นใช้ ซึ่งมักพบในชื่อทางการค้าที่สร้างขึ้นใหม่ เช่น คลีเน็กซ์ ชันโลต สก็อตไบรต์ ซึ่งเมื่อมีการสร้างคำใหม่เหล่านี้ขึ้นใช้แล้ว ก็จะกลายเป็นคำที่ใช้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน

การยืมคำ (borrowing) เป็นการนำคำจากภาษาอื่นมาใช้ ยูล (Yule, 2006, p. 65) กล่าวว่าในภาษาอังกฤษ พบการยืมคำมาจากภาษาอื่น เช่น piano ยืมมาจากภาษาอิตาลี pretzel ยืมมาจากภาษาเยอรมัน yogurt ยืมมาจากภาษาตุรกี ลักษณะดังกล่าวพบในภาษาไทยเช่นกัน วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์

(2526) กล่าวถึงการยืมคำว่ามี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) ทับศัพท์ เป็นการนำคำในภาษาหนึ่งไปใช้ในอีกภาษาหนึ่งโดยตรง เช่น นำคำว่า ซีอีโอ เต้าเจี้ยว ในภาษาจีน ไมโครเวฟ ออนไลน์ ในภาษาอังกฤษ ครั้วของต์ คุปอง ในภาษาฝรั่งเศส ซูชิ โซหะ ในภาษาญี่ปุ่น มาใช้ในภาษาไทย 2) การแปลคำ (loan translation) เป็นการยืมความหมายของคำในภาษาอื่น โดยแปลแบบคำต่อคำ เช่น ยืมคำว่า short story ในภาษาอังกฤษมาใช้แบบแปลคำ เป็น เรื่องสั้น 3) การยืมความหมาย เป็นการยืมความหมายที่ไม่มีใช้ในภาษาที่ยืมมาก่อน จากนั้นสร้างคำขึ้นมาใหม่เพื่อใช้ในความหมายที่ยืมมา เช่น ยืมคำว่า capital ในภาษาอังกฤษมาใช้ แล้วสร้างคำว่า ต้นทุน

การประสมคำ (compounding) เป็นการนำคำสองคำมาประกอบเข้าด้วยกันให้เป็นคำใหม่ เช่น ลูกบิด เกิดจากคำว่า ลูก และคำว่า บิด มาประกอบเข้าด้วยกัน หมายถึง อุปกรณ์ที่มีลักษณะเป็นลูกกลม ใช้สำหรับจับบิดเพื่อเปิดหรือปิดประตูหรือหน้าต่าง ผ้าเช็ดหน้า เกิดจากคำว่า ผ้า คำว่า เช็ด และคำว่า หน้า มาประกอบเข้าด้วยกัน หมายถึง ผ้ารูปทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดเล็กสำหรับพกพาเพื่อซับเหงื่อที่หน้า หรือ wallpaper ในภาษาอังกฤษ ที่เกิดจากคำว่า wall และคำว่า paper มาประกอบเข้าด้วยกัน หมายถึง กระดาษที่ใช้แปะผนังห้องเพื่อตกแต่ง

การหลอมคำ (blending) เป็นการนำส่วนของคำหนึ่งมาประกอบกับส่วนของอีกคำหนึ่ง เช่น biopic มาจากส่วนต้นของคำว่า biographical ประกอบเข้ากับส่วนต้นของคำว่า picture หมายถึง ภาพยนตร์แนวชีวประวัติ heliport มาจากส่วนต้นของคำว่า helicopter ประกอบเข้ากับส่วนท้ายของคำว่า airport หมายถึง ลานจอดเฮลิคอปเตอร์ ในภาษาไทยปัจจุบันมีคำว่า เยารุ่น หมายถึง คนรุ่นใหม่ มาจากส่วนต้นของคำว่า เยาวชน ประกอบเข้ากับส่วนท้ายของคำว่า วัยรุ่น

การตัดคำ (clipping) เป็นการลดพยางค์ของคำที่มีหลายพยางค์ให้สั้นลง เช่น condominium กลายเป็น condo ชื่อทางการค้า เช่น Louis Vuitton ในภาษาไทย ตัดพยางค์ให้สั้นลงเหลือเพียง หลุย เช่นเดียวกับชื่อคนที่ เป็นชื่อจริงที่มีหลายพยางค์ มีการตัดให้สั้นลง เช่น จุลพงษ์ เป็น จุล อังสนา เป็น อัง ซึ่งส่วนที่คงไว้อาจไม่ใช่ชื่อเล่นของบุคคลนั้น

การสร้างคำย้อนกลับ (back formation) เป็นการลดรูปของคำประเภทหนึ่ง (โดยมากเป็นคำนาม) เพื่อให้ใช้เป็นคำอีกประเภทหนึ่ง (โดยมากเป็นคำกริยา) เช่น คำนาม donation ถูกลดรูปลงเป็น donate เพื่อใช้เป็นคำกริยา คำนาม babysitter ถูกลดรูปลงเป็น babysit เพื่อใช้เป็นคำกริยา

การเปลี่ยนหน้าที่ของคำ (conversion) เป็นการเปลี่ยนประเภทของคำ เช่น จากคำนามเป็นคำกริยา โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือลดรูปคำ เช่น butter ในภาษาอังกฤษ สามารถเป็นได้ทั้งคำนาม เช่น How to spread butter on bread และคำกริยา เช่น How do you butter your toast? ในภาษาไทย ใช้คำว่า ไลน์ (Line) ซึ่งเป็นคำนามที่หมายถึง แอปพลิเคชันในสื่อสังคมที่ใช้ติดต่อสื่อสาร เป็นคำกริยา เช่น ไลน์ไปหาเมื่อวานแต่เธอไม่ตอบ

คำย่อ (acronyms) เป็นการนำตัวอักษรแรกของคำหรือพยางค์ที่ปรากฏต่อเนื่องกันมาสร้างเป็นคำใหม่ ซึ่งอาจออกเสียงได้เป็นคำ เช่น WHO (อ่านว่า ฮู) ที่มาจากตัวอักษรแรกของแต่ละคำที่ปรากฏในชื่อองค์กร World

Health Organization หรือออกเสียงตามตัวอักษรที่ปรากฏ เช่น กระทรวง สธ. (อ่านว่า สอ-ทอ) ที่มาจกตัวอักษรแรกของพยางค์ในคำว่า สาธารณสุข

การแปลง (derivation) เป็นการสร้างคำจากการนำหน่วยคำเติม (affix) ซึ่งหมายถึง หน่วยคำไม่อิสระที่ใช้ประกอบกับหน่วยคำอื่น เพื่อทำให้เกิดเป็นคำใหม่ที่มีความหมายและ/หรือประเภทของคำต่างไป เช่น friend เป็นคำนาม เติมหน่วยคำเติมหน้า (prefix) “un” กลายเป็นคำว่า unfriend ที่เป็นคำกริยา หมายถึง เลิกเป็นเพื่อน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนทั้งความหมายและประเภทของคำ หรือเติมหน่วยคำเติมหลัง (suffix) “ly” ที่ท้ายคำว่า friend กลายเป็นคำว่า friendly ที่เป็นคำคุณศัพท์ หมายถึง มีลักษณะเป็นมิตร ซึ่งเป็นการเปลี่ยนทั้งความหมายและประเภทของคำ อีกลักษณะหนึ่งคือหน่วยคำเติมกลาง (affix) เช่นที่พบในคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย เช่น สระอำ+น ในคำว่า เกิด เป็น กำเนิด กัน เป็น กำนัน

การสร้างคำจากหลายกระบวนการร่วมกัน (multiple processes) เป็นการสร้างคำจากหลายกระบวนการข้างต้น เช่น ในภาษาอังกฤษ คำว่า deli ที่หมายถึง แผงขายอาหารนำเข้าจากต่างประเทศ เช่น ชีส ไส้กรอก แฮม ผักสลัด เป็นการใช้กระบวนการยืมคำในคำว่า delicatessen จากภาษาเยอรมัน จากนั้น ใช้กระบวนการตัดคำที่เป็นการลดพยางค์ของคำให้สั้นลงเหลือเพียงส่วนต้นคือ deli ในภาษาไทย เช่น คำว่า โทร ใช้กระบวนการตัดคำด้วยการลดพยางค์ของคำว่า โทรศัพท์ ให้เหลือเพียงส่วนต้น และใช้กระบวนการ การเปลี่ยนหน้าที่ของคำเปลี่ยนประเภทของคำจากคำนามเป็นคำกริยา เช่น เย็นนี้จะโทรไปหา

ฟรอมคิน รอดแมน และไฮแอมส์ (Fromkin, Rodman, and Hyams, 2017, p. 43-59) กล่าวถึงกระบวนการสร้างคำ 6 กระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับที่ยูลได้เสนอไว้ 3 กระบวนการ ได้แก่ การแปลง การสร้างคำย้อนกลับ และการประสมคำ และมีกระบวนการเพิ่มเติมจากยูล ได้แก่

การผันคำ (inflection) เป็นการเติมหน่วยคำวิภัติปัจจัย (inflectional morpheme) ซึ่งเป็นหน่วยคำไม่อิสระกับรากศัพท์ (root) เพื่อให้ความหมายทางไวยากรณ์ของคำนั้นเปลี่ยนไป เช่น -s ที่เติมท้ายกริยาเพื่อแสดงบุรุษที่สามเอกพจน์ในปัจจุบันกาล หรือ -ed ที่เติมท้ายกริยาเพื่อแสดงอดีตกาล

การซ้ำ (reduplication) เป็นการซ้ำรูปคำบางส่วนหรือทั้งรูป เช่น ในภาษาซามัว คำว่า savali หมายถึง he travels หากมีการซ้ำบางส่วนของคำเป็น savavali จะหมายถึง they travel ในภาษามาลาย คำว่า orang หมายถึง person หากมีการซ้ำรูปคำเป็น orang orang จะหมายถึง people

การเสริมต่างรูป (suppletion) เป็นการใช้รูปคำหนึ่งแทนที่อีกรูปคำหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่งไม่สามารถใช้กฎการผันตามปกติได้ เช่น child เมื่อแสดงในรูปพหูพจน์กลายเป็น children หรือ sing เมื่อใช้ในรูปแบบอดีตกาลกลายเป็น sang

งานวิจัยนี้ใช้แนวคิดของยูล (Yule, 2006) ในการวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากเป็นแนวคิดที่เสนอกระบวนการสร้างคำที่หลากหลายและสอดคล้องกับข้อมูลที่นำมาศึกษา

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำ (Semantic change)

คำที่ปรากฏใช้ในภาษาต่าง ๆ มักมีการเปลี่ยนแปลงทางความหมาย หากพิจารณาในด้านขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงนั้น แบ่งออกได้เป็น ความหมายกว้างออก (Semantic broadening) และความหมายแคบเข้า (Semantic narrowing) (Ullmann, 1970 อ้างใน นันทนา วงษ์ไทย, 2563)

ความหมายกว้างออก หมายถึง การที่คำมีความหมายกว้างออกไปกว่าเดิม เช่น คำว่า aunt ที่สมัยก่อนหมายถึง พี่สาวหรือน้องสาวของพ่อ เท่านั้น แต่ในปัจจุบัน มีความหมายกว้างออกไป หมายถึง พี่สาวหรือน้องสาวของแม่ได้ด้วย หรือ คำว่า เท ที่หมายถึง ตะแคงหรือเอียงภาชนะเพื่อให้สิ่งที่อยู่ในนั้นไหลลงหรือออกไป เช่น เทน้ำ เทขยะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 579) แต่ปัจจุบันยังหมายถึง ทิ้ง เช่น วันนี้โดนเพื่อนเท ไม่มาตามนัด หรือ คบกันไม่นาน แพนก็เทไปหาคนใหม่

นอกจากนี้ ความหมายกว้างออกยังเกิดกับชื่อเฉพาะ (proper names) หรือชื่อสินค้า (brand names) ได้เช่นกัน ดังตัวอย่าง ลิกวิด เปเปอร์ (liquid paper) ที่หมายถึง น้ำยาลบคำผิด เป็นชื่อเฉพาะของอุปกรณ์การเขียน ปัจจุบันอยู่ในรูปแบบของปากกา แต่คำว่า ลิกวิด ยังหมายถึง เทลบคำผิด ด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าความหมายของลิกวิด เปเปอร์ ขยายจากเดิมที่เป็นน้ำยาที่บรรจุอยู่ในปากกา หมายถึง เทที่ใช้ลบคำผิดได้ด้วย หรือชื่อสินค้า มาม่า ถูกใช้แทนบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปที่ใช้ชื่อทางการค้าอื่น

ความหมายแคบเข้า หมายถึง การที่คำมีขอบเขตทางความหมายลดลงจากเดิม เช่น คำว่า boy สมัยก่อนหมายถึง เพศชายทุกช่วงอายุ แต่ปัจจุบัน หมายถึง เด็กชาย เท่านั้น หรือ คำว่า บ่าว ที่หมายถึง ชายหนุ่ม และใช้ในความหมายของชายที่แต่งงานกับเจ้าสาว ที่เรียกว่า เจ้าบ่าว รวมถึงมีความหมายว่าคนรับใช้ แต่ในปัจจุบัน มักใช้ในความหมายของเจ้าบ่าวเท่านั้น (ยกเว้นภาษาถิ่นที่ยังคงเรียกชายหนุ่มว่า บ่าว อยู่)

ขอบเขตของการเปลี่ยนแปลงทางความหมายที่กล่าวมาข้างต้นอาจเกิดจากกระบวนการทางความหมายที่เรียกว่า อุปลักษณ์ หรือ นามนัย นันทนา วงษ์ไทย (2563) กล่าวว่าอุปลักษณ์ คือ การนำของที่มีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายกันกับสิ่งที่ต้องการสื่อความหมายเทียบเพื่อให้เกิดจินตภาพที่กว้างไกลโดยไม่ใช้คำแสดงการเปรียบเทียบ เช่น เป็น ดัง ราว แต่สามารถรับรู้ได้โดยนัยว่าหมายถึงสิ่งใด (หน้า 135) ตัวอย่างเช่น นักรบชุดขาว ที่มีความหมายตรงตามรูปคำ คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการต่อสู้ที่สวมชุดสีขาว แต่เมื่อนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ หมายถึง หมอและพยาบาล (ซึ่งปกติจะสวมเครื่องแบบสีขาว) ที่ทำหน้าที่ในการต่อสู้กับเชื้อโรคโควิด-19 ซึ่งเปรียบเทียบเป็นศัตรู เพื่อรักษาคนป่วยที่ติดเชื้อมาจากเชื้อโรคดังกล่าว การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ในตัวอย่างข้างต้นทำให้คำว่า นักรบชุดขาว มีความหมายเพิ่มเติมจากความหมายประจำรูป ในขณะที่ นามนัย คือ การใช้คำหรือวลีที่มีความหมายแสดงลักษณะเด่นหรือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงแทนสิ่งต้องการกล่าวถึงนั้น (หน้า 151) ตัวอย่างเช่น ฉันชอบอ่านนิวกลม คำว่า นิวกลม ซึ่งเป็นนามปากกาของนักเขียนคนหนึ่ง ถูกนำมาใช้เพื่อหมายถึง ผลงานของนักเขียนคนนั้น ทำให้นามปากกา นิวกลม ไม่ได้มีความหมายเพียงชื่อแฝงที่นักเขียนใช้แทนชื่อจริงของตน แต่ยังมีความหมายเพิ่มเติมเพื่ออ้างถึงผลงานของนักเขียนคนนั้นอีกด้วย

2.3 ความถูกต้องทางการเมือง (Political correctness)

เว็บไซต์สารานุกรมบริตานิกา (Britannica, 2021) นิยามคำว่า Political correctness ว่าเป็นคำที่ใช้เพื่ออ้างถึงภาษาที่มีวัตถุประสงค์จะให้เกิดการกล่าวโทษต่อบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ความพึงพอใจทางเพศ ให้น้อยที่สุด คำนี้ปรากฏใช้เป็นครั้งแรกในทางการเมืองสมัยที่เกิดการปฏิวัติในประเทศรัสเซียในปี ค.ศ. 1917 โดยใช้เพื่อกล่าวถึงการยึดนโยบายและหลักการของพรรคคอมมิวนิสต์ในสหภาพโซเวียต ในทางภาษา คำว่า Political correctness มีที่มาจากความต้องการที่จะกำจัดความแตกต่างของกลุ่มคนที่มีอัตลักษณ์แตกต่างกันด้วยการใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ โดยอ้างแนวคิดชาเพียร์-วอร์ฟ ที่กล่าวว่าการรับรู้ความเป็นจริงของเราถูกกำหนดโดยกระบวนการทางความคิด ซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาที่เราใช้ ดังนั้น ภาษาจึงกำหนดความเป็นจริง รวมถึงสั่งการให้เราคิดและตอบสนองต่อความเป็นจริงนั้น นอกจากนี้ ภาษายังแสดงให้เห็นและสร้างให้เราเกิดอคติ ด้วยเหตุนี้ หากเราใช้ภาษาที่เหยียดเพศ (sexist language) ก็เป็นการสนับสนุนให้เราเป็นคนเหยียดเพศ หรือหากเราใช้ภาษาที่เหยียดชาติพันธุ์ (racial language) ก็จะทำให้เราเกิดการเหยียดชาติพันธุ์เช่นกัน Andrews (1996) เรียกการใช้ภาษาเช่นนี้ว่า Cultural Sensitivity หรือ ความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม และยกตัวอย่างของการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดความอ่อนไหวในประเด็นของความเท่าเทียมและช่วยกำจัดมุมมองชายเป็นใหญ่ในสังคมอเมริกัน เช่น การใช้คำว่า woman แทนคำว่า girl ใช้คำว่า hearing impaired แทนคำว่า deaf ใช้คำว่า chair แทนคำว่า chairman รวมถึงการเปลี่ยนการเรียกคนผิวสีดำ จากเดิมที่เรียกว่า “นิโกร” “คนผิวสี” “คนดำ” เป็น “แอฟริกันอเมริกัน” แทน หรือการเลี่ยงการใช้สรรพนาม he, she ในภาษาอังกฤษซึ่งเป็นการระบุเพศที่เฉพาะเจาะจง ไปใช้สรรพนามพหูพจน์ they ที่ไม่ระบุเพศ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้รวบรวมคำภาษาอังกฤษที่พบในระยะเวลาที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จากแหล่งข้อมูลในสื่อออนไลน์ของประเทศไทย โดยการค้นคำสำคัญ “ศัพทยุคโควิด” ในเว็บไซต์ google.com ในช่วงวันที่ 1 – 5 มิถุนายน 2564 และคัดเลือกเฉพาะเว็บไซต์ที่แสดงคำภาษาอังกฤษเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวจำนวน 20 เว็บไซต์ จากนั้นคัดคำที่ซ้ำกันออก เพื่อนำมาวิเคราะห์การสร้างคำตามแนวคิดของยูล (Yule, 2006) จัดหมวดหมู่ทางความหมายของคำ โดยพิจารณาจากความหมายที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางความหมายตามแนวคิดของอูลล์แมนน์ (Ullmann, 1970)

4. ผลการศึกษา

จากการเก็บข้อมูล พบคำภาษาอังกฤษที่พบในระยะเวลาที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จากแหล่งข้อมูลในสื่อออนไลน์ของประเทศไทยจำนวน 53 คำ ซึ่งเป็นการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมา

ใช้ในความหมายใหม่ที่เฉพาะเจาะจงในบริบทของสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสจำนวน 14 คำ อีก 39 คำเป็นคำเกิดจากกระบวนการสร้างคำ 6 กระบวนการ ได้แก่ การประสมคำ (compounding) การใช้กระบวนการสร้างคำหลายกระบวนการร่วมกัน (multiple processes) การหลอมคำ (blending) การยืมคำ (borrowing) การแปลง (derivation) และคำย่อ (acronyms) ความถี่ของกระบวนการสร้างคำแสดงให้เห็นได้ดังตารางที่ 1

กระบวนการสร้างคำ	จำนวน	ร้อยละ
การประสมคำ	29	74.36
กระบวนการสร้างคำหลายกระบวนการร่วมกัน	5	12.83
การหลอมคำ	2	5.13
การยืมคำ	1	2.56
การแปลง	1	2.56
คำย่อ	1	2.56
รวม	39	100

ตาราง 1. ความถี่ของกระบวนการสร้างคำ

คำที่พบสามารถจัดหมวดหมู่ทางความหมายของคำออกได้ 10 หมวดหมู่ ได้แก่ การปฏิบัติตัว การป้องกัน อุปกรณ์ การตรวจโรค คน/กลุ่มคน สถานที่ การแพร่ระบาด ชื่อวัคซีน ชื่อเชื้อไวรัสโควิด-19 และโรค/อาการที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากสถานการณ์โรคโควิด-19 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 หมวดการปฏิบัติตัว

คำกลุ่มนี้เกิดจากการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมาใช้ โดยพบทั้งที่เป็นการใช้คำ ๆ เดียวและใช้กระบวนการประสมคำ โดยนำคำมากกว่า 1 คำมาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อสื่อความหมายใหม่ในบริบทของสถานการณ์ของโรคโควิด-19 พบจำนวน 9 คำ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การใช้คำ ๆ เดียวในความหมายใหม่ พบในคำต่าง ๆ ดังนี้

Quarantine (การกักตัว)

คำนี้หมายถึง การแยกตัวออกมาจากผู้อื่นหลังจากพบปะหรือใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อและมีโอกาสเสี่ยงจะติดเชื้อ เมื่อนำมาใช้ในสถานการณ์ของโรคโควิด-19 พบว่าเป็นการใช้เพื่อหมายถึงการกักตัวหรือแยกตัวออกมาจากผู้อื่นเป็นเวลาอย่างน้อย 14 วัน หลังจากพบปะหรือใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อโควิด-19 และมีโอกาสเสี่ยงจะติดเชื้อ

Isolation (การแยกตัวผู้ป่วยที่เป็นโรคติดต่อ)

คำนี้มีความหมายว่า การแยกตัวออกมาจากผู้อื่น เช่นกัน เมื่อนำมาใช้ในสถานการณ์ของโรคโควิด-19 พบว่าเป็นการใช้เพื่อหมายถึง การแยกตัวออกมาจากผู้อื่นในกรณีที่บุคคลคนนั้นเกิดการติดเชื้อโควิด-19 แล้ว

คำที่เกิดจากกระบวนการประสมคำพบในคำต่าง ๆ ดังนี้

Social distancing (การรักษาระยะห่างทางสังคม)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า social (ทางสังคม) และ distancing (ระยะห่าง) มาประกอบเข้าด้วยกัน ในบริบทนี้เป็นการลดการมีปฏิสัมพันธ์กันของคนในที่ที่มีคนจำนวนมากอยู่รวมกัน ให้มีระยะจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 เมตรเพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา2019

Physical distancing (การเว้นระยะห่างทางกายภาพ)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า physical (ทางกายภาพ) และ distancing (ระยะห่าง) มาประกอบเข้าด้วยกัน คำนี้เป็นคำที่มาแทนคำว่า Social distancing UNICEF (2020) เขียนบทความเกี่ยวกับประเด็นการเปลี่ยนคำมาใช้ คำนี้ว่าองค์การอนามัยโลกเปลี่ยนมาใช้คำว่า Physical distancing เนื่องจากคำว่า Social distancing อาจทำให้ตีความได้ว่าต้องลดสถานะความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น หรือแยกตัว ไม่ข้องเกี่ยวกับคนในครอบครัวหรือเพื่อนสนิท ซึ่งในสถานการณ์การแพร่กระจายของโรคระบาดนี้ มนุษย์ยังคงต้องการแสดงความรู้สึกหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอยู่ แม้จะเป็นทางไกลก็ตาม

State Quarantine (การกักตัวที่ศูนย์ควบคุมโรคของหน่วยงานรัฐ)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า state (รัฐ) และ quarantine (การแยกตัวออกมาจากผู้อื่น) มาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อหมายถึง การแยกตัวของผู้ติดเชื้อที่เป็นผู้เดินทางมาจากต่างประเทศในสถานที่ที่จัดขึ้นโดยภาครัฐ เพื่อควบคุมและตรวจสอบการติดเชื้อโรคโควิด-19

Home Quarantine (การกักตัวที่บ้านสำหรับกลุ่มเสี่ยงติดเชื้อ)

คำนี้เป็นการนำคำว่า home (บ้าน) มาประกอบเข้ากับ quarantine (การแยกตัวออกมาจากผู้อื่น) ใช้ในความหมายของการกักตัวของผู้ที่เดินทางเข้ามาจากประเทศที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 ในที่พักอาศัย เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 14 วันหลังจากกลับถึงประเทศไทย

Home Isolation (การกักตัวที่บ้าน)

คำนี้เป็นการนำคำว่า home (บ้าน) มาประกอบเข้ากับ Isolation (การแยกตัวออกมาจากผู้อื่น) ใช้ในความหมายของ การกักตัวของผู้ป่วยที่ติดเชื้อโควิด-19 แต่ไม่แสดงอาการหรือแสดงอาการเพียงเล็กน้อย

New Normal (ความปกติในรูปแบบใหม่)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า new (ใหม่) และ normal (ปกติ) มาประกอบเข้าด้วยกัน ใช้ในความหมายของ พฤติกรรมในชีวิตประจำวันในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา2019 เช่น การที่ต้องสวมหน้ากากอนามัยอยู่เสมอมือต้องอยู่ข้างนอก หมั่นล้างมือ รับประทานอาหารสุก รักษาระยะห่างกับผู้อื่นอย่างน้อย 1-2 เมตร ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ในการดำรงชีวิตในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19

Work from home (WFH) (การทำงานจากที่บ้าน)

คำนี้มีการสร้างคำขึ้นใช้สองแบบคือ การนำคำว่า work (ทำงาน) from (จาก) home (บ้าน) มาประกอบเข้าด้วยกัน และแบบคำย่อ คือนำตัวอักษรแรกของแต่ละคำมาเพื่อสื่อความหมาย เพื่อหมายถึง รูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนจากการเดินทางไปทำงานที่บริษัทหรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยให้เป็นการทำงานที่บ้าน เพื่อลดโอกาสการแพร่กระจายของเชื้อโรคและลดการติดเชื้อในเวลาเดียวกัน

จากคำต่าง ๆ ข้างต้น จะสังเกตได้ว่าคำหมวดนี้จะมีคำที่แสดงระยะห่าง ได้แก่ distance, isolation, quarantine และสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ home แสดงให้เห็นถึงการสื่อสารความสำคัญของการลดการสัมผัสใกล้ชิดระหว่างบุคคล และการเดินทางไปในที่สาธารณะ ซึ่งจะทำให้เกิดความเสี่ยงในการติดเชื้อโรค ส่วนในภาษาไทย จะใช้คำดังกล่าวด้วยการทับศัพท์และการยืมความหมายแล้วสร้างคำขึ้นใช้

4.2 หมวดการป้องกัน

คำกลุ่มนี้เกิดจากการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมาใช้ โดยพบจำนวน 2 คำ ที่เกิดจากกระบวนการประสมคำและการยืมคำ เพื่อสื่อความหมายใหม่ในบริบทของสถานการณ์ของโรคโควิด-19 ดังนี้

Lockdown (การปิดเมืองหรือปิดประเทศ)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า lock (ล็อก) และ down (ลง) มาประกอบเข้าด้วยกัน โดยทั่วไป หมายถึง การปิดเมืองหรือปิดประเทศ ที่ห้ามไม่ให้ผู้คนเข้าหรือออกระหว่างที่มีเหตุอันตราย แต่ในสถานการณ์โควิด หมายถึง การปิดเมืองหรือปิดประเทศในลักษณะของมาตรการสกัดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

Curfew (การประกาศห้ามประชาชนออกจากบ้านตามเวลาและพื้นที่ที่กำหนด)

คำนี้เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาฝรั่งเศส coverfeu ที่เกิดจากการประกอบกันเข้าของคำกริยา couvrir ที่แปลว่า ปกคลุม และคำว่า feu ที่แปลว่า ไฟ เนื่องจากในสมัยก่อน บ้านเรือนในยุโรปทำจากไม้และปลูกติด ๆ กัน เมื่อเกิดไฟไหม้ ไฟจึงลามต่อกันจนเกิดความเสียหายหนัก จึงได้มีแนวทางให้ดับเตาไฟในเวลาเย็น โดยการสั่นระฆังเป็นสัญญาณเมื่อเวลามาถึง ต่อมาก็ยังคงใช้การสั่นระฆังเป็นสัญญาณเมื่อเวลาเย็นมาถึง และเรียกว่า coverfeu โดยใช้เป็นสัญญาณให้คนกลับเข้าบ้าน (Merriam-Webster, 2021) เมื่อยืมมาใช้ในภาษาอังกฤษ มีความหมายว่า ข้อบังคับหรือข้อกำหนดให้บุคคลอยู่บ้านในช่วงเวลาที่กำหนด เมื่อใช้ในสถานการณ์โควิด หมายถึง การห้ามออกนอกเคสสถานในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เพื่อควบคุมการระบาดของไวรัสโควิด-19

คำภาษาอังกฤษในหมวดนี้เป็นคำที่โดยปกติแล้วมีการใช้ในสถานการณ์อันตรายร้ายแรงอื่น ๆ เช่นกัน โดยในสถานการณ์การแพร่ของโรคระบาดนี้ คำดังกล่าวมีความหมายเกี่ยวข้องกับการปิดหรือจำกัดพื้นที่เพื่อลดการแพร่ระบาด ในภาษาไทยจะใช้คำดังกล่าวด้วยการทับศัพท์

4.3 หมวดอุปกรณ์

คำกลุ่มนี้นี้เกิดจากกระบวนการประสมคำ โดยนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมาใช้ เพื่อสื่อความหมายใหม่
ในบริบทของสถานการณ์ของโรคโควิด-19 พบจำนวน 4 คำ ดังนี้

Face shield (หน้ากากคลุมหน้า กระบังกันใบหน้า)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า face (หน้า) และ shield (โล่) มาประกอบเข้าด้วยกัน เป็นอุปกรณ์ที่ทำจาก
พลาสติกคลุมทั้งใบหน้า เพื่อป้องกันสิ่งของกระเด็นโดยใบหน้า แต่ในสถานการณ์ของโรคระบาดนี้ มีความหมาย
เพิ่มขึ้น หมายถึง เป็นอุปกรณ์ที่คลุมทั้งใบหน้า เพื่อป้องกันละอองฝอยที่มีเชื้อโควิด-19 เข้าสู่ตา จมูก และปาก ใน
ที่นี้ การใช้คำว่า shield มีการนำมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ เนื่องจากความหมายประจำรูปของ
shield หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันอันตรายจากการสู้รบ เช่น กระสุน หอก ดาบ มีลักษณะเป็นแผ่นโลหะ
แต่ต่อมาคำนี้ถูกขยายความหมายเพิ่มเติม หมายถึง อุปกรณ์ที่ช่างใส่เพื่อป้องกันเศษโลหะ สะเก็ดไฟ ในสถานการณ์
การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นี้ ใช้คำนี้เพื่ออ้างถึงอุปกรณ์ที่ผู้คนสวมใส่เพื่อป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่
ร่างกาย

Face mask (หน้ากากอนามัย)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า face (หน้า) และ mask (หน้ากาก) มาประกอบเข้าด้วยกัน เป็นอุปกรณ์ที่ทำ
จากเส้นใยที่มีคุณสมบัติในการดูดซับความชื้นจากผู้สวมใส่ ช่วยดักจับเชื้อโรค และป้องกันการกระจายของ
ของเหลวจากผู้ป่วยที่ติดเชื้อโควิด-19 โดยใช้สายคล้องสวมที่หูทั้งสองข้าง หน้ากากจะคลุมส่วนจมูกและปาก โดย
ปกติอุปกรณ์นี้จะใช้ในทางการแพทย์ แต่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หน้ากากอนามัยกลายเป็น
อุปกรณ์ที่จำเป็นที่ทุกคนต้องใช้เพื่อป้องกันตัวเองจากเชื้อโรค

Alcohol spray (แอลกอฮอล์ สเปรย์)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า alcohol (แอลกอฮอล์) และ spray (น้ำพ่น) มาประกอบเข้าด้วยกัน เป็น
อุปกรณ์ที่ช่วยทำความสะอาดมือ เพื่อสุขอนามัย ในบริบทของสถานการณ์โควิด มีความหมายเพิ่มขึ้น หมายถึง
อุปกรณ์ที่ช่วยลดความเสี่ยงของการติดเชื้อโรคโควิด-19 จากการหยิบจับและสัมผัส

Personal Protective Equipment (PPE) (อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล หรือ ชุดพีพีอี)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า personal (ส่วนตัว) protective (ป้องกัน) และ equipment (อุปกรณ์) มา
ประกอบเข้าด้วยกัน และเรียกว่า PPE ด้วยการสร้างคำแบบคำย่อ เป็นชุดที่ประกอบด้วย ชุดกาวน์รัดคลุมศีรษะ
หน้ากาก N95 แวนตา และถุงมือ หากต้องการทำหัตถการคนไข้ คือการรักษาผู้ป่วยโดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์
ต่าง ๆ เข้าสู่ร่างกายผู้ป่วย เช่น เจาะเลือด ทำแผล ให้น้ำเกลือ การฉีดยา เป็นต้น จะมีเครื่องป้องกันเพิ่ม คือ กระ
บังป้องกันใบหน้า (face shield) (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

ในหมวดคำเกี่ยวกับอุปกรณ์ สังเกตว่าจะมีคำที่มีความหมายเกี่ยวกับการป้องกัน เช่น shield mask
protective และคำแสดงอวัยวะสำคัญที่เป็นช่องทางผ่านของเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายได้ คือ ใบหน้า รวมถึงอุปกรณ์

สำคัญที่ช่วยรักษาความสะอาดที่สามารถทดแทนการล้างมือบ่อย ๆ ตามมาตรการรักษาความสะอาดเพื่อฆ่าไวรัสได้ คือ แอลกอฮอล์ ในภาษาไทย จะใช้คำดังกล่าวด้วยการทับศัพท์

4.4 หมวดการตรวจโรค

คำกลุ่มนี้เกิดจากการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมาใช้ โดยพบทั้งที่เป็นการใช้คำ ๆ เดียวและใช้กระบวนการประสมคำ โดยนำคำมากกว่า 1 คำมาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อสื่อความหมายใหม่ในบริบทของสถานการณ์ของโรคโควิด-19 พบจำนวน 3 คำ ดังนี้

การใช้คำ ๆ เดียวในความหมายใหม่ พบในคำว่า Swab (การตรวจด้วยการใช้ไม้แหย่จมูก) ที่มีความหมายว่า ด้ามที่ปลายด้านหนึ่งมีวัสดุที่สามารถป้ายหรือกวาดสิ่งของออกจากพื้นที่ได้ เช่น ไม้กวาด ไม้ถูพื้น ในบริบทสถานการณ์ของโรคโควิด-19 คำนี้ถูกนำมาใช้หมายถึง ก้านที่ใช้ป้ายสารคัดหลั่งจากโพรงจมูกหรือช่องคอเพื่อเป็นตัวอย่างส่งตรวจต่อไป และยังหมายถึง สารคัดหลั่งที่ได้จากการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวอีกด้วย

คำที่เกิดจากกระบวนการประสมคำพบในคำต่าง ๆ ดังนี้

Rapid Test (ชุดตรวจหาภูมิคุ้มกัน)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า rapid (รวดเร็ว) และ test (การตรวจ) มาประกอบเข้าด้วยกัน หมายถึง อุปกรณ์ตรวจหาเชื้อไวรัสและภูมิคุ้มกันเบื้องต้น สามารถทราบผลได้ภายใน 10 – 15 นาที

Real-time Polymerase Chain Reaction (RT-PCR) (อาร์ที-ซีพีอาร์)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า Polymerase (เอนไซม์ดีเอ็นเอชนิดหนึ่ง) chain (ลูกโซ่) และ reaction (ปฏิกิริยา) มาประกอบเข้าด้วยกัน ในภาษาไทยใช้คำว่า ปฏิกิริยาลูกโซ่พอลิเมอร์ และขยายด้วยคำว่า real-time (ในเวลาทันที) และเรียกว่า RT-PCR ด้วยการสร้างคำแบบคำย่อ หมายถึง กระบวนการสังเคราะห์ชิ้นส่วนดีเอ็นเอในหลอดทดลอง เป็นการตรวจหาเชื้อไวรัสและภูมิคุ้มกัน ใช้เวลาในการทราบผล 3-5 ชั่วโมง เนื่องจากต้องมีการวัดผลผ่านห้องปฏิบัติการ ถือเป็นการตรวจที่มีความถูกต้องแม่นยำมาก สามารถตรวจจับเชื้อไวรัสในปริมาณน้อยได้ (สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2563)

สังเกตว่าคำในหมวดนี้จะมีคำที่แสดงความหมายของตัวอย่างที่ใช้ตรวจและความรวดเร็ว ซึ่งอาจเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดลูกกลามใหญ่มาก มีกระจายไปสู่คนจำนวนมากในสังคม จึงมีการคิดค้นอุปกรณ์การตรวจที่สามารถทราบผลได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว เพื่อจะได้ดำเนินการมาตรการรักษาหรือการป้องกันการแพร่กระจายโรคในลำดับถัดไปได้อย่างทันท่วงที

4.5 หมวดคน/กลุ่มคน

คำกลุ่มนี้เกิดจากการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมาใช้ โดยพบทั้งที่เป็นการใช้คำ ๆ เดียว การใช้กระบวนการประสมคำ กระบวนการแปลง กระบวนการหลอมคำ และกระบวนการสร้างคำหลายกระบวนการร่วมกัน เพื่อสื่อความหมายใหม่ในบริบทของสถานการณ์ของโรคโควิด-19 พบจำนวน 8 คำ ดังนี้

การใช้คำ ๆ เดียว พบในคำว่า Cluster (การติดเชื่อเป็นกลุ่มก้อน)

คำนี้เป็นได้ทั้งคำนามและกริยา เช่น She walked past a *cluster* of students. หรือ Children *cluster* around the clown. หมายถึง กลุ่ม (คำนาม) ล้อมเป็นกลุ่ม (คำกริยา) แต่เมื่อนำมาใช้ในบริบทของการสื่อสารในสภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หมายถึง การมีผู้ติดเชื่อเป็นกลุ่มก้อนในบริเวณนั้น ๆ ซึ่งในภาษาไทยมักใช้ทับศัพท์ เช่น แคมป์คนงานเป็น*คลัสเตอร์*ที่พบใหม่

การใช้กระบวนการประสมคำ พบในคำต่าง ๆ ดังนี้

Patient Under Investigation (PUI) (ผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคติดเชื่อไวรัสโคโรนา 2019)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า patient (ผู้ป่วย) under (ภายใต้) และ investigation (การสอบสวน) มาประกอบเข้าด้วยกัน หมายถึง คนที่มีอาการและประวัติเสี่ยงต้องได้รับการตรวจหาเชื้อไวรัสโคโรนา

Herd immunity (ภูมิคุ้มกันหมู่)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า herd (หมู่ ฝูง) และ immunity (ภูมิคุ้มกัน) มาประกอบเข้าด้วยกัน หมายถึง การทำให้คนส่วนใหญ่ในชุมชนเกิดภูมิคุ้มกัน ไม่ว่าจะโดยธรรมชาติ กล่าวคือ ให้คนหมู่มากติดเชื่อ หรือโดยการฉีดวัคซีนก็ตาม ในบริบทสถานการณ์โควิด-19 หมายถึง ภูมิคุ้มกันต่อโรคโควิด-19 (สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ, 2564)

การใช้กระบวนการแปลง พบในคำว่า Anti-masker (ผู้ที่ต่อต้านการสวมหน้ากากอนามัย)

คำนี้เกิดจากการเติมหน่วยคำเติมหลัง -er เข้าไปท้ายคำว่า mask (หน้ากาก) และเติมหน่วยคำเติมหน้า anti- (ต่อต้าน) เข้าไป

การใช้กระบวนการหลอมคำ พบในคำต่าง ๆ ดังนี้

Covidiot (คนที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามมาตรการป้องกันโรคโควิด)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า covid มาประกอบกับคำว่า idiot (คนที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง) หมายถึง คนที่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามมาตรการป้องกันโรคโควิด เช่น สัมผัสใกล้ชิดกัน รับประทานอาหารโดยใช้ช้อนส้อมร่วมกัน

Covidient (คนที่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคโควิดอย่างเคร่งครัด)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า covid มาประกอบกับคำว่า obedient (เชื่อฟัง) หมายถึง คนที่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคโควิดอย่างเคร่งครัด เช่น รักษาระยะห่าง สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา

การใช้กระบวนการสร้างคำหลายกระบวนการร่วมกัน พบในคำต่าง ๆ ดังนี้

Super Spreader (ผู้ที่แพร่เชื่อไปในวงกว้าง)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า super (เกินปกติ) และ spreader (ผู้แพร่กระจาย) มาประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งหากพิจารณาที่คำว่า spreader จะเห็นว่าเกิดการสร้างคำแบบการแปลง ที่เป็นการเติมหน่วยคำเติมหลัง -er เข้าไปท้ายคำว่า spread ทำให้รียานี้กลายเป็นคำนามที่อ้างถึงคน จึงจัดว่าเป็นการสร้างคำจากหลายกระบวนการ ในบริบทสถานการณ์ของโรคโควิด หมายถึง ผู้ที่แพร่เชื้อไวรัสโควิด-19

Anti-vaxxer (ผู้ที่ต่อต้านวัคซีน)

คำนี้เกิดจากการสร้างคำจากหลายกระบวนการด้วยกัน ได้แก่ การตัดคำ โดยตัดส่วนท้ายของคำว่า vaccine (วัคซีน) ที่เปลี่ยนตัว c เป็น x จากนั้นใช้การสร้างคำแบบการแปลง ที่เป็นการเติมหน่วยคำเติมหลัง -er เข้าไปท้ายคำว่า vax และเติมหน่วยคำเติมหน้า anti- (ต่อต้าน) เข้าไป

คนกลุ่มนี้มีความคิดว่าวัคซีนเป็นอันตรายต่อชีวิตและละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีมานานในสังคมตะวันตก (Ratanakul, 2018) เมื่อวัคซีนกลับกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นอีกครั้งในสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้รอดพ้นจากโรคระบาด คนกลุ่มนี้จึงกลับมามีบทบาทอีกครั้ง

คำในหมวดนี้มีทั้งที่อ้างถึงรายบุคคลและกลุ่มคน ทำให้เห็นถึงความร้ายแรงของโรคโควิด-19 ในลักษณะของโรคที่เกิดขึ้นได้คน ๆ หนึ่งและสามารถแพร่ไปยังบุคคลอื่นได้ และคำที่อ้างถึงบุคคลที่มีพฤติกรรมส่วนตัวในการป้องกันโรคที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม โดยจะพบคำที่แสดงสิ่งที่สำคัญในการป้องกันโรค ได้แก่ หน้ากากอนามัย และวัคซีน ในคำที่อ้างถึงคนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

4.6 หมวดสถานที่

คำกลุ่มนี้เกิดจากกระบวนการประสมคำและกระบวนการหลอมคำ ของคำที่มีใช้อยู่แล้วในภาษาอังกฤษ โดยพบการใช้เพื่อสื่อความหมายใหม่ในบริบทของสถานการณ์ของโรคโควิด-19 พบจำนวน 4 คำ ดังนี้

การใช้กระบวนการประสมคำ พบในคำต่าง ๆ ดังนี้

Cohort ward (หอผู้ป่วยรวม)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า cohort (กลุ่ม) และ ward (แผนกในโรงพยาบาล) มาประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งในสถานการณ์ของโรคโควิด-19 มีความหมายหมายถึง หอผู้ป่วยรวมแยกโรคสำหรับรองรับผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19 ออกเป็นสัดส่วน

Isolation room (ห้องแยกผู้ป่วย)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า isolation (การแยกตัว) และ room (ห้อง) มาประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อหมายถึง ห้องที่ช่วยป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคในอากาศจากผู้ป่วยสู่ผู้ป่วยคนอื่น หรือบุคลากรทางการแพทย์ที่มีหน้าที่ดูแลและรักษาผู้ป่วย เพื่อช่วยลดอัตราการติดเชื้อ

Field hospital (โรงพยาบาลสนาม)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า Field (สนาม) และ hospital (โรงพยาบาล) มาประกอบเข้าด้วยกัน คำว่า โรงพยาบาลสนาม นี้เป็นความหมายเชิงอุปลักษณ์ ไม่ได้หมายถึงโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในสนาม แต่หมายถึง สถานที่ดูแลผู้ป่วยที่มีจำนวนมากเกินขีดความสามารถที่โรงพยาบาลจะรับได้ เช่น วัด โรงเรียน อาคารอเนกประสงค์ เพื่อดูแลผู้ป่วยที่ไม่แสดงอาการ หรือมีอาการน้อย (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

การใช้กระบวนการหลอมคำ พบในคำว่า Hospitel (หอผู้ป่วยเฉพาะกิจ)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า hospital (โรงพยาบาล) มาประกอบกับคำว่า hotel (โรงแรม) หมายถึงสถานที่สำหรับผู้ป่วยโควิด-19 ที่มีอาการน้อยหรือไม่รุนแรง โดยปรับเปลี่ยนโรงแรมให้เป็นพื้นที่เฝ้าระวังอาการ เพื่อให้โรงพยาบาลสามารถรองรับผู้ป่วยหนักได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (Thai PBS, 2564)

คำในหมวดนี้มีความหมายเกี่ยวข้องกับการรักษาในสถานพยาบาลต่าง ๆ ซึ่งไม่จำกัดอยู่แต่เพียงโรงพยาบาล ที่เป็นสถานที่ที่จะนึกถึงเมื่อเจ็บป่วย แต่ด้วยความรุนแรงของโรคโควิด-19 การรักษาพยาบาลผู้ป่วยจึงขยายออกไปทั้งที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ อย่าง วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย สนามกีฬา

4.7 หมวดการแพร่ระบาด

คำกลุ่มนี้เกิดจากการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมาใช้ในความหมายที่เพิ่มขึ้นเพื่อสื่อความหมายเกี่ยวกับโรคระบาดโควิด-19 พบจำนวน 4 คำ ดังนี้

Pandemic (การระบาดใหญ่)

คำนี้หมายถึงการแพร่ระบาดของโรคในบริเวณกว้าง เช่น ในหลายประเทศหรือหลายทวีป และมักส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมาก ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นี้ หมายถึง การระบาดทั่วโลก ซึ่งเป็นการยกระดับการแพร่กระจายของโรคไปสู่ขั้นสูงสุด

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (2563) กล่าวถึง การระบาดของโรคว่ามี 4 ระดับ ระดับที่ 1 เรียกว่า Endemic (โรคประจำถิ่น) คือ โรคที่เกิดขึ้นประจำในพื้นที่นั้น มีอัตราป่วยคงที่และสามารถคาดการณ์ได้ ขอบเขตของพื้นที่อาจเป็นเมือง ประเทศ หรือใหญ่กว่านั้นอย่างกลุ่มประเทศ หรือทวีป เช่น ไข้เลือดออกในประเทศไทย โรคมาลาเรียในทวีปแอฟริกา ระดับที่ 2 เรียกว่า Outbreak (การระบาด) คือ เหตุการณ์ที่มีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ ทั้งในกรณีโรคประจำถิ่น หรือในกรณีโรคอุบัติใหม่ ถึงแม้จะมีผู้ป่วยเพียงรายเดียว เช่น การระบาดของไข้เลือดออกในปี 2562 และระยะแรกของการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น ระดับที่ 3 เรียกว่า Epidemic (โรคระบาด) เป็นการระบาดของโรคที่เพิ่มขึ้นอย่างฉับพลัน และแพร่กระจายกว้างขึ้นในเชิงภูมิศาสตร์ มีจำนวนผู้ติดเชื้อเกินกว่าที่คาดการณ์ได้ เช่น โรคอีโบล่าที่ระบาดในทวีปแอฟริกาตะวันตกในปี 2557-2559 รวมถึงการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในประเทศจีนที่รุนแรงขึ้นและแพร่กระจายมายังประเทศอื่น ๆ ในทวีปเอเชีย ระดับที่ 4 เป็นการระบาดสูงสุด เรียกว่า Pandemic (การระบาดใหญ่/ทั่วโลก) เป็นลักษณะของการระบาดของโรคที่แพร่กระจายไปทั่วโลก เช่น การระบาดของไข้หวัดใหญ่ที่

ย้อนกลับไปได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2461 (Spanish flu) หรือการระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 และล่าสุดคือการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ในปัจจุบัน

Droplets (ละอองฝอยของสารคัดหลั่ง)

คำนี้มีความหมายว่า หยดเล็ก ๆ ของของเหลว แต่เมื่อนำมาใช้ในสถานการณ์ของโรคโควิด-19 หมายถึง ละอองฝอยของสารคัดหลั่งที่เกิดจากการไอ จาม หรือพูด ที่อาจทำให้คนที่อยู่ใกล้ ๆ หายใจเอาละอองฝอยเข้าไป และติดเชื้อได้

Transmission (การแพร่กระจายของเชื้อโรค)

คำนี้ หมายถึง การส่งต่อ โดยในบริบทนี้เป็นการแพร่กระจายของเชื้อโรค ซึ่งเกิดได้จากการสัมผัสสารคัดหลั่งในระบบทางเดินหายใจ เช่น น้ำมูก น้ำลาย เสมหะ หรือละอองฝอย (Droplets) ที่เกิดจากการไอ จาม และการพูดคุยกับผู้ติดเชื้อ โดยละอองฝอยในระบบทางเดินหายใจที่มีเชื้อไวรัสจะเข้าสู่ร่างกายทางปาก จมูกหรือตา และทำให้เกิดการติดเชื้อขึ้น

Airborne (แพร่กระจายทางอากาศ)

คำนี้ หมายถึง ทางอากาศ ใช้ในกรณีการแพร่กระจายของเชื้อโรค ซึ่งมาในลักษณะของละอองฝอยขนาดเล็ก ที่สามารถกระจายไปได้ไกลในอากาศ และลอยอยู่ในอากาศได้เป็นเวลานาน (ชนินทร์ สาริกฤติ, 2564)

คำในหมวดนี้แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของโรคและการแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นอย่างง่ายผ่านอากาศ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องใช้ในการดำรงชีวิต และผ่านการสัมผัสใกล้ชิด ซึ่งเป็นพฤติกรรมการแสดงออกของมนุษย์เพื่อให้เห็นถึงมิตรภาพที่มีต่อกัน

4.8 หมวดชื่อวัคซีน

ปัจจุบันชนิดของวัคซีนมีทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) วัคซีนชนิดเชื้อตาย (Inactivate virus) เช่น Sinovac Sinopharm 2) วัคซีนชนิดไวรัสเวกเตอร์ ซึ่งเป็นไวรัสที่ยังมีชีวิตแต่ไม่สามารถแบ่งตัวได้ (Non-replicating viral vector) เช่น Johnson&Johnson AstraZeneca Gamaleya (Sputnik) 3) วัคซีนชนิด mRNA เช่น Pfizer Moderna 4) วัคซีนชนิดส่วนประกอบของโปรตีน เช่น Novavax (โรงพยาบาลรามคำแหง, 2564)

ชื่อวัคซีนดังกล่าวพบว่าเป็นการนำคำที่มีอยู่แล้วมาใช้และพบในกระบวนการสร้างคำหลายกระบวนการร่วมกัน พบจำนวน 8 คำ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การนำคำที่มีอยู่แล้วมาใช้พบในชื่อวัคซีน ดังนี้

ชื่อวัคซีน Johnson&Johnson, AstraZeneca, Gamaleya, Pfizer, Moderna และ Novavax เป็นการนำชื่อทางการค้า ชื่อบริษัท หรือชื่อหน่วยงานมาใช้เพื่อเรียกชื่อวัคซีนที่องค์การดังกล่าวผลิตขึ้น ในขณะที่ชื่อวัคซีน Sputnik ซึ่งเป็นชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งของวัคซีน Gamaleya ของประเทศรัสเซีย เป็นการนำคำที่ใช้เรียกดาวเทียม

ดวงแรกของโลกที่รัสเซียส่งไปในอวกาศ (Gohd, 2020) ลักษณะเช่นนี้เป็นการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษามาขยายความหมายเพิ่มเติม

ส่วนกระบวนการสร้างคำหลายกระบวนการร่วมกันพบในชื่อวัคซีน ได้แก่ Sinovac และ Sinopharm ทั้งสองชื่อนี้เกิดจากการสร้างคำจากกระบวนการประสมคำ โดยนำคำว่า sino (จีน) มาประกอบเข้ากับคำว่า vaccine (วัคซีน) และ pharmacy (เภสัชกรรม ร้านขายยา) และใช้กระบวนการตัดคำ ในการตัดส่วนท้ายของคำว่า vaccine และ pharmacy ที่เหลือเพียง vac และ pharm

4.9 หมวดชื่อเชื้อไวรัสโควิด-19

คำกลุ่มนี้เกิดจากการนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมาใช้ในความหมายที่เพิ่มขึ้นเพื่อสื่อความหมายเกี่ยวกับโรคระบาดโควิด-19 โดยพบจำนวน 7 คำ ที่เกิดจากกระบวนการประสมคำและการตัดคำ ดังนี้

การเรียกชื่อเชื้อโรคด้วยการระบุชื่อแหล่งที่มาของเชื้อโรค ได้แก่ Wuhan virus (ไวรัสอู่ฮั่น) หรือ China virus (ไวรัสจีน) ต่อมาเมื่อไวรัสมีการปรับตัวกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ต่าง ๆ ก็เรียกชื่อตามประเทศที่พบสายพันธุ์ใหม่ขึ้น เช่น Indian variant (สายพันธุ์อินเดีย) UK variant (สายพันธุ์อังกฤษ) South African variant (สายพันธุ์แอฟริกาใต้) Brazilian variant (สายพันธุ์บราซิล) โดยใช้กระบวนการประสมคำ นอกจากนี้ยังพบข้อมูลที่กล่าวว่า คำว่า COVID มาจาก Chinese Originated Viral Infectious Disease (Infotagion, 2020) ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นกระบวนการสร้างคำแบบคำย่อ

อย่างไรก็ดี การเรียกชื่อสายพันธุ์ตามสถานที่หรือแหล่งที่มีการตรวจพบเชื้อเป็นการใช้ภาษาที่อาจส่งผลเสียกับผู้คนที่อาศัยในประเทศนั้น เนื่องจากถูกตีตรา (stigma) ว่าเป็นผู้มาจากแหล่งแพร่เชื้อโรค และนำไปสู่ความเกลียดชังกันที่สุดในที่สุด ดังที่มีเหตุการณ์ชาวเอเชียในต่างประเทศถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงหลังจากเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ด้วยเหตุนี้ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2021) จึงออกประกาศการเรียกชื่อเชื้อโควิด-19 สายพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีการตรวจพบว่าเป็นเชื้อกลายพันธุ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ เชื้อกลายพันธุ์ที่น่ากังวล (Variants of Concern หรือ VOC) และเชื้อกลายพันธุ์ที่น่าสนใจ (Variants of Interest หรือ VOI) และให้เรียกชื่อตามอักษรกรีก เช่น Alpha, Beta, Gamma เพื่อให้ง่ายต่อการพูดถึงเชื้อโรคและลดการตีตราผู้คนที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ตรวจพบเชื้อกลายพันธุ์นั้น

ปัจจุบัน องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2021) ได้จัดให้เชื้อกลายพันธุ์ที่มีการตรวจพบครั้งแรกเมื่อเดือนกันยายน 2563 ในประเทศอังกฤษ สายพันธุ์ B.1.1.7 เมื่อเดือนพฤษภาคม 2563 ในประเทศแอฟริกาใต้ สายพันธุ์ B.1.351 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2563 ในประเทศบราซิล สายพันธุ์ P.1 และเมื่อเดือนตุลาคม 2563 ในประเทศอินเดีย สายพันธุ์ B.1.617.2 อยู่ในกลุ่มเชื้อกลายพันธุ์ที่น่ากังวล และตั้งชื่อว่า Alpha, Beta, Gamma และ Delta ตามลำดับ และได้จัดให้เชื้อกลายพันธุ์มีการตรวจพบครั้งแรกเมื่อเดือนมีนาคม 2563 ในประเทศสหรัฐอเมริกา สายพันธุ์ B.1.427/B.1.429 เมื่อเดือนเมษายน 2563 ในประเทศบราซิล สายพันธุ์

P.2 เมื่อเดือนธันวาคม 2563 ที่พบในหลายประเทศ สายพันธุ์ B.1.525 เมื่อเดือนมกราคม 2564 ในประเทศฟิลิปปินส์ สายพันธุ์ P.3 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2563 ในประเทศสหรัฐอเมริกา สายพันธุ์ B.1.526 เมื่อเดือนตุลาคม 2563 ในประเทศอินเดีย สายพันธุ์ B.1.617.1 และเมื่อเดือนธันวาคม 2563 ในประเทศเปรู สายพันธุ์ C.37 อยู่ในกลุ่มเชื้อกลายพันธุ์ที่น่าสนใจ และตั้งชื่อว่า Epsilon, Zeta, Eta, Theta, Iota, Kappa และ Lambda ตามลำดับ

การนำอักษรกรีกแต่ละตัวอักษร ซึ่งไม่มีความหมายในตัวเองมาใช้อ้างถึงเชื้อไวรัสโคโรนากลายพันธุ์สายพันธุ์ต่าง ๆ เป็นการเลี่ยงไม่ระบุถึงตัวบุคคลหรือสถานที่ ช่วยลดร่องรอยการสื่อความหมายไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง ลักษณะดังกล่าวจัดได้ว่าเป็นการใช้ภาษาที่ไม่แสดงถึงการแบ่งแยก ตีตราหรือเหยียดผู้อื่น หรือที่เรียกว่า ความถูกต้องทางการเมือง (political correctness) ซึ่งคำนี้หมายรวมถึงการใช้ภาษาเพื่อลดการเหยียดเพศ วัย สติปัญญา ความบกพร่องทางร่างกาย เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม รสนิยม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเหยียดมนุษย์ด้วยกัน

4.10. หมวดยโรค/อาการที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการระบาดโรคโควิด-19

คำกลุ่มนี้เกิดจากกระบวนการประสมคำที่มีอยู่แล้วในภาษาอังกฤษมาเพื่อสื่อความหมายถึงโรคหรืออาการที่เกิดขึ้นกับมนุษย์หลังจากการอุบัติขึ้นของโรคโควิด-19 โดยต้องมีวิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม เมื่อเชื้อโรคโควิด-19 แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและรุนแรงทั่วโลก วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนรูปแบบไปอย่างมาก จนมีคำว่า “New Normal” หรือ วิถีชีวิตปกติใหม่ เกิดขึ้น ไม่เพียงการรักษาสุขอนามัยส่วนตัวด้วยการสวมหน้ากากอนามัย ล้างมือบ่อย ๆ เว้นระยะห่างจากบุคคลอื่น หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด รูปแบบการทำงานจากแต่เดิมที่ทำงานในสำนักงานหรือองค์กร มีการเปลี่ยนเป็นทำงานจากที่บ้าน หรือ Work from home ซึ่งจำเป็นต้องมีการใช้แอปพลิเคชันเข้ามาช่วยให้การทำงานยังคงประสิทธิภาพได้ใกล้เคียงจากการทำงานในที่ทำงาน ไม่เว้นแม้แต่การจัดการเรียนการสอนที่ไม่สามารถปฏิบัติการในที่ที่ตั้งได้ดังเดิม ก็จำเป็นต้องพึ่งเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนเช่นกัน ด้วยรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเกิดอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ เกิดขึ้น พบคำที่แสดงโรคหรืออาการที่เกิดขึ้นเนื่องจากโรคโควิด-19 จำนวน 4 คำ ดังนี้

Zoom Fatigue (ความเหนื่อยล้าจากการประชุมออนไลน์)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า Zoom (แอปพลิเคชันสำหรับประชุมออนไลน์) และ fatigue (ความเหนื่อยล้า) มาประกอบเข้าด้วยกัน อาการนี้เรียกอีกชื่อว่า Virtual Fatigue ในที่นี้ คำว่า Zoom มีการนำมาใช้ในความหมายที่อ้างถึงแอปพลิเคชันสำหรับประชุมออนไลน์อื่นด้วย เช่น Google Meet, Microsoft Teams, Line VDO Call, FaceTime ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการเปรียบเทียบชนิดหนึ่ง เรียกว่า นามนัย ซึ่งเป็นการนำเอาสิ่งหนึ่งมาใช้เพื่ออ้างถึงอีกสิ่งหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกัน ในที่นี้เป็นนามนัยแบบส่วนหนึ่งแทนทั้งหมด (Part for Whole)

Ramachandran (2021) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดอาการนี้ขึ้น 4 สาเหตุ ได้แก่ 1) การจ้องมองหน้าจอในระยะใกล้เป็นระยะเวลานาน เนื่องจากการประชุมทางไกลผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ แตกต่างจากการประชุมแบบเห็นหน้า ที่ผู้ร่วมประชุมจะมองคู่สนทนาเป็นระยะ ๆ ละสายตาเพื่อบันทึกการประชุม หรือมองสิ่งต่าง ๆ แต่การ

ประชุมออนไลน์ ผู้เข้าประชุมจะต้องจ้องหน้าจอคอมพิวเตอร์ตลอดเวลา 2) การมองเห็นใบหน้าตนเองตลอดเวลา ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดธรรมชาติ และก่อให้เกิดความเครียด 3) การขยับและเคลื่อนไหวร่างกายน้อยลง หากเป็นการพูดคุยแบบที่ได้พบเจอกันหรือสนทนาทางโทรศัพท์ เราสามารถเดินไปไหนมาไหนได้ แต่การประชุมออนไลน์ทำให้เราต้องนั่งอยู่ที่เดิม ซึ่งการถูกจำกัดการเคลื่อนไหว ทำให้ร่างกายรู้สึกไม่ผ่อนคลาย 4) ความคิดทำงานหนักขึ้นมาก เนื่องจากต้องตีความอวัจนภาษาของผู้ร่วมประชุมจากหน้าจอเล็ก ๆ และแสดงสีหน้าท่าทางมากขึ้นเพื่อให้คู่สนทนารับรู้และตีความได้ว่าเรารู้สึกอย่างไร

Zoom Dysmorphia (โรคไม่ชอบหน้าตาตัวเองเนื่องจากการประชุมออนไลน์)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า Zoom (แอปพลิเคชันสำหรับประชุมออนไลน์) และ Dysmorphia (โรคไม่ชอบรูปร่างหน้าตาตัวเอง) มาประกอบเข้าด้วยกัน โดยคำว่า Zoom ในที่นี้มีการนำมาใช้ในการขยายความหมายแบบนามนัยส่วนหนึ่งแทนทั้งหมด (Part for Whole) เช่นกับตัวอย่างที่ผ่านมา ส่วนคำว่า Dysmorphia เกิดจากการสร้างคำแบบการแปลง ที่นำหน่วยคำเดิมท้าย -ia ท้ายคำว่า morph ที่หมายถึง รูปร่าง (form) รูปทรง (shape) และเติมหน่วยคำเดิมหน้า dys- ที่แปลว่า แย่ ไม่ดี น่าเกลียด คำนี้เป็นที่รู้จักในอาการทางจิตอย่างหนึ่งที่เรียกว่า Body Dysmorphic Disorder (BDD) โรคไม่ชอบรูปร่างหน้าตาของตนเอง โดยคิดว่าตัวเองมีรูปร่างหรือมีอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนผิดปกติ

ด้วยเหตุที่ใช้แอปพลิเคชันในการประชุมออนไลน์ที่เราต้องเห็นตัวเองเหมือนส่องกระจกอยู่ตลอดเวลา ทำให้หลายคนเริ่มมองเห็นจุดบกพร่องของใบหน้าตัวเอง และเกิดความรู้สึกไม่ชอบใจ Bryce (2020) เขียนบทความออนไลน์เกี่ยวกับการประชุมออนไลน์ที่ทำให้คนที่มีอาการนี้อยู่แล้วมีอาการที่แย่ลง เพราะเกิดการเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่น ๆ ที่ปรากฏในหน้าจอ มีความกังวลเพิ่มมากขึ้นกับจุดบกพร่องต่าง ๆ และใช้เวลาหมดไปกับความพยายามจะปกปิดหรืออำพรางสิ่งที่ตนเองว่าเป็นจุดบกพร่อง ซึ่งคนอื่นอาจจะไม่ได้สังเกต ที่น่ากังวลคือหากหมกหมุ่นกับความรู้สึกดังกล่าวนี้เป็นเวลานานอาจทำให้เกิดโรคซึมเศร้า จนอาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้

Cabin fever (อาการเบื่อบ้าน)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า cabin (ห้องส่วนตัว หรือบ้านขนาดเล็กที่อยู่ในป่าหรือพื้นที่ห่างไกล) และ fever (ไข้) มาประกอบเข้าด้วยกัน อาการดังกล่าวแสดงถึงสภาวะกดดันทางจิตใจที่ต้องอยู่แต่ในบ้าน ต้องอยู่ห่างไกลจากสังคมและผู้คน เนื่องจากภายนอกบ้านไม่ปลอดภัยและเสี่ยงที่จะได้รับเชื้อโรค การดำเนินชีวิตในแต่ละวันจึงอยู่แต่ในบ้าน จากเดิมที่เคยไปที่ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ นักเรียน นักศึกษาได้ออกไปโรงเรียน มหาวิทยาลัย แวะเดินห้างสรรพสินค้า ดูหนังในโรงหนัง คนวัยทำงานได้ออกไปที่ทำงาน นั่งทำงานที่ co-working space นั่งรับประทานอาหารในร้านอาหาร เดินทางไปท่องเที่ยวต่างจังหวัด เดินทางออกนอกประเทศ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เคยทำได้ตอนนี้ถูกจำกัดเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ก่อให้เกิดความอึดอัด เบื่อหน่าย ส่งผลต่ออารมณ์ด้านลบ เกิดความทุกข์

อย่างไรก็ดี Vaile Wright นักจิตวิทยาแห่งสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (American Psychological Association) (Rogers, 2020) กล่าวว่าอาการดังกล่าวไม่ใช่อาการผิดปกติทางจิตแต่อย่างใด เป็นเพียงความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับสถานการณ์ที่ต้องพบเจอเท่านั้น ซึ่งบุคลิกและอารมณ์ของแต่ละคนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาความรู้สึกนี้ขึ้น เช่น หากเราเป็นคนชอบพบเจอผู้คน ชอบเข้าสังคม (extrovert) เมื่อเกิดความจำเป็นที่ต้องจำกัดพื้นที่ในสถานการณ์เช่นนี้ ก็มีแนวโน้มที่เราจะรู้สึก “เบื่อบ้าน” ได้มากกว่าคนที่มีลักษณะตรงข้าม จะเห็นได้ว่า คำว่า cabin ในที่นี้มีการนำมาใช้ในการขยายความหมายแบบนามนัยส่วนหนึ่งแทนทั้งหมด (Part for Whole) เช่นกัน โดยใช้เพื่อแทนสถานที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น บ้าน คอนโด อพาร์ทเมนต์ ที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่หรือเล็กก็ตาม

Cave Syndrome (อาการติดถ้ำ)

คำนี้เกิดจากการนำคำว่า cave (ถ้ำ) และ syndrome (อาการของโรค) มาประกอบเข้าด้วยกัน ในที่นี้พบการใช้คำว่า ถ้ำ ในเชิงเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ เพื่ออ้างถึงบ้านหรือสถานที่ที่เราอาศัยอยู่และทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็น “ถ้ำ” ซึ่งหมายถึง ช่องที่เป็นโพรงลึกเข้าไปในพื้นดินหรือภูเขา อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์กระทำขึ้น มีขนาดใหญ่พอที่มนุษย์สามารถเข้าไปได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 531) เพื่อสื่อถึงความห่างไกลจากผู้คน การติดตอสื่อสาร เนื่องจากครั้งแรกที่มีการตรวจพบเชื้อโรคโควิด19 เมื่อปี 2019 จนถึงปัจจุบันปี 2021 นับได้ว่าเป็นเวลา 3 ปีแล้วที่เราต้องใช้ชีวิตอยู่กับเชื้อโรคนี้นี้ มีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม อยู่บ้านมากขึ้น และด้วยการแพร่ระบาดของรุนแรงของเชื้อโรค ทำให้ผู้คนมีความหวาดกลัวว่าจะไม่ปลอดภัยหากต้องจะออกจากบ้าน รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้วยกลัวจะได้รับเชื้อโรค Fernstrom (2021) กล่าวว่าอาการนี้ไม่ใช่อาการทางจิตเช่นกัน แต่เป็นความรู้สึกวิตกกังวลและหวาดกลัวที่จะกลับมาใช้ชีวิตปกติในสังคม แม้ว่าจะได้รับวัคซีนครบแล้วก็ตาม

5. บทสรุป

การวิเคราะห์การสร้างคำภาษาอังกฤษและหมวดหมู่ทางความหมายของคำที่เกิดขึ้นในระยะที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ช่างต้นแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของโรคที่สะท้อนให้เห็นได้จากคำจำนวนมากที่นำมาใช้เพื่อสื่อสารข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสืบเนื่องจากโรค คำในหมวดเชื้อเชื้อไวรัสโคโรนา-19 แสดงให้เห็นว่าเชื้อไวรัสดังกล่าวได้แพร่กระจายไปทั่วโลกและเกิดกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ใหม่ ๆ จนเกิดคำเรียกที่ระบุแหล่งที่มาของเชื้อโรค โดยนำชื่อประเทศต่าง ๆ ที่มีการพบเชื้อกลายพันธุ์มาเรียกชื่อเชื้อโรคโควิด-19

คำในหมวดคน/กลุ่มคนแสดงให้เห็นว่าโรคระบาดนี้สามารถแพร่กระจายจากคนสู่คนได้ คำในหมวดการปฏิบัติตัว การแพร่ระบาด การตรวจโรค และอุปกรณ์ ทำให้เห็นว่ามนุษย์จำเป็นต้องเข้าสู่วิถีความปกติใหม่อย่างแท้จริง เนื่องจากเชื้อโรคสามารถติดต่อได้อย่างง่ายดายผ่านทางอากาศหรือการสัมผัส จนทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิต การแสดงออกผ่านอวัจนภาษา เช่น การกอด การใกล้ชิด ไม่สามารถทำได้เหมือนเดิม การออกนอกบ้านต้องสวมอุปกรณ์ที่จำเป็นในการป้องกันตัวจากเชื้อโรคอยู่เสมอ นอกจากนี้ เนื่องจากการระบาดอย่างรวดเร็ว รุนแรง

และลูกลามไปทั่วโลก มนุษย์จำเป็นต้องรีบค้นหาคำตอบว่าตัวเองติดเชื้อไวรัสแล้วหรือไม่ เพื่อจะได้รักษาได้อย่างทัน่วงทีและไม่เป็นพาหะส่งต่อเชื้อโรคให้กับผู้อื่น จึงเกิดเครื่องมือการตรวจที่ทำให้ทราบผลในระยะอันรวดเร็ว

คำในหมวดชื่อวัคซีนทำให้เห็นถึงพัฒนาการในการรักษาโรค จากการระบาดในระลอกแรกที่ยังไม่มีวัคซีนรักษา เป็นเพียงการรักษาแบบประคับประคอง จนปัจจุบันมีวัคซีนหลายประเภทมากขึ้น คำในหมวดสถานที่แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนและบริเวณที่ใช้และสร้างขึ้นเพื่อรองรับผู้ป่วยที่จำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงโรงพยาบาลเท่านั้น คำในหมวดการป้องกันแสดงให้เห็นถึงบริเวณอันจำกัด ซึ่งโดยปกติ มนุษย์เคยมีอิสระในการใช้ชีวิต เมื่อเกิดโรคระบาดขึ้น จึงต้องอยู่แต่บ้าน จนทำให้เกิดอาการและโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตามมา ซึ่งแสดงให้เห็นในหมวดโรค/อาการที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการระบาดโรคโควิด-19

ในด้านการสร้างคำ (Word formation) ขึ้นใช้ในภาษา พบว่าคำที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ของโรคโควิด-19 นี้เกิดจากนำคำที่มีอยู่แล้วในภาษามาสื่อความหมายใหม่ในบริบทที่เฉพาะเจาะจงขึ้น รวมถึงนำคำที่มีอยู่แล้วมาผ่านกระบวนการสร้างคำขึ้นใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การประสมคำ (compounding) การใช้กระบวนการสร้างคำหลายกระบวนการร่วมกัน (multiple processes) การหลอมคำ (blending) การยืมคำ (borrowing) การแปลง (derivation) และคำย่อ (acronyms) ตามลำดับ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวพบในงานวิจัยของ Butar (2021) เช่นกัน

ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง “พลังของภาษาที่มีความงอกงาม” ในลักษณะของการที่คำ ๆ หนึ่งเกิดความหมายใหม่ ๆ ขึ้นใช้ เมื่อถูกนำมาใช้ในบริบทใหม่ โดยความหมายที่เคยมีใช้แต่เดิมก็ยังคงใช้อยู่ การเปลี่ยนแปลงทางความหมายที่เกิดขึ้นเป็นลักษณะของความหมายกว้างออก โดยเกิดจากกระบวนการทางความหมายทั้งแบบอุปลักษณะและนามนัย นอกจากนี้ ยังพบว่าแม้แต่ตัวอักษรก็นำมาใช้เพื่อสื่อความหมายได้เช่นกันเพื่อเลี่ยงการตีตราและการกล่าวโทษคนหรือกลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

อย่างไรก็ดี งานวิจัยของ Butar (2021) พบกระบวนการสร้างคำแบบการแปลงมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะแหล่งข้อมูลเป็นการถาม-ตอบ และมีการเก็บข้อมูลจากคำทั้งหมดที่พบ ผลการศึกษาจึงนำเสนอการวิเคราะห์ทั้งศัพท์เฉพาะ เช่น Microorganism, Antibiotics และศัพท์ทั่วไป เช่น Protection, Irritation, Illness, Tiredness ในขณะที่งานวิจัยนี้ พบการประสมคำมากที่สุด ในด้านความหมาย งานวิจัยนี้พบคำในหมวดการปฏิบัติตัวมากที่สุด ในขณะที่พบในลำดับที่สองในงานวิจัยของ Butar (2021) ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการปฏิบัติตัวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรค

การสร้างคำและความหมายจากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงพลัง (power) ความมีชีวิต (vitality) และความสร้างสรรค์ (creativity) ของภาษาตามความจำเป็นของผู้ใช้ภาษา ตัวอย่างปรากฏการณ์ทางภาษาที่เกิดขึ้นในระยะที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ที่ได้กล่าวถึงข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการใช้ภาษา อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าภาษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่ความสำคัญในแง่ของการสื่อสารความหมายให้ตรงตามเจตนาของผู้สื่อสาร แต่ยังมีส่วนสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจอันดี ความเป็นอันหนึ่งอัน

เกี่ยวกับผู้เขียน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php

ชินนทร์ สาริภักดิ์. (2564). COVID-19 แพร่กระจายได้อย่างไร. [https://www.nsm.or.th/other-service/664-online-](https://www.nsm.or.th/other-service/664-online)

[science/knowledge-inventory/sci-article/sci-article-science-museum/4754-covid19-transmission.html](https://science.knowledge-inventory/sci-article/sci-article-science-museum/4754-covid19-transmission.html)

<https://www.thairath.co.th/scoop/1763653>

<https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2072218>

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.

https://www.ram-hosp.co.th/news_detail/849

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2526). ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ: วิวัฒนาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2563). โควิด-19 และระบาดวิทยา. <https://learningcovid.ku.ac.th/>

ภาษาอังกฤษ

- Andrews, E. (1996). Cultural Sensitivity and Political Correctness: The Linguistic Problem of Naming. *American Speech*, 71(4), 389-404.
- Bryce, A. (2020, May 14). *Constant Zoom calls are worsening people's body dysmorphia*.
<https://metro.co.uk/2020/05/14/constant-zoom-calls-are-worsening-peoples-body-dysmorphia-12697948/>
- Butar, B. P. B. (2021). *The Word Formation and Semantic Domains in COVID-19 Sections in WHO Website*.
Yogyakarta: Department of English Letters, Faculty of Letters, Universitas Sanata Dharma.
- Encyclopedia Britannica Inc. (2021). <https://www.britannica.com/topic/political-correctness>
- Fernstrom, M. (2021, May 18). *What is Covid 'cave syndrome' — and how to fix it*.
<https://www.nbcnews.com/know-your-value/feature/what-covid-cave-syndrome-how-fix-it-ncna1267630>
- Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2017). *An introduction to language* (11th ed.). Boston, MA: Cengage.
- Gohd, C. (2020). *Russia names its 1st COVID-19 vaccine 'Sputnik V' after space race triumph*.
<https://www.space.com/russia-names-coronavirus-vaccine-sputnik-v.html>
- Infotagion. (2020). *Factcheck: Does Covid stand for 'Chinese Originated Viral Infectious Disease'?*.
<https://infotagion.com/factcheck-does-covid-stand-for-chinese-originated-viral-infectious-disease/>
- Merriam-Webster. (2021). <https://www.merriam-webster.com/dictionary/curfew>
- Ramachandran, V. (2021, February 23). *Stanford researchers identify four causes for 'Zoom fatigue' and their simple fixes*. <https://news.stanford.edu/2021/02/23/four-causes-zoom-fatigue-solutions/>
- Ratanakul, T. (2018). เหตุใดเธอจึงไม่ยอมฉีด? ที่มาของความกลัววัคซีนสู่ 'ลัทธิต่อต้านวัคซีน'.
<https://thematter.co/science-tech/history-of-anti-vaccine/63544>
- Roger, Kristen. (2020, March 19). *Do I have 'cabin fever'? What it is, how to 'cure' it*.
<https://edition.cnn.com/2020/03/19/health/coronavirus-cabin-fever-definition-quarantine-wellness/index.html>
- Simatupang, E. C., & Supri, I. Z. (2020). *Compound words that occur during the global pandemic covid-19: A morphosemantic study*. *English Review, Journal of English Education*, 8 (2) , 2 9 1 - 2 9 8 . doi: 10.25134/erjee.v8i2.2824.
- Thai PBS. (2564). *Hospital คืออะไร*. <https://covid19.thaipbs.or.th/faq/?post=25645>
- UNICEF (2020). *Physical not social distancing*. <https://www.unicef.org/sudan/press-releases/physical-not-social-distancing>
- World Health Organization. (2021, June 15). *Tracking SARS-CoV-2 variants*.
<https://www.who.int/en/activities/tracking-SARS-CoV-2-variants/>
- Yule, G. (2006). *The study of language* (3rd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

ประสบการณ์ทางจิตใจของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด ที่ประสบกับภาวะความ เหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

Psychological Experience of Trainee Counselors with Compassion Fatigue

วงศ์ธรณ์ ทุมกิจจ

Wongsathorn Thumkijj

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Faculty of Psychology, Chulalongkorn University

พนิตา เสือวรรณศรี

Panita Suavansri

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Faculty of Psychology, Chulalongkorn University

Received: 9 August 2021

Revised: 28 September 2021

Accepted: 1 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ถึงประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่เคยหรือประสบกับภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยคุณภาพแนววิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ เก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่เคยหรือกำลังประสบกับภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจทั้งหมด 7 ราย ผลการวิจัยพบ 3 ประเด็นหลักที่สำคัญได้แก่ 1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ โดยประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ ทักษะและประสบการณ์ และการจัดการตนเองและการบริการ 2) ผลกระทบของภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ โดยประกอบด้วย ประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตประจำวันลดลง และ ความยากที่จะแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ 3) การจัดการกับภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจประกอบด้วย การให้เวลาดูแลตัวเอง และการสนับสนุนจากสังคมรอบข้าง โดยผลการวิจัยครั้งนี้สามารถเป็นข้อมูลให้แก่ นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่เคยหรือประสบกับภาวะกับความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจเพื่อที่จะสามารถทำความเข้าใจกับความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจเพื่อเป็นการป้องกันและจัดการกับภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ รวมถึงเพื่อเป็นข้อมูลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือและป้องกันกับนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่กำลังหรือประสบกับภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

คำสำคัญ: จิตวิทยาการปรึกษา, ความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ, นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด

Abstract

The principle aim of this qualitative research is to explore psychological experience of trainee counselors with compassion fatigue. The data were analyzed using Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) and collected via semi-structured in-depth interviews. The participants included seven trainee counselors with compassion fatigue. The findings were grouped into three main themes: 1) factors that cause compassion fatigue which include client participation, skill and experience and self-management and service, 2) effect of compassion fatigue involving decreased efficiency in daily life and difficulty showing empathy, and 3) dealing with compassion fatigue which include self-care and support from surrounding communities. The results of this research offer some important insights for trainee counselors who have experienced compassion fatigue and those who involved with trainee counselors which allow them to further prevent and manage their compassion fatigue.

Keywords: Counseling Psychology, Compassion Fatigue, Trainee Counselors

บทนำ

ในวิชาชีพของการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษานั้นจะต้องมีการผ่านการศึกษาอย่างเป็นระบบ (โสรัจ โพธิ์แก้ว, 2553) ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การทำความเข้าใจกับทฤษฎี การฝึกฝนทักษะที่จำเป็นต่อการบริการ การปรึกษาและหนึ่งในสิ่งที่ต้องพบเจออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือการฝึกงาน หรือการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษา ฝึกหัดที่ฝึกกับผู้รับบริการจริง

ในช่วงของนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ฝึกงานหรือเรียกว่าเป็นช่วงที่ทำงานในบริบทของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด ซึ่งเป็นการนำความรู้ที่เรียนและฝึกฝนมาในขั้นก่อนการฝึกงานมาใช้กับสถานการณ์จริง Rønnestad และ Skovholt (2003) กล่าวว่านักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดเป็นช่วงเวลาที่นักจิตวิทยาการปรึกษาในขั้นนี้อาจเกิดความกังวล มีการรับรู้ถึงข้อด้อย-ข้อเด่นของตนเองชัดเจนมากขึ้น พยายามพัฒนาตนเองและพยายามเลี่ยงความผิดพลาดและการเกิดความคิดที่ต้องการทำให้การบริการนั้นไร้ที่ติ และอยู่ในช่วงที่ยังไม่จบการศึกษา ทำให้อาจทำให้มีความกดดัน ความกังวลและความสงสัยในความสามารถของตนเองขึ้นมา จนเกิดความไม่มั่นใจในตนเองอันเนื่องมาจากยังไม่มีประสบการณ์มากนักด้วย ทำให้นักจิตวิทยาในขั้นนี้ยังไม่สามารถนำความรู้ที่เรียนมาในภาคทฤษฎีและการฝึกกับผู้รับบริการจำลองมาผสานกับตัวเองและนำไปใช้กับผู้รับบริการจริงได้อย่างไม่เป็นธรรมชาติมากนัก Chi, Glaser และ Farr (1988) กล่าวว่าในบุคคลที่เกิดความกังวล ความตื่นเต้นและความไม่มั่นใจในตนเองแล้วละเลยที่จะรับรู้และดูแลตนเองนั้น ผลที่ตามมาคือมีความสัมพันธ์ทางลบกับการบริการหรือกล่าวคืออาจทำให้การบริการการปรึกษามีปัญหาหรือไม่ได้ตามมาตรฐานที่ควรเป็นได้ (Yassen, 1995) ด้วยเหตุนี้นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดจึงควรที่จะต้องมีการดูแลตนเอง โดยอาจเป็นจากการพึ่งพาปัจจัยภายนอกมาช่วยจัดการกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้ โดยปัจจัยภายนอกในที่นี้อาจเป็น เพื่อน อาจารย์นิเทศก์ หรือการหาองค์ความรู้เพิ่มเติม เช่น จากงานวิจัยหรือหนังสือ เป็นต้น

ในบทบาทของนักจิตวิทยาการศึกษา หนึ่งในคุณสมบัติที่ควรมีคือความใส่ใจ (Empathy) ซึ่งเป็นความสามารถในการรับรู้เรื่องราว ความรู้สึก อารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของผู้รับบริการ ผ่านการร่วมรู้สึกและการเห็นอกเห็นใจ (Rogers, 1975) โดยการใส่ใจของนักจิตวิทยาการศึกษาที่มีให้กับผู้รับบริการนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกเห็นใจของนักจิตวิทยาการศึกษาว่าสามารถรับรู้ผู้รับบริการได้ถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึก พฤติกรรม และที่มาที่ไปของเรื่องราวที่ผู้รับบริการส่งมาให้ ทำให้เกิดสัมพันธภาพของการบำบัดระหว่างนักจิตวิทยาการศึกษาและผู้รับบริการที่ดีขึ้นได้ เพื่อทำให้กระบวนการศึกษามีประสิทธิภาพ และสามารถประสพผลตามที่วางไว้ได้ และในการที่นักจิตวิทยาการศึกษาต้องมีการใส่ใจซ้ำ ๆ ต่อผู้รับบริการ หรือเป็นชีวิตประจำวันในการทำงาน อาจทำให้นักจิตวิทยาการศึกษาบางคนเผชิญกับสภาวะที่เหนื่อยล้าทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ จนส่งผลให้การแสดงออกถึงความใส่ใจและความเห็นอกเห็นใจน้อยลง หรือไม่สามารทำได้ (Figley, 1995) ซึ่งสภาวะที่กล่าวมาคือ ความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ (Compassion Fatigue)

ความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ คือสภาวะการเหนื่อยล้าทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ที่จะแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ เนื่องจากต้องดูแล ช่วยเหลือ ผู้รับบริการ และมีความต้องการที่จะช่วยเหลืออย่างแรงกล้า แต่ด้วยการที่ต้องเจอประสบการณ์ซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าจากการเห็นอกเห็นใจ และความสามารถในการแสดงความรู้สึกร่วมทั้งทางกายและจิตใจนั้นลดน้อยลง (Figley, 2002) ซึ่งการที่นักจิตวิทยาการศึกษาประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจจะมีแนวโน้มทำให้การใส่ใจกับผู้รับบริการมีน้อยลง ส่งผลให้ผู้รับบริการมีความเชื่อใจในนักจิตวิทยาการศึกษาน้อยลง ซึ่งความเชื่อใจนี้สัมพันธ์กับความสัมพันธ์และประสิทธิภาพในการบำบัดด้วย กล่าวคือถ้าหากความสัมพันธ์ในการบำบัดซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้กระบวนการศึกษาประสบความสำเร็จนั้นลดน้อยลงจะทำให้กระบวนการศึกษานั้นประสบผลสำเร็จได้น้อยลงหรือไม่มีประสิทธิภาพได้ (Figley, 1995; Figley, 2002; Pfifferling และ Gilley, 2000; Slatten, Carson, & Carson, 2011)

โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจนั้นมีหลากหลาย อาทิเช่น บรรยากาศในการทำงาน การรับรู้ประสบการณ์จากผู้รับบริการ และอื่น ๆ โดยหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อตัวแปรความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจคือ ความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) การรับรู้อารมณ์ร่วมกับผู้ที่บอบช้ำทางจิตใจ และ การที่ต้องรับรู้ประสบการณ์เหล่านั้นซ้ำ ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ที่ทำให้บุคคลเสี่ยงต่อการเผชิญกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ (Figley, 2002)

ความมุ่งมั่นที่จะอยากช่วยเหลือผู้มารับบริการเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ โดยผู้ให้บริการด้านสุขภาพยังคงต้องมีความมุ่งมั่นที่จะอยากช่วยเหลือผู้มารับบริการ ทำให้ยังคงฝันที่จะใส่ใจเพราะเชื่อว่าตนเองจะสามารถรับรู้เรื่องราวของผู้ที่บอบช้ำทางจิตใจได้มากขึ้น แต่กลับยิ่งทำให้ตกอยู่ในสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจมากขึ้น (Pfifferling & Gilley, 2000) รวมถึงในช่วงหลังจากปี ค.ศ. 2000 พบว่าความต้องการในสังคมที่ต้องการบริการการดูแลสุขภาพทางจิตใจนั้นมีมากขึ้น กล่าวคือมีผู้คนที่ต้องการดูแลและรับการใส่ใจที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้บริการด้านสุขภาพหรือนักบำบัดต้องเจอกับ

ผู้บริการเป็นจำนวนมาก จึงยังทำให้ต้องใช้เวลาส่วนมากอยู่กับผู้ที่บอบซ้ำทางจิตใจหรือผู้รับบริการ ทำให้ผู้ให้บริการด้านสุขภาพหรือนักบำบัดต้องเจอกับสภาพแวดล้อมที่ต้องใช้ความเห็นอกเห็นใจและเจอกับประสบการณ์เหล่านั้นซ้ำ ๆ จนอาจส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้

ด้วยความสำคัญของการทำความเข้าใจเรื่องความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้ในอาชีพที่ช่วยเหลือผู้คน (Portnoy, 2011) ซึ่งในงานวิจัยนี้คือในอาชีพนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัด โดยจากประสบการณ์ส่วนตัวนั้นนับว่าเป็นขั้นที่มักเกิดความรู้สึกเหนื่อยล้าไม่ว่าจะทางจิตใจหรือทางกายในตนเอง โดยในหลายครั้งผู้วิจัยไม่เข้าใจว่ากำลังประสบกับความรู้สึกอะไรอยู่ และไม่รู้ว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร สาเหตุที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในระบุดังกล่าวโดยเฉพาะเนื่องจากผู้วิจัยต้องการเรียนรู้ถึงประสบการณ์ความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อประเด็นความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจในกลุ่มประชากรนี้ได้มากขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในองค์ความรู้ที่อาจช่วยให้นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดหรือในขั้นอื่น และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักจิตวิทยาการปรึกษา เช่น อาจารย์หรืออาจารย์นิเทศก์ ได้เข้าใจถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ เพื่อให้นำไปสู่การสร้างเสริมองค์ความรู้และการจัดการดูแลต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น ถึงแม้จะมีงานจำนวนหนึ่งที่ศึกษาถึงตัวแปรความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจทั้งในบริบทต่างประเทศและประเทศไทยทั้งในกลุ่มประชากรนักจิตวิทยาการปรึกษาและในผู้บริการด้านสุขภาพ แต่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาถึงตัวแปรดังกล่าวในบริบทของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษาในงานวิจัย อีกทั้งจากการศึกษาของ Rønnestad และ Skovholt (2003) ที่กล่าวถึงความสำคัญว่างานวิจัยนั้นจะเป็นหนึ่งในปัจจัยและเป็นองค์ความรู้ที่ช่วยให้ทั้งตัวนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่พบเจอกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้รับประโยชน์ โดยเฉพาะในบริบทของจิตวิทยาการปรึกษาในสังคมไทย โดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือเพื่อเรียนรู้ถึงประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่เคยหรือกำลังประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ และเพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่เคยหรือกำลังประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาประสบการณ์เชิงลึกเกี่ยวกับนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่เคยหรือกำลังประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนววิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความ หรือ Interpretative Phenomenological Analysis: IPA (Smith, 2009) โดยผู้วิจัยเลือกวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนววิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความเนื่องจากประเด็นความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจนั้นยังคงเป็นเรื่องใหม่ และผู้ที่ประสบนั้นอาจจะยังไม่ตระหนักว่าตนเองกำลังหรือเคยประสบกับสภาวะนี้ ทำให้ต้องมีผู้วิจัยที่ซึ่งศึกษาและทำความเข้าใจประเด็นความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจอย่างลึกซึ้งซึ่งมารวมตีความประสบการณ์เหล่านั้นร่วมกันหรือการตีความสองชั้น (Double Hermeneutic) โดยในการร่วมตีความร่วมกันคือการที่ผู้ให้ข้อมูลได้เล่าถึงประสบการณ์ และประเด็นที่

เกี่ยวข้องให้กับผู้วิจัย และผู้วิจัยก็ได้รับตีความประสบการณ์ และคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้เข้าใจ และตระหนักถึงประสบการณ์ของตนเองได้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถให้ข้อมูลได้ลึกซึ้งมากขึ้นด้วย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

- 1) เป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่ผ่านการศึกษาร้อยหรืออยู่ในช่วงการศึกษานักจิตวิทยาการปรึกษาอย่างเป็นระบบที่มีการให้บริการการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในรายวิชาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาฝึกปฏิบัติและการฝึกงานขั้นต้นด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและจิตบำบัด
- 2) ยังไม่สำเร็จการศึกษา
- 3) เป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่เคยหรือกำลังประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล มีดังนี้

- 1) ออม (นามสมมติ) เพศชาย โดยผ่านการบริการการปรึกษาฝึกหัดมาแล้ว 2 ภาคเรียน มีการนิเทศก์ชั้นต่ำ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 2) แบงค์ (นามสมมติ) เพศชาย โดยผ่านการบริการการปรึกษาฝึกหัดมาแล้ว 2 ภาคเรียน มีการนิเทศก์ชั้นต่ำ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 3) นัต (นามสมมติ) เพศหญิง โดยผ่านการบริการการปรึกษาฝึกหัดมาแล้ว 2 ภาคเรียน มีการนิเทศก์ชั้นต่ำ 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 4) กัน (นามสมมติ) เพศหญิง โดยผ่านการบริการการปรึกษาฝึกหัดมาแล้ว 2 ภาคเรียน มีการนิเทศก์ชั้นต่ำ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 5) วาน (นามสมมติ) เพศชาย โดยผ่านการบริการการปรึกษาฝึกหัดมาแล้ว 1 ภาคเรียน มีการนิเทศก์ชั้นต่ำ 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 6) มน (นามสมมติ) เพศชาย โดยผ่านการบริการการปรึกษาฝึกหัดมาแล้ว 1 ภาคเรียน มีการนิเทศก์ชั้นต่ำ 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 7) น้ำ (นามสมมติ) เพศหญิง โดยผ่านการบริการการปรึกษาฝึกหัดมาแล้ว 1 ภาคเรียน มีการนิเทศก์ชั้นต่ำ 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1) ผู้วิจัย โดยผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์การเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดที่เคยประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจมาก่อนในช่วงที่ผู้วิจัยเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดเคยได้ประสบกับความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ โดยเบื้องต้นไม่ได้ตระหนักว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองคืออะไร ทำให้การแสดงออกถึงการเห็นอกเห็นใจนั้นเป็นไปได้ยาก มีความเหนื่อยล้าและสับสนจึงได้ศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการประคับประคองความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจและได้รับการช่วยเหลือจากสังคมาบช่างให้ได้เข้าใจถึงความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจมากขึ้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการร่วม

สร้างองค์ความรู้การมีส่วนร่วมในการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นการสะท้อน การสำรวจ และการพิจารณาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลให้มา โดยผู้วิจัยนั้นเคยมีประสบการณ์การเป็นนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดที่เคยประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ทำให้ผู้วิจัยคำนึงถึงอิทธิพลของสิ่งที่ผู้วิจัยมีมาก่อนต่อกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล และผู้วิจัยได้เตรียมพร้อมตนเองสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ด้วยการเรียนวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพ และศึกษาเรื่องประเด็นความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจกับนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดเพื่อที่จะได้เรียนรู้ถึงประเด็นเหล่านี้ได้อย่างชัดเจน และลึกซึ้งขึ้น

- 2) คำถามสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสามารถรับรู้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลได้อย่างเปิดเผย โดยแนวทางคำถามที่ใช้สัมภาษณ์มีทั้งหมด 3 ส่วนคือ ส่วนแรกเกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไป เช่น อายุ ชั่วโงมการฝึกงานการบริการการศึกษา ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจขณะเป็นนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัด มีตัวอย่างคำถามเช่น ประสบการณ์ของคุณที่ประสบในสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจเป็นอย่างไร ความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจส่งผลต่อการบริการการศึกษาของคุณอย่างไร ส่วนที่ 3 คือ เป็นคำถามปิดการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้ทบทวนว่ามีข้อมูลอะไรที่อยากเพิ่มเติมอีกหรือไม่ เช่น มีสิ่งใดที่อยากกล่าวถึงประสบการณ์ในสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจหรือไม่ โดยผู้วิจัยที่ศึกษาและทำความเข้าใจกับประเด็นที่ต้องการจะหาข้อมูลได้ร่วมตรวจสอบคำถามสัมภาษณ์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา และได้มีการลองนำคำถามไปใช้ก่อนสัมภาษณ์จริงเพื่อที่จะได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลได้ลึกซึ้งมากที่สุด
- 3) เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้ในการบันทึกบทสัมภาษณ์
- 4) สมุดโน้ต เพื่อใช้บันทึกจุดสำคัญ หรือประเด็นสำคัญของผู้ให้ข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์

การเก็บข้อมูล หลังการวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนกลุ่มสหสถาบันชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (COA 206.1/2562) แล้วผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ให้ข้อมูลโดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากการประชาสัมพันธ์เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา และจากผู้แนะนำเข้าสู่แหล่งข้อมูล (Gatekeeper) ซึ่งเป็นผู้เฝ้าประตูของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลไปในขณะเดียวกัน ตามรูปแบบระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ จนผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่อึดอัด กล่าวคือผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์พบว่าเริ่มมีความเหมือนกันและไม่มีประเด็นใหม่เพิ่มเติม จากนั้นจึงมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการส่งบทสัมภาษณ์ที่ถอดเป็นตัวอักษรกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบ อีกทั้งกลับไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลบางรายซ้ำเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนละเอียด และถูกต้อง โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดทั้งหมดจำนวน 7 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 3 คน ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในช่วงเดือนมีนาคมถึง

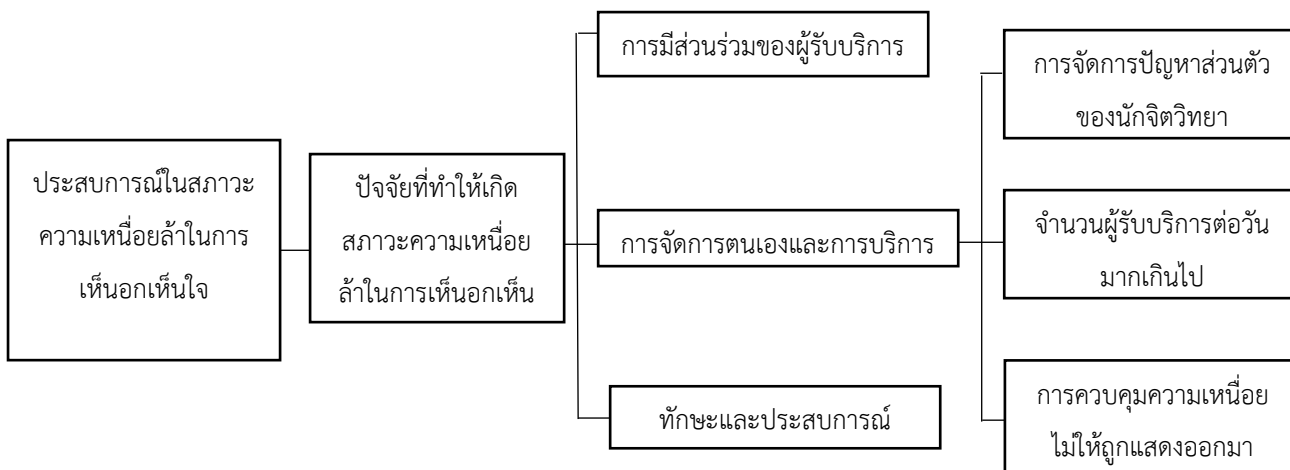
เดือนตุลาคม ปี 2563 โดยใช้เป็นการสัมภาษณ์แบบการพบหน้า และเป็นการสัมภาษณ์ออนไลน์ผ่านโปรแกรม ZOOM โดยเป็นการสัมภาษณ์ทั้งหมดหนึ่งครั้ง ครั้งละประมาณ 90 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวปรากฏการณ์วิทยาเชิงตีความ (Smith, 2009) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยถอดเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์แบบคำต่อคำจากข้อมูลบันทึกเสียงสัมภาษณ์ แล้วพิมพ์ให้ออกมาเป็นตัวอักษรและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการฟังเทปการสัมภาษณ์ซ้ำ ๆ
2. ผู้วิจัยเริ่มวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยฟังบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ อ่านบทถอดความหลายครั้ง รวมไปถึงอ่านบันทึกข้อสังเกตที่ได้จดไว้ จนผู้วิจัยเกิดความคุ้นเคย สามารถจดจำข้อมูลได้เป็นอย่างดี
3. ผู้วิจัยจัดบันทึกประเด็นสำคัญเกี่ยวกับประสบการณ์นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดที่เคยหรือกำลังประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียดและครอบคลุม
4. ผู้วิจัยมองหาความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นที่บันทึกไว้ และแปลงบันทึกประเด็นสำคัญให้เป็นใจความสำคัญ (Theme) ก็คือข้อความที่สั้น กระชับ และสะท้อนถึงแก่นความหมายของข้อมูลวิจัย
5. ผู้วิจัยจัดเรียงข้อมูลความสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกันเข้าเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ
6. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลรายอื่น ๆ ต่อไป ตามขั้นตอน 2 – 5 ที่อธิบายมาข้างต้น โดยไม่เอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเดิมมาเป็นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลใหม่ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนประสบการณ์เฉพาะของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน
7. เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลครบทุกคน ผู้วิจัยมองหาความสัมพันธ์หรือความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลทั้งหมด เพื่อจัดหมวดหมู่ใจความสำคัญระหว่างข้อมูล ในลักษณะที่ใจความสำคัญทั้งหมดโดยภาพรวมสามารถนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยในบทความนี้ เป็นผลการวิจัยเพียงส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ประสบการณ์ของนักจิตวิทยาการศึกษาที่เคยหรือกำลังประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ” โดยในบทความนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ดังนี้

แผนภาพที่ 1. ปัจจัยที่ทำให้เกิดสถานะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

1.ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

ปัจจัยที่ส่งผลให้นักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดประสบกับสถานะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ คือ การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ รวมถึง การจัดการตนเองและการบริการ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง คือ การจัดการปัญหาส่วนตัว จำนวนผู้รับบริการต่อวันมากเกินไป และการควบคุมความเหนื่อยไม่ให้ถูกแสดงออกมา และอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้แก่ ทักษะและประสบการณ์ในการบริการการศึกษา

1.1) การมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 ราย ได้ให้ข้อมูลว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดสถานะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ คือการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ โดยการที่ผู้รับบริการไม่เห็นถึงความสำคัญในการมารับการบริการการศึกษาจะไม่มีส่วนร่วมในการบริการการศึกษาเช่น ผู้รับบริการไม่มาตามนัด ผู้รับบริการแสดงการเบื่อไม่อยากรับการบริการการศึกษาตามคำกล่าวของ นัดที่กล่าวว่า

“เจอ Nature เด็ก(ผู้รับบริการ)ที่เขาไม่รับผิดชอบที่ไม่เห็นความสำคัญของการ Counseling ด้วย เราเริ่มรู้สึกว่พื้นที่ตรงนั้น Counseling ไม่ได้มีความจำเป็น เขา(ผู้รับบริการ) ไม่ได้เห็นค่าความสำคัญของการ Counseling มันเลยส่งผลให้เราไม่อยากจะมาอยู่ตรงนั้น.....เหนื่อยที่จะทำมันแล้ว” (นัด)

นัดได้ให้ข้อมูลว่าผู้รับบริการที่ไม่เห็นความสำคัญของการบริการการศึกษา ส่งผลให้นัดไม่อยากจะมาให้บริการการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ไม่มีแรงบันดาลใจในการทำการบริการการศึกษา

จากคำกล่าวของนัด ที่กล่าวว่า “เขา(ผู้รับบริการ)ไม่ได้เห็นค่าความสำคัญของการ Counseling มันเลยส่งผลให้เราไม่อยากทำ ไม่อยากอยู่ตรงนั้น.....เหนื่อยที่จะทำมันแล้ว” สามารถอธิบายได้ว่าการที่ผู้รับบริการไม่มีส่วนร่วม หรือเห็นความสำคัญของการบริการการศึกษา ส่งผลให้มีแรงบันดาลใจในการทำ การบริการการศึกษา รู้สึกว่าการบริการการศึกษาที่ไปไปไม่มีคุณค่าสำหรับผู้รับบริการ ทำให้รู้สึกว่า การบริการการศึกษาของตัวเองไร้ค่า ไม่มีความหมายอาจส่งผลให้แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจได้ยาก และเหนื่อยที่จะแสดงออก ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

“เราคิดว่าเคสจัดตั้งทำงานลำบาก ก็คือเขา(ผู้รับบริการ)ไม่ได้เป็นคนมีปัญหาโดยตรง แล้วเรา ก็ต้องคุยไปเรื่อย ๆ เจออะไรก็แก้ปัญหากันไป เขาก็ยังไม่มีปัญหา เขาก็เบื่อแล้ว ก็เหมือนไม่ได้อยากมา ก็รู้สึกท้อยาก เราก็เหนื่อยที่จะทำเหมือนกัน ”(อมม)

อมมได้อธิบายว่าผู้รับบริการไม่ได้มีแรงจูงใจหรือเกิดปัญหาที่จะมาทำการบริการการศึกษาและ รู้สึกว่าการบริการการศึกษาไม่จำเป็นสำหรับผู้รับบริการ ซึ่งส่งผลให้คุณอมม ทำการบริการการศึกษาได้ยาก และไม่มีแรงบันดาลใจในการทำบริการการศึกษา รู้สึกว่าตนเองไม่สามารถทำการบริการการศึกษาได้ อย่างราบรื่น ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

จากคำกล่าวของ ผู้ให้ข้อมูลสามารถอธิบายได้ว่าการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูล ส่งผลให้นักจิตวิทยาการ ศึกษา มีแรงบันดาลใจในการทำบริการการศึกษา รวมถึงสามารถที่จะทำให้รู้สึกว่าการบริการการศึกษาของตนเองมีคุณค่า และพร้อมที่จะทำการบริการได้อย่างเต็มที่ และไม่รู้สึเหนื่อยที่จะทำ

สรุปได้ว่า ผู้รับบริการที่ไม่เห็นถึงความสำคัญและไม่มีแรงจูงใจในการมารับการบริการการศึกษา ส่งผลให้นักจิตวิทยาการศึกษาไม่มีแรงบันดาลใจ และทำให้ไม่เห็นคุณค่าของการทำการบริการการศึกษาที่ตนเองทำ ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้

1.2) การจัดการตนเองและการบริการ

การที่นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดไม่สามารถจัดการปัญหาส่วนตัวของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแยกออกจากการบริการได้ รวมถึงการจัดการการบริการการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพอีกด้วย เช่นการไม่พิจารณาขีดจำกัดของตนเอง การรับรับผู้รับบริการต่อวันมากเกินไป นอกจากนั้นยังรวมถึง ระหว่างการบริการการศึกษา การจัดการการควบคุมความเหนื่อยระหว่างการบริการการศึกษาส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้มากขึ้นอีกด้วย ดังนี้

1.2.1) การจัดการปัญหาส่วนตัวของนักจิตวิทยา

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 รายได้ให้ข้อมูลว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ คือ เรื่องราวส่วนตัวของนักจิตวิทยาการศึกษาส่งผลให้นักจิตวิทยาการศึกษา โดยตนเองมีความกังวล ความเครียด และนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดไม่สามารถจัดการเรื่องราวส่วนตัวแยกออกจากการบริการ การศึกษาได้ ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ตามคำบอกเล่าของเบงค์ ดังนี้

“ความรู้สึกของเราที่ใหญ่กว่า น่าจะเป็นความเครียด ที่เราเครียดอยู่ เป็น
Underlying ในชีวิตอยู่แล้ว แล้วมันก็ยังไม่แก้ ยังแก้ไขออกไปไม่ได้ เราจึงยังวนอยู่กับ
เรื่องนี้(เรื่องส่วนตัว) ทำให้เราแบบทำงาน(การบริการการศึกษา)ของเราได้ไม่เต็มที่”
(แบงค์)

แบงค์ได้ให้ข้อมูลว่าในชีวิตของตนเองนั้นมีเรื่องราวปัญหาของตนเองที่ยังไม่ได้แก้ไข ยังไม่ได้จัดการกับ
ปัญหาเหล่านั้น ที่ส่งผลให้ตนเองเกิดความเครียด และเมื่อทำการบริการการศึกษายังไม่สามารถแยก
ความเครียดจากปัญหาของตนเองออกจากการบริการการศึกษาได้ส่งผลให้ตนเองไม่สามารถทำการบริการ
การศึกษาได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้การบริการการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพยิ่งทำให้ตนเองกังวล ส่งผลให้ตนเอง
เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

จากคำกล่าวของแบงค์ ที่กล่าวว่า”เราจึงยังวนอยู่กับเรื่องนี้(เรื่องส่วนตัว) ทำให้เราแบบทำงาน(การ
บริการการศึกษา)ของเราได้ไม่เต็มที่” สามารถอธิบายได้ว่าเนื่องจากมีปัญหาที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ใน
ชีวิตประจำวันอยู่ และยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาเหล่านั้นได้ส่งผลให้เกิดความเครียด ความกังวล และ
ไม่สามารถแยกความเครียด ความกังวลนั้นออกจากการบริการการศึกษาได้ส่งผลให้การบริการการศึกษาไม่มี
ประสิทธิภาพตามที่ตนเองต้องการ และด้วยความเครียด ความกังวลนั้น สะสมมาเรื่อย ๆ นอกจาก
ชีวิตประจำวันแล้ว ยังมีเรื่องของบริการการศึกษาก็ด้วยส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

สามารถอธิบายได้ว่าความเครียด ความกังวลของแบงค์ที่ตนเองประสบอยู่ และด้วยการที่ยัง
ไม่สามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือแยกความเครียดจากการบริการการศึกษาได้ เป็น
ในแนวทางเดียวกับผู้ให้ข้อมูลคนอื่นดังคำกล่าวของกัน ดังนี้

“เนื่องจากฝึกงานช่วงนั้นทำวิจัยไปด้วยฝึกงานไปด้วยเป็นเทอมที่หนักหนามาก โชกโชนมาก ช่วง
นั้นช่วงที่แบบเวลาส่วนใหญ่ถ้าไม่ได้ทำการบริการก็จะทำวิจัยเป็นช่วงที่เห็นได้ชัดว่าจะมีความ
เหนื่อยล้าทั้งทางร่างกายและจิตใจ แล้วเหมือนมันทำให้เราจะเหนื่อย ๆ เวลาทำงานไรพวกนี้
(การบริการการศึกษา)” (กัน)

กันได้ให้ข้อมูลว่าในช่วงที่ตนเองฝึกการทำการบริการการศึกษานั้น ด้วยตนเองนอกจากการฝึกการ
ทำการบริการการศึกษาแล้วยังคงมีการทำวิจัย ซึ่งการทำวิจัยส่งผลให้ตนเองนั้นเหนื่อยล้าทั้งทางร่างกายและ
จิตใจ และด้วยความเหนื่อยนี้เวลาที่ทำการบริการการศึกษานั้น จะทำให้เกิดการเหนื่อยล้าไปด้วย

จากคำกล่าวของกัน ที่กล่าวว่า”มีความเหนื่อยล้าทั้งทางร่างกายและจิตใจ แล้วเหมือนมันทำให้เรา
จะเหนื่อย ๆ เวลาทำงานไรพวกนี้(การบริการการศึกษา)ไปเลย” สามารถอธิบายได้ว่าเนื่องจากตนเองมี
งานวิจัยที่ต้องทำในช่วงการฝึกการทำการบริการการศึกษา ส่งผลให้ตนเองนั้นต้องใช้พลังงานอย่างหนักทั้ง
ทางกายและทางใจ และเมื่อต้องทำการบริการการศึกษาด้วยพลังงานที่เหลือน้อย ทำให้ตนเองไม่สามารถทำ

ให้การบริการการศึกษามีประสิทธิภาพได้ดีมากเท่าไรนัก และยังทำให้ตนเองเกิดความเหนื่อยล้าในการทำการบริการการศึกษาส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

ข้อมูลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่านักจิตวิทยาการศึกษาไม่สามารถทำการบริการการศึกษาได้อย่างเต็มที่เนื่องจากตนเองมีเรื่องราวและปัญหาที่ต้องจัดการ ซึ่งทำให้นักจิตวิทยาการศึกษามีความกังวลและความเครียดเกิดขึ้น ทำให้การบริการการศึกษากลายเป็นเรื่องที่ยากและเหนื่อย ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

สรุปได้ว่า นักจิตวิทยาการศึกษามีเรื่องราวปัญหาส่วนตัวที่ยังไม่สามารถจัดการได้ที่ต้องทำให้เกิดความกังวล และความเครียด และไม่สามารถแยกจากการทำการบริการการศึกษาได้ ส่งผลเกิดความเหนื่อยล้า ความกังวล และความเครียดมากกว่าปกติในการทำการบริการการศึกษา ทำให้ต้องใช้พลังงานมากกว่าเดิมในการบริการการศึกษา ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

1.2.2) จำนวนผู้รับบริการต่อวันมากเกินไป

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 ราย ได้ให้ข้อมูลว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ คือ การจัดการกับการรับผู้รับบริการการศึกษามากเกินไป เช่น จำนวนการรับผู้รับบริการในแต่ละวันมากเกินไปขัดจำกัดของตนเอง รวมถึงการไม่รู้ถึงขีดจำกัดในการให้บริการของตนเองในหนึ่งวัน ดังจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของกันที่กล่าวว่า

“เคสเรารับต่อเนื่องมาเรื่อย ๆ พอเสร็จคนนี้ คนต่อไปก็มาเลย ซึ่งเคสที่มึนหาลัยก็มีทั้งนัดแล้ววอล์คอิน ณ ตอนนั้นถ้าเราว่างก็อาจจะไม่ปฏิเสธแล้วก็จะรับมาเลย มันก็เป็นปัจจัยหนึ่งเหมือนกันแบบเรารับเคสมาต่อเนื่องเลย เราก็แบบไม่มีเวลาให้ตัวเองละก็เหนื่อย ๆ” (กัน)

กันได้ให้ข้อมูลว่าในช่วงที่ตนเองฝึกทำการบริการการศึกษามีผู้รับบริการมาต่อเนื่อง ทั้งที่มีนัดหมายแล้ว และมีการเข้ามาโดยไม่ได้นัดหมายส่งผลให้ตนเองรับผู้รับบริการติดต่อกันต่อเนื่อง ไม่มีเวลาให้ตนเองได้พักผ่อน เตรียมตัว ส่งผลให้เกิดการเหนื่อยล้า

จากคำกล่าวของกันที่กล่าวว่า “มันก็เป็นปัจจัยหนึ่งเหมือนกันแบบเรารับเคสมาต่อเนื่องเลย เราก็แบบไม่มีเวลาให้ตัวเองละก็เหนื่อย ๆ” สามารถอธิบายได้ว่าเมื่อต้องคอยรับผู้รับบริการอย่างต่อเนื่อง โดยที่ไม่ได้มีการพักผ่อนหรือการเตรียมตัว รวมไปถึงการรับผู้รับบริการเกินขีดจำกัดของตนเอง จะส่งผลให้ตนเองไม่มีเวลาในการดูแลตนเอง ทำให้เกิดการเหนื่อยล้า และเมื่อทำการบริการการศึกษากับความไม่พร้อมและความเหนื่อย ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้

การรับนัดกับผู้รับบริการที่เยอะเกินขีดจำกัดของตนเอง หรือต่อเนื่องอาจส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้ ดังที่นักกล่าวไว้ดังนี้

“ที่จะเห็นชัดสุด ๆ เลยก็เป็นวันที่แบบที่เรารับเคลเยอะ ๆ คือคนแรกจะไม่รู้สึก(เหนื่อยล้า)นะ พอแบบมาเรื่อย ๆ เรารับเคลมาไม่หยุดเลย ก็เริ่มแล้ว(เริ่มรู้สึกเหนื่อยล้า)” (น้ำ)

น้ำได้ให้ข้อมูลว่าในวันที่ตนเองต้องรับผู้รับบริการค่อนข้างมาก และไม่คอยได้มีเวลาพักจะส่งผลให้ตัวเองเริ่มรู้สึกเหนื่อยล้า ในช่วงผู้รับบริการคนแรก ๆ อาจจะยังไม่มีความรู้สึกมากนัก แต่เมื่อรับมาเรื่อย ๆ ก็อาจจะส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าได้

จากคำกล่าวของน้ำที่กล่าวว่า “พอแบบมาเรื่อย ๆ เรารับเคลมาไม่หยุดเลย ก็เริ่มแล้ว(เริ่มรู้สึกเหนื่อยล้า)” สามารถอธิบายได้ว่าในวันที่ตนเองรับผู้รับบริการจำนวนมา ส่งผลให้ตนเองเกิดความเหนื่อยล้าเนื่องด้วยจำนวนผู้รับบริการต่อวันเกินขีดจำกัดของตนเองส่งผลให้ตนเองต้องใช้พลังงานค่อนข้างมาก ส่งผลให้ตนเองมีความเหนื่อยล้าและทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

สรุปได้ว่าการจัดการบริการการปรึกษาเช่น ตารางเวลาในการบริการการปรึกษาที่สามารถรับผู้รับบริการตามขีดจำกัดของตนเองนั้น เช่นถ้าหากรับผู้รับบริการมากเกินไปเกินขีดจำกัดของตนเอง อาจทำให้เกิดอาการเหนื่อยล้า และเมื่อยังฝืนทำการบริการการปรึกษา อาจส่งผลเกี่ยวกับการเกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้

1.2.3) การควบคุมความเหนื่อยไม่ให้ถูกแสดงออกมา

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 รายได้ให้ข้อมูลถึงสาเหตุของสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจคือ การที่ตนเองจะต้องจัดการพยายามควบคุมความเหนื่อย ความเครียด ความกังวลในการทำการบริการการปรึกษารวมถึงบางครั้งผลกระทบต่าง ๆ จากสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจที่ได้รับเช่น ความเหนื่อยล้า ความยากที่จะแสดงออกถึงความเห็นใจ แต่ต้องพยายามควบคุมไม่ให้แสดงออกถึงผลกระทบดังกล่าวในระหว่างบริการการปรึกษาส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจเพิ่มมากขึ้นไปอีก โดยคำบอกเล่าของมน ดังนี้

“แบบต้องคอยควบคุมไม่ให้เราหลุดว่าเราเหนื่อย หรืออะไรอย่างเงี้ยเพื่อป้องกันการหลุดของเราว่าเราเหนื่อยในระหว่างทำ(การบริการการปรึกษา) มันแบบเหนื่อยขึ้นไปอีกนะ”(มน)

มนได้ให้ข้อมูลว่าในขณะที่ทำการบริการการปรึกษาที่ตนเองต้องพยายามควบคุมถึงความเหนื่อยล้า ความกังวล ความเครียดที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้แสดงว่าตนเองเหนื่อย หรือมีความกังวลในระหว่างบริการการปรึกษา

จากคำกล่าวของมนที่กล่าวว่า “เพื่อต้องการหลุดของเราว่าเราเหนื่อยในระหว่างทำ (การบริการการปรึกษา) มันแบบเหนื่อยขึ้นไปอีกนะ” สามารถอธิบายได้ว่าในช่วงที่ระหว่างตนเอง ในระหว่างทำการบริการการปรึกษาโดยที่ยังมีความกังวล ความเครียด แต่ไม่สามารถที่จะแสดงออกได้ตนเองจึงจัดการโดยพยายามควบคุมไม่ให้หลุดการแสดงออกว่าตนเองเหนื่อย ในระหว่างบริการการปรึกษาซึ่งผลให้เกิดการ

เหนื่อยล้า และใช้พลังงานมากขึ้นกว่าเดิม อาจส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้เช่นเดียวกับที่
น้ำกล่าววว่า

*“มันแบบเราพยายามคุมไม่ให้มันออกมาอะ ไออาการพวกนั้น(ความเหนื่อย ความเครียด) อะ
แบบความเหนื่อยอันนี้อะ ไม่อยากให้เรา(ผู้รับบริการ)เห็น กลายเป็นแย่กว่าเดิมอีก”(น้ำ)*

น้ำได้ให้ข้อมูลว่าในช่วงที่ต้องทำการบริการการศึกษานั้น ตนเองต้องพยายามควบคุมไม่ให้แสดงออก
ถึงผลกระทบจากความกังวล ความเหนื่อยล้าต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ผู้รับบริการได้เห็น

จากคำกล่าวของน้ำที่กล่าวว่า “แบบความเหนื่อยอันนี้(ความเหนื่อย ความเครียด) อะ ไม่อยากให้เรา
(ผู้รับบริการ)เห็น กลายเป็นแย่กว่าเดิมอีก” สามารถอธิบายได้ว่าตนเองต้องพยายามควบคุมความเหนื่อย หรือ
ผลกระทบที่มาจากสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจเนื่องจากไม่ต้องการให้ผู้รับบริการเห็นตนเอง
เหนื่อย หรือไม่พร้อมสำหรับการบริการการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ตนเองต้องใช้พลังงานและเหนื่อยที่จะต้อง
ควบคุมมากขึ้น ส่งผลให้การบริการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าอีกสาเหตุหนึ่งของความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจคือ การที่นักจิตวิทยาการศึกษา
ฝึกหัดกำลังประสบกับ ความเครียด ความกังวล หรือผลกระทบจากความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ และ
พยายามที่จะควบคุมไม่ให้เกิดการแสดงออกอาการเหล่านั้น ระหว่างการบริการการศึกษายังทำให้รู้สึกเหนื่อย
ล้าจากการบริการการศึกษา และทำให้แสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจได้ยากมากขึ้น ยิ่งอาจทำให้เกิดสภาวะ
ความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้เพิ่มขึ้นอีก

1.3) ขาดทักษะและประสบการณ์ในการบริการการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 รายได้ให้ข้อมูลว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ
คือ การขาดทักษะและประสบการณ์ในการบริการการศึกษาเช่น การไม่มั่นใจในทักษะ ความรู้ของตนเอง
ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจ รวมไปถึงมีทักษะความรู้ไม่มากพอที่จะทำให้การบริการการศึกษาเป็นไปได้อย่าง
ราบรื่นได้ ดังจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของออมดังนี้

*“การไม่มั่นใจว่าตัวเองมีความรู้มากพอ การคิดแบบนี้ทำให้รู้สึกเหนื่อยล้าเป็นประเด็นสำหรับ
ตัวเองนะ แบบเราขาดความมั่นใจอะ เลยทำให้เหมือนไม่ชัวร์เลยเราทำ(การบริการการศึกษา)
ถูกมั้ย มันทำให้เรากังวล แล้วกังวลก็ยิ่งเครียด ยิ่งเหนื่อยเลย”(ออม)*

ออมได้ให้ข้อมูลว่าในช่วงที่ตนเองได้ฝึกการทำการบริการการศึกษานั้นด้วยที่ตนเองยังไม่มั่นใจ ใน
การทำการบริการการศึกษาส่งผลให้ ตนเองมีความกังวลมีความเครียดเกิดขึ้นว่าตนเองนั้นทำการบริการการ
ศึกษาไปในทิศทางที่ถูกต้องหรือไม่ ส่งผลให้ขาดความมั่นใจในการทำการบริการการศึกษา

จากคำกล่าวของอ้อมที่กล่าวว่า”แบบเราขาดความมั่นใจอะ เลยทำให้เหมือนไม่ซัวร์เลยเราทำ(การบริการการศึกษา)ถูกมัย มันทำให้เรากังวล แล้วกังวลก็ยิ่งเครียด ยิ่งเหนื่อยเลย” อธิบายได้ว่าการที่ตนเองไม่มั่นใจในทักษะและประสบการณ์การบริการการศึกษาของตนเองนั้น ส่งผลให้มีความกังวล ความเครียดที่จะทำการบริการการศึกษาและด้วยความกังวล ความเครียดที่เกิดขึ้นนั้นอาจส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้เนื่องจาก มีความเครียด และกังวลในการทำการบริการการศึกษา ส่งผลให้ตนเองมีความเหนื่อยล้าในการทำการบริการการศึกษา

รวมถึงการขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจ เกิดความกังวลและทำให้เกิดความเครียดขึ้น และส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าได้ ดังคำกล่าวของกัน ดังนี้

“แบบบางที่เราไม่แน่ใจว่าที่เราทำมัน(การบริการการศึกษา)ถูกมัย สิ่งที่เราทำให้เกิดขึ้นมันปกติมัย แบบเหมือนเราไม่เคยมีประสบการณ์กับการเจออะไรแบบนี้ ทำให้เรารู้สึกกดดัน กังวล เหมือนกันนะ แล้วมันก็ทำให้เราเครียด แล้วก็แบบ เหนื่อยด้วย”(กัน)

กัน ได้ให้ข้อมูลว่าในระหว่างการฝึกการบริการการศึกษามีช่วงที่ตนเองไม่มั่นใจในการทำการบริการการศึกษาเนื่องจากตนเองไม่มีประสบการณ์ในการทำการบริการการศึกษา ส่งผลให้ตนเองรู้สึก กังวล และกดดันว่าตนเองจะสามารถทำการบริการการศึกษาได้ดีถูกต้องหรือไม่

จากคำกล่าวของกันที่กล่าวว่า “แบบเหมือนเราไม่เคยมีประสบการณ์กับการเจออะไรแบบนี้ ทำให้เรารู้สึกกดดัน กังวลเหมือนกันนะ แล้วมันก็ทำให้เราเครียด แล้วก็แบบ เหนื่อยด้วย” สามารถอธิบายได้ว่าเนื่องด้วยตนเองไม่ได้มีประสบการณ์ในการบริการการศึกษาที่มากนัก อาจส่งผลให้เกิดความไม่มั่นใจในการบริการการศึกษาทำให้เกิดความกังวล ความกดดัน ความเครียด ในการบริการการศึกษาซึ่งอาจทำให้เกิดความเหนื่อยล้า และทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้

จากข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลได้อธิบายว่า การไม่มั่นใจในความรู้ของตนเองว่ามีมากเพียงพอหรือไม่ เกิดจากการขาดประสบการณ์ในการนำความรู้ที่ตนเองมีอยู่ไปใช้กับการบริการการศึกษาจริง ซึ่งส่งผลให้นักจิตวิทยาการศึกษาเกิดความกังวลในการบริการการศึกษา โดยความกังวลที่เกิดขึ้นนี้ทำให้นักจิตวิทยาการศึกษามีสมาธิอยู่แต่กับความกังวลของตนเอง จนก่อให้เกิดความเหนื่อยที่จะแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ ส่งผลให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

สรุปได้ว่าทักษะและการบริการการศึกษาสามารถส่งผลกระทบต่อการเกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้ โดยถ้าหากนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดไม่มีทักษะและการบริการการศึกษาที่มากพอ อาจส่งผลให้ทำการบริการการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพตามที่ตนเองต้องการได้ ส่งผลให้ตนเองรู้สึกไม่มั่นใจ ในการทำการบริการ และอาจส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้

โดยถ้าหากเกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจจะทำให้มีสมาธิยาก มีการรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้ยาก หรือการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจนั้นทำได้ยาก ทำให้การบริการการศึกษานั้นมีประสิทธิภาพน้อยลง

การอภิปรายผล

ข้อค้นพบจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจคือการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการ รวมถึง การจัดการตนเองและการบริการโดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคือตัวการจัดการปัญหาส่วนตัวของนักจิตวิทยาการศึกษา จำนวนผู้รับบริการต่อวัน และการจัดการการควบคุม นอกจากนี้ยังรวมถึงทักษะและประสบการณ์ในการบริการการศึกษา

ประเด็นแรก ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจคือ ผู้รับบริการไม่มีส่วนร่วมในการบริการการศึกษา อาจส่งผลให้นักจิตวิทยาการศึกษา รู้สึกว่างานบริการการศึกษาของตนเองไม่มีคุณค่า รู้สึกว่างานบริการการศึกษาที่ตนเองไม่มีความสำคัญ ส่งผลให้การแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจนั้นแสดงออกได้ยาก เนื่องจากไม่มีแรงจูงใจในการทำการบริการการศึกษาส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเชิงคุณภาพของ Figley (1995) และ Killian (2008) ที่พบว่าหนึ่งในปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจคือ การตระหนักว่าสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่ไม่มีคุณค่าแก่ผู้รับบริการ หรือรู้สึกว่าการบริการการศึกษาที่ตนเองกำลังทำอยู่นั้นไม่มีคุณค่า ทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการบริการการศึกษา ทำให้การแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจนั้นแสดงออกมาได้ยาก

อาจกล่าวได้ว่าในการบริการการศึกษา หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ นักจิตวิทยาการศึกษาสามารถทำการบริการการศึกษามีประสิทธิภาพ หรือมีแรงจูงใจในการทำการบริการการศึกษา คือความสัมพันธ์ในการบริการการศึกษา (Therapeutic Relationship) นั้นเป็นไปได้ด้วยดี โดยการศึกษาของ Clara (1994) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในการบริการการศึกษาที่ดีคือการที่นักจิตวิทยาการศึกษานั้นทำให้ผู้รับบริการได้รับรู้ถึงความปลอดภัย และสามารถเชื่อใจในนักจิตวิทยาการศึกษาได้ รวมไปถึงผู้รับบริการก็ให้ความร่วมมือกับการบริการการศึกษาย่างเต็มที่ ส่งผลให้นักจิตวิทยาการศึกษานั้นมีแรงจูงใจในการทำการบริการด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่สอง การจัดการตนเองและการบริการ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ การจัดการปัญหาส่วนตัว โดยนักจิตวิทยาการศึกษาไม่สามารถจัดการกับปัญหาความรู้สึกในเรื่องปัญหาส่วนตัวที่ตนเองกำลังเผชิญอยู่ได้ ส่งผลให้มีความเครียด ความกังวล และยังไม่สามารถจัดการปัญหาเรื่องราวความรู้สึกส่วนตัวเหล่านั้นที่เกิดขึ้นของตนเองได้ก่อนการบริการ และไม่สามารถแยกแยะออกจากบริการการการศึกษาได้ ทำให้ระหว่างบริการการการศึกษาตนเองจึงยังคงมีความกังวล ความเครียด ในเรื่องของตนเองอยู่ด้วย ส่งผลให้มีการรบกวนสมาธิในการทำการบริการการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Figley (1995) และ Killian (2008) ที่กล่าวว่าหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เสี่ยงต่อการเกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจคือ ความเครียด ความกังวลจากข้อเรียกร้องอื่น ๆ ในชีวิต เช่นจากเหตุการณ์ที่กดดัน ตึงเครียด กังวล ที่นักจิตวิทยาการศึกษา กำลังประสบอยู่ ทำให้ต้องรับผิดชอบและจัดการ และยังไม่สามารถสะสางได้ ซึ่งจะทำให้ นักจิตวิทยาการศึกษา

ปรึกษาเกิดความเสี่ยงในการเกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้ เนื่องจากตนเองยังไม่สามารถที่จะจัดการกับปัญหาของชีวิตส่วนตัวของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแยกออกจากการบริการการปรึกษาได้ ส่งผลให้การทำการบริการการปรึกษานั้นไม่มีประสิทธิภาพอย่างที่ควรเป็น และอาจทำให้การแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจนั้นแสดงออกมาได้ยาก จึงส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

ในขณะเดียวกัน การจัดการตนเองและการบริการ ยังมีอีกหนึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ จำนวนผู้รับบริการต่อวัน โดยการจัดการการบริการการปรึกษาที่ไม่พิจารณาขีดจำกัดของตนเองและรับผู้รับบริการเกินขีดจำกัดของตนเอง ส่งผลให้ตนเองเกิดความเหนื่อยล้า และไม่มีเวลาในการเตรียมทำการบริการการปรึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stamm (2002) และ Rummell (2015) ที่กล่าวว่า ในการทำการบริการการปรึกษติดต่อกันเป็นเวลานาน ขีดจำกัดของตนเอง หรือมากจนเกินไป โดยขาดการพักผ่อนให้เพียงพอ จะทำให้บุคคลนั้นทำการบริการการปรึกษาได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงทำให้ร่างกาย และจิตใจเกิดความอ่อนล้า และเมื่อไม่สามารถแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ ทำให้ประสิทธิภาพในการบริการการปรึกษาและการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจได้ยากขึ้น โดยในการศึกษาของ Figley (1995) และการศึกษาของ Zantinge และคณะ (2007) ได้กล่าวว่าเมื่อการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจของนักจิตวิทยาการปรึกษานั้นแสดงออกได้ยากขึ้นเรื่อย ๆ จะส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้

การจัดการตนเองและการบริการ ยังมีอีกหนึ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องคือ การควบคุมความเหนื่อยไม่ให้ถูกแสดงออกมา โดยผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวว่าเมื่อตนเองได้รับผลกระทบจากความกังวล ความเหนื่อย ความทุกข์ รวมไปถึงความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ผู้ให้ข้อมูลเลือกที่จะจัดการกับผลกระทบเหล่านั้นโดยการพยายามควบคุมถึงผลกระทบต่าง ๆ ไม่ให้แสดงออกมาในระหว่างการบริการการปรึกษา แต่ด้วยผู้ให้ข้อมูลยังคงมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือผู้รับบริการ และกังวลว่าผู้รับบริการอาจจะสังเกตได้ถึงความเหนื่อยล้า และผลกระทบที่ตนเองเจอของตนเองจึงต้องพยายามควบคุมผลกระทบเหล่านั้น ซึ่งส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลต้องใช้พลังงานมากกว่าเดิมในการควบคุมพร้อมกับทำการบริการการปรึกษา ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจมากขึ้นกว่าเดิม (Pffiferling & Gilley, 2000)

ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกันกับการศึกษาของ Figley (2002) ที่ได้กล่าวว่า อีกหนึ่งปัจจัยที่นักจิตวิทยาการปรึกษาอาจประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ คือนักจิตวิทยาการปรึกษาจะพยายามควบคุมผลกระทบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเหนื่อย ความเครียด ความกังวล ไม่ให้ออกมาในระหว่างการบริการการปรึกษา เนื่องจากมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือ ทำการบริการการปรึกษาให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างที่ตนเองมุ่งหวัง แต่ทว่าผลลัพธ์นั้นกลับทำให้ตนเองต้องคอยฝืน และใช้พลังงานในการควบคุมผลกระทบเหล่านั้นมากขึ้น ส่งผลให้การบริการการปรึกษาไม่มีประสิทธิภาพได้ และยังทำให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจเพิ่มขึ้นอีก

กล่าวได้ว่านักจิตวิทยาการปรึกษาฝึกหัดนั้นด้วยความมุ่งมั่นที่จะพยายามช่วยเหลือจนเกินขอบเขต หรือขีดจำกัดของตนเองทำให้พยายามควบคุมผลกระทบต่าง ๆ ทั้งความเครียด ความกังวล และความเหนื่อย

ล้าจากเรื่องส่วนตัว หรือผลกระทบจากสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจที่ตนเองกำลังประสบอยู่ในระหว่างการบริการการศึกษา จึงพยายามที่จะควบคุมความเหนื่อยล้าเหล่านั้น โดยตามผลของการวิจัยนี้ อาจยิ่งส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ Figley Institute (2012) และ Thompson และ Amatea (2014) ที่กล่าวว่าอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจคือ ความเครียดในการเห็นอกเห็นใจ (Compassion Stress) โดยที่เป็นความรู้สึกตึงเครียด กดดันตนเองที่ต้องการพยายามจะมีความรู้สึกร่วม และมีความมุ่งมั่นอย่างมากที่จะช่วยเหลือผู้รับบริการ จนละเลยความเครียด ความกังวลของตนเอง โดยถ้าหากนักจิตวิทยาการศึกษาไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้

ประเด็นที่สาม ทักษะและประสบการณ์ การขาดทักษะและประสบการณ์ในการบริการการศึกษา ส่งผลให้นักจิตวิทยาการศึกษาไม่มั่นใจในการบริการ ทำให้กังวล และทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ดังคำกล่าวของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวว่าการขาดทักษะและประสบการณ์ นอกจากจะทำให้ตนเองมีความไม่มั่นใจในตนเองแล้วยังเกิดความกังวล ทำให้ตนเองไม่แน่ใจว่าจะทำการบริการการศึกษาไปในทิศทางใด ทำให้เกิดความเครียด ความกังวลเกิดขึ้น และทำให้ยากที่จะแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Figley (1995) กับ Sprang และ คณะ (2007) พบว่า ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำการบริการการศึกษาส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้ โดยถ้าหากบุคคลนั้น ขาดประสบการณ์ และความรู้ความสามารถ จะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เสี่ยงต่อที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้ โดยการขาดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ และความรู้จะส่งผลให้นักจิตวิทยาการศึกษา มีความกังวล ความไม่มั่นใจ ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

กล่าวได้ว่าในระดับของนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดนั้น เป็นช่วงที่ยังคงต้องมีการเรียนรู้ทักษะ และประสบการณ์อีกมากเพื่อเพิ่มความมั่นใจให้ตนเองในการทำการบริการการศึกษา ดังนั้นการขาดทักษะและประสบการณ์จึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจได้ นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดจึงควรหมั่นฝึกฝนทักษะและประสบการณ์เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้ตนเองในการทำการบริการการศึกษา และป้องกันการเกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งสอดคล้องกับการการศึกษาของ Duys และ Hedstrom (2018) ที่กล่าวว่าถ้าหากนักจิตวิทยาการศึกษาที่มีทักษะและประสบการณ์ที่แน่นและมากพอ จะทำให้การบริการการศึกษานั้นราบรื่น รวมไปถึงนักจิตวิทยาการศึกษาจะมีความมั่นใจในตนเองที่จะนำทักษะและประสบการณ์ที่ตนเองเรียนรู้ไปพัฒนาการบริการการศึกษาของตนเองให้พัฒนามากขึ้นไปอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

สำหรับนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัด

นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดควรพัฒนาและปรับปรุงทักษะประสบการณ์ของตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเองเพื่อลดความกังวลในการทำการบริการการศึกษาที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

ใจ มีการตระหนักและรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ที่ดีทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อไม่ให้ปัจจัยชีวิตด้านอื่นส่งผลกระทบต่อการศึกษา เพื่อให้มีสมาธิและการเตรียมพร้อมในการทำการบริการการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการเกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ นอกจากนี้ นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดควรหมั่นตระหนักและสำรวจตนเองว่าตนกำลังประสบกับปัญหา หรือสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจหรือไม่ เพื่อที่จะสามารถจัดการและขอความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง รวมถึงสามารถนำข้อมูลของการวิจัยไปพัฒนาและให้ความช่วยเหลือหรือคำแนะนำให้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพได้

สำหรับอาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์ควรหมั่นตรวจสอบนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดว่ายังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาชีพทั้งทางด้านทักษะ ประสบการณ์ว่าสามารถทำการบริการการศึกษาด้วยความราบรื่น และมีความมั่นใจ รวมไปถึงช่วยเหลือให้นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดมีการพิจารณาถึงขีดจำกัดของตนเอง โดยอาจารย์นิเทศก์สามารถให้ความรู้ และแนะนำให้กับนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดได้ เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ รวมไปถึงสามารถให้ความช่วยเหลือกับนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดว่ากำลังประสบกับปัญหาการบริการการศึกษา หรือปัญหาอื่น ๆ ที่สามารถทำให้เกิดความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ หรือกำลังประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจ

สำหรับการนิเทศก์

ในหลักสูตรการศึกษาเชิงจิตวิทยาฝึกปฏิบัติและการฝึกงานขั้นต้นด้านการบริการเชิงจิตวิทยาและจิตบำบัดจำเป็นต้องมีการนิเทศก์ และจัดตารางการนิเทศก์ให้มีตารางเวลาแน่นอนเพื่อที่จะเอื้อให้นักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดได้ปรึกษา ได้รับการแนะนำ ทักษะ และประสบการณ์จากอาจารย์นิเทศก์เพื่อที่จะสามารถนำแนวทางการแนะนำไปปรับกับการบริการการศึกษาของตนเอง รวมถึงได้เพิ่มทักษะ และประสบการณ์ในการบริการการศึกษาเพื่อที่จะทำความเข้าใจการบริการการศึกษา เพิ่มความมั่นใจให้ตนเอง เพื่อที่จะเป็นการป้องกันและจัดการกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจด้วย

สำหรับการวิจัยต่อไป

การวิจัยนี้ระหว่างการศึกษาและการทำการวิจัยนี้ หลักสูตรการศึกษาเชิงจิตวิทยาฝึกปฏิบัติและการฝึกงานขั้นต้นด้านการบริการเชิงจิตวิทยาและจิตบำบัดของผู้ให้ข้อมูลบางคนที่ ยังไม่ได้ลงตัวเท่าไรนัก อาจจะทำให้ข้อมูลการนิเทศก์หรือการเจอกับอาจารย์นิเทศก์ไม่แน่นอน ข้อมูลจึงอาจมีการต่างออกไปได้ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาเพิ่มเติมหลังจากหลักสูตรการศึกษาเชิงจิตวิทยาฝึกปฏิบัติและการฝึกงานขั้นต้นด้านการบริการเชิงจิตวิทยาและจิตบำบัดของผู้ให้ข้อมูลนั้นที่ปรับได้เสร็จสมบูรณ์แล้ว เพื่อสามารถนำมาเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ และทำให้ได้รู้ถึงข้อมูลเพิ่มเติมได้

การวิจัยนี้มุ่งหาประสบการณ์จากนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัดที่รับรู้ว่าจะตนกำลังประสบหรือเคยประสบกับสภาวะความเหนื่อยล้าในการเห็นอกเห็นใจนักจิตวิทยาการศึกษาฝึกหัด การวิจัยต่อไปสามารถศึกษาเกี่ยวกับ จิตวิทยาการศึกษาในขั้นอื่น ๆ เพื่อสามารถนำมาเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวเพิ่มขึ้น

ระหว่างการสัมภาษณ์และการทำการวิจัยนี้ได้มีโรคระบาด COVID-19 ส่งผลให้การเก็บข้อมูลหรือการเข้าถึงข้อมูลผ่านการออนไลน์อย่างเดียวนั้น รวมถึงการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย อาจส่งผลให้ผู้วิจัยไม่เห็นสีหน้า แววตาและท่าทางของผู้ให้ข้อมูลได้ชัดเจน หรือต่อเนื่องสิ้นไหวได้มากนักหากอินเทอร์เน็ตของผู้ให้ข้อมูลไม่เสถียร ดังนั้นการวิจัยต่อไปสามารถศึกษาเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์จริงเพื่อได้ข้อมูลที่สิ้นไหวและชัดเจน เพื่อสามารถนำมาเปรียบเทียบและทำให้เกิดความเข้าใจกับประเด็นดังกล่าวได้ดีและเพิ่มมากขึ้น

เกี่ยวกับผู้เขียน

วงศ์ธรรม ทุมกิจ: นิสิตปริญญาโท คณะจิตวิทยา สาขาจิตวิทยาการปรึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พนิดา เสือวรรณศรี: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

โสริช โพธิ์แก้ว. (2553). *การสังเคราะห์หลักจริยสั่ง 4 สู่กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา/ จิตรักษาเพื่อการพัฒนารักษา และเยียวยาชีวิตจิตใจ: แนวคิด แนวทางประสบการณ์ และงานวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- British Psychological Society. (2009). *Code of Ethics and Conduct*. Retrieved from [https://www.bps.org.uk/sites/bps.org.uk/files/Policy/Policy%20-%20Files/Code%20of%20Ethics%20and%20Conduct%20\(2009\).pdf](https://www.bps.org.uk/sites/bps.org.uk/files/Policy/Policy%20-%20Files/Code%20of%20Ethics%20and%20Conduct%20(2009).pdf)
- Chi, M. T. H., Glaser, R., & Farr, M. J. (Eds.). (1988). *The nature of expertise*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Figley, C. R. (1995). *Compassion fatigue: Coping with secondary traumatic stress disorder in those who treat the traumatized*. New York: Brunner/Mazel.
- Figley, C. R. (2002). Compassion fatigue: Psychotherapists chronic lack of self-care. *Journal of Clinical Psychology*, 58(11), 1433-1441. doi:10.1002/jclp.10090
- Figley, C. R. (2012). *Basics of compassion fatigue*. Retrieved from http://www.figleyinstitute.com/documents/Workbook_AMEDD_SanAntonio_2012July20_RevAugust2013.pdf
- Killian, K. D. (2008). Helping till it hurts? A multimethod study of compassion fatigue, burnout, and self-care in clinicians working with trauma survivors. *Traumatology*, 14(2), 32-44.
- Pfifferling, J.-H., & Gilley, K. (2000). Overcoming compassion fatigue. *Family practice management*, 7(4), 39.
- Portnoy, D. (2011). Burnout and compassion fatigue: Watch for the signs. *Health Progress*, 92(4), 46-50.
- Rogers, C. R. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic personality change. *Journal of Consulting Psychology*, 21(2), 95.
- Rogers, C. R. (1975). Empathic: An unappreciated way of being. *The Counseling Psychologist*, 5(2), 2-10. doi:10.1177/001100007500500202

- Rønnestad, M. H., & Skovholt, T. M. (2003). The journey of the counselor and therapist: Research findings and perspectives on professional development. *Journal of Career Development*, 30(1), 5-44. doi:10.1177/089484530303000102
- Rummell, C. M. (2015). An exploratory study of psychology graduate student workload, health, and program satisfaction. *Professional Psychology: Research and Practice*, 46(6), 391.
- Slatten, L. A., Carson, K. D., & Carson, P. P. (2011). Compassion fatigue and burnout: What managers should know. *The Health Care Manager*, 30(4), 325-333.
- Smith, J., Flowers, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method, and research*. Los Angeles: SAGE.
- Stamm, B. H. (2002). Measuring compassion satisfaction as well as fatigue. *Treating Compassion Fatigue*, 7-119.
- Thompson, I., Amatea, E., & Thompson, E. (2014). Personal and contextual predictors of mental health counselors' compassion fatigue and burnout. *Journal of Mental Health Counseling*, 36(1), 58-77.
- Yassen, J. (1995). Preventing secondary traumatic stress disorder. In C. R. Figley (Ed.), *Brunner/Mazel psychological stress series, No. 23. Compassion fatigue: Coping with secondary traumatic stress disorder in those who treat the traumatized* (pp. 178-208). Philadelphia, PA, US: Brunner/Mazel.
- Zantinge, E. M., Verhaak, P. F., de Bakker, D. H., van der Meer, K., & Bensing, J. M. (2009). Does burnout among doctors affect their involvement in patients' mental health problems? A study of videotaped consultations. *BMC family practice*, 10(1), 1-10.

แหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ ความรู้เรื่องเพศ และรูปแบบการเรียนรู้เรื่องเพศที่เหมาะสม ของนิสิตจิตวิทยา

Learning Resources on Sexuality, Sex Comprehensive and Proper Sexuality Learning of Psychology Students

ธนรัตน์ ทรงสมบูรณ์

Thanarat Songsomboon

ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

Received: 6 August 2021

Revised: 7 September 2021

Accepted: 1 October 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางเพศของนิสิตจิตวิทยา ความรู้ความเข้าใจทางเพศวิถีศึกษาแนวทางวิชาการสากลของเพศวิถีศึกษา UNICEF (CSE) และแนวทางการสอนเพศศึกษาที่เหมาะสม แก่วัยรุ่น ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ นิสิต/นักศึกษาอายุ 18-24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีในสาขาจิตวิทยา จำนวน 144 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย และคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยนิสิตที่ศึกษาในภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ทำการลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาพฤติกรรมทางเพศ โดยการเลือกแบบเจาะจง โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยกลุ่มที่ 1 ทำแบบสำรวจแหล่งความรู้เรื่องเพศและแบบสำรวจความรู้เรื่องเพศตามกรอบ UNICEF และผู้เข้าร่วมวิจัยกลุ่มที่ 2 ทำแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ ประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องเพศ ทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งสอบถามถึงรูปแบบการเรียนการสอนเรื่องเพศที่เหมาะสม และทำการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ จากการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องอยู่ในระดับที่สูงในทุกด้าน โดยมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านเพศสภาวะมากที่สุดที่ร้อยละ 91.60 และด้านที่มีความรู้ไม่ถูกต้องมากที่สุด คือด้านค่านิยมสิทธิวัฒนธรรมกับเพศวิถีคิดเป็นร้อยละ 54.7 ในภาพรวมแล้ว ผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับข้อมูลเรื่องเพศจากสื่อต่าง ๆ มากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือการได้ข้อมูลจากกลุ่มเพื่อน ศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเอง และได้ข้อมูลจากโรงเรียนและครอบครัวเป็นอันดับสุดท้าย และรูปแบบการเรียนการสอนทางเพศที่เหมาะสม ผู้สอนควรมีทัศนคติทางเพศที่เป็นกลาง มีใจเปิดกว้าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามด้วยความสบายใจ มีการสอนที่เป็นรูปธรรมและมีทักษะในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี

คำสำคัญ : เพศวิถีศึกษา, เพศศึกษา, การสอนเพศศึกษา

Abstract

The purpose of this research is to survey sexuality learning resources, sex comprehensive—the UNICEF Comprehensive Sexuality Education (CSE), and proper sexuality ways for teaching teenagers. Using simple sampling, one sample group of this research involves 144 undergraduates from 18-24 years of age majoring in psychology. The other sample group, selected by purposive selection, is 99 Kasetsart university students who have taken Psychology of Sexual Behavior course. The first sample group did the sexuality learning resources survey and the sex comprehensive—the UNICEF Comprehensive Sexuality Education (CSE) survey and the latter sample group did the open-ended questionnaire and online focus groups about sexuality learning resources, sexuality learning experiences that included in and out system education and responded for the proper sexuality approaching. The findings reveal that the first sample group had the high sexual comprehension in every area. The highest comprehension is about gender (91.6 %) and the least comprehension is about value rights culture with sexuality (54.7 %). Overall, the sample groups mostly received sexual information for media, friends, self-learning, school, and family, respectively. The proper sexuality ways for teaching teenagers suggest teachers should have neutral attitude, be open minded, and give students some opportunity to ask questions relating to sexuality. The teachers should be equipped with concrete teaching content and skills to create good learning atmosphere.

Key words: Sexuality, Sexual education, Teaching sexuality

บทนำ

ปัญหาเรื่องเพศ นับเป็นปัญหาหลักอีกปัญหาหนึ่งที่พบเจอในวัยรุ่น ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นจากสถิติของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขที่ทำการสำรวจในปี พ.ศ. 2561 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์แล้วร้อยละ 24 และในนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 จะเคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์แล้วถึงร้อยละ 42 ปัญหาการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี นับเป็น 35 คน ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน ซึ่งแม้ว่าจะลดลงจากปี พ.ศ. 2555 ที่มีจำนวนถึง 53.4 คน ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คนก็ตาม นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ซึ่งได้แก่ ซิฟิลิส หนองใน หนองในเทียม แผลริม อ่อน ฝีมะม่วง เริ่มที่อวัยวะเพศ หูดอวัยวะเพศและทวารหนัก และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่น ๆ ซึ่งมีอัตราการป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 15-24 ปี เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากอัตรา 80.8 ต่อประชากรอายุ 15-24 ปี 100,000 คน ในพ.ศ. 2553 เป็น 189.5 ต่อประชากรอายุ 15-24 ปี 100,000 คน ใน

พ.ศ. 2561 แม้ว่าจะมีการป้องกันโดยใช้ถุงยางอนามัยเพิ่มขึ้นในการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นที่มีการใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกประมาณร้อยละ 75 แล้วก็ตาม (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์, 2561)

จะเห็นได้ว่าแม้ว่าจะมีการรณรงค์ให้ความรู้กับวัยรุ่นเกี่ยวกับการป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจนทำให้อัตราการคลอดบุตรในวัยรุ่นมีแนวโน้มที่จะลดลงรวมถึงการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่นมีเพิ่มมากขึ้น แต่ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์กลับมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นว่ายังคงมีวัยรุ่นอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ส่งผลให้เกิดความเชื่อที่ผิดๆ และนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติตนทางเพศที่ไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์จากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การติดเชื้อเอดส์ (บุญเชียงและคณะ, 2556) เช่นเดียวกับข้อมูลจากองค์การยูนิเซฟที่สำรวจเด็กนักเรียนกว่า 8,000 คน และครูอีกเกือบ 700 คนจากโรงเรียนมัธยม 398 แห่งทั่วประเทศไทย ตั้งแต่เดือนกันยายน 2015 จนถึงเดือนมีนาคม 2016 พบว่าเด็กไทยไม่มีทักษะในการจัดการเรื่องเพศที่เพียงพอ (กองบรรณาธิการ วอยซ์ทีวี, 2517; ปีชีไทย, 2517) ความรู้ความเข้าใจทางเพศสามารถเกิดจากแหล่งเรียนรู้ทางเพศต่าง ๆ ทั้งการได้รับข้อมูลความรู้เรื่องเพศผ่านระบบการศึกษาในชั้นเรียนรวมทั้งแหล่งความรู้อื่น ๆ ที่วัยรุ่นได้รับเองจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว กลุ่มเพื่อน สื่อต่าง ๆ และการค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ออนไลน์ ซึ่งหากเกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องอาจนำมาซึ่งการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาตามมา และในทางตรงกันข้ามการที่มึความรู้ความเข้าใจเรื่องเพศที่ถูกต้อง จะนำไปสู่เรื่องโครงการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมด้วยเช่นเดียวกัน (UNESCO, 2009; Van Keulen et al., 2015)

ปัญหาพฤติกรรมทางเพศจึงเป็นอีกปัญหาหนึ่งซึ่งนักจิตวิทยาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องทั้งนี้ปัญหาความผิดปกติทางเพศถูกระบุอยู่ในความผิดปกติทางจิตชนิดหนึ่งในระบบการวินิจฉัยตามสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน DSM-V (American Psychiatric Association, 2013) นิสิตจิตวิทยาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องดังกล่าวเพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาหรือให้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้ที่มารับบริการในฐานะนักจิตวิทยาที่ดีในอนาคต ทั้งนี้การที่ผู้เรียนจะได้รับความรู้ที่ถูกต้องจำเป็นต้องมีรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาการเรียนเพศศึกษาที่มีเนื้อหาการเรียนที่เป็นรูปแบบเฉพาะตัว เนื่องจากเนื้อหาที่เรียนอาจมีบางสาระที่ทำให้เกิดความเขินอายและหากเกิดข้อสงสัยบางประการที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนจะทำให้ผู้เรียนไม่กล้าที่จะสอบถามหรืออภิปรายในชั้นเรียนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประเด็นความรู้ความเข้าใจทางเพศของนิสิตจิตวิทยา แหล่งเรียนรู้ทางเพศและความเข้าใจทางเพศของนิสิตจิตวิทยา รวมถึงรูปแบบการเรียนเพศศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อจะทำให้ทราบว่านิสิตจิตวิทยามีความเข้าใจในประเด็นพฤติกรรมทางเพศเป็นอย่างไรและเข้าใจถึงแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศของนิสิตรวมทั้งได้ทราบแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนิสิตในยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1 เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจทางเพศวิถีศึกษาของนิสิตนักศึกษาจิตวิทยาตามแนวทางวิชาการสากลของเพศวิถีศึกษา 8 มิติ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์ 2) ค่านิยม สิทธิ วัฒนธรรมกับเพศวิถี 3) เพศสภาวะ 4) ความ

รุนแรงและการใช้ชีวิตอย่างปลอดภัย 5) ทักษะเพื่อสุขภาพและสุขภาวะ 6) ร่างกายมนุษย์และพัฒนาการ 7) เพศวิถีและพฤติกรรมทางเพศ และ 8) สุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์

2 เพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางเพศของนิสิตจิตวิทยา

3 เพื่อสำรวจประเด็นทางเพศและรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนเพศศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัย

1. ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นนิสิต/นักศึกษาอายุ 18-24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีในสาขาจิตวิทยา โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จำนวน 5 มหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแบบออนไลน์ (Google form) ให้กับผู้เข้าร่วมวิจัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีในสาขาจิตวิทยาแบบคละชั้นปี

2. คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากนิสิตที่ศึกษาในภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive selection) นิสิตจิตวิทยา ที่ทำการลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาพฤติกรรมทางเพศ เพื่อทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด และทำการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (online focus groups) ในการสอบถามเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ ประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องเพศ ทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งสอบถามถึงรูปแบบการเรียนการสอนเรื่องเพศที่นิสิตสนใจและเหมาะสมแก่นิสิต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย

1 แบบสำรวจแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ ซึ่งเป็นข้อมูลการสำรวจแหล่งความรู้เรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ และข้อความที่ถามถึงการได้รับข้อมูลเรื่องเพศที่ผ่านมาจากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในชั้นเรียน จากครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อต่าง ๆ

2 แบบสำรวจความรู้เรื่องเพศ ซึ่งเป็นข้อมูลการสำรวจความรู้เรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบ UNICEF ทั้งหมด 8 ประเด็น ได้แก่ ความสัมพันธ์, ค่านิยม สิทธิ วัฒนธรรมและเพศวิถี, ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศสภาพ, ความรุนแรงและการใช้ชีวิตอย่างปลอดภัย, ทักษะเพื่อสุขภาพและสุขภาวะ, ร่างกายมนุษย์และพัฒนาการ, เพศวิถีและพฤติกรรมทางเพศ, และสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ (UNICEF, 2018) โดยจะเป็นข้อความที่ให้นิสิตเลือกตอบว่าถูกต้อง หรือ ไม่ถูกต้อง หรือ ไม่รู้ เช่น เพศชายสามารถผลิตอสุจิได้ตลอดชีวิตใช่หรือไม่ เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพศวิถีศึกษาจากเอกสารทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย เพศวิถีศึกษา แนวทางการสอนเพศศึกษา การสอนเพศศึกษาในประเทศไทย

2. การสังเคราะห์และสรุปเนื้อหาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มาพัฒนาสร้างข้อคำถามเพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศ ซึ่งเป็นข้อมูลการสำรวจความรู้เรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบ UNICEF ทั้ง ทั้งหมด 8 ประเด็น และสร้างแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสำรวจเกี่ยวกับแหล่งความรู้เรื่องเพศของนิสิต ความรู้เรื่องเพศของนิสิตที่เคยเรียนรู้มาทั้งในระบบและนอกระบบ เนื้อหาการสอนเรื่องเพศที่ควรนำมาสอนกับวัยรุ่น และรูปแบบการสอนเรื่องเพศที่นิสิตสนใจ

3. นำข้อคำถามที่ได้เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence; IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยวิธีแบ่งครึ่ง (Split-half method) ได้ค่า ความเที่ยงเท่ากับ 0.77

4. ผู้วิจัยยื่นเอกสารขอรับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนประจำสถาบัน (Institution Review board) โครงการวิจัยรหัส KUREC-SS64/004

5. ผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนในแต่ละสถาบันเพื่อประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัยผ่านช่องทางออนไลน์

6. ผู้วิจัยแจ้ง url เว็บไซต์แก่ผู้เข้าร่วมวิจัยผู้รับการวิจัยเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย หลังจากนั้นจะให้ทำแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยและเมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยตอบแบบสอบถามครบทั้ง 3 ตอน จะมีปุ่มส่งข้อมูลขึ้นในหน้าเว็บไซต์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยกดเพื่อส่งข้อมูล โดยในหน้าเว็บจะมีข้อความขึ้นเพื่อขอบคุณผู้เข้าร่วมวิจัย

8. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการตอบแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามปลายเปิดให้กับนิสิตจิตวิทยาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยาพฤติกรรมทางเพศจำนวน 99 คน โดยเป็นการถามคำถามในประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาจากแหล่งความรู้เรื่องเพศทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเรื่องเพศที่นิสิตสนใจและเหมาะสมกับการเรียนของนิสิต

9. ทำการนัดหมายนิสิตที่มีความสมัครใจให้ข้อมูลเพิ่มเติมผ่านการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ เพื่อพูดคุยในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกสำหรับวิเคราะห์เนื้อหา

9. วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนผลสรุปการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD เพื่อใช้อธิบายลักษณะกลุ่มประชากร ในส่วนของคำถามปลายเปิดและการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ใช้การวิเคราะห์แก่นสาระของเรื่อง เพื่อทำการค้นหาและจำแนกหัวข้อของข้อมูลในเรื่องเล่า พร้อมทั้งนำเอากรอบแนวคิดทฤษฎีและมุมมองต่อประเด็นที่ศึกษาของผู้วิจัยมาใช้ในการตีความข้อมูล โดยเป็นการนำข้อมูลที่มีอยู่จำนวนมากมาทำการสร้างรหัสข้อมูลตามประเด็นของตัวแปรที่ศึกษาทั้งในเชิงภาพรวมและกลุ่มย่อย หลังจาก

นั้นนำข้อมูลมาจัดระเบียบเนื้อหา คัดสรรแยกแยะข้อมูล และหาข้อสรุปจากแบบแผนของกลุ่มข้อความที่คล้ายคลึงกันหรือสัมพันธ์กันสรุปเป็นความคิดรวบยอดของประเด็นที่ศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจความรู้เรื่องเพศของนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในสาขาจิตวิทยา และข้อมูลเชิงคุณภาพจากการใช้แบบสอบถามปลายเปิดที่สามารถผู้ตอบมีอิสระในการตอบในนิสิตจิตวิทยาที่เรียนในรายวิชาจิตวิทยาพฤติกรรมทางเพศ จำนวน 99 คน และการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ โดยมีผลการศึกษาในแต่ละประเด็นดังนี้

การสำรวจแหล่งการเรียนรู้เรื่องเพศและความรู้เรื่องเพศของนิสิตจิตวิทยาจากการสำรวจโดยใช้แบบสำรวจแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศและแบบสอบถามความรู้เรื่องเพศผ่านแบบสอบถามออนไลน์ (Google form) มีการตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 144 ฉบับ โดยสามารถแบ่งเป็นข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่

ข้อมูลทั่วไป ผู้เข้าร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้ที่ระบุว่าเป็นเพศชายจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 ผู้ที่ระบุเป็นเพศหญิง 111 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1 และผู้ที่ระบุว่าเป็นเพศอื่น ๆ ซึ่งประกอบด้วย Pansexual/Asexual 2 คน LGBTQ+ 1 คน และไม่ต้องการระบุเพศ 1 คน รวมผู้เข้าร่วมวิจัยที่ระบุว่าเป็นอื่น ๆ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.8 สามารถจำแนกเป็นช่วงอายุได้แก่ อายุ 18 ปี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 อายุ 19 ปี 25 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 อายุ 20 ปี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 อายุ 21 ปี 49 คน คิดเป็นร้อยละ 34 อายุ 22 ปี 34 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 อายุ 23 ปี 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.9 และอายุ 24 ปี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.7 และสามารถจำแนกออกเป็นภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ ผู้เข้าร่วมวิจัยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 ภูมิลำเนาอยู่ในภาคเหนือจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออก 12 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 และภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5

แหล่งเรียนรู้เรื่องเพศ จากการศึกษา สามารถแบ่งแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศของผู้เข้าร่วมวิจัยเป็น 5 แหล่งได้แก่ ครอบครัวโรงเรียน กลุ่มเพื่อน สื่อต่าง ๆ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ โดยพบว่า แหล่งเรียนรู้เรื่องเพศของผู้เข้าร่วมวิจัยมาจากสื่อต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาได้แก่กลุ่มเพื่อน และการศึกษด้วยตัวเอง โดยได้รับความรู้เรื่องเพศจากครอบครัวน้อยที่สุด มีประเด็นที่ไม่มีโอกาสเรียนรู้หรือไม่มีแหล่งเรียนรู้ เช่น สุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ ร่างกายมนุษย์และพัฒนาการ แต่มีเพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น

ความรู้เรื่องเพศ ความรู้เรื่องเพศประกอบด้วย ความรู้ด้านเพศศึกษาแนวทางวิชาการสากลของเพศวิถีศึกษา 8 มิติ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความรู้ที่ถูกต้อง โดยประเด็นการศึกษาที่ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความรู้ที่ถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นเพศสภาวะ ซึ่งมีความรู้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 91.6 รองลงมาได้แก่ ประเด็นเรื่องเพศวิถีและพฤติกรรมทางเพศ คิดเป็นร้อยละ 88.38 ต่อมาได้แก่ประเด็นด้านร่างกายมนุษย์และ

พัฒนาการ คิดเป็นร้อยละ 79.37 ในด้านที่มีความรู้ที่ถูกต้อง น้อยที่สุด ได้แก่ด้าน ค่านิยม สิทธิ วัฒนธรรมกับเพศวิถี คิดเป็นร้อยละ 32.12

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการใช้แบบสอบถามปลายเปิด และการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ สามารถแบ่งประเด็นในการอธิบายเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ความรู้เรื่องเพศที่ผู้เข้าร่วมวิจัยได้เรียนรู้ในระบบ

ความรู้เพศศึกษาในระบบ คือ ความรู้ทางเพศศึกษาที่ได้รับระหว่างการเรียนการสอนผ่านระบบการศึกษาในโรงเรียน เช่น การศึกษาในบทเรียน การจัดอบรมในความรู้ในโรงเรียน โดยสรุปแล้วเนื้อหาความรู้เรื่องเพศที่ได้รับในระบบสามารถจำแนกออกเป็นเนื้อหาต่าง ๆ ได้แก่

ความรู้เรื่องเพศเกี่ยวกับสรีระวิทยา ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลสอดคล้องกันคือ การสอนเรื่องเพศในระบบจะมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการอธิบายเกี่ยวกับสรีระร่างกายในเรื่องเพศ เช่น ลักษณะภายนอกของอวัยวะเพศชายและหญิง การเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศของวัยรุ่นเมื่อกำลังเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ ลักษณะพฤติกรรมทางเพศ เช่น การมีประจำเดือน การมีประจำเดือน เป็นต้น

ความรู้เรื่องเพศเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์ ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลว่า ในชั้นเรียนมีการสอนเรื่องเพศเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ กลไกการปฏิสนธิและการตั้งครรภ์ เป็นต้น

การคุมกำเนิด ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลว่า ในชั้นเรียนมีการสอนเรื่องเพศเกี่ยวกับวิธีการคุมกำเนิดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ถุงยางอนามัยของผู้ชาย ยาคุมกำเนิดของผู้หญิง ระยะเวลาปลอดภัยในการคุมกำเนิด เป็นต้น

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลว่า ในชั้นเรียนมีการสอนเรื่องเพศเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะเอดส์

จริยธรรมและผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลว่า ในชั้นเรียนมีการสอนเรื่องเพศเกี่ยวกับจริยธรรม ได้แก่ บทบาททางเพศ เช่น ผู้ชายควรเป็นสุภาพบุรุษ ให้เกียรติสุภาพสตรี ผู้หญิงควรมีความเป็นกุลสตรี ไม่ชิงสุกก่อนห่าม รวมถึงผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การได้รับเชื้อ HIV การท้องไม่พร้อม เป็นต้น

“ในระบบจากโรงเรียนจะสอนเรื่องสรีระ วิธีใส่ถุงยาง บทบาททางเพศความเป็นสุภาพบุรุษ สุภาพสตรี”

“เรียนรู้ผ่านโรงเรียนทางวิชาสุขศึกษาเรื่องสรีระ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การป้องกันความสนใจทางเพศ บทบาททางเพศที่ผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว”

“ในระบบสอนเรื่องของการใส่ถุงยาง ลักษณะอวัยวะเพศ การสอนยังเป็นรูปแบบตามค่านิยมและขนบธรรมเนียมของไทยคือผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว”

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยบางคนได้กล่าวถึงการที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ได้รับการอบรมจากวิทยากรภายนอกในเรื่องเพศศึกษา ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องเพศศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่เป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

ในการเรียนการสอนในห้องที่ผู้เข้าร่วมวิจัยหลายคนให้ข้อมูลตรงกันว่า เป็นการเรียนการสอนที่ไม่สามารถลงลึกในรายละเอียดที่เป็นรูปธรรม และเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาเท่านั้น ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลว่าได้รับความรู้จากการอบรมเพิ่มมากขึ้นในเรื่องของวิธีการการคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ เช่น การเลือกขนาดของถุงยางอนามัย วิธีการใส่ถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง ประเภทและวิธีการรับประทานยาคุมกำเนิด รวมถึงผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์

ความรู้เพศศึกษานอกระบบ

ความรู้เพศศึกษานอกระบบ คือ ความรู้ทางเพศศึกษาที่ได้รับที่ไม่ได้เกิดขึ้นผ่านระบบการศึกษาในโรงเรียน เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน รวมทั้งการหาความรู้ด้วยตัวเองและสื่อต่าง ๆ โดยสามารถอธิบายความรู้เรื่องเพศที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ นอกระบบได้ดังนี้

ความรู้เรื่องเพศจากครอบครัว มีผู้เข้าร่วมวิจัยบางส่วนที่ได้ให้ข้อมูลว่า ครอบครัวมีบทบาทในการให้ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา แต่อย่างไรก็ตามความรู้เรื่องเพศที่ได้จากครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกฝังเรื่องจริยธรรมและค่านิยมทางเพศที่ครอบครัวเห็นว่าดี เช่น การวางตัวทางเพศ การรักษาวลิตองตัวของผู้หญิง การคบเพื่อนและการมีแฟน และผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนมากที่ไม่ได้กล่าวถึงบทบาทของครอบครัวในการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษา

“เรียนรู้นอกระบบเกี่ยวกับการสำเร็จความใคร่ สื่อ ครอบครัว และเว็บไซต์ ถามแม่แม่ไม่ตอบเลย ต้องไปหาความรู้เอง”

“ครอบครัวมีสอนเรื่องเพศแต่สอนน้อยมาก ในระบบสอนเรื่องสรีระเพศชายและหญิง นอกระบบจากเว็บไซต์ หนังสือ มักจะเป็นทัศนคติทางเพศความหลากหลายทางเพศ กลุ่มเพื่อนมักจะเป็นการเล่าสู่กันฟังเกี่ยวกับเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์และจากการดูหนังโป๊”

“ในระบบมีการสอนเรื่องของการปฏิบัติตนให้เหมาะสมทางเพศ ครอบครัวปลูกฝังเรื่องบทบาททางเพศ”

“ครอบครัวจะเป็นคุณแม่และยายที่มาสอนเรื่องของการมีประจำเดือนในครั้งแรกว่าควรปฏิบัติอย่างไรการดูแลรักษาความสะอาด”

“ครอบครัวและโรงเรียนสอนเรื่องของการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเป็นผู้หญิงโดยเฉพาะเวลาอยู่กับเพศตรงข้าม ไม่ปล่อยเนื้อปล่อยตัว ให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมทั้งสอนการเรียนรู้เรื่องของระบบสืบพันธุ์โรคทางเพศสัมพันธ์ และการป้องกันการคุมกำเนิดโดยวิธีการต่าง ๆ”

ความรู้เรื่องเพศจากกลุ่มเพื่อน ความรู้เรื่องเพศจากกลุ่มเพื่อนเป็นแหล่งความรู้ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ข้อมูลตรงกันว่าเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศที่ได้ข้อมูลเรื่องเพศค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเรื่องเพศที่ไม่สามารถได้รับข้อมูลหรือคำตอบจากแหล่งอื่น ๆ เช่น ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนและจากครอบครัว ดังนั้นความรู้เรื่องเพศที่ได้จากกลุ่มเพื่อนจึงเป็นความรู้ในเรื่องของเพศในด้านความสัมพันธ์

พฤติกรรมทางเพศ การแสดงออกทางเพศ การคบแฟน รวมถึงการบำบัดความต้องการทางเพศและเพศสัมพันธ์
ตัวอย่างของคำตอบที่กลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย เช่น

“ได้ทราบเรื่องของการฝันเปียกว่าเป็นอย่างไรจากเพื่อนผู้ชาย”

“บางทีเราก็ได้เรียนรู้เรื่องเพศจากการศึกษาประสบการณ์ทางเพศจากรุ่นพี่”

“เราได้เรียนรู้คำศัพท์ที่ใช้เรียกในการมีเพศสัมพันธ์คำต่าง ๆ บางครั้งก็เรียนรู้การมีเพศสัมพันธ์
จากเพื่อน”

“ได้เรียนรู้เรื่องของการช่วยตัวเองจากเพื่อนผู้ชาย และการมีเพศสัมพันธ์จากการแชร์
ประสบการณ์จากเพื่อน”

ความรู้เรื่องเพศจากสื่อต่าง ๆ สื่อต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย ณ ปัจจุบันเป็นแหล่งความรู้เรื่องเพศที่
ผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าเป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศที่ได้รับข้อมูลเรื่องเพศมากที่สุดทั้งทางตรงและ
ทางอ้อม โดยทางตรงได้แก่การได้รับความรู้เรื่องเพศในประเด็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การคุมกำเนิดแบบต่าง ๆ
ประสบการณ์ทางเพศ การบำบัดความต้องการทางเพศด้วยตนเอง การมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ผ่านช่องทางสื่อ
ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผ่านทาง YouTube
Podcast Twitter เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการได้รับความรู้ทางเพศทางอ้อมผ่านสื่อ ได้แก่เรื่องความรัก ความ
หลากหลายทางเพศ พฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์ ผ่านทางละครและนิยายต่าง ๆ

“รู้จักการฝังยาคุม ทาทางในการทำกิจกรรมทางเพศจากนิยายและ twitter”

“รู้จัก กระบวนการการมีเพศสัมพันธ์ การ oral sex จากเว็บไซต์ต่าง ๆ”

“ศึกษาด้วยตัวเองผ่านสื่อ เช่น อ่านจากหนังสือ ฟัง Podcast ดู YouTube เกี่ยวกับปัญหาทาง
เพศต่าง ๆ การใช้เช็กล์ทอย การช่วยตัวเองในสังคมไทย”

“ส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องเพศจากเพื่อนและการศึกษาด้วยตัวเองจากอินเทอร์เน็ต”

“ความรู้เรื่องเพศได้มาจากการอ่านหนังสือและเว็บไซต์ต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการสำเร็จความใคร่
ด้วยตัวเองการคำนวณรอบเดือน ความผิดปกติทางเพศ เรียนรู้การมีเพศสัมพันธ์จากละครและ
ภาพยนตร์”

“ส่วนใหญ่ศึกษาด้วยตัวเองผ่านเว็บไซต์และเพื่อนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องของการมีเช็กล์ เรียนรู้การใช้
เรื่องของยาคุมฉุกเฉิน”

“เรียนรู้จากทวิตเตอร์ในเรื่องประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์การตอนการเตรียมตัวก่อนมี
เพศสัมพันธ์”

จากคำตอบของผู้เข้าร่วมวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศทั้งใน
ระบบที่สอนในโรงเรียนและนอกระบบผ่านทางกลุ่มเพื่อน ครอบครัว และสื่อต่าง ๆ ซึ่งการเรียนในระบบใน

เรื่องเพศศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นเนื้อหาด้านสรีรวิทยา เรื่องของผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ การป้องกันตัวจากการมีเพศสัมพันธ์เบื้องต้น และรวมถึงเรื่องของการปลูกฝังแนวคิดด้านจริยธรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดเรื่องของการรักนวลสงวนตัวของผู้หญิง การวางตัวที่เหมาะสมทางเพศ เป็นต้น ซึ่งเป็นการได้รับความรู้เรื่องเพศเพียงส่วนหนึ่ง แต่ก็มีผู้เข้าร่วมวิจัยหลายคนให้คำตอบว่า ความรู้เรื่องเพศศึกษาส่วนใหญ่จะเรียนรู้จากนอกห้องเรียน ทั้งกระบวนการการเรียนรู้จากบุคคลรอบตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่จะแชร์ประสบการณ์ที่เป็นลักษณะประสบการณ์ทางเพศโดยตรงซึ่งไม่สามารถหาข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเรียนในชั้นเรียน ในขณะที่ครอบครัวบทบาททางการสอนหรือให้ความรู้เรื่องเพศส่วนใหญ่แล้วจะมีทิศทางคล้ายกับการสอนในระบบ นั่นคือการเตรียมตัวในการเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ การวางตัวทางเพศที่เหมาะสมรวมถึงจริยธรรมทางเพศต่าง ๆ ที่ครอบครัวกำหนด

ประเด็นทางเพศที่ควรสอนในวัยรุ่น และรูปแบบการเรียนการสอนเรื่องเพศที่วัยรุ่นสนใจ

ผู้วิจัยได้สอบถามผู้เข้าร่วมวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหาประเด็นทางเพศลักษณะใดที่วัยรุ่นสนใจและคิดว่าเป็นประโยชน์ รวมถึงรูปแบบการเรียนการสอนเรื่องเพศที่ตรงกับความต้องการของวัยรุ่น ซึ่งมีข้อมูลดังนี้

ประเด็นทางเพศที่ควรสอนในวัยรุ่น

ผู้เข้าร่วมวิจัยซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของวัยรุ่นได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นทางเพศต่าง ๆ ที่วัยรุ่นปัจจุบันควรมีโอกาสได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งโดยส่วนมากมักจะเป็นประเด็นที่เป็นข้อจำกัดในการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ไม่สามารถสอนในประเด็นเหล่านี้ได้และโดยส่วนมากวัยรุ่นจะหาคำตอบในประเด็นเหล่านี้ด้วยตนเองผ่านกลุ่มเพื่อนหรือแหล่งข้อมูลออนไลน์ ประเด็นทางเพศที่วัยรุ่นสนใจสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การคุมกำเนิดที่ถูกต้องและวิธีการที่ชัดเจน ผู้เข้าร่วมวิจัยส่วนหนึ่งเล็งเห็นว่า ปัญหาของวัยรุ่นส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นแล้วแต่เป็นปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ขาดการป้องกันที่ถูกต้อง ดังนั้นจึงเห็นว่าการให้ข้อมูลเรื่องของการคุมกำเนิดที่ถูกต้องด้วยวิธีการที่ชัดเจนน่าจะเป็นหนทางที่จะช่วยลดปัญหาของวัยรุ่นที่เกิดจากผลกระทบเรื่องเพศได้ยกตัวอย่างคำตอบที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวถึง เช่น

“ควรสอนวิธีการคุมกำเนิดที่ถูกต้อง เพื่อให้วัยรุ่นรู้จักวิธีป้องกันตนเองเมื่อมีเพศสัมพันธ์”

“ควรสอนเรื่องของการคุมกำเนิดเน้นเรื่องของความหลากหลายทางเพศ”

“วัยรุ่นควรมีความรู้เรื่องของการคุมกำเนิดและการป้องกันโรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์รวมถึงการกำหนดผลที่จะตามมาก่อนตัดสินใจจะมีเพศสัมพันธ์”

“ควรสอนเรื่องของการคุมกำเนิดและการป้องกันที่ถูกต้องแทนการไปห้ามไม่ให้มีเพศสัมพันธ์”

การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย สืบเนื่องจากปัญหาที่เกิดจากผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยจึงเป็นประเด็นทางเพศอีกประเด็นหนึ่งที่วัยรุ่นให้ความสนใจและมองว่าการสอนเรื่องวิธีการมีเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้องปลอดภัยให้กับวัยรุ่นเป็นสิ่งที่วัยรุ่นต้องศึกษาข้อมูลด้วยตัวเองเป็น

หลัก ซึ่งอาจจะทำให้ขาดความเข้าใจที่ถูกต้องและนำไปสู่ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่มีเพศสัมพันธ์โดยขาดการป้องกันที่ถูกต้องตามมา

“ควรสอนเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์ การตอบสนองความต้องการทางเพศที่ถูกวิธี”

“ควรสอนเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์และวิธีการป้องกันที่ถูกต้อง นอกจากนี้ควรสอนในเรื่องของการป้องกันในการมีเพศสัมพันธ์ ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์รวมถึงการดูแลสุขภาพอนามัยที่ถูกต้อง”

“เรื่องที่ควรสอนคือการมีเพศสัมพันธ์ ความหลากหลายทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ”

“สิ่งที่ควรสอนวัยรุ่นคือเรื่องของการสำเร็จความใคร่และการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เพราะความต้องการทางเพศเป็นเรื่องธรรมชาติจึงควรสอนให้มีการจัดการที่ถูกต้องไม่ใช้การหลีกเลี่ยงหรือพยายามปกปิด”

“ประเด็นเรื่องของความสัมพันธ์และการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเป็นประเด็นที่ควรให้การศึกษาวัยรุ่นมากที่สุด”

ความรักและการจัดการกับอารมณ์ นอกจากเรื่องของการคุมกำเนิดและการมีเพศสัมพันธ์แล้ว ประเด็นเรื่องของการรักและการจัดการอารมณ์เมื่อเกิดความรักเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้คำตอบว่าควรเป็นประเด็นที่ควรสอนในวัยรุ่น เนื่องจากผู้เข้าร่วมวิจัยเห็นว่า ความรักมักนำไปสู่เรื่องของพฤติกรรมทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งหากจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นขณะที่เกิดความรักไม่เหมาะสม อาจนำไปสู่การเกิดปัญหาทางเพศตามมาภายหลังได้ ตัวอย่างความคิดเห็น เช่น

“อยากให้สอนเรื่องความรัก เพราะความรู้สึกรักรู้สึกชอบนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์และปัญหา การจัดการอารมณ์ การมีเพศสัมพันธ์ การป้องกัน”

“ควรสอนเรื่องความรักและความหลากหลายทางเพศในความรัก”

“ควรสอนเรื่องของการรักและเทคโนโลยี ความรักบนโลกอินเทอร์เน็ตผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความรักในอินเทอร์เน็ต”

“อยากให้สอนวัยรุ่นในประเด็นเรื่องความรัก เพื่อให้สามารถเข้าใจความรักและอยู่กับความรักด้วยความเข้าใจ”

“ควรสอนเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์และความรัก เรื่องการจัดการอารมณ์ที่เกิดจากความรัก ดีกว่ามาสอนเรื่องให้เด็กรักจนลวงตัว ควรเปลี่ยนมาสอนมาให้เด็กรู้จักรักตัวเอง”

“สิ่งที่ควรสอนวัยรุ่นคือเรื่องความรักและการมีเพศสัมพันธ์ วัยรุ่นเป็นวัยของการอยากรู้อยากลอง เพราะเชื่อว่าการที่ได้รู้ความรักที่ดีจะนำไปสู่ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ที่น้อยลง”

ธรรมชาติของความเป็นเพศและความหลากหลายทางเพศ ประเด็นสุดท้ายที่ผู้เข้าร่วมวิจัยเห็นว่าควรจะมีการให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับวัยรุ่นคือ ลักษณะของความเป็นเพศตามธรรมชาติทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมถึงความเข้าใจถึงความหลากหลายทางเพศและความเท่าเทียมกันทางเพศในโลกที่มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากปัจจุบันไม่ได้มีการแบ่งเพศแค่เพียงชายหรือหญิงเท่านั้น แต่ปัจจุบันมนุษย์มีอิสระในการที่จะเลือกว่าตัวเองจะเป็นเพศใด การสอนให้เข้าใจธรรมชาติของความเป็นเพศและความหลากหลายทางเพศจึงน่าจะช่วยให้วัยรุ่นซึ่งกำลังอยู่ในช่วงของการค้นหาอัตลักษณ์ทางเพศ ได้เข้าใจลักษณะธรรมชาติของความเป็นเพศและยอมรับในความเป็นเพศของตนเองและผู้อื่นได้ง่ายขึ้น

“ควรสอนเรื่องของธรรมชาติของความเป็นผู้ชายและผู้หญิง ความหลากหลายทางเพศและความเท่าเทียมทางเพศ”

“สิ่งที่อยากให้สอนคือการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย สอนเรื่องเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ การป้องกัน การทำงานของระบบสืบพันธุ์ ผลกระทบของการมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังควรสอนวัยรุ่นเรื่องของความหลากหลายทางเพศ เพราะปัจจุบันนี้ไม่ได้มีแค่เพศชายและหญิงเท่านั้น ตอนนี้เริ่มเปิดกว้างเรื่องเพศทางเลือกที่เรียกว่า LGBTQ+ ซึ่งในช่วงวัยรุ่นตอนต้นอาจจะยังไม่เข้าใจในส่วนนี้ในช่วงของการค้นหาตัวเอง”

รูปแบบการเรียนการสอนเรื่องเพศที่เหมาะสม

วิธีการที่จะให้วัยรุ่นได้มีความรู้ความเข้าใจทางเพศที่ถูกต้องนั้น วิธีการสอนที่ทำให้วัยรุ่นเข้าถึงข้อมูลเรื่องเพศตามความต้องการของตนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งในหัวข้อของการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยรุ่นนั้น ผู้วิจัยขอแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ประเด็นด้านตัวผู้สอน วิธีการสอน และประเด็นด้านสื่อการสอน

ลักษณะของผู้สอน ลักษณะของผู้สอนที่ผู้เข้าร่วมวิจัยให้ความเห็นคือ ผู้สอนที่ดีควรมีทัศนคติทางเพศที่เปิดกว้าง เนื่องจากผู้เข้าร่วมวิจัยเห็นว่าที่ผ่านมาจากประสบการณ์การเรียนเรื่องเพศผู้สอนมักที่จะยึดยึดทัศนคติทางเพศที่ผู้สอนเห็นว่าดีเพื่อให้ผู้เรียนยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติตาม เช่น เรื่องของการรักษาวลสงวนตัว หรือการมีพฤติกรรมทางเพศที่ตรงกับเพศร่างกาย หรือผู้สอนบางคนอาจจะมองว่าการที่วัยรุ่นพูดคุยกันเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ไม่ควรพูดคุยในวัยนี้ เลยทำให้วัยรุ่นไม่กล้าที่จะพูดคุยหรือซักถามในประเด็นทางเพศที่วัยรุ่นสนใจ ดังนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยจึงมีความเห็นว่าผู้สอนควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นและไม่ควรยึดติดกับกรอบปฏิบัติทางเพศแบบเดิม ๆ ซึ่งทำให้วัยรุ่นไม่กล้าที่จะพูดคุยเรื่องทางเพศได้อย่างเปิดเผย เนื่องจากกลัวว่าเป็นเรื่องที่ผิดและไม่สมควรและอาจถูกมองว่าเป็นคนไม่ดี นอกจากนี้แล้วผู้สอนควรมีทักษะในการสร้างบรรยากาศในการมีส่วนร่วม พูดคุยซักถามและกระตุ้นให้เกิดการคิด รวมทั้งสามารถให้คำตอบกับข้อสงสัยทางเพศกับวัยรุ่นที่เป็นรูปธรรมได้ ตัวอย่างความเห็นของผู้เข้าร่วมวิจัย เช่น

“การสอนที่ดีเริ่มจากผู้สอนที่มีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเพศ ไม่มองเป็นเรื่องน่าอาย เปิดใจกว้าง ยอมรับความหลากหลาย กระตุ้นให้วัยรุ่นอยากรู้ตั้งแต่อ่อนเข้าเรียน มีช่องทางให้ได้ขอ คำปรึกษาเป็นรายบุคคลได้รวมถึงมีทักษะในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกถึงความคิดเห็นของตนเองกล้าที่จะซักถามข้อสงสัยหรือกังวลใจมีสื่อการสอนที่น่าสนใจเป็นบรรยากาศของการพูดคุย แบบสบายๆ”

“ผู้สอนควรสอนให้เป็นรูปธรรม มีตัวอย่างให้ดู ไม่ยึดติดกับกรอบการปฏิบัติทางเพศแบบเดิม การสอนที่ดีควรเปิดรับฟังทุกเรื่องเกี่ยวกับเพศพูดคุยกันได้อย่างเป็นธรรมชาติไม่ตัดสินความคิด หรือทัศนคติทางเพศของผู้สอน สามารถพูดคุยโต้ตอบกันได้ทุกเรื่องที่สงสัย”

“การสอนที่ดีผู้สอนควรพูดเรื่องเพศให้ดูเหมือนเป็นเรื่องปกติ ไม่มีอคติ เปิดโอกาสให้พูดคุยเรื่อง เพศไม่ใช่เฉพาะแค่เรื่องเซ็กส์ สามารถพูดคุยเรื่องส่วนตัวได้”

“ห้องเรียนที่ดีควรมีความยืดหยุ่นเป็นกันเองไม่เป็นทางการมากเกินไป ผู้สอนสามารถเข้าถึงง่าย ในการตอบคำถามหรือพูดคุยเปิดโอกาสให้ซักถามและรับฟังอย่างจริงจัง”

“ผู้สอนควรบอกถึงข้อดีข้อเสีย ไม่ใช่ห้ามนู่นนี่แล้วไม่อธิบายเหตุผลเพราะมองว่ายังเป็นเด็ก อยากรู้ให้มีการเปิดกว้างเรื่องเพศมากขึ้นบวกกับการเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ”

วิธีการสอน นอกจากลักษณะของผู้สอนที่ดีแล้ว วิธีการสอนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการสอน เรื่องเพศซึ่งเป็นการสอนที่มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการสอนในวิชาทั่วไปอื่น ๆ เนื่องจากเรื่องเพศมักจะถูก มองว่าเป็นเรื่องน่าอายและไม่ควรพูดคุยกันอย่างเปิดเผย ซึ่งอาจจะทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเต็มไปด้วยความอึดอัด ดังนั้นวิธีการสอนที่ดีจึงเป็นวิธีการสอนที่สามารถสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ มีการตัดสินและเคารพความแตกต่างหลากหลายทางความคิด รวมทั้งมีรูปแบบการสอนที่เป็นรูปธรรม ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับวิธีการสอนเรื่องเพศไว้ เช่น

“การสอนที่ดีควรเป็นการเปิดโลกการให้ซักถามโดยที่ผู้สอนไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด เพราะ ส่วนใหญ่ถ้าพูดเรื่องเพศผู้ใหญ่ก็จะตัดสินว่าแบบนี้ไม่ดีเลยทำให้ถูกมองในแง่ลบ ห้องเรียนที่ดีจึง ควรมีการถามตอบแบบอิสระมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันสามารถแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ได้โดยที่ไม่รู้สึกผิดหรือเขินอาย”

“การสอนที่ดีควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เปิดกว้าง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตั้ง คำถามให้คิดวิเคราะห์ตามได้”

“ห้องเรียนควรพูดคุยได้ทุกประเด็นตอบคำถามได้อย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการปิดกั้นและพยายาม ทำความเข้าใจในความแตกต่าง ไม่ต้องมีความเป็นทางการมากนัก”

“การสอนที่ดีควรเป็นการสอนที่เป็นรูปธรรม อยากรู้ให้มีการสอนเรื่องทักษะมากกว่าเรียนรู้แต่ ในทฤษฎีอย่างเดียว เช่นการป้องกันต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและหากิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน”

“การสอนต้องสามารถพูดได้อย่างตรงไปตรงมา ความเป็นกันเองสนุกและน่าสนใจ และสอนให้รู้ว่าเรื่องเพศไม่ใช่เรื่องน่ากลัวทำให้ไม่เกิดความเขินอาย”

“ห้องเรียนเพศศึกษาควรเป็นการพูดคุยการเปิดหัวข้อสนทนาในเรื่องเพศต่าง ๆ และร่วมกันอภิปรายความเห็น เพราะความคิดของเราไม่เหมือนกัน ถ้ามีอาจารย์ผู้สอนร่วมอภิปรายด้วยจะทำให้เห็นความแตกต่างทางความคิดในช่วงวัยที่ต่างกัน และอาจมีสื่อประกอบการเรียนการสอนที่เป็นรูปธรรมทำให้เกิดความสนใจ”

สื่อการสอน สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาเรื่องเพศถูกมองว่าเป็นเรื่องน่าอาย สื่อการสอนเรื่องเพศที่มีลักษณะชัดเจนเป็นรูปธรรมจึงอาจถูกมองว่าเป็นเรื่องการนำเสนอสิ่งลามกหยาบคาย ผู้เข้าร่วมวิจัยจึงให้ความเห็นว่า ควรมีลักษณะของการใช้สื่อการสอนเรื่องเพศใหม่ๆ ที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมและทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นสื่อการสอนที่เป็นอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ หรือสื่อการสอนที่เป็นวีดิทัศน์ หรืออาจจะเป็นกรณีศึกษาที่ทันต่อยุคสมัย นอกจากนี้ผู้สอนควรมีสื่อที่เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนโดยตรงในกรณีที่ผู้เรียนไม่กล้าถามผู้สอนในชั้นเรียนเนื่องจากเรื่องทางเพศสำหรับบางคนอาจจะยังเป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่อยากเปิดเผยหรือมองว่าเป็นเรื่องน่าอาย ดังนั้นการมีช่องทางให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสอบถามเพื่อหาคำตอบเรื่องเพศทั้งการเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนซักถามโดยตรงและเปิดโอกาสให้สามารถซักถามประเด็นที่ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยแต่ไม่กล้าที่จะหาคำตอบโดยตรงจึงเป็นสิ่งจำเป็น เช่น การให้ถามผ่านจดหมายหรือกล่องรับข้อความส่วนตัว ข้อคิดเห็นในประเด็นสื่อการสอน เช่น

“การสอนเรื่องเพศที่ดีควรจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นสามารถนำเรื่องที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อาจจะมีเรื่องของกรณีศึกษาประกอบ”

“การเรียนการสอนที่ดีควรเป็นเนื้อหาที่ทันสมัยกับสังคม เช่น การใช้เทคโนโลยีและแอปพลิเคชันต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้แบบเปิดกว้างโดยสอนให้รู้ว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องธรรมชาติ”

“ควรเป็นการสอนที่สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง ๆ มีสื่อหรือการยกตัวอย่างประกอบและกระตุ้นให้เกิดการคิด”

“การสอนที่ดีควรเป็นเรื่องที่ทันสมัยมีกรณีศึกษาเปิดโอกาสให้พูดคุยโต้เถียงกัน ห้องเรียนควรจัดให้ผู้สอนสามารถเข้าถึงและสอบถามความเห็นของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง”

“การสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสถามโดยอาจจะใช้วิธีให้เขียนคำถามและส่งในกล่องขอคำปรึกษา มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม”

“ใช้สื่อออนไลน์เข้ามาสอน ควรบรรจุการสอนเรื่องเพศศึกษาเป็นรายวิชาเรียน โดยสอนเรื่องกลไกร่างกาย ความสุขที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางเพศ การรับผิดชอบต่อตัวเองและคนอื่น ความรุนแรงเรื่องเพศความหลากหลายทางเพศการเหยียดเพศสนิยมทางเพศแบบต่าง ๆ การถูก

ล่องละเมิดทางเพศอันตรายของเรื่องเพศในโลกออนไลน์ ปัญหาทางเพศต่าง ๆ การจัดการ
อารมณ์เมื่อผิดหวังจากความรัก”

บทสรุปและการอภิปราย

จากผลการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้เรื่องเพศและความรู้เรื่องเพศของนิสิตจิตวิทยาซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นโดยสามารถแบ่งประเด็นการสรุปออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจดังนี้

โรงเรียนไม่สามารถให้คำตอบที่วัยรุ่นสงสัยในเรื่องเพศได้ครอบคลุม

“ความรู้เรื่องเพศมาจากการศึกษานอกระบบถึง 90 เปอร์เซ็นต์ อีก 10 เปอร์เซ็นต์มาจากการศึกษาในระบบ ส่วนมากจะเรียนรู้จากข้างนอกมาก่อนถึงมาเรียนรู้ในระบบทีหลัง การเรียนรู้ในระบบจึงเป็นในเรื่องของฮอร์โมนเรื่องของกลไกการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ”

“ส่วนตัวมองว่าวิชาสุขศึกษาไม่ค่อยตอบโจทย์กับความรู้อะไรเพราะหนังสือบางทีก็ล้าสมัยไปแล้วซึ่งนักเรียนก็รู้อยู่แล้วว่าควรทำอะไร”

จากการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับข้อมูลเรื่องเพศจากโรงเรียนในประเด็นที่คล้ายๆกัน โดยจะเน้นไปที่การเข้าใจถึงสรีระทางเพศที่เกิดขึ้นในวัยรุ่น การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเรื่องที่วัยรุ่นคิดว่าตนเองรู้อยู่แล้ว รวมถึงเรื่องของการปลูกฝังจริยธรรมความดีงามทางเพศโดยเฉพาะเรื่องของการรักษาวลสงวนตัวของเด็กผู้หญิง ซึ่งเป็นความคิดในการให้ความรู้เรื่องเพศในกรอบเดิมคือมองว่าเรื่องทางเพศเป็นเรื่องที่เด็กและวัยรุ่นไม่ควรไปยุ่งเกี่ยว การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นที่เป็นเรื่องต้องห้ามและไม่ควรทำ หรือวัยรุ่นไม่ควรที่จะสนใจในเรื่องเพศมากเกินไป ทำให้วัยรุ่นในปัจจุบันซึ่งอยู่ในยุคของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ง่ายและมากขึ้น เกิดข้อสงสัยในประเด็นทางเพศที่พบเห็นหรือเกิดขึ้นกับตัวเองแต่ไม่สามารถหาคำตอบได้จากการเรียนในโรงเรียน เช่น การบำบัดความต้องการทางเพศด้วยตัวเอง ความต้องการทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์ ทำให้เด็กและวัยรุ่นต้องแสวงหาคำตอบเรื่องเพศด้วยตนเองจากการเรียนรู้จากการแชร์ประสบการณ์จากกลุ่มเพื่อนหรือรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์โดยตรง

“ความรู้เรื่องเพศมีอยู่ในวิชาสุขศึกษาเบื้องต้น แต่ในความรู้ที่ถูกต้องและลึกไปกว่านั้นไม่มีสอนในระบบเช่นการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก”

การได้ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนิยายหรือละคร ภาพยนตร์หรือแม้แต่สื่อลามกที่มีเนื้อหาทางเพศโดยตรง ซึ่งความรู้ดังกล่าวมีทั้งความรู้ที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง และการให้การศึกษาร่องเพศในแนวที่เป็นสิ่งที่ปกปิดลับไม่ควรเปิดเผยยิ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กและวัยรุ่นอยากรู้อยากเห็นในเรื่องเพศมากขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับพฤติกรรมตามวัยของวัยรุ่นที่มีลักษณะของการอยากรู้อยากเห็นและสนใจเรื่องเพศเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว ดังนั้นหากว่าสถาบันการศึกษายังไม่สามารถที่จะหาช่องทางที่จะสื่อสารให้

ความรู้กับผู้เรียนในเรื่องเพศที่ถูกต้องและเปิดเผยขึ้น จะยังเป็นการผลักดันให้ผู้เรียนไปแสวงหาความรู้ในสิ่งที่ตัวเองสนใจแล้วไม่สามารถหาคำตอบได้จากการหาข้อมูลนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นความรู้ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียนมากกว่า

ครอบครัวพลาดโอกาสที่จะให้คำตอบหรือสอนเรื่องเพศ

“เรื่องเพศบางเรื่องคุยกับพ่อแม่เขาก็ไม่ตอบ เลยต้องไปค้นหาความรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อและเว็บไซต์ต่าง ๆ”

ครอบครัวนับเป็นสถาบันหลักที่มีความสำคัญในการให้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศ (Turnbull, 2008) โดยการสอนเพศศึกษาไม่จำเป็นจะต้องรอให้เด็กเข้าระบบการเรียนในโรงเรียนก่อนถึงค่อยสอนให้เด็กมีความรู้ในเรื่องนี้ ครอบครัวสามารถที่จะเป็นผู้ที่ให้ความรู้เรื่องเพศได้ตั้งแต่ในวัยเด็กเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย (ธนรัตน์, 2563) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเรื่องเพศถูกมองว่าเป็นเรื่องที่น่าอายและไม่ควรนำมาพูดคุยกันในที่แจ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริบทของครอบครัวที่มองว่าการพูดคุยเรื่องทางเพศกับเด็กเป็นเรื่องน่าอายและไม่ควร จึงทำให้การสื่อสารเรื่องเพศระหว่างครอบครัวไม่สามารถที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้เรื่องเพศที่มีประสิทธิภาพได้ ทั้งนี้ขึ้นกับองค์ประกอบทั้งตัวพ่อแม่เองที่มีความยากลำบากในการพูดคุยเรื่องเพศกับลูกและในส่วนของลูกที่คิดว่าพ่อแม่ไม่สามารถให้คำตอบกับตนเองในเรื่องนี้ได้ จึงทำให้ครอบครัวที่ถือว่าเป็นสถาบันหลักในการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องเพศขาดโอกาสในการที่เป็นแหล่งให้ความรู้เรื่องเพศที่ถูกต้องกับผู้เรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ Kahn ที่กล่าวว่า การที่ครอบครัวไม่สามารถให้คำตอบเรื่องเพศกับลูกได้ นำไปสู่การทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องเพศที่ไม่ถูกต้อง (Kahn, 2020) ในขณะเดียวกันเนื้อหาการพูดคุยเรื่องเพศที่พ่อแม่มักจะคุยกับลูกส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาที่ไม่ได้แตกต่างจากที่ลูกได้รับจากที่โรงเรียน เช่น การดูแลทำความสะอาดสุขอนามัย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของค่านิยมทางเพศตามกรอบของผู้ใหญ่ที่ปฏิบัติตามกันมา สอดคล้องกับการศึกษาของราตรี อร่ามศิลป์ ที่กล่าวไว้ว่า เนื้อหาในการพูดคุยเรื่องเพศระหว่างพ่อแม่กับลูกที่เป็นวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นการเตือนไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและเรื่องการรักษาสุขอนามัยทางเพศ (ราตรี อร่ามศิลป์, 2559)

เทคโนโลยีกับการเรียนรู้เรื่องเพศ

เป็นที่ทราบกันว่าปัจจุบันนี้เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารมีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์เป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัยรุ่นที่มีการใช้เทคโนโลยีในการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารที่มาจากข้อมูลจากออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันและเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น YouTube Podcast Twitter ดังนั้นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องเพศที่วัยรุ่นไม่สามารถหาคำตอบได้จากโรงเรียนหรือแม้แต่การปรึกษาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ที่ตัววัยรุ่นเองคิดว่ามีความน่าเชื่อถือเช่นพ่อแม่ผู้ปกครองหรือคุณครู จึงหาคำตอบด้วยตัวเองจากแหล่งข้อมูลที่วัยรุ่นมีความถนัดในการเข้าถึงข้อมูล จากการศึกษาผู้เข้าร่วมวิจัยได้ให้ข้อมูลว่าข้อมูลเรื่องเพศส่วนใหญ่ได้มาจากการรับรู้ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแอปพลิเคชัน Twitter ซึ่งเป็นกลุ่มสังคมออนไลน์ที่มีการแชร์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศและมีการ

แลกเปลี่ยนและส่งต่อข้อมูลต่อกันไป ทำให้วัยรุ่นสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและแสวงหาคำตอบที่ตัวเองสนใจเกี่ยวกับเรื่องเพศได้ง่ายและรวดเร็ว

“ที่ผ่านมามีการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศจะรู้จากนอกระบบเกือบทั้งหมด โดยเรียนรู้เรื่องความรัก ความหลากหลายทางเพศจากการ์ตูนและนิยาย โดยเฉพาะทวีตเตอร์ที่ทำให้เข้าใจอะไรหลายๆอย่างเพิ่มขึ้นเปิดมุมมองคำศัพท์ที่นิยมใช้ในการมีเพศสัมพันธ์ วิธีการมีเพศสัมพันธ์การใช้เจลหล่อลื่น การเล่าโลกก่อนมีเพศสัมพันธ์”

จากคำตอบจะเห็นได้ว่าสื่อสังคมและแอปพลิเคชันออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในการได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องเพศของวัยรุ่นเนื่องจากเป็นช่องทางที่เข้าถึงได้ง่ายและสามารถค้นหาและถามตอบได้อย่างเปิดเผยและไม่รู้สึกว่าเป็นสิ่งที่น่าอายหรือไม่ควรพูด ในทางตรงข้ามวัยรุ่นกลับพบว่าในประเด็นทางเพศที่ตัวเองสนใจยังมีผู้คนอีกจำนวนมากที่มีความสนใจในประเด็นเรื่องเพศที่คล้ายคลึงกับความสนใจของตัวเอง นอกจากนี้ยังสามารถได้รับรู้ข้อมูลใหม่ๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศที่ตนไม่รู้มาก่อนจากการอ่านข้อมูลที่ถูกแชร์และส่งต่อกันในสื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้การศึกษาหาข้อมูลเรื่องเพศในวิธีการนี้เป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่นและมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศของวัยรุ่นอย่างมาก ดังนั้นการที่ผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ได้ก็จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งสำหรับการให้ข้อมูลเรื่องเพศที่ถูกต้อง รวมถึงเป็นช่องทางในการสื่อสารและทำความเข้าใจเรื่องเพศกับวัยรุ่นว่าทัศนคติต่าง ๆ ทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบันเป็นอย่างไร แต่อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีมีผลทำให้ทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากสามารถพบเห็นพฤติกรรมทางเพศได้ง่ายและบ่อยมากขึ้น ทำให้ทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศในแง่ของการตอบสนองถึงเรื่องของความพึงพอใจทางเพศมากกว่าที่จะมุ่งเน้นในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์แบบยั่งยืน (Kaviani, 2021)

วัยรุ่นต้องการความรู้เรื่องเพศที่เป็นรูปธรรมและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับพฤติกรรมทางเพศของตนเอง

วัยรุ่นมีทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศในบางประเด็นที่มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ ปัจจุบันวัยรุ่นมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องใกล้ตัวและเป็นประเด็นที่พบเจอได้บ่อยในชีวิตประจำวัน เรื่องเพศไม่ใช่ประเด็นที่ต้องปกปิดหรือไม่ควรนำมาพูดคุยกัน ดังนั้นวัยรุ่นจึงมักจะมีประเด็นคำถามและความอยากรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่ตรงไปตรงมามากขึ้น เช่น เมื่อมีความต้องการทางเพศจะมีการบำบัดความต้องการทางเพศของตนเองอย่างไร หรือแม้แต่กระบวนการการมีเพศสัมพันธ์มีวิธีการอย่างไร เนื่องจากปัจจุบันวัยรุ่นพบเห็นพฤติกรรมทางเพศที่ค่อนข้างเปิดเผยและความหลากหลายมากกว่าเมื่อก่อน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรักความหลากหลายทางเพศ การจัดการความต้องการทางเพศ หรือแม้แต่การมีเพศสัมพันธ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ Astle และคณะที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการให้ข้อเสนอแนะของผู้เรียนในการสอนเรื่องเพศศึกษาซึ่งพบว่าเนื้อหาที่เรียนในวิชาเพศศึกษายังไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง (Astle, 2021) และการศึกษาของ Seiler-Ramadas ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการในการศึกษาเรื่องเพศว่าควรเป็นการสอนในเรื่องของข้อเท็จจริงและควรมีสื่อการสอนที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้มีการอภิปรายแบบกลุ่ม (Seiler-Ramadas,

2021) นอกจากนี้บรรยากาศในการเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้สอนจึงควรมีกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลายและบูรณาการข้อเท็จจริงกับความรู้สึกของผู้เรียนเข้าด้วยกัน (Seiler-Ramadas, 2020) ดังนั้นปัจจุบันวัยรุ่นจึงต้องการที่จะทราบข้อมูลเรื่องเพศที่ตรงไปตรงมา มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมและที่สำคัญความรู้เรื่องเพศต้องเป็นความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับพฤติกรรมทางเพศของตนเองเพื่อการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองและสำหรับเป็นข้อมูลในการรับมือในการแก้ปัญหาทางเพศที่อาจจะเกิดขึ้นกับทั้งตนเองและบุคคลใกล้ชิดได้อย่างเหมาะสม

กรอบจริยธรรมของผู้ใหญ่กับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น

อุปสรรคอย่างหนึ่งสำหรับการเรียนรู้เรื่องเพศคือการที่ผู้ใหญ่ยังคงมีกรอบจริยธรรมทางเพศที่ตึงามในมุมมองแบบผู้ใหญ่อยู่ซึ่งได้แก่ การมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องของวัยรุ่น ไม่ใช่เรื่องของเด็กและวัยรุ่น การที่เด็กสนใจเรื่องเพศตั้งแต่เด็กเป็นเรื่องที่ไม่สมควร ดังนั้นในเด็กและวัยรุ่นจึงเป็นวัยที่มีกรอบปฏิบัติเรื่องเพศที่เข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาวงสวณตัว แต่ความเป็นจริงแล้วพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในปัจจุบันกลับมีพฤติกรรมทางเพศที่มีความหลากหลายและเปิดกว้างมากขึ้นกว่าเมื่อก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนรู้เรื่องเพศ ความหลากหลายทางเพศ และการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดกับความคิดในเชิงจริยธรรมของผู้ใหญ่ ทำให้บางครั้งในการทำควมเข้าใจเรื่องเพศจึงยังมีกรอบของจริยธรรมหรือความตึงามเรื่องเพศที่ยังคงเข้ากันไม่ได้ ทำให้ผู้ใหญ่พยายามที่จะให้เด็กเข้าใจกรอบจริยธรรมทางเพศในแบบของผู้ใหญ่ แต่ในขณะเดียวกันเด็กและวัยรุ่นเองกลับมองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องของสิทธิและความต้องการส่วนบุคคล โดยวัยรุ่นส่วนหนึ่งคิดว่าทราบใดเรื่องเพศเป็นสิ่งที่ไม่ได้ทำให้คนอื่นเดือดร้อนหรือไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น เกิดขึ้นจากการยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่ายและมีการจัดการและป้องกันที่ดีก็ไม่น่าจะเป็นประเด็นที่มีปัญหาอะไร ในขณะเดียวกันการสั่งสอนปลูกฝังเรื่องจริยธรรมทางเพศที่เด็กและวัยรุ่นคิดว่าขัดกับค่านิยมทางเพศของตนเองกลับถูกมองว่าเป็นเรื่องของคนที่ผู้ใหญ่พยายามยึดเยียดความคิดของผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นความคิดที่ไม่ทันสมัยให้กับตนเอง

แต่อย่างไรก็ตาม นอกจากผู้ใหญ่จะไม่เข้าใจในทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศของเด็กสมัยใหม่แล้วเด็กสมัยใหม่ยังคาดหวังและอยากให้ผู้ใหญ่เปลี่ยนความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศให้ตรงกับยุคสมัยหรือมุมมองของตนด้วยเหมือนกัน ซึ่งในกรณีดังกล่าวทำให้เด็กและวัยรุ่นขาดการตระหนักและเคารพในความเห็นต่างของผู้ใหญ่เกี่ยวกับเรื่องเพศเช่นเดียวกัน เนื่องจากเห็นว่าจริยธรรมทางเพศแบบผู้ใหญ่เป็นเรื่องที่เก่าและไม่ทันสมัย ทำให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันแทนที่จะเข้าใจถึงความแตกต่างในทัศนคติทางเพศที่ต่างกัน ซึ่งหากสามารถพูดคุยและเรียนรู้เรื่องเพศได้อย่างปราศจากอคติ เป็นปัจจุบัน และเป็นรูปธรรมแล้ว ย่อมจะทำให้การเรียนรู้เรื่องเพศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ (Unis, 2020)

เกี่ยวกับผู้เขียน

ธนรัตน์ ทรงสมบูรณ์: อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กองบรรณาธิการ วอยซ์ทีวี. (2517). *ยูนิเซฟชี้ไทยอ่อนวิชาเพศศึกษา-กระทบทัศนคติเด็ก*. เข้าถึงได้จาก:
<https://www.voicetv.co.th/read/518344>
- บีบีซีไทย. (2517). *โรงเรียนไทย สอนเพศศึกษา ไม่ช่วยวัยรุ่นมีทักษะเรื่องเพศ*. เข้าถึงได้จาก:
<https://www.bbc.com/thai/thailand-40103687>
- ธนรัตน์ ทรงสมบูรณ์. (2563). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจิตวิทยาพฤติกรรมทางเพศ. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- วรภรณ์ บุญเชียง, วิลาวัลย์ เตือนราษฎร์, วรณิ พองแก้ว, & พิมพาภรณ์ กลั่นกลิ่น. (2013). ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และเจตคติต่อพฤติกรรมทางเพศ. *Thai Journal of Nursing Council*, 28(1), 124-137. เข้าถึงได้จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/TJONC/article/view/9025>
- ราตรี อร่ามศิลป์, & วรณศิริ ประจันโน. (2559). การสื่อสารเรื่องเพศศึกษาของพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นในครอบครัว. *วารสารวิชาการสุขภาพภาคเหนือ*, 3(2), 30-40.
- สำนักอนามัยเจริญพันธุ์. (2561). *สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนปี 2561* เข้าถึงได้จาก
http://rh.anamai.moph.go.th/ewt_news.php?nid=86&filename=index

ภาษาอังกฤษ

- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Washington, DC: Author.
- Astle, S., McAllister, P., Emanuels, S., Rogers, J., Toews, M., & Yazedjian, A. (2021). College students' suggestions for improving sex education in schools beyond 'blah blah blah condoms and STDs'. *Sex Education*, 21(1), 91-105. <https://doi.org/10.1080/14681811.2020.1749044>
- Kaviani, C., & Nelson, A. (2021). Smartphones and the sexual behaviour of Generation Z college men in the USA. *Sex Education*, 21(3), 378-385. <https://doi.org/10.1080/14681811.2020.1790350>
- Khan, T. H., & Raby, R. (2020). From missing to misdirected: Young men's experiences of sex education in Bangladesh. *Sex Education*, 20(6), 583-596. <https://doi.org/10.1080/14681811.2019.1703177>
- Seiler-Ramadas, R., Grabovac, I., Niederkrotenthaler, T., & Dörner, T. E. (2020). Adolescents' perspective on their sexual knowledge and the role of school in addressing emotions in sex education: An exploratory analysis of two school types in Austria. *The Journal of Sex Research*, 57(9), 1180-1188. <https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1802644>
- Seiler-Ramadas, R., Mosor, E., Omara, M., Grabovac, I., Schindler, K., Niederkrotenthaler, T., & Dörner, T. E. (2021). 'We're going around the subject' improving sex education and adolescents' awareness of sexually transmitted infections: A qualitative study. *Sex Education*, 21(1), 119-132. <https://doi.org/10.1080/14681811.2019.1668761>
- UNESCO. (2009). *International technical guidance on sexuality education: An evidence-informed approach for schools, teachers and health educators*. Retrieved from <https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/ITGSE.pdf>

- UNICEF. (2018). *Review of comprehensive sexuality education in Thailand*. Retrieved from https://www.unicef.org/thailand/sites/unicef.org.thailand/files/2018-08/comprehensive_sexuality_education%20EN.pdf
- Unis, B. D., & Sällström, C. (2020). Adolescents' conceptions of learning and education about sex and relationships. *American Journal of Sexuality Education*, 15(1), 25-52. <https://doi.org/10.1080/15546128.2019.1617816>
- Van Keulen, H. M., Hofstetter, H., Peters, L. W. H., Meijer, S., Schutte, L., & Van Empelen, P. (2015). Effectiveness of the Long Live Love 4 program for 13-and 14-year-old secondary school students in the Netherlands: A quasiexperimental design. Delft: Organization for Applied Scientific Research (TNO).

ปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจาก
โควิด 19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Personal Factors and Social Factors Related to Self-Preventing Behaviors
from COVID-19 of Srinakharinwirot University Students

คงกระพัน ชาตรี

Kongkrapan Chatree

ฉนวนวัฒน์ อุ่นแก้ว

Chanawat Unkeaw

ชยานุช ลักษณวิจารณ์

Chayanut Laksanavicharn

ธีระชน พลโยธา

Teerachon Polyota

ปิยนุช พิชัย

Pinyapan Piasai

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Received: 23 June 2021

Revised: 19 October 2021

Accepted: 21 October 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ การกำกับตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) ทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ด้วยปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ การกำกับตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 120 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจำนวน 5 ฉบับ มีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า

6 ระดับ ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .72 ถึง .87 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานครั้งนี้ ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์เชิงถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธี Enter ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยภายในบุคคล (การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19) และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 โดยทุกค่ามีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 2) ปัจจัยภายในบุคคล (การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19) และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ได้ร้อยละ 45 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

คำสำคัญ: พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19, การร่วมรู้สึก, การตระหนักรู้ในสถานการณ์, การกำกับตนเอง, อิทธิพลทางสังคม

Abstract

This correlational research aims to 1) highlight the relationship between personal factors (i.e., empathy, situational awareness, and self-regulation) and social factors (i.e., social influences) related to Srinakharinwirot university students' self-preventing behaviors from COVID-19, and 2) predict the self-preventing behaviors from COVID-19 of Srinakharinwirot university students based on these factors. 120 students from Srinakharinwirot university were selected as the sample group using convenience sampling. A questionnaire with a reliability level between .72 and .87., consisting of 5 parts: empathy, situational awareness, self-regulation, social influences, and COVID-19 self-preventing behaviors, was used to collect the data. The data were analyzed by Pearson's Correlation Coefficient and Multiple Linear Regression Analysis through the Enter method. The results of this study show that personal factors (empathy to COVID-19 self-preventing behaviors, situational awareness to COVID-19 self-preventing behaviors, and self-regulation to COVID-19 self-preventing behaviors) and social factors to COVID-19 self-preventing behaviors had positive correlation with COVID-19 self-preventing behaviors at a statistical significance level ($p < .001$). In addition, the two factors were able to predict the COVID-19 self-preventing behaviors of the sample group at 47 % at a statistical significance level ($p < .001$).

Keywords: Self-preventing behaviors from COVID-19, Empathy, Situational awareness, Self-regulation, Social influences

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เนื่องจากในสถานการณ์โลกปัจจุบันนี้ เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 (COVID-19) ซึ่งสามารถแพร่ระบาดจากบุคคลหนึ่งสู่อีกบุคคลหนึ่งได้อย่างรวดเร็วโดยการไอ จาม สัมผัส น้ำมูกและน้ำลาย โดยผู้ที่ติดเชื้อจะมีอาการไข้ ร่วมกับอาการทางเดินหายใจ เช่น ไอ จาม มีน้ำมูกและเหนื่อยหอบ ทำให้มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก เพื่อรักษาทุกชีวิตบนโลกใบนี้ที่ทุกคนอาศัยอยู่ร่วมกัน ดังนั้น ทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องหาวิธีการป้องกันเชื้อไวรัสชนิดนี้เพื่อปกป้องรักษาทุกชีวิตของมวลมนุษยชาติ โดยการฉีดวัคซีนโควิดตามแผนครอบคลุมประชากร เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ อย่างไรก็ตาม การป้องกันตนเองจากโควิด 19 สามารถเริ่มทำได้จากตัวเองก่อน ไม่ว่าจะเป็นการสวมหน้ากากอนามัยทั้งแบบทั่วไป และ N95 การล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ เพื่อขจัดสิ่งสกปรกต่าง ๆ เป็นการลดจำนวนเชื้อโรค และการเว้นระยะห่างทางสังคมอย่างน้อย 1-2 เมตร (กรมควบคุมโรค, 2564) เป็นสิ่งที่ทุกคนควรทำและสามารถทำได้ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกัน

การแพร่ระบาดของโควิด 19 กำลังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อสังคมไทยและสังคมโลก ไม่ว่าจะเป็น ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การใช้ชีวิตประจำวันที่ต้องเปลี่ยนไปในวิถีใหม่หรือ New Normal เป็นสิ่งที่คนไทยและคนทั้งโลกต้องเผชิญร่วมกัน ประสบกับปัญหาและความยากลำบากเหมือนกัน เพราะฉะนั้น การร่วมรู้สึก (Empathy) จึงเป็นสิ่งจำเป็นในสถานการณ์การแพร่ระบาดนี้ การร่วมรู้สึกจะช่วยให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างบุคคล สามารถรับรู้และเข้าใจถึงอารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของบุคคลอื่นได้ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กรรณิการ์ พันทอง, 2550) แต่ถ้าหากบุคคลในสังคมขาดการร่วมรู้สึก ก็จะทำให้การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นซับซ้อนต่อไปได้ยาก

การที่ทุกคนจะร่วมมือร่วมใจฝ่าฟันวิกฤตนี้ไปด้วยกัน ย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นมาได้ หากคนในสังคมยังไม่เกิดการตระหนักรู้ถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 ที่มีอันตรายร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมในหลายมิติ การตระหนักรู้ในสถานการณ์ (Situational Awareness) คือ การที่บุคคลแสดงถึงการรับรู้ การคิด และการแสดงออกถึงความรับผิดชอบเมื่อเผชิญปัญหา เหตุการณ์หรือสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง (มยุรี บุญเยี่ยม, 2545) ดังนั้น การตระหนักรู้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 จึงส่งผลทำให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมในการมีพฤติกรรมป้องกันตัวเองจากโควิด 19 และดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ซึ่งส่งผลทำให้สังคมสามารถกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติได้เร็วขึ้น รวมทั้ง มีการกำกับตนเองที่ดี จะช่วยทำให้การแพร่ระบาดของโควิด 19 นั้นลดลง เพราะการกำกับตนเอง (Self-Regulation) เป็นกระบวนการในการควบคุมตนเองอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านของ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำ เพื่อมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ตนต้องการ (พลพี ทุมมาพันธ์, 2554) ดังนั้น หากบุคคลมีการกำกับตนเอง โดยมีการตั้งเป้าหมายว่าเมื่อตนเองปฏิบัติตนเป็นอย่างดีแล้ว บุคคลจะดำเนินชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผน ควบคุมตนเองให้

ปฏิบัติตนในการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างเคร่งครัด ตลอดจนสามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมได้ (วิลาวรรณ บุญซึ้ง, 2546) ในสถานการณ์การแพร่ระบาดนี้ หากขาดการกำกับตนเอง หรือ “การ์ดตก” อาจนำไปสู่การแพร่ระบาดของโควิด 19 ระลอกใหม่และการติดเชื้อของบุคคลในสังคมที่เพิ่มมากขึ้น

การส่งเสริมให้บุคคลทำพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากโควิด 19 จึงเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ จึงมีมาตรการการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดออกมาอยู่เสมอ รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงผู้คนในแต่ละกลุ่มมากที่สุด อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมหรือไม่เช่นนั้น อิทธิพลทางสังคม (Social Influence) จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมตระหนักถึงอันตรายและผลกระทบที่ร้ายแรงของโควิด 19 ตลอดจนส่งผลให้ตัวบุคคลปฏิบัติพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มากขึ้น เช่น อิทธิพลจากบุคคลในครอบครัว เพื่อน บุคคลที่พบเจอในสังคม รวมไปถึง สื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อทัศนคติ พฤติกรรม ความคิด อารมณ์ และส่งผลต่อการตัดสินใจในการกระทำต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (Friedkin & Johnsen, 1990)

ดังนั้นภายใต้สถานการณ์วิกฤตเช่นนี้ ที่ทุกคนจำเป็นต้องป้องกันอันตราย เพื่อช่วยลดอัตราการเสียชีวิต และติดเชื้อที่เพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ วัน อย่างเร่งด่วน ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากโควิด 19 โดยศึกษาปัจจัยภายในตนเอง ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ และการกำกับตนเอง รวมทั้ง ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคมที่มาจากครอบครัว เพื่อน บุคคลรอบข้าง สื่อ มาตรการของรัฐ โดยงานวิจัยครั้งนี้เลือกศึกษาในกลุ่มนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ย่านถนนสุขุมวิท ใจกลางกรุงเทพมหานคร อันเป็นถนนย่านธุรกิจที่มีคนทำงานและพักอาศัยเป็นจำนวนมาก ผู้คนใช้ชีวิตและเดินทางไปมาอย่างพลุกพล่าน อีกทั้งยังมีชาวต่างชาติที่พักอาศัยและทำงานอยู่ในบริเวณแวดล้อมมหาวิทยาลัยอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับพบนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อเดือนมีนาคม 2564 ดังประกาศมหาวิทยาลัย เรื่อง บุคลากร นิสิต ของมหาวิทยาลัย ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ฉบับที่ 1 วันที่ 10 เมษายน 2564 (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2564) นิสิตจึงต้องมีพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างเคร่งครัดเป็นพิเศษ ดังนั้นผลการศึกษารั้วนี้ จะทำให้ทราบถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เพื่อประโยชน์สำหรับตัวบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ การกำกับตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. เพื่อทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ การกำกับตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม

ขอบเขตของงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งหมด 24,411 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตระดับปริญญาตรีตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 120 คน โดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามหลักการของแฮร์ และคณะ (Hair et. al, 2010) โดยกลุ่มตัวอย่างต้องมีไม่ต่ำกว่า 100 คน และกลุ่มตัวอย่างต้องมีจำนวนประมาณ 10 – 20 คน ต่อ 1 ตัวแปรอิสระ เนื่องจากในการวิจัยมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 4 ตัวแปร ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 120 คน และเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ ความคิด อารมณ์ความรู้สึก และความต้องการของผู้อื่น สามารถคาดคะเนผลกระทบต่อสังคมที่จะได้รับการกระทำของตน เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19

2. การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 หมายถึง การรับรู้และเข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถคาดการณ์ถึงผลกระทบที่จะเกิดตามมาภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19

3. การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 หมายถึง การควบคุมตนเอง เพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ด้วยความตั้งใจของตนเอง มากกว่าการฟังผู้อื่น ภายใต้กระบวนการกำกับตนเอง 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 กระบวนการสังเกตตนเอง หมายถึง กระบวนการสังเกตพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 ของตนเอง เพื่อใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับให้รู้ว่าตนเองนั้นกระทำพฤติกรรมในลักษณะใด

3.2 กระบวนการตัดสินใจ หมายถึง การที่บุคคลนำเอาข้อมูลจากการสังเกตตนเองมาตัดสินใจปฏิบัติ การตอบสนองทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ตามมาตรฐานของตนเอง บุคคลรอบข้าง และสังคม

3.3 การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง หมายถึง การแสดงพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ทางบวกทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

4. อิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 หมายถึง การที่บุคคลกระทำ พฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 โดยได้รับการกระตุ้นจากครอบครัว เพื่อน บุคคลรอบข้าง สื่อ มาตรการ ป้องกันของรัฐบาล หรือกฎระเบียบของสถานที่ต่าง ๆ

5. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 หมายถึง การกระทำพฤติกรรมเพื่อป้องกันตนเองจากโค วิด 19 โดยแบ่งออกเป็น 5 พฤติกรรม ได้แก่

1) พฤติกรรมสวมหน้ากากอนามัย หมายถึง การที่บุคคลสวมหน้ากากอนามัยในที่สาธารณะทุก ครั้งอย่างถูกวิธี และมีการเปลี่ยนหรือทำความสะอาดทุกครั้งหลังจากที่ใช้แล้ว

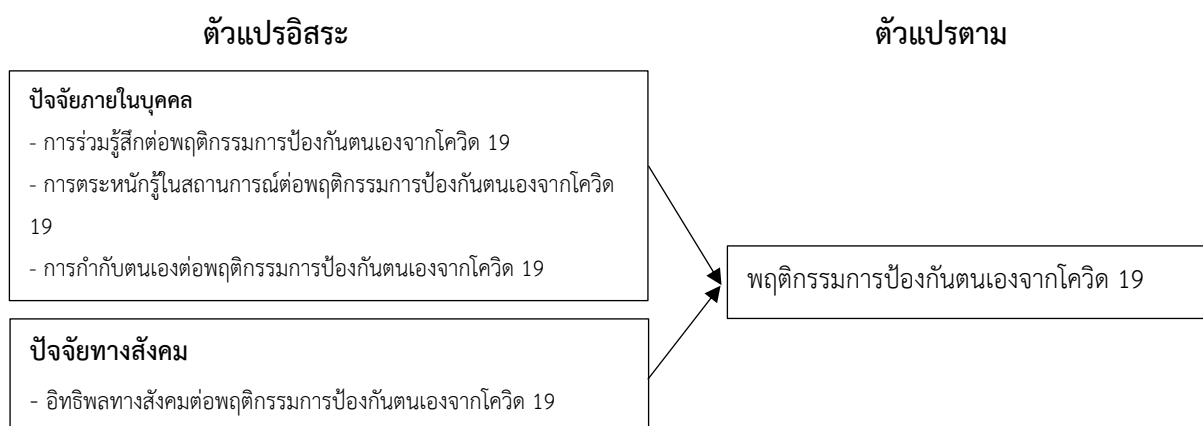
2) พฤติกรรมล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ หมายถึง การล้างมือทุกครั้งในที่สาธารณะทุก ครั้งอย่างถูกวิธี

3) พฤติกรรมทานอาหารร้อนช้อนส่วนตัว หมายถึง การเลือกทานอาหารร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ มีการใช้ช้อนกลางส่วนตัวและไม่ใช้ภาชนะร่วมกัน

4) พฤติกรรมเว้นระยะห่างทางสังคม หมายถึง การรักษาระยะห่างระหว่างตนเองและบุคคลอื่น ให้มากยิ่งขึ้น

5) พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการสัมผัสใบหน้า จมูก และปากของตนเอง หมายถึง การหลีกเลี่ยงการ สัมผัสใบหน้า จมูกและปากของตนเองโดยไม่จำเป็น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ การกำกับตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19
2. ปัจจัยภายใน ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ การกำกับตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 5 ฉบับ ซึ่งแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองได้มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และคัดเลือกข้อวัดที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Indexes of Item-Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป จากนั้นจึงนำแบบสอบถามทั้ง 5 ฉบับไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามรายข้อที่ผ่านเกณฑ์กับคะแนนรวมของมาตราวัด (Corrected Item-Total Correlation : CITC) พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ .20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟา โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

แบบสอบถามแต่ละตัวแปร	ลักษณะของแบบสอบถาม	จำนวน ข้อคำถาม	ค่าอำนาจ จำแนก	ค่าความ เชื่อมั่น
แบบสอบถามการร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19	มาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริ่งที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีของโกลแมน (Goleman, 1998)	15	.25 - .53	.77
แบบสอบถามการตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19	มาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริ่งที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองตามนิยามปฏิบัติการ	16	.23 - .66	.81
แบบสอบถามการกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19	มาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริ่งที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำกับตนเองของแบนดูรา (Bandura, 1991)	12	.23 - .63	.72
แบบสอบถามอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19	มาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริ่งที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองตามนิยามปฏิบัติการ	10	.23 - .71	.82

แบบสอบถามพฤติกรรม	มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ เป็นประจำ ถึง	14	.42 - .68	.87
ป้องกันตนเองจากโควิด 19	ไม่เคยเลย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวปฏิบัติด้าน พฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 จากกรม ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (กรมควบคุม โรค, 2563)			

ตาราง 1. การแสดงลักษณะและคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้ Google Form ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2564

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตัวแปรที่ศึกษาและการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตัวแปรที่ศึกษา โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 2

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 (EM)	5.13	.47
การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 (SA)	5.21	.47
การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 (SR)	4.72	.53
อิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 (SI)	5.10	.52
พฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 (PB)	3.80	.53

ตาราง 2. การแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษา

จากตาราง 2 พบว่า ตัวแปรการร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ 5.13 ตัวแปรการตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ 5.21 ตัวแปรการกำกับตนเองต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ 4.72 ตัวแปรอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ 5.10 และตัวแปรพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ 3.80

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตัวแปร	EM	SA	SR	SI	PB
EM	1	.59***	.65***	.67***	.46***
SA		1	.57***	.63***	.33***
SR			1	.60***	.65***
SI				1	.52***
PB					1

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

จากตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับชุดตัวแปรต้น เมื่อพิจารณาตามสมมติฐานแล้วพบว่า การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 เท่ากับ .46 .33 .65 และ .52 ตามลำดับ โดยทุกค่ามีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น พบว่า การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อ การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .59 .65 และ .67 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .57 และ .63 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ซึ่งเมื่อพิจารณาตามภาวะเส้นตรงร่วมพหุคูณระหว่างตัวแปร พบว่าไม่มีตัวแปรต้นตัวใดมีความสัมพันธ์เกินกว่าระดับของสหสัมพันธ์ที่กำหนดไว้ คือไม่เกิน .80 จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาเส้นตรงร่วมพหุคูณ

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธีการ Enter โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 4

ตัวทำนาย	b	SE	β	P
EM	-.2	.11	-.2	.868
SA	-1.8	.09	-1.8	.054
SR	.69	.11	.59	.000***
SI	.41	.14	.29	.005**

$R = .69$ $R^2_{adj} = .45$ $F = 25.74$ ($p = .000$) $a = 9.65$ $SE_{est.Y} = 6.25$ $F = 25.74$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 4. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรทำนายกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19

จากตารางที่ 4 พบว่า การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ .45 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 4 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ได้ร้อยละ 45 และมีความคลาดเคลื่อนในการทำนายเท่ากับ 6.25 ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้ยังพบว่าตัวแปรที่มีความสำคัญ 2 ตัวแปร ซึ่งตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ การกำกับตนเอง ($\beta = .59, p < .001$) และรองลงมาได้แก่ อิทธิพลทางสังคม ($\beta = .29, p < .01$)

สรุปผลการวิจัย

1. การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
4. อิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
5. การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 และอิทธิพลทาง

สังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณเท่ากับ .45 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 4 สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ได้ร้อยละ 45 และมีความคลาดเคลื่อนในการทำนายเท่ากับ 6.25 ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้ยังพบว่า มีตัวแปรที่มีอิทธิพลมากได้แก่ การกำกับตนเอง ($\beta = .59, p < .001$) และรองลงมาได้แก่ อิทธิพลทางสังคม ($\beta = .29, p < .01$)

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ การกำกับตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .46, p < .001$) ทั้งนี้ เนื่องจากการร่วมรู้สึกเป็นหัวใจสำคัญที่ก่อให้เกิดการช่วยเหลือและการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นซึ่งเป็นพลังที่ทำให้เกิดการกระทำที่นำมาซึ่งประโยชน์ (ประภาพร มั่นเจริญ, 2544 อ้างถึงใน ดวงกมลชนก ตั้งวิฑูรย์ 2559) แสดงให้เห็นว่าการร่วมรู้สึกเป็นพื้นฐานสำคัญในการกระทำที่นำมาซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ การร่วมรู้สึกเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะจะช่วยให้สามารถรับรู้และเข้าใจถึงอารมณ์ ความรู้สึกและความต้องการของบุคคลอื่น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างบุคคล และตลอดจนสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรรณิการ์ พันทอง, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมูดตเซา และคณะ (Moudatsou et al., 2020) ได้ทำวิจัยเรื่องบทบาทของการร่วมรู้สึกในด้านสุขภาพและสาธารณสุข และพบว่าการร่วมรู้สึกระหว่างผู้ใช้บริการด้านการดูแลสุขภาพและผู้เชี่ยวชาญมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นระหว่างการบำบัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการร่วมรู้สึกนั้น-สามารถทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีขึ้น และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ณ ขณะนั้นได้สอดคล้องกับ แพทเธย์เชอร์ และคณะ (Pfafftheicher et al., 2020) ได้ทำวิจัยเรื่องวิถีทางอารมณ์สู่การลงมือปฏิบัติ: การร่วมรู้สึกส่งเสริมการเว้นระยะห่างทางกายและพฤติกรรมสวมหน้ากากระหว่างการแพร่ระบาดของโควิด 19 พบว่า การร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในพฤติกรรมเว้นระยะห่างและสวมหน้ากาก รวมถึงส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติตามมาตรการ จึงสนับสนุนผลการวิจัยในครั้งนี้ที่แสดงว่าการร่วมรู้สึกมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19

การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .33, p < .001$) ทั้งนี้ การตระหนักรู้ในสถานการณ์ หมายถึง การรับรู้ปัจจัยต่าง ๆ ในสถานการณ์ภายใต้เวลาและสถานที่ เข้าใจถึงความหมายของปัจจัยเหล่านั้น ตลอดจนคาดการณ์สถานภาพของปัจจัยเหล่านั้นในอนาคตอันใกล้ (Endsley, 1988) จากผลการวิจัยดังกล่าวจึงสะท้อนถึงว่าการที่นิสิตมีการตระหนักรู้ในสถานการณ์โควิด 19 สูงหรือต่ำก็จะมี

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 สูงหรือต่ำด้วย และผลการวิจัยดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของเลียว และคณะ (Liao et al., 2010) ได้ทำวิจัยเรื่องการรับรู้สถานการณ์และการตอบสนองต่อการป้องกันสุขภาพต่อไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ A (H1N1) ในฮ่องกง ผลการวิจัยพบว่า ความไว้วางใจในข้อมูลที่เป็นทางการของรัฐบาลหรือสื่อมีความสัมพันธ์อย่างมากกับพฤติกรรมการล้างมือที่มากขึ้น ส่วนความไว้วางใจในข้อมูลที่ไม่เป็นทางการของรัฐบาลมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการรับรู้ถึงภัยคุกคามต่อสุขภาพและพฤติกรรมหลีกเลี่ยงสะท้อนให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องระหว่างการตระหนักรู้ในสถานการณ์และพฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของคาสี และคณะ (Qazi et al., 2020) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์การตระหนักรู้ในสถานการณ์ผ่านความคิดเห็นทางสังคมเพื่อทำนายการเว้นระยะห่างทางสังคมมาใช้ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด 19 พบผลว่า พฤติกรรมการเว้นระยะห่างทางสังคมนั้นมีอิทธิพลมาจากการตระหนักรู้สถานการณ์และทำให้เกิดพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19

การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .65, p < .001$) ทั้งนี้ การกำกับตนเองผู้วิจัยได้นิยามไว้ว่าเป็น การควบคุมตนเอง เพื่อมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 ด้วยความตั้งใจของตนเองมากกว่าการพึ่งพาผู้อื่น ภายใต้กระบวนการกำกับตนเอง 3 ขั้นตอน 1) กระบวนการสังเกตตนเอง 2) กระบวนการตัดสินใจ และ 3) การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง ดังนั้น หากนิสิตมีการกำกับตนเองสูงหรือต่ำก็จะมีพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 สูงหรือต่ำไปด้วย ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับจามาลูดิน และคณะ (Jamaludin et al., 2020) ได้อธิบายว่า ในการป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 ประเทศต่าง ๆ เช่น ไต้หวัน เกาหลีใต้ และสวีเดน ซึ่งไม่ได้บังคับใช้เพียงมาตรการการจำกัดการเคลื่อนย้ายประชากร แต่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมและร่วมมือร่วมใจในการป้องกันการแพร่กระจายของ COVID-19 โดยการกำกับตนเองและวินัยในตนเองในระดับสูงในหมู่พลเมืองของประเทศ ในขณะเดียวกัน มาเลเซียและสิงคโปร์ใช้ทั้งวิธีการจำกัดการเคลื่อนย้ายประชากรและแนวทางการกำกับตนเอง และเมื่อไม่มีจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้มีเสียชีวิตเพิ่มขึ้นแล้ว แนวทางการกำกับตนเองและวินัยในตนเองยังจะถูกนำไปใช้เพื่อเริ่มต้นและฟื้นฟูภาคสังคมและเศรษฐกิจด้วย และสอดคล้องกับ ลี และคณะ (Li et al., 2020) อธิบายว่า การแก้ปัญหาการแพร่ระบาด COVID-19 โดยอาศัยกลยุทธ์ทางการแพทย์ เช่น การตรวจวินิจฉัยโรค การผลิตยาและการฉีดวัคซีนอย่างรวดเร็ว ไม่ใช่กลยุทธ์เดียวที่จะทำให้ประชากรทั้งโลกผ่านพ้นจากวิกฤติ COVID-19 ไปได้ การกำกับตนเองตนเองและการมีวินัยในตนเองมีความสำคัญเท่าเทียมกันในการป้องกันไม่ให้ไวรัสปรากฏขึ้นอีกในอนาคต รวมทั้ง หลี และคณะ (Lee et al., 2020) ได้กล่าวว่า ประชาชนต้องควบคุมตนเองโดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่รัฐบาลและหน่วยงานกำหนด ประชาชนต้องกำกับตนเองและมีวินัยในตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการฝ่าฝืนมาตรการการป้องกันโรคระบาด

อิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .52, p < .001$) ทั้งนี้ เนื่องจาก อิทธิพล

ทางสังคม คือ ความคิดเห็นหรือการกระทำต่าง ๆ ที่ได้รับผลจากคนอื่นส่งผลให้มีการทำตาม คล้อยตาม หรือมีผลต่อการตัดสินใจ (Friedkin & Johnsen, 1990) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังเช่น งานวิจัยของฟิชเชอร์ และไมโซวิช (Fisher & Misovich, 1990) ศึกษาอิทธิพลทางสังคมกับพฤติกรรมป้องกันตัวจากโรคเอดส์ ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลทางสังคมนั้นมีส่วนสำคัญในการเพิ่มพฤติกรรมป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ได้ เช่นเดียวกันกับในสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 เจตเทน และคณะ (Jetten et al., 2020) ได้กล่าวถึงความต้องการผู้นำที่เป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้คนในสังคมที่จะร่วมมือร่วมใจทำทุกสิ่งทุกอย่างด้วยความอดทนให้ได้ที่สุด ที่จะฝ่าฟันวิกฤตินี้ไปได้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยภายในบุคคล ได้แก่ การร่วมรู้สึก การตระหนักรู้ในสถานการณ์ การกำกับตนเอง และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ อิทธิพลทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การร่วมรู้สึกต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การตระหนักรู้ในสถานการณ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 การกำกับตนเองจากโควิด 19 ต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 และอิทธิพลทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ได้ ร้อยละ 47 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่าตัวแปรที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มี 2 ตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ($\beta = .59, p < .001$) และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ($\beta = .28, p < .01$) ตามลำดับ

การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 มีความสำคัญเป็นลำดับแรก การระบาดใหญ่ของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนต้องเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว เช่น การเว้นระยะห่างทางสังคม การทำกิจวัตรประจำวันที่จำกัด การต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรการทางสังคมอันเข้มงวด การจำกัดการเดินทาง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเข้า-ออกพื้นที่สาธารณะ หรือการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงอาชีพเพื่อความอยู่รอด ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่คาดคิดอาจเกิดขึ้น หรือมีความไม่แน่นอนอย่างมากเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวย่อมเป็นสิ่งที่กระตุ้นที่ทำให้ผู้คนอาจเกิดความเครียด ความสับสน ความไม่เข้าใจ ความเบื่อหน่าย ความสิ้นหวัง จนทำให้การควบคุมตนเองในการพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 หย่อนลงไป หรือ “การ์ดตก” ซึ่งส่งผลทำให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 พ้นกลับมาใหม่เป็นรอบที่ 2 จากสถานการณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การกำกับตนเองจึงเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่สุดที่ทำให้บุคคลยังคงทำพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อย่างต่อเนื่องและเข้มข้นยิ่งขึ้น ด้วยเห็นผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการกำกับตนเองหรือเห็นโทษของการไม่กำกับตนเองอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งพบว่า การกำกับตนเองเป็นตัวแปรที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมสุขภาพอื่น ๆ เช่น งานวิจัยของสุริพร แสงสุวรรณ, วรณิภา อัครชัยสุวิกรม และพรนภา หอมสินธุ์ (2554) ได้ทำ

การวิจัยเรื่องผลของโปรแกรมการกำกับตนเองด้วยข้อมูลทางคลินิกต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารและระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมน้ำตาลในเลือด พบว่าผู้ป่วยเบาหวานที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองด้วยข้อมูลทางคลินิก มีพฤติกรรมการรับประทานอาหารดีกว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองด้วยข้อมูลทางคลินิกอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองด้วยข้อมูลทางคลินิก มีระดับน้ำตาลสะสมในเม็ดเลือดแดงลดลงมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองด้วยข้อมูลทางคลินิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนาเดีย สุภาบุ (2559) ที่ทำการวิจัยเรื่องผลของโปรแกรมการกำกับตนเองด้านการออกกำลังกายต่อระดับความดันโลหิตในผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ ผลการวิจัยพบว่าการสร้างโปรแกรมการกำกับตนเองด้านออกกำลังกายเป็นกิจกรรมที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ มีพฤติกรรมการกำกับตนเองด้านการออกกำลังกายไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งนำไปสู่การปรับพฤติกรรมใหม่ จากงานวิจัยทั้งสองจึงสนับสนุนว่า การกำกับตนเองนั้นสามารถนำไปสู่การปรับพฤติกรรมสุขภาพใหม่ในทิศทางที่ดีขึ้นได้

สำหรับอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ซึ่งงานวิจัยนี้พบว่าเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่สำคัญต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 อิทธิพลทางสังคมประกอบด้วยวิธีที่บุคคลถูกให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งมีหลายรูปแบบและสามารถสังเกตเห็นได้จากการคล้อยตาม การขัดเกลาทางสังคม การกดดันจากเพื่อนฝูง การเชื่อฟัง ภาวะผู้นำ การโน้มน้าวใจ โดยทั่วไปแล้วอิทธิพลทางสังคมเป็นผลมาจากการกระทำตามคำสั่งหรือคำขอเฉพาะ แต่ผู้คนยังเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของตนเพื่อตอบสนองต่อสิ่งที่พวกเขารับรู้ว่ามีผู้อื่นอาจกระทำหรือคิด (Kelman, 1958) และผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเสริมสร้างสุขภาพ และงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนป้องกันโควิด 19 ดังเช่นงานวิจัยของ สุริยา พองเกิด และคณะ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่นไทย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นไทย 400 คน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ปัจจัยด้านการรับรู้ความสำคัญของสุขภาพ ปัจจัยด้านการรับรู้อุปสรรคของพฤติกรรมสุขภาพและปัจจัยด้านการศึกษา ร่วมกันทำนายพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่นไทยได้ 10.30% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลทางสังคมเป็นส่วนหนึ่งในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพได้ และงานวิจัยของ ทังเจนซ์ และคณะ (Tuncgenç et al., 2021) ศึกษาจากประชากรทั่วโลก จำนวน 6,675 คน เกี่ยวกับความสามารถในการทำนายของอิทธิพลทางสังคมกับการปฏิบัติตามกฎการเว้นระยะห่างทางสังคมของบุคคล ระหว่างการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 พบว่า บุคคลจะเว้นระยะห่างทางสังคมมากที่สุด เมื่อพวกเขาคิดว่าวงสังคมที่ใกล้ชิดของพวกเขาได้ทำพฤติกรรมเช่นนั้น ดังนั้น อิทธิพลทางสังคมจึงมีความสำคัญมากกว่าการที่บุคคลคิดว่าการเว้นระยะห่างทางสังคมเป็นสิ่งที่ถูกต้องพึงกระทำ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะว่า เพื่อให้บรรลุการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในช่วงวิกฤตโควิด 19 นี้ หนึ่งใน

นั่นคือ การใช้ประโยชน์จากอิทธิพลทางสังคมและการควบคุมอิทธิพลทางสังคมในส่วนของบรรดาเพื่อนสนิทและครอบครัวของบุคคลนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยพบว่า การกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 และอิทธิพลทางสังคมต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 เป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ ดังนั้นสถาบันหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานิสิต สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้เพื่อจัดโปรแกรมพัฒนานิสิตให้เกิดการกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากอิทธิพลทางสังคมไม่ว่าจะจากครอบครัว เพื่อน บุคคลรอบข้าง สื่อ มาตรการป้องกันของรัฐบาล หรือกฎระเบียบของสถานที่ต่าง ๆ ในการส่งเสริมหรือควบคุมให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 เช่น ใช้อิทธิพลทางสังคมในการสร้างค่านิยมร่วม (Shared Values) ในการร่วมมือร่วมใจกันมีพฤติกรรมป้องกันโควิด 19 ให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อไม่ให้ “การ์ดตก” และใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมตรงตามมาตรฐานการใช้ชีวิตในวิถีใหม่หรือ New Normal มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ปัจจัยภายในบุคคลและปัจจัยทางสังคม สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ได้ร้อยละ 45 แสดงว่ายังมีตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 ได้อีก โดยอาจเพิ่มตัวแปรทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 เช่น เจตคติ การเปิดเผยข้อมูล การสัมผัสเชื้อ การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ความสามารถตนเอง
2. ควรทำการศึกษาในลักษณะเดียวกัน แต่กับกลุ่มตัวอย่างที่ใหญ่และกว้างขึ้น เช่น นิสิต นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยอื่น หรือ ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่นิสิต นักศึกษา เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มคนทำงาน เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาในลักษณะที่เป็นมาตรฐานที่กว้างขึ้น
3. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโควิด 19 โดยคำนึงถึงการกำกับตนเองและอิทธิพลทางสังคม

เกี่ยวกับผู้เขียน

คณกระพิน ชาตรี: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มานวดี อุ่นแก้ว: นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชญาณัฐ ลักษณะวิจารณ์: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ธีระชน พลโยธา: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กัญญาพันธ์ เทียชัย: อาจารย์ประจำสาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมควบคุมโรค. (2563). *คู่มือการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับประชาชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
-(2564). *โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. สืบค้นจาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>
- กรรณิการ์ พันทอง. (2550). *การศึกษาและพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนวัยรุ่น*. (ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).
- ดวงกมลชนก ตั้งวิฑูรย์. (2559). *ผลการใช้โปรแกรมพัฒนาความเห็นอกเห็นใจโดยใช้บทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย*. (ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์, แขนงจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).
- นาถดิดา สุภาพุ. (2559). *ผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองด้านการออกกำลังกายต่อระดับความดันโลหิตในผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ*. (ปริญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- พลรพี ทุมมาพันธ์. (2554). *ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองร่วมกับการสนับสนุนทางสังคมของครูที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง*. (ปริญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).
- มยุรี บุญเยี่ยม. (2545). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่อง “ความน่าจะเป็น” โดยใช้วิธีแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรู้คิดของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*. (ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการมัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2564). *ประกาศมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เรื่อง บุคลากร นิสิต ของมหาวิทยาลัยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 10 เมษายน 2564*. สืบค้นจาก <https://covid19.swu.ac.th/archives/616>
- วิลารรณ บุญซึ้ง. (2546). *การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบทดสอบวัดกระบวนการในการกำกับตนเองในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของบันดورا*. (ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวัดผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ).
- สุริยา ฟองเกิด, สรวงทิพย์ ภูักฤษณา, มนตรา ตั้งจิรวินา, และสิบละกุล ตันตลานกุล. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่นไทย*. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, [ฉบับพิเศษ], 27, 196-209.
- สุริพร แสงสุวรรณ, วรณิกา อัครชัยสุวิกรม, และพรณา หอมสินธุ์. (2554). *ผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองด้วยข้อมูลทางคลินิกต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารและระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด*. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 9(3), 54-64.

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 248-287.

- Endsley, M. R. (1988). Design and evaluation for situation awareness enhancement. *Proceedings of the Human Factors and Ergonomics Society Annual Meeting*, 32, 101 - 97.
- Fisher J. D., & Misovich S. J. (1990). Social influence and AIDS-preventive behavior. In Edwards J., Tindale R.S., Heath L., & Posavac E.J. (eds), Social influence processes and prevention. *Social Psychological Applications to Social Issues*, 1. Springer, Boston, MA. https://doi.org/10.1007/978-1-4899-2094-2_3
Retrieved from https://www.academia.edu/36693176/_1990_Social_Influence_and_AIDS_Preventive_Behavior
- Friedkin, N. E., & Johnsen, E. C. (1990). Social influence and opinions. *Journal of Mathematical Sociology*, 15(3-4), 193-205.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Books.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). New York: Pearson.
- Jamaludin, S., Azmir, N. A., Ayob, A. F. M., & Zainal, N. (2020). COVID-19 exit strategy: Transitioning towards a new normal. *Annals of Medicine and Surgery*, 59, 165–170.
- Jetten, J., Reicher, S., Haslam, S. A., & Cruwys, T. (2020). *An introduction to social influence and COVID: Excerpt from 'Together Apart'*. Retrieved from <https://www.socialsciencespace.com/2020/06/an-introduction-to-social-influence-and-covid-excerpt-from-together-apart/>
- Kelman, H. (1958). Compliance, identification, and internalization: Three processes of attitude change. *Journal of Conflict Resolution*, 2(1), 51–60.
- Lee, I. K., Wang, C. C., Lin, M. C., Kung, C. T., Lan, K. C., & Lee, C. T. (2020). Effective Strategies to Prevent Coronavirus Disease-2019 (COVID-19) Outbreak in Hospital. *Journal of Hospital Infection*, 105, 102–103.
- Li, S., Wang, Y., Xue, J., Zhao, N., & Zhu, T. (2020). The impact of COVID-19 epidemic declaration on psychological consequences: A study on active Weibo users. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(6), 2032–2040.
- Liao, Q., Cowling, B., Lam, W. T., Ng, M. W., & Fielding, R. (2010). Situational awareness and health protective responses to pandemic influenza A (H1N1) in Hong Kong: A cross-sectional study. *PLoS ONE*, 5(10): e13350. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0013350>. Retrieved from <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0013350>
- Moudatsou, M., Stavropoulou, A., Philalithis, A., & Koukouli, S. (2020). The role of empathy in health and social care professionals. *Healthcare (Basel, Switzerland)*, 8(1), 26. <https://doi.org/10.3390/healthcare8010026>. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7151200/>
- Pfattheicher, S., Nockur, L., Böhm, R., Sassenrath, C., & Petersen, M. B. (2020). The emotional path to action: Empathy promotes physical distancing and wearing of face masks during the COVID-19 pandemic. *Psychological Science*, 31(11), 1363–1373.

- Qazi, A., Qazi, J., Naseer, K., Zeeshan, M., Hardaker, G., Maitama, J. Z., & Haruna, K. (2020). Analyzing situational awareness through public opinion to predict adoption of social distancing amid pandemic COVID-19. *Journal of Medical Virology*, 92(7), 849–855. <https://doi.org/10.1002/jmv.25840>
- Tunçgenç, B., El Zein, M., Sulik, J., Newson, M., Zhao, Y., Dezecache, G., & Deroy, O. (2021). Social influence matters: We follow pandemic guidelines most when our close circle does. *British Journal of Psychology*. 1-18. <https://doi.org/10.1111/bjop.12491>

Förderung des Schreibens durch Lesen: Vorschlag für thailändische Studienanfänger mit Hauptfach Deutsch

Improving German Writing Skills through Reading for Thai Beginners

Majoring in German

Supatcha Jennasombut

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

jennasombut@gmail.com

Sombun Piyasinchart

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

piyasinchart@gmail.com

Received: 21 June 2021

Revised: 3 November 2021

Accepted: 4 November 2021

Abstract

Schreiben wird schon immer eine Herausforderung für Deutschlernende angesehen, vor allem für diejenigen, die nur ein Jahr lang Deutsch gelernt haben. Es ist eine unbestreitbare Tatsache, dass Lernende, die viel gelesen haben, das Wissen besitzen, besser zu schreiben als andere. Das bedeutet, dass Lesen die schriftlichen Leistungen der Lernenden verbessern kann. Nach diesem Verständnis werden in der vorliegenden Arbeit systematisch konzipierte Übungsschritte vorgestellt, mit denen die Lehrkräfte die Schreibfertigkeit von Studierenden mit Hauptfach Deutsch auf A2-Niveau fördern können. Die vorzuschlagenden Aufgabenschritte sind ein Versuch, die enge Verknüpfung zwischen Lesen und Schreiben für den Lernprozess nutzbar zu machen, in dem die beiden Sprachfertigkeiten in Beziehung gesetzt werden und das Gelesene zum Weiterdenken und Schreiben genutzt wird. Diese Übungssequenz basiert auf dem theoretischen Rahmen von Kraschens "Input-Hypothese" (Krashen 1985: 98f.; zit. nach Kast 1999: 66), Neuners Modell "Von der Textrezeption zur Textproduktion" (Neuner u.a.1981) und dem "3-Phasen-Modell" von Schmölzer-Eibinger (2008). Die Materialien sollen den Lernenden helfen, ihr vorhandenes Wissen zu aktivieren, neue Ideen anzuregen und die Motivation zu wecken, über ein

bestimmtes Thema zu schreiben. Diese vorzuschlagenen Aufgaben können nach dem unterschiedlichen Lernstand adaptiert werden.

Keywords: Schreiben, Lesen, Studienanfänger

Abstract

Writing has always been considered a challenging task for German language learners especially those who have only studied it for one year. It is an undeniable fact that learners with extensive exposure to reading materials may possess the knowledge to write better than the others. This means reading can enhance students' writing performance. This paper provides systematically designed exercises for teachers to assist A2 level students of German language major in their writing skills. The suggested tasks are an attempt to make the close linkage between reading and writing works as the learning process by relating the two language skills and using the reading tasks to think and write about them. The sequence of exercises is based on the theoretical framework of Krashen's "Input-Hypothesis" (Krashen 1985: 98f.; zit. nach Kast 1999: 66), Neuner's Model "From Textreception to Textproduction" (Neuner u.a. 1981) and "The 3-Phase-Model" of Schmölzer-Eibinger (2008). The materials are designed to help the students to activate their existing knowledge, stimulate new ideas and trigger motivation to write about a given topic. These suggested tasks can be adapted according to the different learning levels.

Keywords: Writing, Reading, Beginner

I. Einleitung

Der Wissenserwerb an der Universität ist geprägt von dem Bemühen, der kritischen und systematischen Denkfähigkeit sowie vom logischen Schreiben. Die Ziele der Schreibvermittlung ist nicht mehr nur Sprache zu lernen, sondern sie sind verknüpft mit der Funktion, die kognitive und schriftsprachliche Kompetenz der Studierenden in Verbindung mit Textgestaltungs- und Optimierungsstrategien zu entwickeln, um Studierende für die späteren kommunikativen Gattungen im Beruf vorzubereiten. Die Studierenden müssen nämlich in der Lage sein, Texte zu lesen, zu hören, zu schreiben und in Texten zu sprechen. Um dies zu leisten, brauchen sie die

Kenntnis von grundlegenden fremdsprachlichen Mitteln und Strukturen. Fremdsprachenstudierende, die über ein umfassendes und differenziertes lexikalisches Wissen verfügen, können kohärentere und anspruchsvollere Texte als die mit begrenzten sprachlichen Kenntnissen herstellen. Nach diesem Verständnis kann das Lesen zu positiven Effekten auf die Sprachbasis führen, besonders auf die Schreibkompetenz (vgl. Schmölzer-Eibinger, 2008: 55).

Bei näherer Betrachtung der Schreibkompetenz der meisten thailändischen Studienanfänger mit Deutsch als Hauptfach ist aber festzustellen, dass ihnen schwerfällt, einen anspruchsvollen Text zu schreiben. Diese Schreibschwierigkeiten zeigen sich deutlich in den angebotenen Schreibkursen. Diese Hauptprobleme bestehen in dem mangelnden Wissen über den Wortschatz und die kohärente Formulierung (vgl. Jennasombut, 2015: Kap. 5.2.4.2). Die Schreibkompetenz ist an der Universität in der Regel mit wissenschaftlichen Arbeiten verbunden, wie z.B. in Klausur- und Abschlussarbeiten. Der Sinn des Schreibens im Studium meint damit, Texte zu schreiben, in denen die Studierenden informieren, beschreiben und argumentieren. Die Schreibkompetenz ist daher eine Schlüsselkompetenz für den Lernerfolg. Um die Schreibkompetenz zu erhöhen und die Schreibprobleme zu reduzieren, ist es unentbehrlich, Lesen und Schreiben im Schreibunterricht in Beziehung zu setzen, weil die Lesefertigkeit nach der Krashens Monitor-Theorie eine wesentliche Voraussetzung für die Schreibkompetenz ist (vgl. Krashen, 1985: 58 zit. nach Kast 1999: 66 und Schmölzer-Eibinger, 2008: 55). Aus diesem Grund versucht die vorliegende Arbeit, eine Übungskette zur Förderung der Schreibkompetenz der Deutschstudierenden auf der Grundlage des Lesens darzustellen. Die Arbeit könnte daher einen Beitrag zur Entwicklung der Textkompetenz thailändischer Deutschstudierender beim Schreiben leisten.

II. Förderung der Schreibkompetenz durch das Lesen

2.1 Die Wechselbeziehung zwischen Lesen und Schreiben in der Textproduktion

Schreiben ist eine komplexe kognitive Fertigkeit. Perrin und Jakobs (2007: 181) verstehen Schreiben als „eine Tätigkeit, bei der Sprachbenutzer Gedanken verschriftlichen, also mit geeignetem Werkzeug und nach bestimmten Regeln als sichtbare Zeichen auf einen materialen Zeichenträger festhalten“. In diesem Zusammenhang betonen Böttcher und Becker-Mrotzek

(2003: 18) auch den kommunikativen Aspekt des Schreibens, dass man immer mit einer bestimmten Absicht schreibt. Der Schreibvorgang geschieht in Teilprozessen: Planen, Formulieren und Überarbeiten (vgl. Hayes/Flower 1980: 11; Böttcher/Becker-Mrotzek 2003: 18).

Genauso wie Schreiben wird Lesen als eine kognitive Tätigkeit betrachtet. Im Leseprozess verstehen Sprachbenutzer schriftlich festgehaltene Zeichen und bauen eine Vorstellung des gemeinten Textsinns auf, wobei es sich einerseits von den Zeichen und andererseits von ihrem Wissen teilen lassen (vgl. Perrin und Jakobs 2007: 182). Nach diesem Verständnis ist Lesen eine „aktive“ Fertigkeit, weil der Lesende sein Erfahrungs- und Hintergrundwissen für das Textverstehen braucht. Außerdem geschieht das Lesen – nicht anders als Schreiben – auch in Teilprozessen, d. h. die aufeinanderfolgenden Fixationen des Auges auf graphische Informationen, die Verknüpfung dieser Informationen mit dem Vorwissen und die Bedeutungskonstruktion (Verstehen) (vgl. Daneman 1991: 513).

Im fremdsprachlichen Lernprozess wird das Lesen eine Basiskompetenz für den Spracherwerb. In der Geschichte des Fremdsprachenunterrichts wurde Lesen als eine passive Fertigkeit betrachtet. Aber später stellen die Forschungsdaten aus der kognitiven Psychologie und aus der Psycholinguistik dar, dass „die Auffassung des Lesens als eines interaktiven Verarbeitungsprozesses ziemlich allgemein akzeptiert wird“ (Lutjeharms 1994: 37). Lesen und Verstehen ist ein dialogischer Vorgang, weil es im Leseprozess Interaktion zwischen Text und Lesendem besteht. D. h. das Verstehen eines Textes umfasst mehr als das Dekodieren an der Textoberfläche. Der Lesende verfügt über das vorausgesetzte Wissensrepertoire (z.B. Sachwissen und Erfahrungswissen), um den Text zu verstehen. Einfach gesagt: Beim Lesen nimmt der Lesende nicht nur etwas vom Text mit, sondern er bringt etwas auch mit, an das er anknüpfen kann und konstruiert zugleich, was er versteht. Man versteht also mehr als das, was im Text steht.

Die Annahme, dass das Textverstehen vom individuellen Weltwissen bzw. Vorwissen abhängt, gilt als eine Grundannahme der Kognitiven Wissenschaft, die besagt, dass der menschliche Organismus bedeutungsvolles Verhalten produzieren kann, indem er formale Operationen auf gespeicherte Wissensrepräsentationen anwendet (vgl. Schwarz 1996: 20). Dies gilt auch für den Leseprozess, in dem das Vorwissen mit den beim Lesen neu gewonnenen Informationen miteinander verknüpft wird, um Wissensstrukturen aufzubauen. Dabei geht es

einerseits darum, dass das Vorwissen des Lesenden an den Text herangetragen wird (top-down), und andererseits darum, dass Informationen vom Text zum Lesenden eingehen (bottom-up). Die dabei aufgebauten Wissensstrukturen werden in Form von Schematakenntnissen im Langzeitgedächtnis gespeichert, die das kohärente Sinngebilde von dem Gelesenen im Kopf erzeugen. Dieses Sinngebilde wird als eine mentale Repräsentation betrachtet.

Die mentale Repräsentation sieht Craik als die internen Repräsentationen, die wir im Gedächtnis gespeichert haben, und Menschen sind ihm zufolge als Informationsverarbeitungssysteme zu verstehen (vgl. Craik 1943). In diesem Zusammenhang betrachtet Schwarz (1996: 20) die mentale Repräsentation auch als „informationelle Zustände“. Jeder Zustand umfasst drei Teile, d.h. die Inputinformation, die Operation (die auf dem Input ablaufen) und die Outputinformation. Dieser Gedanke gehört zum symbolischen oder computationellen Ansatz, der innerhalb der Kognitiven Wissenschaft weit verbreitet ist. Das bedeutet, dass die Inputinformationen bzw. das vom Lesen erworbenen Wissen eine bedeutende Rolle für die Prozesse des Denkens, des Verstehens und der Informationsverarbeitung sowie die Prozesse der weiteren kommunikativen Sprachhandeln wie Sprechen und Schreiben spielen.

Nicht anders als Lesen ist Schreiben eine kognitive Tätigkeit. Vor dem Schreiben muss sich der Schreibende davon überlegen, was er schreibt, warum er schreibt, wer die Adressaten sind und wie er seinen Text formuliert, um das Schreibziel zu erreichen. Bevor man also die Hand bewegt, um zu schreiben, ist in der Regel eine Vielzahl von Teilprozessen abgelaufen.

Schreiben ist ein hochkomplexer Vorgang. Beim Schreiben braucht man neben der Sprachkompetenz auch unterschiedliche Arte des Wissens wie z. B. Sach-, Themenentfaltungs-, Textsortens- und Kommunikationswissen. Im syntaktischen Aspekt der Sprachproduktion wird Schreiben als „das Zustandekommen mehr oder weniger komplexer Strukturen“ betrachtet, für die top-down-Orientierung wesentlich ist (Rickheit/Sichelschmidt/Ströhner 2002: 85). Top-down-Orientierung bezieht sich darauf, dass der Informationsfluss beim Schreiben prinzipiell „von oben nach unten“, also von der Aktivierung des gespeicherten Vorwissens über die semantische und die syntaktische zur motorischen Ebene verläuft. Im Schreibprozess muss man die überfüllten Informationen selektieren, abstrahieren und den eigenen entstehenden Text wegen der Kommentare und der Änderungsvorschläge überarbeiten. Die Phasen vom Sammeln der

Gedanken und nötigen Informationen bis zum Verfassen eines Textes werden durch die Wissensschemata bestimmt und mit dem Lesen begleitet. Hier greifen Schreib- und Leseprozesse ineinander. Der Erwerb der Schreibfertigkeit ist daher bestimmt durch die Lesefertigkeit. Im Hinblick auf die Wechselbeziehung zwischen beiden Fertigkeiten spricht Stephen Krashen von einer Input-Hypothese. Damit meint er:

“Textkompetenz (und da ist die Voraussetzung für das Schreiben von Texten) erwirbt man besonders durch das Lesen, denn beim Lesen erfährt man, was ein Text ist, wie geschriebene Sprache ist, wie man einen Text interessant machen kann usw. Also: Schreiben lernt man nicht (primär) durch Schreiben, sondern durch Lesen. Lesen ist die beste vorbereitende Tätigkeit. Dabei entsteht produktive Kompetenz durch rezeptive Tätigkeit” (Krashen 1985: 98f.; zit. nach Kast 1999: 66).

Auch Portmann-Tselika meint bei der Begriffbestimmung der „Textkompetenz“, dass Lesen eine grundlegende Kompetenz für die Entwicklung der Denkfähigkeit und des Sprachhandelns ist. Er versteht Textkompetenz als Fähigkeit,

“Texte selbständig zu lesen, das Gelesene mit den eigenen Kenntnissen in Beziehung zu setzen und die dabei gewonnenen Informationen und Erkenntnisse für das weitere Denken, Sprechen und Handeln zu nutzen. Textkompetenz schließt die Fähigkeit ein, Text für andere herzustellen und damit Gedanken, Wertungen und Absichten verständlich und adäquat mitzuteilen” (Portmann-Tselikas 2005: 2).

Fandrych und Thumair (2011:353) betrachten Texte als „das natürliche Biotop von Sprache“, d. h. neben dem Sachwissen bildet ein Text auch eine Vorlage für bestimmte textsortenspezifische Aspekte, z. B. den Textaufbau und sprachliche Merkmale. In einem Lesetext lernen die Lernenden Sprache bzw. grammatische Strukturen in ihrer kommunikativen Funktion, und sie haben die Möglichkeit, die Textstruktur zu betrachten bzw. analysieren und die davon gewonnenen Kenntnisse und Schreibtechniken beim Schreiben von eigenen Texten zu übertragen. Zusammenfassend wird im Folgenden in der Tabelle dargestellt, in welche Aspekte das Textlesen das Textschreiben unterstützen kann:

Aspekte	Lesen fremden Textes	Schreiben eigenen Textes
Inhalt	Informationen gewinnen	gewonnene Informationen mit eigenem Vorwissen verbinden und neues Wissen für das Schreiben generieren
Sprache	Formulierungsweise (themenbezogener Wortschatz, Satzstruktur, textsortenspezifische Sprachverwendung) lernen	Formulierungsweise (themenbezogener Wortschatz, Satzstruktur, textsortenspezifische Sprachverwendung) im eigenen Kontext übertragen bzw. adaptieren
Struktur	Textaufbau lernen	Text nachvollziehbar gliedern

Ausgehend davon ist deutlich erkennbar, dass die Lesefertigkeit eine Basis- und Schlüsselkompetenz für die Entwicklung der Schreibkompetenz bzw. für die Bewältigung der Schreibaufgaben ist. Viele sprachliche Mittel lassen sich in ihrer Verwendungsspezifität in Lesetexten funktional adäquat erklären. Das Lesen wird also als wichtige Teilhandlung zur fortlaufenden Kontrolle des bereits Geschriebenen und als Grundlage für weitere Produktionsentscheidungen. Dies geschieht bei allen Phasen des Schreibens, etwa Phasen der Planung, der Formulierung und des Überarbeitens (vgl. Hayes/Flower 1980).

2.2 Konstruktion der Übungssequenz als Unterrichtskonzept

Wie bereits erwähnt lassen sich mentale Phänomene nach der Kognitiven Wissenschaft als informationelle Zustände darstellen, wobei jeder Zustand drei Teile umfasst: die Inputinformation, die Operation und die Outputinformation. D. h. der Weg von Inputinformation bis zur Outputinformation wird in den Verarbeitungsschritten gepflastet, und die Fähigkeit zur Sprachproduktion wird deshalb auf einer rezeptiven Phase aufgebaut. Der sprachliche Handlungsspiel entwickelt sich also von der Verstehens- zur Mitteilungsfähigkeit.

Wenn die Schreibfertigkeit auf einer rezeptiven Phase aufbaut und die Lernenden mit Hilfe prozessorientierter Texterschließungsstrategien zur sprachlichen Produktion angeleitet werden, dann ist unmöglich, von der Schreibvermittlung das Textlesen zu trennen. Beispielsweise stellten Neuner u.a. den Weg von der Textrezeption zur -produktion in seiner „Übungstypologie zum

kommunikativen Deutschunterricht“ (Neuner u.a. 1981). Dieses Team führte vor, wie man sich vom Verstehen stufenweise zum Sich-Äußern vorbereitet:

- Stufe A: Entwicklung und Überprüfung von Verstehensleistungen
- Stufe B: Grundlegung von Mitteilungsfähigkeit
- Stufe C: Entwicklung von Mitteilungsfähigkeit (reproduktiv-produktives Sprechen/Schreiben)
- Stufe D: Entfaltung von freier Äußerung (Sprechen)

Schmölzer-Eibinger (2007, 2008) gestaltete das sogenannte 3-Phasen-Modell zur Förderung der Textkompetenz beim Lesen und beim Schreiben. Das Modell umfasst folgende Phasen:

- Phase I: Wissensaktivierung (zu einem Thema spontan und unterbrochen schreiben oder sprechen)
- Phase II: Arbeit an Texten
 - Schritt1: Textkonstruktion (Lesen und gelenktes Schreiben)
 - Schritt 2: Textrekonstruktion (Hören und reproduktives Schreiben)
 - Schritt 3: Textfokussierung und Textexpansion (Lesen und reproduktives Schreiben)
- Phase III: Texttransformation (produktives Schreiben)

Die Übungskette A-D und das 3-Phasen-Modell bieten das Übungskonzept der sprachlichen Aufgaben, bei denen die Fertigkeiten des Hörens, Lesens, Sprechens und Schreibens zusammengesetzt werden, um die Mitteilungsfähigkeit der Lernenden zu fördern. Die Gemeinsamkeit der beiden Übungssequenzen besteht darin, dass die Textproduktionskompetenz der Lernenden zunächst auf einer Grundlage des Lesens aufbaut und schrittweise durch eine Reihe von reproduktiven Übungen verschärft wird, bis die Kompetenz zur eigenen Textgestaltung am Ende erreicht werden sollte. Dennoch sieht man bei der genaueren Betrachtung der beiden Übungsketten deutlich einen wichtigen Unterschied, d. h. die Übungskette A-D zielt primär auf die

Entwicklung der Sprechfertigkeit bei der Mitteilung, während das 3-Phasen-Modell sich an der Förderung der Schreibkompetenz orientiert.

In diesem Beitrag ist eine Übungssequenz zur Förderung der Schreibkompetenz der thailändischen Deutschstudierenden vorzuschlagen. Zum einen wird diese Übungssequenz auf der Grundlage Übungskette A-D und dem 3-Phasen-Modell entwickelt. Zum anderen geht es dabei um die Schwierigkeiten der Studierenden beim Textverfassen aus, die sich deutlich in meinen Schreibkursen zeigen, d. h. um die negative Einstellung zum fremdsprachlichen Schreiben, um das mangelnde Textsortenwissen über den Textaufbau und kohärente Formulierungen (vgl. auch Jennasombut, 2015: Kap. 5.2.4.2)

In der Übungskette werden die Aufgaben so gestaltet werden, dass sie Wege weisen, die Lernenden vom Lesen stufenweise zum Schreiben führen. Die Aufgaben bewirken, dass die Lernenden inhaltliche, fremdsprachliche und textuelle Aspekte in Texten zunehmend bewusst wahrnehmen und für das Schreiben eigener Texte nutzen können. Die Übungsphasen sind wie folgt:

1. Phase: Vorentlastung und Motivierung
2. Phase: Sammeln von Ideen und Redemitteln zum Ausdruck
3. Phase: Analyse der Textstruktur
4. Phase: Entfaltung vom freien Schreiben

Diese Übungssequenz orientiert sich daran,

- Lust zum Schreiben zu aktivieren,
- textsortenspezifische Sprachmittel darzustellen,
- den Textaufbau zu erkennen und
- die Kompetenz zur Selbstevaluation zu entwickeln.

1. Phase: Vorentlastung und Motivierung

Ziele:

- Lernende ermutigen, Meinungen zu einem Thema äußern
- eine aktive Lernstimmung herstellen

Arbeitsform: Gruppenarbeit

In der Phase der Vorentlastung und Motivierung geht es darum, die Lernenden durch Bilder, Sprichwörter, Poster oder einen kleinen einfachen Text zu motivieren. Die Motivierung hat eine Funktion, die Lernenden zu entlasten, damit sie sich entspannt fühlen und keine Vorurteile oder Angst vor den weiteren Aufgaben haben.

2. Phase: Sammeln von Ideen und Redemitteln zum Ausdruck

Ziele:

- lesen und den Textinhalt erkennen üben
- relevante Gedanken und Informationen aus dem Text in bestehendes Wissen aufnehmen
- Wortschatz und Redemittel aus dem Ausgangstext für das weitere Schreiben gewinnen

Arbeitsform: Einzelarbeit / Partnerarbeit / Gruppenarbeit

In dieser Arbeitsphase handelt es sich darum, dass die Lernenden einen Text lesen und mithilfe der Lesestrategien (kursorisches, selektives und totales Lesen) den Text verstehen. Beim Lesen entnehmen sie die relevanten Informationen und sprachlichen Wendungen den Texten und nehmen sie in ihr bestehendes Wissen auf. Dies gilt als eine Unterstützung, die besonders hilfreich ist, wenn sie im nächsten Schritt einen richtigen Text schreiben. Um zu überprüfen, ob sie die wichtigen Informationen richtig erfasst haben, müssen sie Verständnisübungen bzw. Fragen zum Text beantworten. Zu den Übungen gehören Typen wie Richtig-Falsch-, Verbindungs-, Antwort-Auswahl-Übungen usw. (vgl. Neuner u.a. 1981: 21).

Die Übungen in dieser Phase sind reproduktiv und haben ihrer Funktion gemäß kreative Sprachproduktion noch nicht zum Ziel. Dabei liegt die Aufmerksamkeit auf dem Leseprozess und auf dem reproduktiven Schreiben. Die inhaltliche und sprachliche Aufnahme kann den Lernenden mit Sicherheit einen Zugang zum Schritt des produktiven Schreibens im weiteren Schritt ermöglichen.

3. Phase: Analyse der Textstruktur

Ziele:

- Struktur eines Textes erkennen
- Kompetenz zum Gliedern von Inhalten entwickeln

Arbeitsform: Einzelarbeit/Partnerarbeit / Gruppenarbeit

In dieser Phase sollen die Lernenden inhaltliches und logisches Gliedern von Texten erkennen und setzen die ihnen zur Verfügung stehenden sprachlichen Mittel stärker produktiv ein. Die Übungen, mit denen sie arbeiten, lenken sie nun weniger stark und lassen sie ihnen eine gewisse Wahl- und Entscheidungsfreiheit, außerdem wird dort, wo es möglich ist, ein Transfer auf den Lernenden zugängliche Situationen vollzogen.

4. Phase: Entfaltung vom freien Schreiben

Ziele:

- produktive Schreibkompetenz zur Gestaltung eines beschreibenden Textes entwickeln
- Überarbeitungsfähigkeit verbessern

Arbeitsform: Einzelarbeit / Partnerarbeit / Gruppenarbeit

Nach der Entwicklung von Verstehens- und Mitteilungsleistungen mit Hilfe von notwendigerweise mehr oder weniger stark steuernden Übungen sollen die Lernenden nun dazu kommen, das bis hierher erworbene inhaltliche Wissen, das sprachliche Können, frei bzw. produktiv anzuwenden.

In dieser Arbeitsphase werden die Lernenden angeregt, einen Text zu schreiben. Sie werden dabei gefordert, die vorher erworbenen Informationen zu selektieren, zu fokussieren, zu abstrahieren und auf nachvollziehbare Weise zu verknüpfen. Sie erhalten Inhaltspunkte zum Textthema, die sie beim Schreiben berücksichtigen sollen, und Redemittel, die sie als Schreibhilfe nutzen können. Diese sind sehr wichtig für thailändische Deutschlernende, weil viele von ihnen beim Schreiben unsicher und scheu sind, sich zu äußern. Sie haben meistens Angst davor, nicht schreiben zu können, was sie eigentlich mitteilen möchten. Wenn sie nur ein leeres Papier bekommen, dann können sie vielleicht sprachlos sein und nicht wissen, womit sie anfangen sollen.

Wenn die Lernenden mit ihrem Schreiben fertig sind, sollen sie ihren Text mit dem des anderen Mitlernenden bzw. der anderen Gruppe austauschen. Dann markieren sie die Textstellen, die sie gut finden bzw. die ihrer Ansicht nach verbessert werden sollen. Wenn jede Gruppe ihre Arbeit zurückbekommt, dann überlegen sich die Gruppenmitglieder über die Vorschläge und überarbeiten ihren Text zusammen. Bei den Aufgaben handelt es sich um das Produzieren, Reflektieren und Überarbeiten des eigenen sowie fremden Textes.

III. Übungsbeispiele

Im Folgenden sollen die vorgestellten Übungskonzepte mit Aufgabenbeispielen (mit möglichen Antworten) verdeutlicht werden. Aber es sollte nicht unerwähnt bleiben, dass die folgenden Übungsbeispiele nur eine Auswahl aus mehreren Übungstypologien sind (siehe dazu Neuner u.a. 1981). Das bedeutet, sie können in der Unterrichtspraxis vielfältig eingesetzt und gezielt adaptiert werden.

Die folgenden Übungsbeispiele beziehen sich auf die Textsorte Bildbeschreibung zum Thema „die Frauenrolle im Wandel“. Das Thema wird in der thailändischen Gesellschaft häufig thematisiert, weil das Frauenbild hat sich im Laufe der Jahre vehement verändert. Es entspricht deshalb dem Erfahrungs- und Erlebnisbereich der Studierenden und die Studierenden haben durch bereits erfolgte Erfahrung mit dem Thema also einen erheblichen Vorteil.

1. Phase: Vorentlastung und Motivierung

Im folgenden Übungsbeispiel werden Bilder als Advance organizer verwendet. Dann werden die Gespräche über die Bilder geführt. Damit fühlen sich die Lernenden schon anfangs mit dieser Arbeit und den weiteren Aufgaben vertraut und können einen kleinen Zugang zum Thema finden.

(aus: Junge lächelnde brünette Mutter im blauen Hemd, die mit ihrem Baby zu Hause am Laptop arbeitet und im Mutterschaftsurlaub arbeitet — Stockfotos. In: <https://lightfieldstudios.net/de/364837146/stock-photo-young-smiling-brunette-mother-blue.html>)

Mögliche Gespräche: A: Was sehen Sie auf dem Bild?

B: Eine Frau und ein Kind.

A: Was machen sie gerade?

B: Sie sind am Computer. Die Frau arbeitet am Computer.

Das Kind sitzt auf ihrem Schoß.

A: Wo sind sie?

B: Vielleicht sind sie zu Hause. Und so weiter.

2. Phase: Sammeln von Ideen und Redemitteln zum Ausdruck

Aufgabe I : Bitte lesen Sie den Text.

Hier sind 5 Dinge, die Frauen früher nicht selbst entscheiden durften:

1. Frauen durften nicht in die Politik gehen

Frauen waren in jeder Epoche von politischen Aktivitäten ausgeschlossen. Erst ab 1908 durften sie sich mit politischen Vereinen beschäftigen und ab 1918 bekamen das allgemeine Wahlrecht.

2. Frauen durften keine gute Bildung haben.

Obwohl es schon immer Mädchen und Frauen gab, die heimlich Lesen und Schreiben lernten und unter falschem Namen Texte veröffentlichten, dürfen Frauen in Deutschland erst seit 1901 höhere Schulen und Universitäten besuchen.

3. Frauen durften nicht arbeiten.

Früher war das Wohl der Ehegatten wichtiger als die Berufswünsche der Frauen. Frauen mussten sich nur um den Haushalt und die Kinder kümmern.

4. Frauen durften sich nicht scheiden lassen

Wenn eine Frau sich scheiden lassen will, weil ihr Mann eine Affäre hatte, war sie schuld am Scheitern der Ehe. Seit 1977 kann sich eine Frau scheiden lassen, wenn die Ehe nicht gut geht.

5. Sich gegen ihre gewalttätigen Männer wehren

Frauen können sich entscheiden, ob und wann sie Kinder bekommen und wie sie ihre eigene Sexualität leben, deshalb wird Sex nicht mehr als „eheliche Pflicht“ bezeichnet. Die Vergewaltigung in der Ehe ist daher strafbar.

(vereinfacht aus: Frauenrechte. In: <http://himate.de/269/frauenrechte-keine-selbstverstandlichkeit>)

Aufgabe II: Notieren Sie in Stichwörtern, was Frauen von heute dürfen und Frauen von früher nicht durften.

Frauen von heute dürfen ...					
Frauen von früher dürfen nicht ...					

Aufgabe III: Entscheiden Sie, welche Erläuterungen zu folgenden Aussagen passen.

Aussagen:

1. Früher hatten die Männer die Macht über Frauen:

- _____ (c) _____
- _____ (g) _____

2. Frauen von gestern wurden vom öffentlichen Leben ausgeschlossen:

- _____ (d) _____
- _____ (h) _____

3. Frauen von heute haben mehr Freiheit:

- _____ (e) _____
- _____ (f) _____

4. Frauen von heute sind von ihrem Mann unabhängig:

- _____ (b) _____
- _____ (a) _____

Erläuterungen:

- a. Frauen erhalten gute Bildung, arbeiten und können selbstständig leben.
- b. Frauen haben die gleichen Rechte wie Männer.
- c. Frauen durften das Haus nur mit Erlaubnis des Ehemannes verlassen.
- d. Frauen mussten zu Haus sein, kochen, Haushalt bewältigen und auf Kinder aufpassen.
- e. Frauen können ihren Ehemann selbst auswählen.

- f. Frauen müssen nicht bis zu einem bestimmten Alter heiraten.
- g. Männer bestimmen die Regeln und kontrolliert Ehefrau.
- h. Frauen durften nicht an öffentlichen Veranstaltungen teilnehmen

3. Phase: Analyse der Textstruktur: Thema: Frauen von gestern

(aus: German family, 1939. In: https://www.reddit.com/r/TheWayWeWere/comments/awjxzf/german_family_1939/)

Aufgabe I: Bitte ergänzen Sie. Aufbau der Bildbeschreibung

I Was sehe ich auf dem Bild? (mögliche Lösungen)	
a. Das Thema vom Bild	Frauen von gestern
b. Hintergrund des Bildes	Viele Bäume stehen im Hintergrund
c. Vordergrund des Bildes	Auf dem Bild sieht man eine Frau und drei Kinder.
d. Beschreibung von Details	Die Frau ist wahrscheinlich die Mutter von den drei Kindern. Sie ist ungefähr 35. Sie trägt ein Kleid und hat ein kleines Mädchen in ihrem rechten Arm. Das Mädchen ist ungefähr 3. Es trägt ein helles Kleid und sitzt auf dem Geländer aus Holz. Auf der linken Seite steht ein Junge. Er ist vielleicht der älteste, etwa 7. Er trägt eine Uniform und nimmt den linken Arm seiner Mutter. In der Mitte steht noch ein Mädchen. Es ist rund 5 und trägt ein Kleid. Alle sehen glücklich aus, weil sie lächeln.

II. Was denke ich über das Bild?

Abschluss: Ich denke, dass diese Familie sehr glücklich ist, und die Mutter sehr lieb und nett ist.

Aufgabe II: Bitte ergänzen Sie.

Auf dem Bild sehe ich eine Frau und drei Kinder. Im Hintergrund stehen viele Bäume. Die Frau ist ungefähr 35. Sie trägt ein gemustertes Kleid. Das Bild zeigt noch drei Kinder, zwei Mädchen und einen Jungen. Die Kinder sind wohl ihre Kinder, Das jüngste Kind ist etwa 3 Jahre alt. Es sitzt auf dem Geländer aus Holz in dem rechten Arm seiner Mutter. Der Junge ist wahrscheinlich 7 und das Mädchen etwa 5. Der Junge steht auf der linken Seite der Mutter, während das Mädchen in der Mitte vor der Mutter steht.

Ich assoziiere das Bild mit einer warmen Familie, weil alle lächeln. Ich denke, dass alle sehr glücklich aussehen und sich sehr lieben. Die Beziehungen zwischen der Mutter und den Kindern sind sehr eng, weil die Mutter viel Zeit für die Kinder hat.

4. Phase: Entfaltung vom freien Schreiben

Sehen Sie die Bilder und beschreiben Sie die Bilder

Bild 1

(aus: Datei:Bundesarchiv Bild 183-1989-0407-015, Kramsdorf, Krippenkinder beim Essen.jpg. In: https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:Bundesarchiv_Bild_183-1989-0407-015,_Kramsdorf,_Krippenkinder_beim_Essen.jpg

Bild 2

(aus: Arbeit mit Kind – alternative Ideen für bessere Vereinbarkeit. In: <https://www.familiengarten.org/arbeit-mit-kind-alternative-ideen-fuer-bessere-vereinbarkeit>)

I. Berücksichtigen Sie dabei die folgenden Punkte:

A. Was ist auf dem Bild 1 zu sehen?

- Wer und was ist auf dem Bild 1 dargestellt?
- Wo sind die Mutter und ihre Kinder?
- Was machen sie gerade?
- In welcher Situation sind sie?

B. Was ist auf dem Bild 2 zu sehen?

- Wer und was ist auf dem Bild 2 dargestellt?
- Wo sind die Mutter und ihre Tochter?
- Was machen sie gerade?
- In welcher Situation sind sie?

C. Was denken Sie über die Frau auf dem Bild 1 und Bild 2?

- Was sind die Unterschiede zwischen den beiden Frauen?
- Welche Frau ist Ihrer Meinung nach glücklicher? Warum?
- Welche Frau kann Ihr Vorbild sein? Warum?

II. Nötige Redewendungen helfen Ihnen beim Schreiben

I. Was sehe ich auf dem Bild?	II. Was denke ich über das Bild?
Das Bild zeigt...	Ich denke / glaube / meine, dass ...
	Ich assoziiere das Bild mit...

Im Vordergrund/Hintergrund/links/rechts sieht man..... Auf dem Bild sehe ich.....	
	vielleicht, wahrscheinlich, vermutlich,

IV. Schlussbetrachtung

In diesem Beitrag wurde versucht zu zeigen, dass die Schreibfähigkeiten durch die Beschäftigung mit dem Lesen verbessert werden können. Anhand der Übungsbeispiele können Lehrende überlegen, wie sie Lesetexte im Unterricht als Schreibanregungen für Studienanfänger auf dem Niveau A2 nutzen können. Ziel ist es, die Lerner zu ermutigen, ihre Gedanken in ihren Schreibaufträgen auszudrücken. Die Vielfalt der Texte spielt eine entscheidende Rolle bei der Förderung der Schreibfähigkeit. Daher können alternativ zu den hier genannten auch andere geeignete Übungsformen mit didaktischen Hinweisen verwendet werden. Zum Beispiel Gedichte, die aufgrund ihrer freien Form für Anfänger geeignet sind. Denn bei Gedichten sind Satzstrukturen und andere grammatikalische Regeln im Vergleich zu anderen Schreibgattungen weniger wichtig; daher kann dies die Lerner motivieren, in ihrem eigenen Stil zu schreiben. Eine weitere mögliche Technik ist das kreative Schreiben, das in dem Artikel zwar nicht erwähnt wird, aber dennoch einen Versuch wert ist, wenn man Deutschlernenden das Schreiben beibringt. Denn es kann Spaß machen und die Schreibhemmungen abbauen.

About the Authors

Supatcha Jennasombut: German lecturer, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Sombun Piyasinchart: Assistant professor and German lecturer, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

V. Literaturverzeichnis

Böttcher, I., & Becker-Mrotzek, M. (2003). *Texte bearbeiten, bewerten und benoten. Schreibdidaktische Grundklagen und unterrichtspraktische Anregungen. Für die Klassen 1 bis 4*. 4 Aufl. Berlin: Cornelsen.

Craik, K. (1943). *The nature of explanation*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Daneman, M. (1991). Individual differences in reading skills. In: Bart, Rebecca, Kamil, Michael L., Mosenthal, Peter B., & Pearson, P. David (Hrsg.): *Handbook of reading research*. Bd.II. (pp. 513-538). New York: Longman.
- Fandrych, C., & Thurmair, M. (2011). *Textsorten im deutschen*. Linguistische analysen aus sprachdidaktischer sicht. Tübingen: Stauffenberg.
- Hayes, J., & Flower, L. (1980). Identifying the organization of writing processes. In: Gregg, L.W./Steinberg, E.R. (Hrsg.) (1980): *Cognitive processes in writing* (pp. 3-30). Hillsdale, New Jersey: Erlbaum.
- Jennasombut, S. (2015). *Textkompetenz beim schreiben thailändischer Deutschstudierender am beispiel von argumentativen texten*. Dissertation, Chulalongkorn University.
- Kast, B. (1999). *Fertigkeit schreiben*. Fernstudieneinheit 12. München: Langenscheidt.
- Lutjeharms, M. (1994). Lesen in der Fremdsprache: Zum Leseprozess und zum Einsatz der Lesefähigkeit im Fremdsprachenunterricht. In *Zeitschrift für fremdsprachenforschung*. 5/2 (pp. 36-77). Berlin: Pädagogischer Zeitschriftverlag.
- Neuner, G., Krüger, M., & Grever, Ul. (1981). *Übungstypologie zum kommunikativen Deutschunterricht*. Berlin und München: Langenscheidt.
- Perrin, D., & Jakob, E.-M. (2007). Training beruflicher Textkompetenz. In *Textkompetenz. Eine Schlüsselkompetenz und ihre Vermittlung* (pp. 181-197). Tübingen: Narr.
- Rickheit, G., Sichelschmidt, L., & Ströhner, H. (2002). *Psycholinguistik*. Tübingen: Stauffenberg.
- Schmölzer-Eibinger, S. (2007). Auf dem weg zur literalen didaktik. In Schmölzer-Eibinger, Sabine & Weidacher, Georg (Hrsg.) *Textkompetenz. Eine Schlüsselkompetenz und ihre Vermittlung* (pp. 207-222). Tübingen: Narr.
- Schmölzer-Eibinger, Sabine (2008): *Lernen in der Zweitsprache. Grundlagen und Verfahren der Förderung von Textkompetenz in mehrsprachigen Klassen*. Tübingen: Narr.
- Schwarz, Monika (1996): Einführung in die kognitive Linguistik. 2. Aufl. Tübingen: A. Francke.
- Quelle aus Internet
- Arbeit mit Kind – alternative Ideen für bessere Vereinbarkeit. Retrieved on July, 30, 2021 from <https://www.familiengarten.org/arbeit-mit-kind-alternative-ideen-fuer-bessere-vereinbarkeit>

- Bundesverwaltungsamt-Zentralstelle für das Auslandsschulwesen-Deutschsprachdiplom der Kulturministerkonferenz, Handreichungen für die schriftlichen kommunikativen Niveaustufen A2/B1: *Bewertungskriterien für die schriftliche Kommunikation (Argumentation)-Niveaustufen A2/B1*. Retrieved on April 7, 2021 from https://www.auslandsschulwesen.de/SharedDocs/Downloads/Webs/ZfA/DE/DSD/DSDI/HandreichungenDSDI/download_A2-B1_B2-C1_SK.pdf?__blob=publicationFile&v=6
- Datei:Bundesarchiv Bild 183-1989-0407-015, Kramsdorf, Krippenkinder beim Essen.jpg. Retrieved on July 30, 2021 from https://de.wikipedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_183-1989-0407-015,_Kramsdorf,_Krippenkinder_beim_Essen.jpg
- Frauenrechte. Retrieved on April 29, 2018 from <http://himate.de/269/frauenrechte-keine-selbstverstandlichkeit>
- German family, 1993. Retrieved on July 30, 2021 from https://www.reddit.com/r/TheWayWeWere/comments/awjxzf/german_family_1939/
- Junge lächelnde brünette Mutter im blauen Hemd, die mit ihrem Baby zu Hause am Laptop arbeitet und im Mutterschaftsurlaub arbeitet — Stockfotos. Retrieved on July 30, 2021 from <https://lightfieldstudios.net/de/364837146/stock-photo-young-smiling-brunette-mother-blue.html>
- Portmann-Tselikas, Paul Robert (2005): Was ist Textkompetenz? . Retrieved on April 4, 2021 from http://www.iagcovi.edu.gt/Homepagiag/paed/koord/deutsch/daf_2010/bewertung_dfu/textkompetenz_aufbau/PortmannTextkompetenz.pdf

รูปแบบและการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์:
การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

Patterns and Naming of the Food Shops on Rattanakosin Island:
The Ethnosemantic Analysis

ณิชา กลิ่นขจร

Nicha Klinkajorn

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Liberal Arts and Sciences, Kasetsart University

Received: 26 October 2021

Revised: 9 December 2021

Accepted: 10 December 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้นำเสนอรูปแบบและการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ ตามแนวทางการวิเคราะห์แบบอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์โครงสร้างและองค์ประกอบของชื่อร้านอาหารเพื่อนำรูปแบบของโครงสร้างมาสรุปเป็นกฎรวม และศึกษาความถี่ของรูปแบบและองค์ประกอบส่วนหลักในการตั้งชื่อร้านอาหารเพื่อวิเคราะห์มุมมองและความคิดที่สะท้อนออกมาจากการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์คือชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์จำนวน 134 ชื่อ ผลการวิเคราะห์พบว่าชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มี 2 องค์ประกอบ คือ ส่วนหลัก และส่วนประกอบ ซึ่งมีทั้งแบบหน้าและหลังส่วนหลัก โดยชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์สามารถสรุปออกมาเป็นกฎรวมได้ ดังนี้ (ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก) + ส่วนหลัก + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1) + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2) + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 3) โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ รูปแบบที่มีแต่ส่วนหลัก พบทั้งสิ้นร้อยละ 35.82 นอกจากนี้รูปแบบที่ขึ้นต้นด้วยส่วนหลัก พบมากกว่ารูปแบบที่ขึ้นต้นด้วยส่วนประกอบ และรูปแบบที่มีส่วนประกอบน้อยกว่า พบมากกว่ารูปแบบที่มีส่วนประกอบมากกว่า สำหรับชื่อเรียกที่นำมาตั้งเป็นส่วนหลักในชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มีทั้งสิ้น 7 ลักษณะ ได้แก่ ชื่อคน ชื่ออาหาร ชื่อสถานที่ ตัวอักษรย่อ ภาษาต่างประเทศ ชื่อเรียกที่มีความหมายสื่อถึงอาหาร และชื่อเรียกที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องอื่น ๆ โดยชื่ออาหารเป็นชื่อที่ถูกนำมาตั้งเป็นส่วนหลักมากที่สุดโดยพบทั้งสิ้นร้อยละ 29.85 จากผลการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์สะท้อนให้เห็นค่านิยมและโลกทัศน์ 2 ประการคือ ความตรงไปตรงมาเรียบง่าย ที่สะท้อนออกมาจากรูปแบบที่พบบ่อยที่สุดของการตั้งชื่อ และความเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน ที่สะท้อนออกมาจากการตั้งชื่ออาหารเป็นองค์ประกอบส่วนหลัก

คำสำคัญ: การตั้งชื่อ, วรรณศาสตร์ชาติพันธุ์, ชื่อร้านอาหาร, ร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

Abstract

This research paper presents the patterns and naming of the food shops on Rattanakosin Island through ethnosemantic analysis. This work is qualitative in nature. The structures and elements of the food shops' names are analyzed to find some generalized rules. The frequency of patterns and head elements are calculated to investigate the views reflected from naming of the food shops on Rattanakosin Island. The data are 134 names of the food shops on Rattanakosin Island. The findings show that there are two elements of the names of the food shops on Rattanakosin Island: head and modifier, both before and after head. The structures of the food shops' names on Rattanakosin Island can be concluded as the generalized rule: (modifier before head) + head + (modifier 1 after head) + (modifier 2 after head) + (modifier 3 after head). The most common pattern found is the pattern with only the head element (35.82%). The patterns beginning with the head are found more than those starting with the modifier, and the patterns with fewer modifiers are found more than those with more modifiers. As for the head elements, there are 7 groups of names: people names, food names, place names, abbreviation, foreign languages, names with the meaning related to food, and names with other meanings. From the study, food names are mostly found to be the head (29.85%). The results of the study reflect two values and aspects of worldview, namely the simplicity reflected from the most frequently used pattern, and the accessibility reflected from naming of the food names as the head element.

Keywords: Naming, Ethnosemantics, Food shops' names, Food shops on Rattanakosin Island

บทนำ

การศึกษาชื่อหรือการตั้งชื่อจัดเป็นการศึกษาทางวรรณศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethnosemantics) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาหนึ่งในภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ (ethnolinguistics) เพราะชื่อเป็นรูปแบบหนึ่งของภาษาที่สามารถ

สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อ โลกทัศน์ รวมถึงทัศนคติต่าง ๆ ของคนในสังคม การศึกษาชื่อจึงเป็นวิธีการหนึ่งในการเข้าถึงความรู้ ความคิด และทัศนคติของคนผ่านภาษาซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ การศึกษาวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เกี่ยวกับชื่อนั้นสามารถทำได้กับชื่อต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นชื่อคน ชื่อสกุล ชื่อพืช ชื่อสี เป็นต้น แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาชื่อสถานที่ เนื่องจากมีความหลากหลายในรูปแบบการตั้ง มีการนำชื่อของคนหรือสิ่งต่าง ๆ มาใช้ตั้ง มีลักษณะที่ทั้งบอกและไม่บอกถึงสถานที่นั้น ทั้งยังมีลักษณะที่ทั้งคาดเดาได้และไม่ได้ว่าชื่อนั้นคือชื่อสถานที่ใช่หรือไม่ และหากใช่ ชื่อนั้นเป็นชื่อของสถานที่ใด เช่น ‘Big Bear’ เป็นชื่อทะเลสาบในแคลิฟอร์เนีย ‘เจ็ดสาวน้อย’ เป็นชื่อน้ำตกในสระบุรี ‘สองพี่น้อง’ เป็นชื่ออำเภอในสุพรรณบุรี ‘Queen Mary’ เป็นชื่อมหาวิทยาลัยในลอนดอน เป็นต้น การเข้าถึงมโนทัศน์ของการตั้งชื่อสถานที่รวมถึงโครงสร้างและรูปแบบของชื่อสถานที่จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ปราณี กุลละวณิชย์ (2535: บทนำ) ได้กล่าวถึงความน่าสนใจของการศึกษาชื่อสถานที่ไว้ว่า นอกจากชื่อสถานที่ที่จะมีประโยชน์ในการอ้างอิงหรือใช้เรียกแล้วนั้น ชื่อสถานที่ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจ ที่จะช่วยให้ผู้ศึกษารู้เรื่องราวเกี่ยวกับสถานที่ และคนที่อาศัยอยู่ ณ ที่แห่งนั้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการตั้ง อาชีพ หรือภูมิหลังของคนเหล่านั้น หรือดังที่ Thornton (Thornton, 1997 อ้างถึงในน้องนุช มณีอินทร์, 2543: 1) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการศึกษาชื่อสถานที่ไว้ว่า ชื่อสถานที่ไม่เพียงแต่บ่งบอกถึงลักษณะทางกายภาพหรือทางภูมิศาสตร์แต่ยังแสดงถึงวิถีในการที่มนุษย์รับรู้ สร้างมโนทัศน์ และจัดประเภทของสิ่งแวดล้อมรอบตัว การศึกษาชื่อสถานที่จึงเป็นการศึกษาทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจเพราะทำให้ทราบทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของมนุษย์

สำหรับงานวิจัยนี้ ชื่อสถานที่ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาคือชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ ด้วยเหตุผลที่ว่าร้านอาหารเป็นสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดในชีวิตประจำวันของทุกคนเป็นประการแรก แม้ชื่อร้านอาหารจะไม่มีเรื่องของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพแบบเดียวกับชื่อสถานที่ตามธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ชื่อแม่น้ำ ชื่อภูเขา หรือแม้แต่ชื่อหมู่บ้าน แต่ก็มีเรื่องภูมิหลังที่เกี่ยวข้องสุภัทธา โยธินศิริกุล (2561: 224) ได้กล่าวไว้ว่า “การตั้งชื่อร้านค้ามีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับเจ้าของกิจการ เพราะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้เจ้าของกิจการเองและผู้ซื้อในการเลือกใช้บริการ” และสมิตานัน หนูทับ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวไว้ว่า “ชื่อร้านค้า นับเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่สามารถสะท้อนโลกทัศน์ ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของเจ้าของกิจการได้” นอกจากนี้เหตุผลอีกประการหนึ่งในการเลือกศึกษาชื่อร้านอาหารก็คือการตั้งชื่อร้านอาหารมีโครงสร้างและรูปแบบที่น่าสนใจตามที่กล่าวไปข้างต้นนั้นคือมีความหลากหลายในรูปแบบการตั้ง เช่น แม่ตุ้ ซึ่งเป็นการตั้งชื่อโดยมีองค์ประกอบเดียวแต่ก็มีการตั้งชื่อที่มีมากกว่าองค์ประกอบเดียวอีกหลายรูปแบบ เช่น ครั้ว

อัปสร ซึ่งเป็นการตั้งชื่อแบบมีส่วนประกอบเสริมข้างหน้า หรือ สมทรงโกชนา ซึ่งเป็นการตั้งชื่อแบบมีส่วนประกอบเสริมข้างหลัง เป็นต้นมีการนำชื่อของคนและคำเรียกสิ่งต่าง ๆ มาใช้ตั้ง เช่น ศรี ป่านิด พรชัย ศิริพร เป็นชื่อคน แต่ เคียงวังสตางค์ หน้าพระลาน หนังสือเดินทาง เป็นชื่อเรียกสิ่งอื่น มีลักษณะที่ทั้งคาดเดาได้และไม่ได้ว่าชื่อนั้นคือชื่อของร้านอาหารเช่น ต้มยำกุ้ง ชวนชิม อร่อย เป็นชื่อที่คาดเดาได้ว่าเป็นชื่อร้านอาหาร แต่ ซูถิ่น รุ่งเกษม สัมรกดเป็นชื่อที่คาดเดาไม่ได้ว่าเป็นชื่อร้านอาหาร สำหรับสาเหตุที่เลือกศึกษาชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์เพราะว่าเกาะรัตนโกสินทร์เป็นย่านหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่ขึ้นชื่อเรื่องของอาหารการกิน จุดเด่นของเกาะรัตนโกสินทร์ที่ชาวไทยและชาวต่างประเทศกล่าวถึงนอกจากสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแล้ว ร้านอาหารก็เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญเช่นกัน

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของโครงสร้างชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ และนำมาสรุปเป็นกฎรวม (generalized rules) รวมถึงสรุปความถี่ของรูปแบบในการตั้งชื่อและองค์ประกอบหลักในการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ และนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ถึงความคิดและมุมมองที่สะท้อนออกมาจากรูปแบบของการตั้งชื่อร้านอาหาร

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิเคราะห์ชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีที่ควรนำมากล่าวถึงในที่นี้ คือ แนวคิดเรื่องอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ และแนวคิดรวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาชื่อสถานที่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่องอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นวิธีการศึกษาภาษาเพื่อเข้าถึงระบบปริชาณของมนุษย์ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2549: 73) อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์จึงไม่ใช่วิชา แต่เป็นวิธีการศึกษาหรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นความเคลื่อนไหวหนึ่งของศาสตร์ที่มีชื่อว่าชาติพันธุ์วิทยา (ethnology) เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการศึกษาระบบความรู้ ความคิด ทักษะคติของมนุษย์นอกเหนือจากวิธีการเดิมที่เรียกว่าชาติพันธุ์วรรณนา (ethnography) ที่เป็นการศึกษาโดยการสังเกตพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ของคนในสังคมหนึ่ง แล้วนำมาเขียนบรรยาย ซึ่งถูกมองว่าเป็นวิธีการที่ล้าสมัยไปแล้ว เพราะการสังเกตและบรรยายเป็นสิ่งที่ทุกคนในโลกยุคปัจจุบันสามารถที่จะเข้าถึงและกระทำได้ ทั้งยังเป็นวิธีการที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์พอ รวมไปถึงถูกมองว่าวิธีการแบบนี้เป็นการศึกษาแต่เพียงภายนอกของมนุษย์เท่านั้น ไม่สามารถเข้าถึงระบบความรู้สึกนึกคิดได้ อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมกว่าทั้งในแง่ของการศึกษาที่เป็นวิทยาศาสตร์ และในแง่ของการทำให้เข้าถึงระบบ

ความนึกคิดและโลกทัศน์ของคนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาภาษา วิธีการนี้จึงจัดเป็นเรื่องหนึ่งในภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ด้วย

ในบรรดาผู้ที่ริเริ่มแนวทางการศึกษาอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ Frake (1962: 1-15) เป็นผู้ที่มองว่าการศึกษาคำในภาษาใดภาษาหนึ่งจะช่วยให้เราเข้าถึงวัฒนธรรม ทักษะคิด และการมองโลกของคนที่พูดภาษานั้นได้ การศึกษาคำจึงไม่ใช่แค่การศึกษาความหมาย แต่เป็นการศึกษาความคิด แนวทางการศึกษาคำเพื่อเข้าถึงความคิดและทักษะคิดของคน Frake (1962) แนะนำได้แก่ การจำแนกประเภท (segregates) การใช้ชุดคำในการเปรียบเทียบความแตกต่าง (contrast sets) การจัดจำพวก (taxonomies) และ การกำหนดคุณสมบัติประจำตัวของคำ (attributes) จะทำให้สามารถมองเห็นกระบวนการคิด รวมถึง วิธีในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวของคนในสังคมหนึ่ง ๆ ได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกล่าวถึงวิธีการศึกษาทางด้านอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่นิยมนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย 5 วิธีพอสังเขป (ปานทิพย์ มหาไตรภพ, 2545; อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2549) ดังนี้

- 1) การจำแนกประเภท (categorization) คือ การจัดแบ่งสิ่งต่าง ๆ ว่าเป็นอะไร เข้าพวกหรือเข้าประเภทใด งานวิจัยที่มักใช้วิธีนี้ได้แก่ งานวิจัยเรื่องคำเรียกสี เช่น งานวิจัยเรื่องคำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจีนและชาวไทย ของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) คำเรียกสีของภาษาไทยถิ่นอีสาน ของพิกุล ภูขมศรี (2561) คำเรียกสีในภาษาไทยและโครงสร้างคำเรียกสีของกัลยรัตน์ อุ้นทานนท์และรัตนา จันทรเทวาร์ (2563) เป็นต้น
- 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (componential analysis) เป็นการใช้อรรถลักษณะ (features) มาช่วยในการจัดประเภทข้อมูล งานวิจัยที่มักใช้วิธีนี้ได้แก่ งานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติ เช่น งานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง ของศุภมาส เอ่งฉ้วน (2537) การเปรียบเทียบคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ของอรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ (2563) เป็นต้น
- 3) การจัดจำพวกแบบชาวบ้าน (folk taxonomy) เป็นการใชเรื่องการเปรียบเทียบ (contrast) และการรวมเข้าพวก (inclusion) มาช่วยในการจัดประเภทข้อมูล งานวิจัยที่มักใช้วิธีนี้ได้แก่ งานวิจัยเรื่องชื่อพืช ชื่อสัตว์ เช่น งานวิจัยเรื่องการศึกษาคำเรียกชื่อพืชในกลุ่มภาษาชาติพันธุ์ไทเขตนภาคเหนือ ของอัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา และสุพิศรา จิรนนทนาภรณ์ (2556) การตั้งชื่อสุนัขในประเทศไทย: ภาพสะท้อนสังคมไทย ของปัทมา เหมือนสมัย (2562) เป็นต้น

- 4) การพรรณนา (description) คือ การบรรยายถึงสิ่งที่พบ เช่น การศึกษาสถานการณ์สื่อสารการสืบพยานคดีอาญาในศาลไทย ตามแนวชาติพันธุ์วรรณาแห่งการสื่อสาร ของณิศนัชชา เหล่าตระกูล (2549) การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณากับการสร้างความเข้าใจการดูแลในครอบครัวภายใต้บริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย ของวิภา วิเสโส และพจนารถ สารพัด (2563) เป็นต้น
- 5) การสร้างกฎรวม (generalized rules) ใช้เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและรูปแบบของข้อมูล งานวิจัยที่มักใช้วิธีนี้ได้แก่ งานวิจัยเรื่องชื่อสถานที่ เช่น งานวิจัยเรื่อง On Geographical Names of Kwakiutl Indians ของ Boas (1964) Indiana Place Names ของ Baker & Carmody (1975) เป็นต้น

วิธีการศึกษาทางด้านบรรณศาสตร์ชาติพันธุ์รวมถึงตัวอย่างงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นมีประโยชน์ต่อการศึกษาทางภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งจากผลการศึกษาหรือข้อค้นพบที่ได้ รวมไปถึงระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย เช่น วิธีการเก็บข้อมูล การเลือกวิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดระบบข้อมูล การทำงานภาคสนาม โดยในงานวิจัยเรื่องรูปแบบและการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์นี้จัดเป็นงานวิจัยชื่อสถานที่ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการสร้างกฎรวมในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. แนวคิดเกี่ยวกับชื่อเฉพาะและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาชื่อสถานที่

การศึกษาเรื่องชื่อ (onomastics) และการศึกษาชื่อสถานที่ (toponomastics) จัดเป็นงานศึกษาเรื่องคำศัพท์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural vocabulary) งานวิจัยเรื่อง Review of Theory of Names ของ Pulgram (1955: 247-249 อ้างถึงในน้องนุช มณีรินทร์, 2543) ได้กล่าวถึงเรื่องของชื่อว่าเป็นสิ่งที่ต้องมีในทุกสังคม ส่วนความหมายของชื่อ (semantic source) ส่วนใหญ่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นภาษาใดในโลก ความหมายของชื่อนั้นมักจะเกี่ยวข้องกับพระเจ้า ธรรมชาติ เวลา การเกิด ลักษณะภายนอก รวมไปถึงปัจจัยทางจิตวิทยาต่าง ๆ เช่น ชื่อที่มีความหมายถึงความสำคัญ ความเป็นที่น่าสนใจ เป็นต้น สำหรับคำจำกัดความของชื่อเฉพาะ Pulgram (1955) กล่าวว่า ชื่อเฉพาะไม่มีลักษณะสากล อาจตั้งขึ้นมาอย่างไม่มี ความหมายก็เป็นได้

แนวคิดเรื่องชื่อดังกล่าวข้างต้น มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์ชื่อสถานที่ในงานวิจัยนี้ คือ ประเด็นความหมายและที่มาของชื่อ Hook (1991) ได้กล่าวไว้ว่าเมื่อเรากางแผนที่ออกสิ่งที่เราพบก็คือชื่อสถานที่มากมายที่มีการตั้งชื่อแตกต่างกันออกไป คำถามที่เกิดขึ้นมาก็คือใครเป็นคนตั้งชื่อเหล่านี้ และทำไมถึงได้ตั้งแบบนี้ Hook (1991) ได้อ้างถึงงานเรื่อง Indiana Place Names ของ Baker & Carmody (1975) ที่ได้สรุปที่มาของชื่อสถานที่ว่ามีทั้งสิ้น 13 แหล่ง ได้แก่ จากชื่อคนจากชื่อสถานที่อื่นจากทิศทางหรือตำแหน่งที่ตั้งจากการพรรณนาลักษณะจากแนวคิดในอุดมคติจากชื่อชนพื้นเมืองเดิมจากเรื่องตลกจากภาษาอื่น

จากเหตุการณ์ต่าง ๆ จากการสร้างคำแบบชาวบ้านจากการประกอบคำขึ้นใหม่จากความผิดพลาดและจากตำนานหรือเรื่องเล่างานวิจัยชื่อสถานที่ที่เป็นที่รู้จักดี คือ งานวิจัยเรื่อง On Geographical Names of Kwakiutl Indians ของ Boas (1964) งานวิจัยนี้ศึกษาชื่อทางภูมิศาสตร์ของชาวอินเดียนเผ่ากวกากิอุทล์ซึ่งอาศัยอยู่ริมทะเล โดยเป็นการศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างของชื่อทางภูมิศาสตร์กับโครงสร้างทางภาษา ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างทางภาษามีอิทธิพลต่อโครงสร้างชื่อ กล่าวคือ โครงสร้างชื่อมีการเติมปัจจัย (suffix) เพื่อบ่งบอกทิศทางและตำแหน่งทางภูมิศาสตร์โดยนำปัจจัยมาประกอบกับคำอื่นที่นำมาใช้ตั้งชื่อ ซึ่งวิธีนี้มีลักษณะเดียวกับโครงสร้างทางภาษาของชนเผ่ากวกากิอุทล์วิธีการดังกล่าวยังเป็นการจำกัดจำนวนคำไม่ให้ใช้คำมากเกินไปอีกด้วย นอกจากนี้ Boas (1964) ยังพบว่าลักษณะชื่อทางภูมิศาสตร์ของเผ่ากวกากิอุทล์มี 3 ลักษณะ ได้แก่ เป็นชื่อที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับลักษณะทางภูมิศาสตร์เป็นชื่อที่ตั้งจากสิ่งมีชีวิตหรือบุคคลในตำนาน และไม่นิยมตั้งชื่อตามธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ หรือ เรื่องผี

สำหรับงานวิจัยของไทยเกี่ยวกับชื่อสถานที่นั้น พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาชื่อหมู่บ้าน อำเภอ วัด เช่น งานวิจัยเรื่องชื่อหมู่บ้านในมณฑลทลกวาสีและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยของปราณี กุลละวณิช (2535) การปรับเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ของน้องนุช มณีอินทร์ (2543) ที่มาของชื่อวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ของอรรถวิทย์ รอดเจริญ (2558) ที่มาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของวทัญญา เล่ห์กันและรัตน จันทร์เทว (2560) การตั้งชื่อวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ของวนิดา ตรีสวัสดิ์ (2561) ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี ของกรรณิการ์ สุพิชญ์ และภาสพงศ์ ผิวพอใช้ (2564) เป็นต้น ในงานวิจัยเหล่านี้มีงานของปราณี กุลละวณิช (2535) และน้องนุช มณีอินทร์ (2543) ที่เป็นงานศึกษาชื่อสถานที่ที่ระบุชัดเจนว่าเป็นงานศึกษาในแนววรรณคดีชาติพันธุ์งานทั้งสองนี้จึงถือเป็นแนวทางในการศึกษาชื่อสถานที่ในแนววรรณคดีชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี ดังจะขอกล่าวถึงงานวิจัยทั้งสองพอสังเขปดังนี้ในงานวิจัยเรื่อง ชื่อหมู่บ้านในมณฑลทลกวาสีและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยนั้นเป็นการศึกษาเปรียบเทียบชื่อหมู่บ้านจ้วงในเขตมณฑลทลกวาสี กับ ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดทางตอนเหนือของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งถือว่าเป็นท้องถิ่นที่พูดภาษาตระกูลไทด้วยกัน โดยได้วิเคราะห์โครงสร้างชื่อหมู่บ้าน คุความถี่ของรูปแบบชื่อหมู่บ้านที่เป็นที่นิยมและวิเคราะห์สิ่งที่สะท้อนออกมาจากชื่อหมู่บ้านของทั้ง 2 พื้นที่ ผลการศึกษาพบว่าทั้งโครงสร้างชื่อ ความถี่ของรูปแบบ และสิ่งที่สะท้อนออกมาจากชื่อหมู่บ้านของทั้ง 2 ถิ่นมีความคล้ายคลึงกันมาก กล่าวคือ โครงสร้างของชื่อประกอบด้วยคำ 2-3 คำ รูปแบบที่นิยมคือ คำแรกของชื่อจะบอกถึงลักษณะภูมิประเทศ และสิ่งที่สะท้อนออกมาจากชื่อหมู่บ้านของทั้ง 2 ถิ่นก็แสดงออกถึงชีวิตความเป็นอยู่ด้วยกันทั้งคู่ สำหรับงานวิจัยเรื่องการปรับเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่จะเป็นลักษณะ

ของการศึกษาที่แตกต่างออกไป เพราะเป็นการดูเรื่องของการปรับเปลี่ยนชื่อมากกว่าที่จะศึกษาความหมาย และประวัติความเป็นมาของชื่อ โดยได้ศึกษาโครงสร้างของชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเทียบกับ 3 ช่วงเวลาได้แก่ พ.ศ.2523 2533 และ 2541 แต่งานวิจัยนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับเป็นแนวทางในการศึกษา วิเคราะห์โครงสร้างของชื่อโดยใช้วิธีหากรรมนอกจากงานวิจัย 2 เรื่องดังกล่าวยังมีงานวิจัยไทยที่ศึกษาชื่อใน แนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์แต่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาชื่อสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ชื่อสถานที่เช่น งานวิจัยเรื่อง นามสกุล พระราชทานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว: การวิเคราะห์ทางวรรณศาสตร์ชาติพันธุ์ ของปาน ทิพย์ มหาไตรภพ (2545)การศึกษาการตั้งชื่อเพลงไทยเดิมตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์ ของราชันย์ ปรีक्षा และอุมาภรณ์ สังขมาน (2557)การศึกษาชื่อน้ำพริกใน 4 ภาค: ภาพสะท้อนความเป็นอยู่และวัฒนธรรมไทย ของนันทนา วงษ์ไทย (2559) ชื่ออาหารท้องถิ่นอีสานและภาคใต้: มุมมองด้านวรรณศาสตร์ ชาติพันธุ์ ของ รัตนา จันทร์เทวี่และเชิดชัย อุดมพันธ์ (2560) ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาได้เช่นกัน งานวิจัย เหล่านี้แม้ไม่ใช่งานวิจัยชื่อสถานที่ หากแต่มีประโยชน์ต่องานวิจัยนี้เป็นอย่างมากในแง่ของระเบียบวิธีการศึกษา กล่าวคือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้างของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์และสรุป ออกมาเป็นกรรมรวมตามแบบที่ปานทิพย์ มหาไตรภพ (2545) วิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้างนามสกุล พระราชทานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและสรุปออกมาเป็นกรรมรวม นอกจากนี้งานวิจัยที่ เกี่ยวกับชื่อต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ชื่อสถานที่ดังกล่าวข้างต้น ยังเป็นแนวทางที่ดีในการทบทวนวรรณกรรม และข้อสรุป จากงานวิจัยดังกล่าวยังช่วยยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าชื่อเป็นรูปแบบหนึ่งของภาษาที่สะท้อนความคิดของมนุษย์ได้

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของโครงสร้างชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์นั้น ข้อมูลชื่อ ร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาวิเคราะห์เป็นข้อมูลจาก 2 แหล่ง ได้แก่ หนังสือ รัตนโกสินทร์ ที่กินถิ่นอร่อยจัดทำโดยธนาคารกรุงเทพ (ม.ป.ป.) ซึ่งเป็นหนังสือเพียงเล่มเดียวที่รวบรวม ร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ไว้ครบทั้ง 4 ย่านสำคัญ ได้แก่ ย่านพระบรมมหาราชวัง ย่านถนนพระอาทิตย์ ย่านแพรงนรา และย่านสำราญราษฎร์ และเพื่อข้อมูลที่ทันสมัยเพิ่มเติม จึงได้เก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ wongnai.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์รีวิวร้านอาหารอันดับหนึ่งของประเทศไทย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม, 2561) โดยได้เก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2564 ได้ข้อมูลชื่อร้านอาหารรวมกัน ทั้งสิ้น 134 ชื่อ จากเกณฑ์ในการคัดเลือกชื่อร้านอาหาร ได้แก่

- 1) เป็นชื่อของร้านที่ขายอาหาร โดยหมายรวมถึงของกินทุกประเภท รวมถึงเครื่องดื่มและขนม

- 2) เป็นชื่อของร้านที่ขายของกิน โดยอาจไม่มีตัวร้านที่มีลักษณะเป็นห้องหรือตึก อาจเป็นร้านข้างทางที่ไม่ได้ตั้งอยู่ในตึกหรือเป็นห้อง แต่มีที่ตั้งประจำแน่นอน
- 3) เป็นชื่อของร้านที่เปิดขายของกินแบบมีหน้าร้านเท่านั้น ไม่ใช่ร้านที่เปิดขายเฉพาะออนไลน์

ในการดำเนินการวิจัย หลังจากที่รวบรวมชื่อร้านอาหารทั้งหมดในหนังสือรัตนโกสินทร์ ที่กินถิ่นอร่อย และเว็บไซต์ wongnai.com ทั้ง 134 ชื่อแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบของชื่อร้าน และศึกษาโครงสร้างขององค์ประกอบเพื่อสรุปออกมาเป็นกฎรวมโครงสร้างของชื่อร้านอาหาร โดยมีแนวทางการวิเคราะห์มาจากการวิเคราะห์โครงสร้างนามสกุลพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ของ ปานทิพย์ มหาไตรภพ (2545: 56-57) ในการวิเคราะห์รูปแบบของโครงสร้างนามสกุลพระราชทานเพื่อสรุปออกมาเป็นกฎรวมนี้ ข้อมูลนามสกุลพระราชทานจะถูกนำมาพิจารณาว่ามีส่วนประกอบใดบ้าง โดยส่วนประกอบต่าง ๆ ที่พบ ได้แก่ (1) ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ต้องปรากฏเสมอและปรากฏเป็นส่วนแรก และ (2) ส่วนเสริมท้าย คือ ส่วนที่ปรากฏหรือไม่ก็ได้และหากปรากฏจะอยู่หลังส่วนหลักเสมอ โดยในการวิเคราะห์โครงสร้างของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาองค์ประกอบส่วนหลักแบบเดียวกันกล่าวคือ ส่วนที่ปรากฏเสมอและปรากฏเป็นส่วนแรกจัดเป็น “ส่วนหลัก” ดังนั้นคำว่า *ร้าน ร้านอาหาร ครวั* จึงไม่นับเป็นส่วนหลัก เพราะแม้จะปรากฏในส่วนแรก แต่ไม่ได้ปรากฏเสมอ และผู้วิจัยได้ปรับเกณฑ์ในการพิจารณาส่วนเสริมท้ายเป็นส่วนประกอบหน้าและหลังส่วนหลัก เพราะในข้อมูลชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์นั้น ไม่ได้มีองค์ประกอบเสริมท้ายที่อยู่หลังส่วนหลักเท่านั้นคำว่า *ร้าน ร้านอาหาร ครวั* จึงนับเป็น “ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก” เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างของข้อมูลทั้งหมดแล้ว จึงนำมาสรุปเป็นกฎรวมโครงสร้างซึ่งสามารถนำมากระจายออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ของชื่อร้านอาหารทั้งหมดขั้นตอนต่อไปผู้วิจัยได้คำนวณความถี่ของรูปแบบต่าง ๆ ของชื่อร้าน เพื่อดูว่ารูปแบบใดเป็นที่นิยมในการนำมาตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มากที่สุด และคำนวณความถี่ของชื่อที่ถูกนำมาตั้งเป็นองค์ประกอบส่วนหลักมากที่สุด เพื่อหาคำตอบว่าในการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์สะท้อนทัศนคติและมุมมองความคิดอย่างไร

ผลการวิจัยและการอภิปราย

1. โครงสร้างของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

จากการวิเคราะห์ชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ทั้ง 134 ชื่อ ผู้วิจัยพบว่าโครงสร้างของชื่อร้านอาหารประกอบด้วย ‘ส่วนหลัก’ และ ‘ส่วนประกอบ’ โดยส่วนหลักมี 1 ส่วน และส่วนประกอบอาจจะมี

หรืออาจจะไม่มีก็ได้ และหากมีสามารถมีได้ถึง 4 ส่วนทั้งส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก และส่วนประกอบหลังส่วนหลัก สามารถสรุปเป็นกฎรวมออกมาได้ดังนี้

ชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ → (ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก) + ส่วนหลัก + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1) + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2) + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 3)

แผนภาพที่ 1. กฎรวมของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

*ส่วนประกอบที่อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บ (...) หมายถึงมีหรือไม่มีก็ได้

จากกฎรวมโครงสร้างของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ดังกล่าวข้างต้น สามารถอธิบายองค์ประกอบต่าง ๆ ของชื่อร้านอาหาร ได้ดังต่อไปนี้

- 1) ส่วนประกอบหน้าส่วนหลักได้แก่ คำที่มีความหมายสื่อถึงร้านอาหาร
- 2) ส่วนหลัก ได้แก่ ชื่อคน ชื่ออาหาร ชื่อสถานที่ ตัวอักษรย่อ ภาษาต่างประเทศ คำเรียกที่มีความหมายสื่อถึงอาหาร และ คำเรียกที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องอื่น ๆ
- 3) ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 ได้แก่ ชื่อคน ชื่ออาหาร ชื่อสถานที่ ภาษาต่างประเทศคำที่มีความหมายสื่อถึงร้านอาหาร และคำที่มีความหมายสื่อถึงคุณสมบัติของร้าน
- 4) ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2 ได้แก่ ชื่อคน ชื่ออาหาร ชื่อสถานที่ คำที่มีความหมายสื่อถึงร้านอาหาร และคำที่มีความหมายสื่อถึงคุณสมบัติของร้าน
- 5) ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 3 ได้แก่ คำที่มีความหมายสื่อถึงคุณสมบัติของร้าน

องค์ประกอบในแต่ละส่วนจะไม่ซ้ำกัน เช่น ถ้าส่วนหลักเป็นชื่อคนไปแล้ว หากมีส่วนประกอบตามมาส่วนประกอบจะไม่เป็นชื่อคนอีกนอกจากนี้ยังมีรายละเอียดเพิ่มเติมและตัวอย่างของลักษณะของชื่อในองค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ดังนี้

- 1) คำที่มีความหมายสื่อถึงร้านอาหาร สามารถเป็นได้ทั้งส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก เช่น *ห้องอาหาร* *ร้านอาหารครัว* และส่วนประกอบหลังส่วนหลักเช่น *โภชนา* และที่พบทั้งในส่วนประกอบหน้าและหลังส่วนหลักเช่น *ภัตตาคาร*
- 2) ชื่อคน พบเป็นทั้งส่วนหลักและส่วนประกอบหลังส่วนหลัก พบทั้งแบบที่มีคำนำหน้าเช่น *แม่ตุ๋* *คุณยายนายอ้วน* และไม่มีคำนำหน้าเช่น *มุกดา* *สมทรง* *นัฐพร*

- 3) ชื่ออาหาร พบเป็นทั้งส่วนหลักและส่วนประกอบหลังส่วนหลัก พบทั้งที่เป็นอาหารที่ขายเพียงอย่างเดียวในร้านเช่น โรตีสีเผือกหิมะ ก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นเนื้อ อาหารที่เป็นจานเด่นของร้าน แต่ขายอาหารอย่างอื่นด้วยเช่น เย็นตาโฟ ต้มยำกุ้ง ไตปลา และประเภทของอาหาร เช่น น้ำพริก อาหารอิสลาม ขนม
- 4) ชื่อสถานที่ พบเป็นทั้งส่วนหลักและส่วนประกอบหลังส่วนหลัก พบทั้งแบบที่เป็นชื่อสถานที่ตั้งของร้าน เช่น แพร่งนรา แพร่งภูธร ท่าพระจันทร์ และชื่อสถานที่ที่เป็นที่มาของอาหารที่ขายเช่น เมืองเพชรอินเดีย
- 5) ชื่อตัวอักษรย่อ พบเป็นองค์ประกอบส่วนหลักเท่านั้น มีการใช้ทั้งแบบตัวอักษรย่อล้วน เช่น ส.บ.ล. และการใช้ตัวอักษรย่อรวม เช่น ช.ประทุมทอง ก.พานิช
- 6) ชื่อภาษาต่างประเทศ พบเป็นทั้งส่วนหลักและส่วนประกอบหลังส่วนหลัก พบทั้งภาษาอังกฤษ ซึ่งมีทั้งที่สะกดด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษ เช่น Aqua Luna, Democ, Farm to Table และสะกดด้วยตัวอักษรไทย เช่น เทคอะชีท รอยัลอินเดีย เมกาเวอร์ค รวมถึงภาษาอื่น ๆ เช่น ออนล๊อคหยุ่น ไคว้จ๊วฮวด จีจิงหว่อ อาอีชะฮ์
- 7) ชื่อเรียกที่มีความหมายสื่อถึงอาหาร พบเป็นองค์ประกอบส่วนหลักเท่านั้น เช่น อร์อย ชวนชิม กินดื่ม
- 8) ชื่อเรียกที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับอาหาร พบเป็นองค์ประกอบส่วนหลักเท่านั้น เช่น สตางค์ หนังสือเดินทาง มิตรามิตร
- 9) คำที่มีความหมายสื่อถึงคุณสมบัติของร้านหมายถึง คำที่บรรยายหรือโฆษณาเกี่ยวกับร้าน เช่น เจ้าเก่า ร้านเดิม รสเด็ด พบเป็นองค์ประกอบหลังส่วนหลักเท่านั้น

หลังจากได้แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของชื่อร้านอาหารแล้ว ต่อไปจะขอกล่าวถึงรูปแบบของชื่อร้านอาหารที่กระจายออกมาจากกฎโครงสร้างดังกล่าว ในหัวข้อต่อไป

2. รูปแบบของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

จากกรรวมโครงสร้างชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ พบว่าชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ที่นำมาศึกษาทั้งสิ้น 134 ชื่อ สามารถแบ่งได้เป็น 7 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1) ส่วนหลัก

เช่น พรชัย ลอดช่องสิงคโปร์ เคียงวัง ช.ประทุมทอง Santana รสดัง หนังสือเดินทาง

2) ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก

เช่น ห้องอาหารตันโพธิ์ ภัตตาคาร ส.บ.ล. คริวอัปสร ร้านอาหารท่าอรุณ

- 3) ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1
เช่น ร้านบุญชูเลิศรส ร้านอาหารไอซ์เฮิร์สดี ร้านโรตีสาน้ำพะช่าง
- 4) ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2
ได้แก่ ร้านอาหารไต้ปลารสเด็ดแม่สมถวิล
- 5) ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1
เช่น ข้าวแกงบ้านิด เชียงก๊ี้ข้าวต้มปลา Old Town Café โตศาลาเปา
- 6) ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2
เช่น มุกดาข้าวมันไก่ท่าช้าง เย็นตาโฟเสาชิงช้านายอ้วน นัมโภชนาเจ้าเก่า
- 7) ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 3
เช่น ข้าวต้มคุณยายท่าพระจันทร์เจ้าเก่า ขนมเป็๋นแม่ต๋มท่าพระจันทร์เจ้าเก่า

3. ความถี่ของรูปแบบต่าง ๆ และลักษณะของชื่อเรียกที่เป็นองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบในการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์และความคิด ทักษะคติ ตลอดจนค่านิยมของผู้คนที่สะท้อนจากชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ค่านิยมในการใช้รูปแบบต่าง ๆ ของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ พร้อมทั้งได้คำนวณความถี่ออกมาเป็นจำนวนร้อยละ ดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบ	โครงสร้าง	จำนวน	ร้อยละ
1	ส่วนหลัก เช่น พรชัย	48	35.82
2	ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก เช่น ห้องอาหารตันโพธิ์	13	9.70
3	ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 เช่น ร้านอาหารไอซ์เฮิร์สดี	6	4.48
4	ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2	1	0.75

เช่นร้านอาหารไต้ปาลาสเต็ดแม่สมถวิล			
5	ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 เช่น Old Town Café	46	34.33
6	ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2 เช่นมุกดาข้าวมันไก่ท่าช้าง	17	12.69
7	ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 3 เช่น ขนมเบื้องแม่เดิมท่าพระจันทร์เจ้าแก้ว	3	2.24
รวม		134	100

ตาราง 1. ความถี่ของรูปแบบต่าง ๆ ของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่ 1 การตั้งชื่อร้านอาหารโดยมีแต่ส่วนหลักมีความถี่ในการใช้สูงสุดหรือเป็นที่นิยมในการตั้งชื่อมากที่สุด และรูปแบบที่ 4 ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2 มีความถี่การใช้ตั้งชื่อร้านอาหารน้อยที่สุดหรือเป็นที่นิยมในการตั้งชื่อน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่ารูปแบบที่ขึ้นต้นด้วยส่วนหลัก ได้แก่ รูปแบบที่ 1, 5, 6, และ 7 พบความถี่มากกว่ารูปแบบที่ขึ้นต้นด้วยส่วนประกอบ ได้แก่รูปแบบที่ 2, 3, และ 4 รวมถึงรูปแบบที่มีส่วนประกอบน้อยเป็นที่นิยมนำมาใช้ในการตั้งชื่อกว่ารูปแบบที่ส่วนประกอบมาก ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าในการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์นั้นรูปแบบที่กระชับสั้นเป็นที่นิยมกว่ารูปแบบที่ยาวมีรายละเอียดมาก เพื่อการสื่อสารที่เรียบง่ายตรงไปตรงมา

นอกจากความถี่ของรูปแบบต่าง ๆ ของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ในการศึกษาวิเคราะห์ความคิด ทศนคติ และค่านิยมของผู้คนจากชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์นั้น ลักษณะของชื่อเรียกที่ถูกนำมาตั้งเป็นองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อก็เป็นส่วนสำคัญที่สามารถสะท้อนความคิดของผู้คนได้ ผู้วิจัยได้นับจำนวนแต่ละลักษณะของชื่อเรียกที่พบและคำนวณความถี่ของแต่ละลักษณะออกมาเป็นจำนวนร้อยละ เพื่อหาว่าลักษณะของชื่อเรียกใดที่เป็นที่นิยมมากที่สุด ดังตารางต่อไปนี้

ลักษณะของชื่อเรียก	จำนวน	ร้อยละ
ชื่อคน	27	20.15
ชื่ออาหาร	40	29.85
ชื่อสถานที่	8	5.97
ชื่อตัวอักษรย่อ	3	2.24
ชื่อภาษาต่างประเทศ	32	23.88

ชื่อที่มีความหมายสื่อถึงอาหาร	6	4.48
ชื่อที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องอื่น ๆ	18	13.43
รวม	134	100

ตาราง 2. ความถี่ของชื่อเรียกที่เป็นองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าชื่ออาหารถูกนำมาตั้งเป็นองค์ประกอบส่วนหลักในชื่อของร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มากที่สุด รองลงมาคือชื่อเรียกภาษาต่างประเทศ ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า สำหรับผู้ประกอบการร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์นั้นการนำเสนอชื่ออาหารที่ขายเป็นสิ่งที่ได้รับความสำคัญที่สุด ด้วยเหตุที่เกาะรัตนโกสินทร์นั้นมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก โดยลักษณะการท่องเที่ยวบนเกาะรัตนโกสินทร์มักเป็นลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพราะเป็นย่านเก่าแก่ที่มีความสำคัญเชิงประวัติศาสตร์ ทั้งยังเป็นศูนย์กลางการเดินทางทั้งทางรถและทางเรือ (สนุชัย ลบรัมย์, 2563) ทำให้เป็นที่นิยมในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมและสัมผัสกับวัฒนธรรมที่ไม่ได้มีเพียงวัฒนธรรมไทย แต่เป็นวัฒนธรรมที่หลากหลายของชุมชนบนเกาะรัตนโกสินทร์ อาหารการกินซึ่งเป็นลักษณะทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งจึงเป็นจุดเด่นหรือจุดขายที่ผู้ประกอบการร้านอาหารต้องการนำเสนอมากที่สุด และการใช้ภาษาต่างประเทศมาตั้งเป็นองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ก็สะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเกาะรัตนโกสินทร์ซึ่งถือเป็นชุมชนที่ไม่ได้มีเพียงคนไทยและเป็นสถานที่ที่มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก สำหรับชื่อลักษณะอื่น ๆ ที่พบในลำดับต่อ ๆ ไปสามารถสะท้อนทัศนคติและความคิดของผู้คนบนเกาะรัตนโกสินทร์ในเรื่องใดบ้าง ได้นำเสนอไว้ในหัวข้อต่อไป

4. ความคิดและทัศนคติที่สะท้อนจากชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบของโครงสร้าง รวมถึงการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นโลกทัศน์ที่สะท้อนออกมาจากการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์โดยรูปแบบของโครงสร้างที่พบมากในชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ คือ รูปแบบที่สั้นกระชับที่สุด ได้แก่ รูปแบบที่มีแต่ส่วนหลักไม่มีส่วนประกอบ เช่น *บุญทอน* (ชื่อคน) *ขนมจีน* (ชื่ออาหาร) *ท่าพระจันทร์* (ชื่อสถานที่) รูปแบบที่ขึ้นต้นด้วยส่วนหลัก เช่น *กล้วยเดี่ยวเจ็อย* (ส่วนหลัก : ชื่ออาหาร + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก : ชื่อคน) *แอมะขามหวาน* (ส่วนหลัก: ชื่อคน + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก : ชื่ออาหาร) *ข้าวแช่ท่าพระจันทร์* (ส่วนหลัก: ชื่ออาหาร + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก: ชื่อสถานที่) *ศิริพรโภชนา* (ส่วนหลัก: ชื่อคน + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก: คำที่มีความหมายสื่อถึงร้านอาหาร) และ รูปแบบที่มีส่วนประกอบน้อย เช่น *ห้องอาหารสกายไฮ* (ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก: คำที่มีความหมายสื่อถึงร้านอาหาร + ส่วนหลัก: ภาษาต่างประเทศ) *Saffron Just Bake* (ส่วนหลัก:

ภาษาต่างประเทศ + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก : ภาษาต่างประเทศ) *น้ำใบบัวบกเจ้าเก่า* (ส่วนหลัก: ชื่ออาหาร + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก: คำที่มีความหมายสื่อถึงคุณสมบัติของร้าน)จากงานศึกษาของ Fraser (1981), Blumkulka & Olshtain (1984) และ Modehiran (2005) ที่ศึกษาด้านอรรถศาสตร์และ วัจนปฏิบัติศาสตร์ด้วยวิธีการแบ่งส่วน (segmentation) ของคำพูดและพิจารณาลำดับ (sequence) ขององค์ประกอบในโครงสร้างทางความหมาย (semantic structure) แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างที่มืองค์ประกอบน้อยและโครงสร้างที่ขึ้นต้นด้วยส่วนหลัก แสดงออกถึงความชัดเจนตรงไปตรงมาในการสื่อสาร จากข้อสรุปของงานศึกษาดังกล่าวทำให้เห็นารูปแบบโครงสร้างของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ที่พบมากสะท้อนความคิดเรื่องความเรียบง่ายชัดเจนไม่ซับซ้อนและตรงไปตรงมา

สำหรับผลการศึกษาชื่อเรียกลักษณะต่าง ๆ ที่ถูกนำมาตั้งเป็นองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ สะท้อนให้เห็นความคิด ทักษะคิด และค่านิยมใดบ้างจะขออภิปรายเรียงลำดับจากความถี่ที่พบมากที่สุดไปน้อยที่สุดตามตารางที่ 2 ดังนี้

1) ชื่ออาหาร

การตั้งชื่อร้านอาหารด้วยอาหารที่ขายเป็นลักษณะที่ชัดเจนและเป็นพื้นฐานมากในการตั้งชื่อร้านอาหารคือร้านอาหารนั้นขายอาหารอะไรก็นำอาหารนั้นมาตั้งเป็นองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อร้าน ไม่ว่าจะขายอาหารนั้นอย่างเดียว หรือจะขายอย่างอื่นด้วย แต่ชื่อที่นำมาตั้งเป็นชื่อร้านจะเป็นอาหารขึ้นชื่อหรืออาหารจานเด่นของร้านนั้นเพื่อการสื่อสารที่ชัดเจนเข้าใจง่ายด้วยหลักการที่ว่าขายอะไรก็ตั้งชื่อด้วยสิ่งนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภัทรา โยธินศิริกุล (2561: 225) ที่พบว่า ผู้ประกอบการนิยมใช้คำบอกกิจการในการตั้งชื่อ สาเหตุสำคัญที่ชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มืองค์ประกอบส่วนหลักเป็นชื่ออาหารมากที่สุด อีกสาเหตุที่สามารถอธิบายได้คือ อาหารเป็นจุดขายหรือจุดดึงดูดใจให้กับผู้ซื้อได้มากที่สุดในบริบทที่ร้านอาหารตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างเกาะรัตนโกสินทร์ ชื่ออาหารเป็นสิ่งที่ดึงดูดลูกค้าหรือผู้ซื้อส่วนใหญ่ที่เป็นนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเข้ามาใช้บริการหรือทดลองชิมอาหารนั้น ๆ เช่น *ก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นเกาเหลา กุยช่ายท่าพระจันทร์เจ้าเก่า สุกี้ยากี้เมาเวริคซอยยศเส ลูกชิ้นหมูแพรงนรา ลูกชิ้น-มันสมองหมูไทยทำ ขนมข้าวตูปเมืองเพชร ข้าวแกงร้านศรี ก๋วยเตี๋ยวเป็ดย่างบางลำพูเจ้าเก่า ร้านอาหารไต้ปลารสเด็ดแม่สมถวิล เป็นต้น* ทั้งนี้จากข้อมูลในตารางที่ 2 การนำชื่ออาหารมาตั้งเป็นองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อร้านถึง 40 ชื่อร้าน พบว่าอาหารที่ขายบนเกาะรัตนโกสินทร์นั้นมีทั้งของคาว เช่น ก๋วยเตี๋ยวต่าง ๆ ข้าวแกง ของหวาน เช่น ขนมต่าง ๆ ไอศกรีม ของว่าง เช่น กุยช่าย โรตีมะตะบะ และเครื่องดื่ม เช่น กาแฟ น้ำใบบัวบก

2) ชื่อภาษาต่างประเทศ

จากข้อมูลที่พบ ชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มีทั้งชื่อภาษาอังกฤษจีน และภาษาอาหรับแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีผู้คนจากหลายชาติเข้ามาอาศัยอยู่เกิดการยืมคำ และการผสมคำระหว่างภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การตั้งชื่อร้านจากภาษาต่างประเทศมีได้ทั้งกรณีที่เจ้าของร้านเป็นชาวต่างประเทศเอง และกรณีที่คนไทยเป็นเจ้าของร้าน แต่ใช้คำภาษาต่างประเทศเพื่อดึงดูดทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทย โดยบางร้านมีตัวอักษรภาษาต่างประเทศกำกับด้วย แต่หากร้านที่ไม่มีตัวอักษรภาษาต่างประเทศกำกับ ลูกค้านี่เป็นชาวต่างประเทศจะสามารถรู้จักชื่อร้านได้จากการบอกเล่าแบบปากต่อปาก หรือการหาข้อมูลจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ การตั้งชื่อร้านอาหารด้วยภาษาต่างประเทศแสดงให้เห็นถึงความคิดที่ว่าภาษาต่างประเทศอาจทำให้ร้านเป็นที่น่าสนใจและเป็นที่น่าเชื่อถือขึ้น ดังที่ Jingsi (2561: 485) กล่าวว่าการใช้ชื่อภาษาต่างประเทศในการตั้งชื่อร้านค้า เพื่อความทันสมัยและสอดคล้องกับค่านิยมของสังคม ทั้งยังเพื่อความสะดวกในการสื่อสารกับลูกค้านี่เป็นชาวต่างประเทศ เช่น โคโคไนท์ปาล์ม *Joy luck Club Escapade Burgers & Shakes* กิมเจียะนิวย่งฮั่วภัตตาคาร โค้วจิวฮวดชาหมูเจ้าเก่า ร้านอาหารอาอีชะฮ์รสดี นอกจากนี้สุภัทรา โยธินศิริกุล (2561: 224-226) ยังให้ความเห็นด้วยว่าชื่อภาษาต่างประเทศแสดงออกถึงการหลอมรวมกันระหว่างวัฒนธรรม นอกจากจะสะท้อนการยึดมั่นในวัฒนธรรมแม่ของเจ้าของกิจการยังทำให้ผู้ซื้อที่นี่เป็นชาวต่างประเทศรู้สึกใกล้ชิดเกิดความรู้สึกร่วมและเกิดความภาคภูมิใจซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวนี้สะท้อนออกมาให้เห็นได้ชัดเจนจากชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์

3) ชื่อคน

การที่ชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ตั้งจากชื่อคน แสดงให้เห็นถึงการเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและค่านิยมเกี่ยวกับสถาบันครอบครัว โดยมีแนวคิดที่ว่าชื่อบุคคลเป็นชื่อที่ตั้งอย่างเป็นสิริมงคลอยู่แล้วเมื่อนำมาตั้งเป็นชื่อร้านก็จะมีความเป็นสิริมงคลไปด้วย (สมิตานัน หนูทับ, ม.ป.ป.; สุภัทรา โยธินศิริกุล, 2561: 224) เช่น พรชัย มุกดาข้าวมันไก่ท่าช้าง สมทรงโภชนา ร้านบุญชูเลิศรส นัฐพรไอศกรีมร้านแม่ศรีขนมเบื้องไทย-ข้าวแช่ นอกจากนี้ Walansari (2020: 103) ยังกล่าวด้วยว่าการตั้งชื่อส่วนหลักของร้านอาหารด้วยชื่อคน เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูและความเคารพทั้งนี้การให้ความสำคัญกับเครือญาติที่สะท้อนจากชื่อคนพบได้มากในการตั้งชื่อสถานที่ต่าง ๆ ทั้งชื่อวัด (อรรถวิทย์ รอดเจริญ, 2558; วนิดา ตรีสวัสดิ์, 2561) ชื่อหมู่บ้าน (กรรณิการ์ สุพิชญ์ และภาสพงศ์ ผิวพอใช้, 2564) ชื่ออำเภอ (วทัญญา เล่ห์กัน และรัตนา จันทรเทว, 2560) ชื่อคลอง (อัญชลิน ปานทอง, 2560) เป็นต้น

4) ชื่อที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องอื่น ๆ

จากข้อมูลพบว่าองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ที่ตั้งจากชื่อที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องอื่น ๆ นั้นมีความหลากหลายทั้งตั้งจากชื่อที่มีความหมายเป็นที่ปรารถนาและตั้งจากลักษณะเด่นหรือจุดขายของร้าน สมิตานัน หนูทับ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า วิธีหนึ่งในการตั้งชื่อร้านค้าคือการตั้งตามความคาดหวังของเจ้าของกิจการ ตัวอย่างชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ที่ตั้งด้วยชื่อที่มีความหมายตามความปรารถนา เช่น ชูถิ่น เพื่อ “เชิดหน้าชูตาของถิ่นนี้” (ธนาคารกรุงเทพ, ม.ป.ป.: 156) ห้องอาหารต้นโพธิ์ เพื่อ “เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ผู้ที่สัญจรไปมาย่านถนนพระอาทิตย์” (ธนาคารกรุงเทพ, ม.ป.ป.: 99) โรงน้ำชามิตรมิตร เพื่อ “เป็นพื้นที่ให้ผู้คนที่ได้มาพบปะพูดคุยกันอย่างสุนทรีย์ เป็นแหล่งรวมตัวของ ‘มิตร’ ที่รู้จักสนิทสนมกันและ ‘อมิตร’ หรือคนที่ไม่ได้รู้จักคุ้นเคยมาก่อน (โอเพ่นไรซ์, 2560) นอกจากชื่อที่มีความหมายเป็นที่ปรารถนาแล้ว ชื่อที่ตั้งจากลักษณะเด่นหรือจุดขายของร้าน เช่น หนังสือเดินทาง เป็นร้านที่นอกจากจะขายอาหารแล้วยังขายหนังสือซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือท่องเที่ยว (ธนาคารกรุงเทพ, ม.ป.ป.: 103) จุดขายนี้จึงนำมาซึ่งชื่อร้านว่า “หนังสือเดินทาง” สำพู ทางร้านมีจุดขายว่า “สัมผัสอารมณ์ลำพูน” ซึ่งเป็นข้อความที่ปรากฏอยู่ที่หน้าร้าน (ธนาคารกรุงเทพ, ม.ป.ป.: 105) สดวงศ์ ที่มีจุดขายที่อาหารคุณภาพดีและราคาไม่แพง “มีเงินแค่ไหนก็สดวงศ์ก็สามารถอิมพอร์ตกับอาหารร้านนี้ได้” (ธนาคารกรุงเทพ, ม.ป.ป. : 61) การตั้งชื่อร้านอาหารด้วยชื่อที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องอื่น ๆ นี้ สะท้อนความคิดเรื่องการทำให้ร้านมีเอกลักษณ์โดดเด่น เป็นที่จดจำได้ง่าย ซึ่งถือเป็นแนวทางสำคัญหนึ่งในการตั้งชื่อร้านค้า (สมิตานัน หนูทับ, ม.ป.ป.)

5) ชื่อสถานที่

การตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ด้วยชื่อสถานที่นั้น แสดงให้เห็นความคิดเรื่องความสำคัญของแหล่งที่มาหรือสถานที่ตั้งของร้านเพราะเป็นการให้ข้อมูลเพื่อการเดินทาง ทั้งยังแสดงความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาของอาหารด้วย เช่น หน้าพระลาน บ้านพระอาทิตย์ Coffee & More ครั้วราชดำเนิน Walansari (2020: 101) กล่าวว่าการตั้งชื่อร้านอาหารด้วยชื่อสถานที่สะท้อนให้เห็นถึงความรักในบ้านเกิด ความผูกพันที่มีต่อบ้านเกิด ความต้องการที่จะเชื่อมโยงธุรกิจกับสถานที่ รวมไปถึงการโฆษณาให้กับสถานที่อีกด้วย นอกจากนี้ สมิตานัน หนูทับ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การตั้งชื่อร้านค้าด้วยชื่อสถานที่ยังเป็นการบอกแหล่งที่มาของสินค้า เพื่อสร้างความมั่นใจในคุณภาพของสินค้าต่อผู้บริโภค และเป็นการบอกทำเลที่ตั้งของร้าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของผู้บริโภค ทั้งความมั่นใจในคุณภาพและข้อมูลที่ชัดเจนในการเดินทางเป็นสิ่งสำคัญต่อธุรกิจร้านอาหาร โดยเฉพาะร้านอาหารที่ตั้งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเช่นเกาะรัตนโกสินทร์

6) ชื่อที่มีความหมายสื่อถึงอาหาร

การตั้งชื่อร้านอาหารด้วยชื่อที่มีความหมายสื่อถึงอาหาร อภิปรายได้ว่าสะท้อนความคิดและทัศนคติ คล้ายคลึงกับการตั้งชื่อร้านอาหารด้วยชื่ออาหาร เพียงแต่ไม่ได้ระบุชัดเจนว่าขายอาหารอะไร แต่สามารถ สื่อสารได้ชัดเจนว่าขายอาหาร เช่น *อร่อย ชวนชิม โภชนารมย์ โภชนัสภาคาร* สะท้อนให้เห็นทัศนคติและ ค่านิยมเรื่องความชัดเจนไม่ซับซ้อน สมิตานัน หนูทับ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การตั้งชื่อร้านค้า นอกจากจะแปลกและ โดดเด่นแล้ว ชื่อที่สามารถสื่อสารได้ตรง ๆ ก็จัดเป็นการตั้งชื่อที่ดี

7) ชื่อตัวอักษรย่อ

จากข้อมูลพบว่าองค์ประกอบส่วนหลักของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ที่ตั้งจากตัวอักษรย่อ นั้นมีทั้งสิ้น 3 ชื่อโดยสองในสามเป็นตัวอักษรย่อจากชื่อคน ได้แก่ *ช.ประทุมทอง* ซึ่งมาจากชื่อ “กิมเซ็ง” คุณย่า ของเจ้าของร้าน (อริยญา ประทุมทอง, 2561, 18 กุมภาพันธ์) และ *ก.พานิช* ซึ่งมาจากชื่อ “กาบ” ผู้ก่อตั้งร้าน (ผู้จัดการออนไลน์, 2563) และอีกร้านคือ *ภัตตาการส.บ.ล* ซึ่งมาจาก “สมบุญธลาภ” (ผู้จัดการออนไลน์, 2561) ชื่อที่มีความหมายตามความปรารถนา ความคิดที่สะท้อนจากการตั้งชื่อด้วยตัวอักษรย่อจึงเหมือนกับ ความคิดที่สะท้อนจากชื่อเต็มของตัวอักษรย่อนั้น ได้แก่ ความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ กตัญญู รวมถึงความโดดเด่นมีเอกลักษณ์ โดยเพิ่มเรื่องของการสื่อสารแบบสั้นกระชับเพื่อให้จำง่ายผ่าน ตัวอักษรย่อ

ที่กล่าวไปทั้งหมดข้างต้นนี้เป็นการอภิปรายถึงโลกทัศน์ทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่สะท้อน ออกมาจากการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ ความคิดและทัศนคติที่โดดเด่นที่สุด คือ ความชัดเจน ตรงไปตรงมา ซึ่งแสดงผ่านรูปแบบของชื่อร้านอาหารที่มีการใช้มากที่สุด คือ รูปแบบที่มีแต่องค์ประกอบส่วน หลัก รวมถึงความเข้าใจและเข้าถึงง่าย ซึ่งแสดงผ่านการตั้งชื่อองค์ประกอบส่วนหลักเป็นชื่ออาหารมากที่สุด ทั้งนี้ ความชัดเจนตรงไปตรงมา เข้าใจง่ายและเข้าถึงง่ายที่สะท้อนออกมาผ่านชื่อร้านอาหาร นอกจากจะ อภิปรายได้ว่าเป็นแนวคิดและค่านิยมที่เด่นชัดของผู้ประกอบการร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ ยังถือเป็น จุดขายสำคัญของร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์อีกด้วย เพราะการประกอบธุรกิจร้านอาหารต้องมีการ วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจและการแข่งขัน (ดารณี ตอพล, 2558) บริบทแวดล้อมบนเกาะรัตนโกสินทร์ ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่การท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการท่องเที่ยวแบบหนึ่งวัน ไม่ค้างคืน การพักหรือการแวะรับประทานอาหารจึงต้องการความสะดวก รวดเร็วและเรียบง่าย การสื่อสารที่ เข้าใจและเข้าถึงง่ายของชื่อร้านอาหารจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการประกอบธุรกิจร้านอาหารบนเกาะ

รัตนโกสินทร์ ตามที่รัตนชัย ม่วงงาม (2562) ได้กล่าวไว้ว่าจุดขายสำคัญของธุรกิจร้านอาหารคือการตั้งชื่ออย่างมีประสิทธิภาพและหนึ่งในวิธีการในการตั้งชื่อให้ประสบความสำเร็จคือการตั้งชื่อด้วยสิ่งที่ขายนั่นเอง นอกจากนี้ชื่อร้านอาหารยังสามารถสะท้อนความเป็นชุมชนบนเกาะรัตนโกสินทร์ได้เป็นอย่างดี ทั้งในแง่ของความเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และความหลากหลายทางวัฒนธรรมบนสถานที่สำคัญแห่งนี้ของกรุงเทพมหานคร การศึกษาวิเคราะห์การตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์นอกจากทำให้เห็นถึงความคิดและทัศนคติของผู้ประกอบการร้านอาหารแล้ว ชื่อร้านอาหารยังสามารถสะท้อนถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี เช่น ชื่ออาหารอย่าง *โรตีมะตะปะ กุยช่วย* แสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ของเกาะรัตนโกสินทร์ที่มีชุมชนชาวจีนและชาวมุสลิมเข้ามาอยู่อาศัยอันเป็นผลมาจากการขุดคลองแสนแสบ (ทวีพร คุ่มเมธา, 2558) *ข้าวแซ่* ที่เป็นอาหารประจำเทศกาลสงกรานต์รับประทานเพื่อต้อนรับโดยมีที่มาทางวัฒนธรรมอันหลากหลายทั้งข้าวแซ่ชาวมอญ ข้าวแซ่เมืองเพชร และข้าวแซ่ชาวม่วง (สารีย์ เวชศาสตร์, 2560) หรือการตั้งชื่อร้านอาหารด้วยชื่อคนหรือชื่อสถานที่ที่ล้วนแสดงถึงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้ทั้งสิ้น เช่น *เสาชิงช้า* ซึ่งถือเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์โดยใช้ประกอบพิธีโล้ชิงช้าในพระราชพิธีตรียัมปวาย-ตรีปวาย ปัจจุบันถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ถือเป็นจุดกึ่งกลางหรือใจกลางเมืองกรุงเทพมหานครหรือที่เรียกว่า “สะดือเมือง” (กรมศิลปากร, 2538) หรือ *ทิพย์สมัยผัดไทยประตู่ผี* ที่องค์ประกอบของชื่อร้านทุกส่วนล้วนบันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไว้ทั้งสิ้น ตั้งแต่ชื่อ *ทิพย์สมัย* ที่มาจากชื่อของคุณสมัยที่คุณแม่พายเรือขายก๋วยเตี๋ยวผัดซึ่งเป็นชื่อเรียกเดิมของ *ผัดไทย* เลียบคลองภาษีเจริญก่อนที่คุณสมัยจะมาเปิดร้านผัดไทยที่แยกสำราญราษฎร์หรือที่เรียกกันว่า *แยกประตู่ผี* (ทิพย์สมัย, 2564)

บทสรุป

การศึกษารูปแบบของโครงสร้างและการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ พบว่าชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 2 ส่วน คือ ส่วนหลัก และส่วนประกอบ ที่สามารถพบได้ทั้งหน้าและหลังส่วนหลัก โดยสามารถสรุปเป็นกฎรวมได้ คือ (ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก) + ส่วนหลัก + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1) + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 2) + (ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 3) จากกฎรวมนี้พบรูปแบบของชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ทั้งสิ้น 7 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนหลักเท่านั้น 2) ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก 3) ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 4) ส่วนประกอบหน้าส่วนหลัก + ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1, 2 5) ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1 6) ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1, 2 7) ส่วนหลัก + ส่วนประกอบหลังส่วนหลัก 1, 2, 3 โดยรูปแบบที่พบมากที่สุดคือ รูปแบบที่มีแต่ส่วนหลัก (รูปแบบที่ 1) พบทั้งสิ้นร้อยละ

35.82 นอกจากนี้รูปแบบที่ขึ้นต้นด้วยส่วนหลัก (รูปแบบที่ 5, 6, 7) พบมากกว่ารูปแบบที่ขึ้นต้นด้วยส่วนประกอบ (รูปแบบที่ 2, 3, 4) และรูปแบบที่มีส่วนประกอบน้อยกว่า (รูปแบบที่ 3, 5, 6) พบมากกว่ารูปแบบที่มีส่วนประกอบมากกว่า (รูปแบบที่ 2, 4) สำหรับชื่อเรียกที่นำมาตั้งเป็นส่วนหลักในชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มีทั้งสิ้น 7 ลักษณะ ได้แก่ ชื่อคน ชื่ออาหาร ชื่อสถานที่ ตัวอักษรย่อ ภาษาต่างประเทศ ชื่อเรียกที่มีความหมายสื่อถึงอาหาร และ ชื่อเรียกที่มีความหมายสื่อถึงเรื่องอื่น ๆ โดยชื่อที่นำมาตั้งเป็นองค์ประกอบส่วนหลักในชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์มากที่สุด คือ ชื่ออาหาร โดยพบทั้งสิ้นร้อยละ 29.85 รองจากนั้นคือ ชื่อภาษาต่างประเทศ ชื่อคน ชื่อที่สื่อความหมายอื่น ๆ ชื่อสถานที่ ชื่อที่สื่อความหมายถึงอาหาร และชื่อตัวอักษรย่อ จากผลการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและการตั้งชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์สะท้อนให้เห็นค่านิยมและมุมมองทัศนคติหลายประการ เช่น การให้ความสำคัญกับอาหารที่ขาย การให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในครอบครัว การให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมถึงการให้ความสำคัญกับสถานที่ แต่หากสรุปจากความถี่ที่พบทั้งจากการเลือกใช้รูปแบบและการตั้งชื่อ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดจากชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ คือ ความตรงไปตรงมาเรียบง่าย ที่สะท้อนออกมาจากรูปแบบที่พบบ่อยที่สุดของการตั้งชื่อ และความเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน ที่สะท้อนออกมาจากการตั้งชื่ออาหารเป็นองค์ประกอบส่วนหลักมากที่สุด

การศึกษานี้แสดงให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นของการศึกษาในแนวทางของอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ทำให้เห็นได้ว่าการที่จะเข้าถึงความคิด ทัศนคติของคนนั้นสามารถเข้าไปได้ผ่านทางภาษา ดังเช่นการศึกษาชื่อร้านอาหารก็สามารถทำให้ทราบถึงความคิด ทัศนคติ และค่านิยมของคนว่าเห็นอะไรเป็นสิ่งสำคัญจนสื่อแสดงออกมาผ่านชื่อร้านอาหารที่ตั้ง สามารถเห็นถึงวิธีการเรียงร้อยถ้อยคำออกมาเป็นชื่อร้านอาหาร จากการศึกษาโดยใช้วิธีการหากรรม ทำให้เห็นว่าวิธีการสร้างกรรมเป็นวิธีการที่ดีวิธีการหนึ่งของการศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ และเหมาะสมกับการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลประเภทชื่อสถานที่ที่ทำให้ตระหนักได้ว่าวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่ดีและละเอียดชัดเจนวิธีหนึ่งในการทำความเข้าใจระบบปริทัศน์ของมนุษย์ผ่านทางภาษา นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังสามารถนำไปต่อยอด เพื่อศึกษาเกี่ยวกับภูมิทัศน์ทางภาษาศาสตร์ (linguistic landscape) ได้ เช่น ศึกษาป้ายชื่อร้านอาหารบนเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อวิเคราะห์การเลือกภาษาบนป้ายชื่อร้านจำนวนภาษาบนป้ายชื่อร้านการใช้รูปแบบตัวอักษรบนป้ายชื่อร้าน เป็นต้น

เกี่ยวกับผู้เขียน

นิชา กลิ่นขจร: อาจารย์ประจำโครงการจัดตั้งภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมศิลปากร. (2538). *รายงานการสำรวจโบราณสถานในกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: งานผังรูปแบบ ฝ่ายอนุรักษ์โบราณสถาน กองโบราณคดี กรมศิลปากร.
- กรรณิการ์ สุพิชญ์, และภาสพงศ์ ผิวพอใช้. (2564). ชื่อหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 15(1), 47-67.
- กัลยรัตน์ อุ่นทานนท์, และรัตน จันทร์เทว. (2563). คำเรียกสีในภาษาไทยและโครงสร้างคำเรียกสี. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(6), 152-167.
- ณิศนัชชา เหล่าตระกูล. (2549). *การศึกษาสถานการณ์สื่อสารการสืบพยานคดีในศาลไทยตามแนวชาตินิยมวัฒนธรรมแห่งการสื่อสาร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารณี ตอพล. (2558). *แผนธุรกิจร้านอาหาร Modern Restaurant*. (การค้นคว้าอิสระระดับปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ทวีพร คุ่มเมธา. (2558). *ชุมชนมุสลิมเก่าแก่ในกรุงเทพฯ กำลังเผชิญภาวะโลกร้อน*. สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.ftawatch.org/node/50064>
- ทิพย์สมัย. (2564). *ทิพย์สมัย - ความเป็นมา*. สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://thipsamai.com/thai/story-thipsamai/>
- ธนาคารกรุงเทพ. (ม.ป.ป.). *รัตนโกสินทร์ ที่กินถิ่นอร่อย*. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามเอ็มแอนด์บีพีบลิจซิงจำกัด.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2559). การศึกษาชื่อน้ำพริกใน 4 ภาค: ภาพสะท้อนความเป็นอยู่และวัฒนธรรมไทย. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 8(16), 88-100.
- น้องนุช มณีอินทร์. (2543). *การปรับเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี กุลละวณิช. (2535). *ชื่อหมู่บ้านในมณฑลทวายและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมา เหมือนสมัย. (2562). การตั้งชื่อสุนัขในประเทศไทย: ภาพสะท้อนสังคมไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 26(2), 316-346.
- ปานทิพย์ มหาไตรภพ. (2545). *นามสกุลพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว: การวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2561). “ส.บ.ล. ภัตตาการสมบุญธรรมา” ร้านอาหารจีนสุดเก๋ย่านวังบูรพา เลิศรสนามาเมนูจีนแต่จี๋. สืบค้น 17 ตุลาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9610000100108>
- _____. (2563). “ก.พานิช” สูดยอข้าวเหนียวมูน หอมนุ่มหวานมัน. สืบค้น 17 ตุลาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9630000066629>
- พิกุล ภูมศรี. (2561). คำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นอีสาน. *วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม*, 7(1), 103-122.
- รัตนชัย ม่วงงาม. (2562). 8 เทคนิคตั้งชื่อธุรกิจ “ชนิดที่โลกต้องจำ” สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.thaismescenter.com>
- รัตน จันทร์เทว, และเชิดชัย อุดมพันธ์. (2560). ชื่ออาหารท้องถิ่นอีสานและภาคใต้: มุมมองด้านประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*, 9(1), 63-89.
- ราชันย์ ปรีกษา, และอุมาภรณ์ สังขมาน. (2557). การศึกษาการตั้งชื่อเพลงไทยเดิม. *วารสารวชนะ*, 2(2), 1-23.

- วทัญญา เล่ห์กัน, และรัตน จันทร์เทว. (2560). ที่มาภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่ออำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 34(3), 100-117.
- วนิดา ตรีสวัสดิ์. (2561). การตั้งชื่อวัดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี (รายงานผลการวิจัย). ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วิภา วิเสโส, และพจนารถ สารพัด. (2563). การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเกี่ยวกับการสร้างความเข้าใจการดูแลในครอบครัวภายใต้บริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(2), 122-134.
- ศุภมาส เอ่งฉ้วน. (2537). คำเรียกภูตภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สฤษฎี ลบแยม. (2563). ความสำคัญและความท้าทายต่อการพัฒนาพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ยุควิถีใหม่. สืบค้น 17 ตุลาคม 2564, จาก <http://tatp.or.th/rattanakosin-develop-new-normal/>
- สารีย์ เวชศาสตร์. (2560). ข้าวแช่ทำไมต้อง-แช่? สืบค้น 23 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.silpa-mag.com/from-the-fingertip/article_8181
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2561). กิจกรรมจัดทำองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ งานพัฒนาองค์ความรู้สำหรับ SME (Knowledge Center) ปีงบประมาณ 2561 กรณีศึกษา Wongnai โมเดลธุรกิจใหม่ไลฟ์สไตล์เพื่อการกิน (ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว). สืบค้น 8 สิงหาคม 2564, จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20181005062535.pdf
- สุภัทรา โยธินศิริกุล. (2561). การศึกษาชื่อร้านค้าภาษาจีนของชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร. *วารสารภาษาศาสตร์ และวัฒนธรรม*, 7(2), 202-230.
- สมิตานัน หนูทับ. (ม.ป.ป.). ค่านิยมและความเชื่อของสังคมไทยที่สะท้อนผ่านการตั้งชื่อร้านค้าในตลาดนัดสวนจตุจักร (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชลิน ปานทอง. (2560). การตั้งชื่อคลองในพื้นที่ฝั่งธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา, และสุพัตรา จิรันทนาภรณ์. (2556). การศึกษาคำเรียกชื่อพืชในกลุ่มภาษาชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือ. *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(1), 72-92.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2538). คำเรียกชื่อและการรับรู้ชื่อของชาวจ้วงและชาวไทย. โครงการย่อยของโครงการใหญ่เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างจ้วงกับไทย”. อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2549). *กว่าจะเป็นนักภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถวิทย์ รอดเจริญ. (2558). ที่มาของชื่อวัดในอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทัศน์*, 17(1), 43-55.
- อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์. (2563). การเปรียบเทียบคำเรียกญาติพื้นฐานของภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน. *วารสารวชนะ*, 8(2), 44-62.
- อรัญญา ประทุมทอง. (2561, 18 กุมภาพันธ์). เยี่ยม ๆ มอง ๆ คุณป๋วย อรัญญา ประทุมทอง ร้าน ช.ประทุมทอง. (รายการ TODAY SHOW, ผู้สัมภาษณ์).
- โอเพ่นไรซ์. (2560). จิบชา หยุดเวลา ที่โรงน้ำชาสุตคลาสสิก. สืบค้น 17 ตุลาคม 2564, จาก <https://th.openrice.com/th/bangkok/article/จิบชา-หยุดเวลา-ที่โรงน้ำชาสุตคลาสสิก-a6584>
- ภาษาอังกฤษ
- Baker, R. L., & Carmody, M. (1975). *Indiana place names*. Bloomington, IN: Indiana U Press.

- Blumkulka, S., & Olshtain, E. (1984). Requests and apologies: A cross cultural study of speech act realization patterns (CCSARP). *Applied Linguistics*, 5(3), 196-213.
- Boas, F. (1964). On geographical names of Kwakiutl Indians. In D. Hymes (Ed.), *Language in Culture and Society*. (pp. 171-176). New York: Harper & Row.
- Frake, C. O. (1962). The ethnographic study of cognitive systems. In Anwar S.D. (Ed.), *Language and Cultural Description*. California: Stanford University Press.
- Fraser, B. (1981). On apologizing. In F. Coulmas (Ed.), *Conversational Routine: Explorations in Standardized Communication Situations and Prepatterned Speech* (pp. 259-271). The Hague: Mouton.
- Hook, J. N. (1991). *All Those Wonderful Names*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Jingsi, N. (2561). *Language usage of commercial names of businesses in Yaowarat area* (RSU National Research Conference). Bangkok: Rangsit University.
- Modehiran, P. (2005). *Correction making among Thais and Americans: A study of cross-cultural and interlanguage pragmatics*. (Doctoral Dissertation). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Pulgram, E. (1955). Theory of names. *Language*, 31: 247-249.
- Thornton, T. F. (1997). Anthropological studies of Native American place naming. *American Indian Quarterly*, 21(2), 209-228.
- Wulansari, D. W. (2020). Padang restaurant names in Surabaya: A linguistic anthropology. *Language Circle: Journal of Language and Literature*, 15(1), 98-103.

An Investigation of Attitudes towards Thai Pre-Service English Teachers to Standard English, World Englishes, Native and Non-Native English-Speaking Teachers

การศึกษาทัศนคติของนิสิตครูเอกภาษาอังกฤษชาวไทยต่อภาษาอังกฤษแบบมาตรฐาน ความหลากหลายทางภาษาอังกฤษ ครูภาษาอังกฤษที่เป็นเจ้าของภาษา และครูภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา

Khwanjira Nampandung^{1*}

Poonyapat Boonyarattanasoontorn^{1**}

Thapanapong Tepnarong¹

Nitirat Nokim¹

Phutawan Puimarth¹

Itthichai Ponin¹

¹Bachelor of Education Program in English, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Received: 1 November 2021

Revised: 10 December 2021

Accepted: 11 December 2021

Abstract

This study explores the attitudes of Thai pre-service English teachers towards Standard English, World Englishes, native English-speaking teachers (NESTs), and non-native English-speaking teachers (NNESTs). The quantitative data were collected from 34 students majoring in English Education. The data were obtained by a questionnaire survey adopted from Choi (2007) and Saengboon (2015), which utilized the convenience sampling method. The results revealed that the participants perceived Standard English as either British or American English and had neutral perceptions towards World Englishes, NESTs, and NNESTs. This may have resulted from the limited exposure of the participants to other varieties of English. The results further suggested that both NESTs and NNESTs are a useful resource in terms of enhancing English language teaching. The results of the study implied that the concept of World Englishes

*First author | e-mail: khwanjira.mind@g.swu.ac.th

**Corresponding author | e-mail: poonyapat@g.swu.ac.th

should be introduced to pre-service English language teachers, who should be aware of the diverse varieties of English and cultural diversity in English language teaching. For future teaching, teachers could set objectives to ensure the acceptance and respect of students for cultural and linguistic diversity in their own classrooms.

Keywords: Thai pre-service English teachers, Attitudes, World Englishes, NESTs, NNESTs

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนิสิตครูเอกภาษาอังกฤษชาวไทยต่อภาษาอังกฤษแบบมาตรฐาน ความหลากหลายทางภาษาอังกฤษ ครูภาษาอังกฤษที่เป็นเจ้าของภาษา และครูภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ซึ่งศึกษาในสาขาภาษาอังกฤษ หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใช้ คือ แบบสอบถามที่ดัดแปลงมาจาก Choi (2007) และ Saengboon (2015) โดยใช้วิธีการสำรวจกลุ่มตามความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อภาษาอังกฤษแบบมาตรฐานว่าเป็นภาษาอังกฤษแบบอังกฤษและแบบอเมริกัน อีกทั้งมีทัศนคติต่อความหลากหลายทางภาษาอังกฤษ ครูภาษาอังกฤษที่เป็นเจ้าของภาษา และครูภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสได้พบเจอและเรียนรู้ภาษาอังกฤษในรูปแบบอื่นน้อย ผลการวิจัยยังระบุว่า ครูภาษาอังกฤษที่เป็นเจ้าของภาษาและครูภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาล้วนมีส่วนช่วยในการพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น จากผลวิจัยดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความหลากหลายทางภาษาอังกฤษให้แก่ นิสิตครูเอกภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นบุคคลที่ควรจะต้องตระหนักถึงความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมวัฒนธรรมเรียนรู้เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความหลากหลายทางภาษาอังกฤษ เพื่อให้พวกเขาตั้งเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ช่วยให้นักเรียนเคารพและอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมได้

คำสำคัญ: นิสิตครูภาษาอังกฤษชาวไทย, ทัศนคติ, ความหลากหลายทางภาษาอังกฤษ, อาจารย์เจ้าของภาษา, อาจารย์ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา

Introduction

World Englishes were introduced to the field of English language teaching (ELT) in 1978 (Bolton, 2005). Many scholars have promoted a paradigm shift from English to World Englishes as native-speaking countries do not have total ownership of English, and that English belongs to all speakers who use it (Jenkins, 2007; Kachru, 1992). This was at approximately the same time that the issues regarding differences between native English-speaking teachers (NESTs)

and non-native English-speaking teachers (NNESTs) were raised. In this regard, several studies on attitudes towards NESTs and NNESTs were conducted to explore prejudices against varieties of English and their speakers (Choi, 2007; Ma, 2012; McKenzie et al., 2016; Saengboon, 2015)

In Thailand, while several studies have been conducted to explore the issue of World Englishes, there is very little research focused on the perceptions of pre-service English teachers in relation to World Englishes, NESTs and NNESTs. Thus, this study aims to bridge the gap by exploring the attitudes of Thai undergraduate students majoring in English Education towards World Englishes, NESTs, and NNESTs. As they are prospective NNESTs, their perceptions of standard language ideology, second language acquisition and their awareness of linguistic and cultural diversity may affect the self-esteem, motivation, and confidence in the language learning of students. In addition, they are also language learners who may have experienced difficulties in studying the English language from both NESTs and NNESTs. Hence, it is imperative to understand how these Thai pre-service English teachers perceive varieties of English and how they view two different types of teachers (NESTs and NNESTs).

Literature Review

World Englishes

World Englishes is an umbrella term covering the varieties of English used throughout the world (Saengboon, 2015). The concept of three concentric circles (i.e., inner, outer, and expanding circle countries) describing the spread of English worldwide was first introduced by Kachru (1985). The inner circle consists of countries where English is spoken as a native language, including the United Kingdom, the United States, Canada, New Zealand, and Australia. The outer circle consists of countries where English is a second language and used in different functional domains, such as administration, education, and law. The outer circle countries include Bangladesh, India, Kenya, Malaysia, Philippines, and Singapore, etc. Finally, the expanding circle countries are those where English is considered a foreign language, which include China, Indonesia, Japan, Saudi Arabia, Thailand, and Taiwan, etc.

Standard English and Localized English

Trudgill (1999) defined Standard English as varieties of English rather than a single language. Since it is widely used, Standard English has become the most important variety of

English. Moreover, Standard English is not an accent and not associated with pronunciation. While such accents as Received Pronunciation (RP) represent a high status in the UK, it is not Standard English, but rather an exemplar of standardized English and not a widely used accent in the UK. Standard English is not a style nor a scientific register, because speakers can choose to speak in neutral, formal, or informal style, as well as using technical registers in place of Standard English. Also, Standard English is not a set of prescriptive rules since it is evident that some grammatical forms in English are not governed by prescriptive grammar. Accordingly, Trudgill concluded that Standard English is a dialect used among educated native speakers and does not represent all types of English.

In contrast to Standard English, localized English is the language that is used by outer and expanding circle speakers. According to Lin et al. (2018), speakers in these two circles of English use local varieties rather than adhering to normative English. For instance, Black African English established a resumptive pronoun strategy (Rooy, 2013). Singapore English (Singlish) deletes copula (Tan, 2017) and pronounces /I/ and /i:/ as one phoneme (Leimgruber, 2011). Thai English speakers do not produce stress and intonation, dentalize the interdental fricative, and add particles to show politeness (Jocuns, 2021). In this regard, the dichotomy of Standard English and localized English is quite different.

Standard Language Ideology in English Language Teaching (ELT)

Although standard language ideology does not accept the idea of World Englishes and causes prejudices against other non-mainstream varieties among English speakers (Jindapitak et al, 2018), it is undeniable that standard language ideology has influenced ELT (Belibi, 2013; Dewey, 2012; Katchamat, 2017). In terms of English language teaching, English language assessment and evaluation, and English language materials have been based on standard norms (Jenkins & Leung, 2019; Jindapitak et al., 2018; Pikhart, 2015) as an abundance of textbooks have been published in inner circle countries (Bolton, 2006) while video materials are recorded, for the most part, by native speakers (Jenkins, 2007).

According to Jenkins (2009), a strong dominance of standard language ideology has a psychological impact on EFL users, which is considered to be the main factor in causing anxiety about language learning among ESL/EFL learners. Likewise, Boriboon (2011) also stated that an overemphasis on native ideology leads EFL students to low self-esteem, as students are more afraid of making mistakes when teachers emphasize native-like goals, another cause of anxiety

among ESL/EFL learners. Also, Matsuda (2003) reported that standard ideology that exposes students to nativeness designates pressure. The learners are reluctant to use English because they believe that being native-like means to not be non-native speakers, which is almost impossible for someone who was not born and raised in a native English-speaking country. In 2015, a study by Saengboon indicated that Thai university students did not want their English to represent their Thai identity as they were ashamed of their local English and believed that English belongs to inner circle countries only. The underlying reason for this might lie in that Thai English that does not hold the same status as outer circle Englishes, such as Singaporean, Indian, or Philippine English. This implies that Thai students possibly subscribe to a standard language ideology and want to achieve native status as their ultimate goal in English language learning. As a consequence, standard ideology has direct and negative impact on NNESTs that students and parents view NESTs as superior to NNESTs and NNESTs as less credible (Baker, 2012; Canagarajah, 1999; Choi & Liu, 2020; Waelateh et al., 2019; Weerachairattana et al., 2019). When NNESTs encounter such perceptions, they tend to see themselves as glaring defects, expressing low self-esteem, and performing with less confidence in class (Mullock, 2003; Selvi, 2014).

However, scholars of World Englishes try to negotiate standard language ideology (Belibi, 2013). One way to achieve this is for NNESTs to incorporate World Englishes texts in their English language lesson (Arrieta, 2017; Chern & Curran, 2017; Chien, 2018; Jenkins 2006; Jindapitak & Teo, 2013; Lee, 2012; Matsuda, 2003; Rajani Na Ayuthaya & Sitthitikul, 2016). As suggested by Rajani Na Ayuthaya & Sitthitikul (2016), integrating World Englishes not only helps learners to acquire linguistic knowledge, but also reduce their anxiety when performing class activities. Lee (2012) also agreed that lessons in World Englishes encourage students to accept their own varieties of English, understand cultural differences in communication, and build a strong sense of self-esteem and confidence. In the same vein, Choi (2007) claimed that students who acknowledge the idea of World Englishes can accept localized English and hold neutral attitudes towards Standard English. For this purpose, teachers should utilize multicultural materials including those of the students as well as international ones, to broaden the understanding of the students in terms of language varieties (Lee, 2012).

Native English-speaking Teachers and Non-native Speaking English Teachers

NEST and NNEST issues were increasingly discussed after the 1990s, as it was previously

viewed as a sensitive topic (Braine, 2018). However, due to the growing presence of cultural and linguistic diversity, several researchers studied the positive and negative teaching attributes of NESTs and NNESTs.

Ma (2012) revealed two major advantages of having NESTs as teachers. First, the participants in her study believed that because NESTs are "native" because they were born and raised in English speaking countries. They developed the English language fluency and pronunciation of the students were more effective. In addition, the time spent with NESTs can help students develop their listening skills because they have to stay focused in order to comprehend what the teachers are saying. On the other hand, the participants also reported the disadvantages of studying with NESTs, such as that they experienced difficulties in understanding since NESTs tend to speak too fast and use difficult vocabulary. The participants also added that it was difficult for students to communicate with NESTs if they were not good at English and some students were also hesitant to ask questions when in doubt. Choomthong (2014) suggested that L1 increased confidence and positive perception towards learning English. Along the same lines, Choi (2007) reported that students preferred NNESTs because these teachers can correct and explain their mistakes and problems. Moreover, the fact that NNESTs share similar linguistic, cultural, and geographical backgrounds with the learners, and the fact that they were once EFL language learners themselves were perceived as the greatest strength of NNESTs. Similarly, Saengboon (2015) reported ambivalence among Thai university students on NESTs and NNESTs. In his study, 46% of Thai university students were agreed with having NESTs as English teachers, but at the same time they also believed that NNESTs could teach as effectively as NESTs. An underlying reason for this was the answers of the students might depend on the ability to teach rather than their nativeness. In contrast, Katchamat (2017) noted that English majors adopted a neutral position on both types of teachers and the study concluded that the preferences of the students towards NESTs or NNESTs depended on the individual. Furthermore, the findings indicated the students had perceptions that they might be able to speak with native-like accent if they studied with NESTs that they believed could provide them with more reliable linguistic resources and answers to their questions. Nonetheless, the students in the same study also perceived the local English of NNESTs as a more realistic learning goal, as well as being more encouraging since NNESTs usually talked about successful language acquisition, which motivated students to study harder. In addition, NNESTs understand the difficulties of the students in terms of learning English since non-native

teachers once experienced the same difficulties. Besides, NNESTs can explain grammar clearly because the language barriers were reduced as they speak the same L1 (i.e., Thai) which helps students understand better.

The review of literature suggests that Thai university students still adhere to the standard myth which leads to a preference over native speakerism. In order to shift away from the traditional paradigm, teachers might introduce the concept of World Englishes to help English learners accept other language varieties, which is the reality of English today, and so that prejudices against NNESTs would diminish and students would accept localized English as having equal status as native English speech.

Objectives

- (1) To investigate the attitudes of English Education major students towards Standard English
- (2) To investigate the attitudes of English Education major students towards World Englishes
- (3) To investigate the attitudes of English Education major students towards NESTs and NNESTs

Methodology

Participants

The participants were 34 Thai undergraduate English Education major students at a public university in Bangkok, Thailand. The researchers utilized a convenience sampling technique to recruit the participants from the entire population of English Education students (N=100). There were 11 male and 23 female students. Their age range was from 19 to 21 and they studied in years 4, 3, 2, and 1, respectively. The participants have been taught by both NESTs (British nationality) and NNESTs (Thai nationality). Almost all (82.35%) reported that they were familiar with the idea of World Englishes. They have studied English for 16 to 20 years, 11 participants visited or lived abroad, and six participants spoke languages other than English. These participants studied a variety of English language-focused content with both NESTs and NNESTs in compulsory courses in the program. Some students had previously studied World Englishes.

The participants were considered to be prospective NNESTs and had studied English as a foreign language (i.e., EFL students). Therefore, their insights and attitudes, based on their direct experience of varieties of English, NESTs, and NNESTs were valuable and could shed light on these important issues, which might have an effect on their future teaching.

Research Instrument

In order to explore the attitudes of the students, the researchers employed a questionnaire to collect quantitative data. It was adopted from Choi (2007) and Saengboon (2015). The questionnaires from these scholars were selected because their research objectives were similar to those of the present research. The questionnaire consisted of two sections with a total number of 30 items: section one (10 items) was to gather background information on the participants; section two (20 items) was designed to investigate the perspectives of the students and were comprised of four sections. The first section was about the attitudes of the participants toward Standard English; the second section was concerned with the attitudes of students towards World Englishes; the third section involved the attitudes of the students towards NESTs, and the fourth section was concerned with the attitudes of the students towards NNESTs. A five-point Likert scale was used as the format of questionnaire, in which 1 means strongly disagree; 2 means disagree; 3 means neither agree nor disagree; 4 means agree, and 5 means strongly agree.

Data Analysis

The questionnaire data were analyzed using descriptive statistics, mean, SD, percentage, and frequency. The findings were tabulated to make it more convenient for readers. The mean score for each item were as follows: 1.00 to 1.49 means strongly disagree, 1.50 to 2.49 means disagree, 2.50 to 3.49 means neither agree nor disagree, 3.50 to 4.49 means agree, and 4.50 to 5.00 means strongly agree.

Results

This section presents the findings of the present study, beginning with the perceptions of the participants of Standard English (Table 1) and World Englishes (Table 2) and the findings related to attitudes towards native English-speaking teachers (NESTs); (Table 3) and non-native English-speaking teachers (NNESTs) (Table 4). Table 1 shows the range of mean scores of the attitudes of the participants towards Standard English, which was between 1.61 and 3.58. The highest mean score showed that the participants agreed that Standard English is British or

American English (mean = 3.58). They were neutral about the idea that English belongs to the UK or the USA. (mean = 2.55). The results also revealed that the participants disagreed with two of the items, “British or American English speakers have the right to decide how English should be” (mean = 2.16) and “If English is used differently from British or American English, it must be wrong.” (mean = 1.61). The mean score of 2.84 showed that participants neither agreed nor disagreed that they were ashamed of their Thai accent and tried to fix it.

Ranking	Statement	Mean	SD	Interpretation
1	Standard English is British English or American English.	3.58	1.00	Agree
2	I am ashamed of my Thai (local) accent and try to get rid of it when I speak English.	2.82	1.37	Neither agree nor disagree
3	English belongs to the UK or the USA.	2.55	1.11	Neither agree nor disagree
4	It is British or American English speakers who have the right to decide how English should be.	2.16	1.18	Disagree
5	If English is used differently from British or American English, it must be wrong.	1.61	0.92	Disagree
Total		2.54	1.12	Neither agree nor disagree

Table 1. Attitudes of the Participants towards Standard English

Table 2 displays the range of the mean scores on the attitudes of the participants towards World Englishes, which was between 2.61 and 3.47. The results showed that participants neither agreed nor disagreed with the following items: “English belongs to those who speak it” (mean = 3.47); “More lectures should be given on World Englishes and Thai English” (mean = 3.29); “Thai English (My local variety of English) should be recognized and stand alongside British or American English” (mean = 3.13); “I am proud of my Thai (local) accent when I speak English because it represents my identity” (mean = 3.00); and “Thai English should be learned by foreigners, especially those who want to communicate with Thais in English” (mean = 2.61).

Ranking	Statement	Mean	SD	Interpretation
1	English belongs to those who speak it.	3.47	1.33	Neither agree nor disagree
2	More lectures should be given on World Englishes and Thai English.	3.29	1.18	Neither agree nor disagree
3	Thai English (My local variety of English) should be recognized and stand alongside British or American English.	3.13	1.02	Neither agree nor disagree
Ranking	Statement	Mean	SD	Interpretation
4	I am proud of my Thai (local) accent when I speak English because it represents my identity.	3.00	1.04	Neither agree nor disagree
5	Thai English should be learned by foreigners, especially those who want to communicate with Thais in English.	2.61	1.08	Neither agree nor disagree
Total		3.10	1.13	Neither agree nor disagree

Table 2. Attitudes of the Participants towards World Englishes

Table 3 presents the range of mean scores of the attitudes of the participants towards NESTs, which was between 2.32 and 3.47. The results also revealed that the participants neither agreed nor disagreed with the other four items: “Eventually, I will speak native like English if I study with a native speaker teacher.” (mean = 3.47); “Native speaker teachers correct me better when I make mistakes.” (mean = 3.21); “Native speaker teachers provide more reliable linguistic knowledge.” (mean = 3.18); and “English teachers should be native speakers since their English is Standard English.” (mean = 2.92). The lowest mean score showed that the students disagreed with the idea that they did not want NNESTs to teach them English (mean = 2.32).

Ranking	Statement	Mean	SD	Interpretation
1	Eventually, I will speak native-like English if I study with a native speaker teacher.	3.47	1.27	Neither agree nor disagree
2	Native speaker teachers correct me better when I make mistakes.	3.21	1.17	Neither agree nor disagree
3	Native speaker teachers provide more reliable linguistic knowledge.	3.18	1.16	Neither agree nor disagree

4	English teachers should be native speakers since their English is Standard English.	2.92	1.26	Neither agree nor disagree
5	I do not want a Thai (Filipino, Cameroonian, etc.) teacher to teach me English.	2.32	1.04	Disagree
Total		3.02	1.18	Neither agree nor disagree

Table 3. Attitudes of the Participants towards native English-speaking teachers (NESTs)

Table 4 presents the attitudes of the participants towards NNESTs. The results revealed that the participants were satisfied with studying with NNESTs at a medium level. The mean scores were between 3.18 and 3.66. The highest mean score of 3.66 was that participants stated that NNESTs sometimes helped them better understand English (mean = 3.66). They believed NNESTs helped them cope with difficulties in learning English since these teachers had experienced similar difficulties (mean = 3.61). In addition, the participants wanted to learn more with NNESTs since they explained grammar better than NESTs (mean = 3.50).

Ranking	Statement	Mean	SD	Interpretation
1	Thai (Filipino, Cameroonian, etc.) teachers of English can sometimes help me understand English better.	3.66	1.02	Agree
2	Thai (Filipino, Cameroonian, etc.) teachers help me better with difficulties in learning English since they have experienced similar difficulties.	3.61	1.03	Agree
3	I learn more with Thai (Filipino, Cameroonian, etc.) teachers of English since they explain grammar better than native speaker teachers.	3.50	1.11	Agree
4	Thai (Filipino, Cameroonian, etc.) teachers of English set a good example of successful English learners. That motivates me to study hard.	3.34	1.02	Neither agree nor disagree
5	I want to have a Thai (Filipino, Cameroonian, etc.) teacher as my English teacher since their English is more realistic for me to achieve my learning targets.	3.18	1.09	Neither agree nor disagree
Total		3.45	1.05	Neither agree nor disagree

Table 4. Attitudes of the Participants towards non-native English-speaking teachers (NNESTs)

Discussion

This study provides an insight into the attitudes of Thai pre-service English teachers towards Standard English, World Englishes, NESTs, and NNESTs. Firstly, the results indicated that the participants held neutral attitudes towards Standard English. However, both British and American English were equally perceived as Standard English. The underlying reason for those perceptions might lie in their familiarity with only British and American English varieties (Choomthong, 2014; Rajani Na Ayuthaya & Sitthitikul, 2016). To measure up to a standard, English teachers in Thailand usually favor Standard English and expose their students to either British or American English (Choomthong, 2014; Rajani Na Ayuthaya & Sitthitikul, 2016). For example, materials such as textbooks and instructional videos are usually produced in inner-circle countries. A similar explanation was given by Belibi (2013), Bolton (2006), Jenkins (2007), and Katchamat (2017). They stated that standard ideology has a strong impact on English language teaching (ELT) and that the standard norm has dominated English language classrooms. Jenkins and Leung (2019), Jindapitak et al., (2018) and Pikhart (2015) pointed out that assessment and evaluation in English language are based on Standard English. As a result, many teachers adhere to the standard norm, which allows students to acknowledge the English used in the inner circle countries, especially in the UK and the USA. However, the participants did not agree that inner circle had any right to govern the English language, and they accepted other varieties of English. These findings were in line with the work of Choi (2007) which suggested that participants who took courses on World Englishes and those who did not disagreed with the following statements: “It is British or American English speakers who have the right to decide how English should be” and “If English is used differently from British or American English, it must be wrong”. Similarly, the findings were also consistent with Saengboon (2015), indicating that Thai students might be aware of other varieties than inner circle English. The reason for this awareness might be due to their experiences living in an expanding circle country where English is mainly used as a lingua franca, as well as exposure to other English varieties via the internet and other media. As noted in the study of Weerachairattana et al. (2019), Thai university students reported experiencing varieties of Englishes from their reading and listening to the content via online social platforms and media. In particular, the majority of them were exposed to English written by non-native speakers via Facebook comments as well as the English accents of interviews with non-native English speakers (Weerachairattana et al., 2019).

With regards to attitudes towards World Englishes, the findings reveal that the participants neither agreed nor disagreed with all statements about World Englishes. One explanation can be drawn from the educational backgrounds of the participants, such as the English education program that they studied offering World Englishes course as an optional subject. The demographic data indicated that one group of participants were enrolled in this course, while the others did not, which was evident in the high standard of deviation. Accordingly, the findings implied the different levels of comprehension of the concept. Although almost all participants reported that they had acknowledged the idea of World Englishes, some might not have had a clear enough understanding of the concepts, while some might have grasped the idea to some extent. As noted by Chern & Curran (2017) and Dewey (2012), it was suggested that the pre/in-service English teachers should receive the key message about World Englishes loudly and clearly. However, it was almost impossible to implement the concepts if the standard norms were still prevalent in the English language assessment system, classroom practices, and curriculum. In addition, the World Englishes concept might be contradictory. From the findings, it can be implied that pre-service English teacher students majoring in English Education program were taught to measure up to nothing else but the standard norm. As a result, the perceptions of participants towards non-standard English norms might, to some extent, confuse them. Moreover, the findings of the present study were incongruent with Saengboon (2015). In his study, the respondents subscribed to traditional concepts of English ownership which influenced their beliefs that English belongs to inner circle countries only. Furthermore, the participants expressed a negative view of their local English. This was the reason why the participants appeared to deny Thai English and were ashamed of using it. Also, the participants did not believe that their local English should stand alongside the Englishes used in other outer circle countries, namely, Singapore, Indian, and Philippine English. Jenkins (2000) pointed out that when it comes to pronunciation and accents, it is difficult to change practitioners and beliefs of language learners about so-called standard accents. Although Jenkins believes that raising awareness of the reality of the English language is the right answer to this problem, her findings suggested otherwise. The participants acknowledged varieties of English, but they still choose to subscribe to native norms.

Regarding the results concerning NESTs and NNESTs, the participants expressed a neutral attitude (neither agreed nor disagreed with all of the statements related to NESTs.) However, the findings yielded three important issues regarding NNESTs. The participants agreed

that NNESTs can teach English better than NESTs and they also believed that NNESTs can sometimes help them understand English better. In addition, most of them agreed that NNESTs helped them overcome their difficulties in learning English. These findings were in line with Choi (2007) and Katchamat (2017). Those studies indicated that students sometimes want to study with NNESTs since they can gain so much from those who share the same language, culture, and geographical backgrounds. Therefore, NNESTs may be a better solution to the problems of the students. Katchamat (2017) and Saengboon (2015) explained that this was due to the fact that most students focused on teaching skills rather than the nativeness of their teachers. In summary, although overall attitudes towards NESTs and NNESTs were neutral, the participants did not specify if they preferred NESTs or NNESTs. This may be because the participants were prospective NNESTs who were aware of the advantages and disadvantages of NESTs and NNESTs. Therefore, the participants considered both to be advantageous and disadvantageous in different ways. This study was also in line with Saengboon (2015), which suggested that NESTs and NNESTs provided different benefits to language learners. As a consequence, there should be both NESTs and NNESTs in schools.

Conclusions

This study was conducted to explore the attitudes of Thai pre-service English teachers towards Standard English, World Englishes, NESTs, and NNESTs. The results revealed ambivalent attitudes among Thai pre-service English teachers towards both Standard English and World Englishes. The overall results demonstrated that they neither agreed nor disagreed with the concepts of Standard English, World Englishes, NESTs, and NNESTs. This might be due to the fact that some of them took a course on World Englishes, which informed them of World Englishes ideology, while others seemed to have a more standard ideology that favored the norms of Standard English. Although the participants appeared to believe that Standard English is the English used in the inner circle countries, namely, the UK and USA., they did not consider these countries to have the right to govern other varieties of English and did not perceive that other local varieties were wrong. While the participants held neutral attitudes towards NESTs and NNESTs, they reported the need for NNESTs to be incorporated into language learning and teaching because those teachers could clearly explain grammatical concepts, help their students understand English better, and more effectively overcome their

language learning difficulties. It can be assumed that the belief that NESTs and NNESTs are effective in different ways may substitute for their any of their disadvantages.

Pedagogical Implications

This study was conducted to explore the attitudes of Thai pre-service English teachers towards Standard English, World Englishes, NESTs, and NNESTs. Pedagogically, the findings obtained from this study delivered some useful informative messages to the field of English language teaching, educational institutions, and Thai society. English education programmes should consider incorporating World Englishes concepts because Thai pre-service English teacher students should be equipped with a realistic view towards the current status and landscape of contemporary English. By introducing the concept of World Englishes and raising awareness of both existing linguistic and cultural diversity, these prospective teachers would be able to continue the work in future classrooms. Moreover, this study highlights the important role of NNESTs in terms of grammatical competence and the ability to understand the nature of the students, which is crucial in responding to the needs of students. Thus, the perception of both NESTs and NNESTs is that of useful resources for the students, and despite their nativeness, they may help Thai students make the most of the available resources in their English language learning journey and enhance their learning efficiency.

Limitations

In terms of the limitations of the study, the data generated from the present study may be limited to some extent for three reasons. First, although the data generated purely from the quantitative approach gave an overall picture of the issues, it was not possible to identify any deeper, underlying explanations and might offer only a snapshot of a phenomenon. Therefore, the researcher should employ qualitative data in obtaining methods, such as an in-depth or focus-group interviews to achieve deeper insights into the perceptions of the students for future studies. Second, the small number of participants decreased the degree of generalization among Thai pre-service English teachers. Finally, with the high level of standard deviation, the researchers assumed that the diverse educational backgrounds of the participants significantly affected their attitudes towards the concept of World Englishes. The study may yield more interesting results if further studies compare students who have studied World Englishes and those who have never or hardly ever experienced World Englishes.

About the Authors

Khwanjira Nampandung: English Education undergraduate, Bachelor of Education Program in English,
Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Poonyapat Boonyarattanasoontorn: English lecturer, Bachelor of Education Program in English,
Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Thapanapong Tepnarong: English Education undergraduate, Bachelor of Education Program in English,
Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Nitirat Nokim: English Education undergraduate, Bachelor of Education Program in English,
Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Phutawan Puimarth: English Education undergraduate, Bachelor of Education Program in English,
Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Itthichai Ponin: English Education undergraduate, Bachelor of Education Program in English,
Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

References

- Arrieta, M. (2017). *Teacher and Student Perceptions of World Englishes (WE) Pronunciations in two US Settings*. [Master thesis, Portland State University]. <https://doi.org/10.15760/etd.5309>
- Baker, W. (2012). English as a lingua franca in Thailand: Characterisations and implications. *English in Practice: Working Papers of the Centre for Global Englishes*, 1(1), 18-27.
<http://eprints.soton.ac.uk/id/eprint/395235>
- Belibi, P. R. (2013). Teaching a standard variety of English or a local standard: The case of Cameroon. *International Journal of English Language Education*, 1(3), 172 – 185. doi.org/10.5296/ijelev.v1i3.3956
- Bolton, K. (2005). Where WE stands: Approaches, issues, and debate in world Englishes. *World Englishes*, 24(1), 69-83. <https://doi.org/10.1111/j.0883-2919.2005.00388.x>
- Bolton, K. (2006). World Englishes today. In B. B. Kachru, Y. Kachru and C. L. Nelson (Eds.), *The Handbook of World Englishes* (pp. 240-269). Blackwell Publishing Ltd.
<https://doi.org/10.1002/9780470757598.ch15>
- Boriboon, P. (2011). Language, ideology and domination: Problems of English language teaching in Thailand and solutions. *Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities*, 17(6), 23-59.
- Braine, G. (2018). Non-Native-Speaker English teachers. In C. A. Chapelle (ed.), *The Encyclopedia of Applied Linguistics* (pp. 1-5). John Wiley and Sons, Inc.
<https://doi.org/10.1002/9781405198431.wbeal0871.pub2>
- Canagarajah, S. (1999). Interrogating the “native speaker fallacy”: Nonlinguistic roots, non-pedagogical results. In G. Braine (Ed.), *Nonnative educators in English language teaching* (pp. 145-158). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Chern, C., & Curran, J. (2017). The impact of ELF concepts on pre-service English teachers: Instructor and

- student perspectives: Are students and teachers in ELF courses on the same wavelength? *English Today*, 33(2), 25-30. doi:10.1017/S0266078416000389
- Chien, S. (2018) *Attitudes towards varieties of English by nonnative and native speakers: A comparative view from Taiwan and the UK*. (Publication No. 13853622) [Doctoral dissertation, University of Glasgow (United Kingdom)]. ProQuest Dissertations and Theses Global.
- Choi, K. (2007). Study on students' attitude towards World Englishes and non-native English teachers. *English Teaching*, 62(4), 47-68. doi:10.15858/ENGTEA.62.4.200712.47
- Choi, K., & Liu, Y. (2020). Challenges and strategies for ELF-aware teacher development, *ELT Journal*, 74(4), 442-452, <https://doi.org/10.1093/elt/ccaa036>
- Choomthong, D. (2014). Preparing Thai students' English for the ASEAN economic community: Some pedagogical implications and trends. *Language Education and Acquisition Research Network (LEARN) Journal*, 7(1). <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/LEARN/article/view/102706>
- Dewey, M. (2012). Towards a post-normative approach: Learning the pedagogy of ELF. *Journal of English as a Lingua Franca*. 1(1), 141-170. <https://doi.org/10.1515/jelf-2012-0007>
- Jenkins, J. (2000). *The phonology of English as an international language*. Oxford: Oxford University Press.
- Jenkins, J. (2006). Global intelligibility and local diversity: Possibility or paradox. In R. Rubdy & M. Saraceni (Eds.), *English in the world: Global rules, global roles* (pp. 32-39). London, New York: Continuum.
- Jenkins, J. (2007). *English as a lingua franca: Attitudes and identity*. Oxford: Oxford University Press.
- Jenkins, J. (2009). English as a lingual franca: Interpretations and attitudes. *World Englishes*, 28(2), 200-207. <https://doi.org/10.1111/j.1467-971X.2009.01582.x>
- Jenkins, J., & Leung, C. (2019). From mythical 'standard' to standard reality: The need for alternatives to standardized English language tests. *Language Teaching*, 52(1), 86-110. doi:10.1017/S0261444818000307
- Jindapitak, N., & Teo, A. (2013). The emergence of World Englishes: Implications for English language teaching. *Asian Journal of Social Sciences and Humanities*, 2(2), 190-199. <http://www.ajssh.leena-luna.co.jp/AJSSHPDFs/Vol.2%282%29/AJSSH2013%282.2-21%29.pdf>
- Jindapitak N., Teo, A., & Savski, K. (2018). The influence of standard language ideology on evaluations of English language variation in the domain of English language teaching. *Thoughts*, 2018(2), 26-44.
- Jocuns, A. (2021) 'Uhh I'm not trying to be racist or anything': Exploring an indexical Field of Thai English, *Asian Englishes*, doi: 10.1080/13488678.2020.1846107
- Kachru, B. B. (1985) Standards, codification and sociolinguistic realism: the English language in the outer circle. In R. Quirk and H.G. Widdowson (eds), *English in the world: Teaching and learning the language and literatures* (pp. 11-30). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kachru, B. B. (1992). World Englishes: Approaches, issues and resources. *Language Teaching*, 25(1), 1-14. doi:10.1017/S0261444800006583

- Katchamat, P. (2017). An investigation of English major students attitudes toward World Englishes, native and non-native English teachers: A case study of Thepsatri Rajabhat University. *Proceedings of GNRU*, 17(1), 1225-1238. <http://gnru2017.psu.ac.th/proceeding/302-25600830130051.pdf>
- Lee, H. (2012). World Englishes in a high school English class: A case from Japan. In A. Matsuda (Ed.), *Principles and practices of teaching English as an international language* (pp. 154-168). Bristol: Multilingual Matters.
- Leimgruber, J. R. E. (2011), Singapore English. *Language and Linguistics Compass*, 5(1), 47-62. <https://doi.org/10.1111/j.1749-818X.2010.00262.x>
- Lin, D.T., Choo, L.B., Kasuma, S.A., & Ganapathy, M. (2018). Like that lah: Malaysian undergraduates' attitudes towards localised English. *GEMA Online Journal of Language Studies*, 18(2), 80-92. <http://dx.doi.org/10.17576/gema-2018-1802-06>
- Ma, L. P. F. (2012). Advantages and disadvantages of native-and nonnative-English-speaking teachers: student perceptions in Hong Kong. *TESOL Quarterly*, 46(2), 280-305. <https://doi.org/10.1002/tesq.21>
- Matsuda, A. (2003). Incorporating World Englishes in teaching English as an international language. *TESOL Quarterly*, 37(4), 719-729.
- McKenzie, R. M., Kitikanan, P., & Boriboon, P. (2016). The competence and warmth of Thai students' attitudes towards varieties of English: The effect of gender and perceptions of L1 diversity. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 37(6), 536-550. doi: 10.1080/01434632.2015.1083573
- Mullock, B. (2003). Does a good language teacher have to be a native speaker?. In A. Mahboob (Ed.), *The NNEST lens: Non native English speakers in TESOL* (pp 87-110). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars.
- Pikhart, J. (2015). Varieties of English and exams: Standard English. In Z. Straková (Ed.). *English matters VI* (pp.95-103). University of Prešov, Faculty of Arts. <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Strakova1>
- Rajani Na Ayuthaya, J., & Sitthitikul, P. (2016). World Englishes-based lessons: Their effects on anxiety and language achievement of Thai tertiary students. *Arab World English Journal*, 7(2), 201-223. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2814820>
- Rooy, B. V. (2013). Corpus Linguistic work on black South African English: An overview of the corpus revolution and new directions in black English syntax. *English Today*, 29(1), 10-15. doi:10.1017/S0266078412000466
- Saengboon, S. (2015). An exploratory study of Thai university students' understanding of World Englishes. *English Language Teaching*, 8(11), 131-154. doi:10.5539/elt.v8n11p131
- Selvi, A. F. (2014). Myths and misconceptions about nonnative English speakers in the TESOL (NNEST) movement. *TESOL Journal*, 5(3). 573-611. <https://doi.org/10.1002/tesj.158>
- Tan, Y. (2017). Singlish: An illegitimate conception in Singapore's language policies?. *European Journal of Language Policy*, 9(1), 85-104. <https://www.muse.jhu.edu/article/657324>.

- Trudgill, P. (1999). Standard English: What it isn't. In T. Bex, & R. J. Watts (Eds.), *Standard English: The widening debate* (pp. 117-128). London: Routledge.
- Waelateh, B., Boonsuk, Y., Ambele E., & Wasoh F. (2019). Distinctive aspects of native and non-native English speaking teachers and their performances in Thai universities. *Journal of Human Sciences*, 20(2), 225-257. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JHUMANS/article/view/213176>
- Weerachairattana, R., Duan, J., & Buripakdi, A. (2019). World Englishes in expanding circle: Views from university students in Thailand and China. *Journal of Studies in the English Language (JSEL)*, 14(1), 125-181. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsel/article/view/167146>